॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਮਜ੍ਝਿਮਨਿਕਾਯੋ

ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਪਾਲ਼ਿ

੧. ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਂ

੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਮੂਲਪਰਿਯਾਯਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੨. ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ – ਪਥਵਿਂ [ਪਠਵਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਯਾ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ , ਪਥਵਿਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? 'ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਆਪਂ ਆਪਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਆਪਂ ਆਪਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਆਪਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਆਪਸ੍ਮਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਆਪਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਆਪਂ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਆਪਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? 'ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਤੇਜਂ ਤੇਜਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਤੇਜਂ ਤੇਜਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਤੇਜਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤੇਜਸ੍ਮਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤੇਜਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤੇਜਂ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤੇਜਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? 'ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਵਾਯਂ ਵਾਯਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਵਾਯਂ ਵਾਯਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਵਾਯਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਾਯਸ੍ਮਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਾਯਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਾਯਂ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਾਯਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? 'ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

੩. ''ਭੂਤੇ ਭੂਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਭੂਤੇ ਭੂਤਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਭੂਤੇ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਭੂਤੇਸੁ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਭੂਤਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਭੂਤੇ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਭੂਤੇ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? 'ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਦੇਵੇ ਦੇਵਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਦੇਵੇ ਦੇਵਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਦੇਵੇ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦੇਵੇਸੁ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦੇਵਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦੇਵੇ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦੇਵੇ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? 'ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

''ਪਜਾਪਤਿਂ ਪਜਾਪਤਿਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਪਜਾਪਤਿਂ ਪਜਾਪਤਿਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਪਜਾਪਤਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਮਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਜਾਪਤਿਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਜਾਪਤਿਂ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਜਾਪਤਿਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? 'ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਮਵ੍ਵਤਿ , ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਆਭਸ੍ਸਰਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਆਭਸ੍ਸਰਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਭਸ੍ਸਰੇਸੁ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਭਸ੍ਸਰਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇਸੁ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ ਵੇਹਪ੍ਫਲਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ ਵੇਹਪ੍ਫਲਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵੇਹਪ੍ਫਲੇਸੁ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵੇਹਪ੍ਫਲਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਅਭਿਭੁਂ ਅਭਿਭੂਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਅਭਿਭੁਂ ਅਭਿਭੂਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭੁਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਅਭਿਭੁਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਅਭਿਭੂਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਅਭਿਭੁਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਅਭਿਭੁਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

੪. ‘‘ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਵਿਵ੍ਵਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਨੇਵਸਵ੍ਵਾਨਾਸਵ੍ਵਾਯਤਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

੫. ‘‘ਦਿਟ੍ਠਂ ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਦਿਟ੍ਠਂ ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਸੁਤਂ ਸੁਤਤੋ ਸਵ੍ਵਜਾਨਾਤਿ; ਸੁਤਂ ਸੁਤਤੋ ਸਵ੍ਵਤ੍ਵਾ ਸੁਤਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਤਸ੍ਮਿਂ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਤਤੋ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਤਂ ਮੇਤਿ ਮਵ੍ਵਤਿ, ਸੁਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਵ੍ਵਾਤਂ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਮੁਤੰ ਮੁਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਮੁਤੰ ਮੁਤਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਮੁਤੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤਸ੍ਮਿੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤੰ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਮਿੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

੬. ‘‘ਏਕਤ੍ਤੰ ਏਕਤ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਏਕਤ੍ਤੰ ਏਕਤ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਏਕਤ੍ਤੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਏਕਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਏਕਤ੍ਤਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਏਕਤ੍ਤੰ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਏਕਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਾਨਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਾਨਤ੍ਤਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸਬ੍ਬਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿੰ ਮਞ੍ਞਤਿ , ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮੇਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਠਮਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੭. ‘‘ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਕ੍ਖੋ [ਸੇਖੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਮਾਨਸੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮੰ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸੋਪਿ ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ [ਅਭਿਞ੍ਞਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਪਥਵਿੰ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ [ਵਾ ਮਞ੍ਞਤਿ], ਪਥਵਿਯਾ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਪਥਵਿੰ ਮੇਤਿ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਪਥਵਿੰ ਮਾਭਿਨਨ੍ਦਿ [ਵਾ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ (ਸੀ॰) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ]। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਆਪੰ…ਪੇ॰… ਤੇਜੰ… ਵਾਯੰ… ਭੂਤੇ… ਦੇਵੇ… ਪਜਾਪਤਿੰ… ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ… ਆਭਸ੍ਸਰੇ… ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ… ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ… ਅਭਿਭੁੰ… ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ… ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ… ਦਿਟ੍ਠੰ… ਸੁਤੰ… ਮੁਤੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ… ਏਕਤ੍ਤੰ… ਨਾਨਤ੍ਤੰ… ਸਬ੍ਬੰ… ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿੰ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮੇਤਿ ਮਾ ਮਞ੍ਞਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮਾਭਿਨਨ੍ਦਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

ਸੇਕ੍ਖਵਸੇਨ [ਸਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ (ਸੀ॰), ਸਤ੍ਥੁਵਸੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਦੁਤਿਯਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੮. ‘‘ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸੰਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋਪਿ ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਥਵਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਯਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਆਪੰ…ਪੇ॰… ਤੇਜੰ… ਵਾਯੰ… ਭੂਤੇ… ਦੇਵੇ… ਪਜਾਪਤਿੰ… ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ… ਆਭਸ੍ਸਰੇ… ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ… ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ… ਅਭਿਭੁੰ… ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ… ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ… ਦਿਟ੍ਠੰ… ਸੁਤੰ… ਮੁਤੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ… ਏਕਤ੍ਤੰ… ਨਾਨਤ੍ਤੰ… ਸਬ੍ਬੰ… ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

ਖੀਣਾਸਵਵਸੇਨ ਤਤਿਯਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੯. ‘‘ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸੰਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋਪਿ ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਥਵਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਯਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ, ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ।

‘‘ਆਪੰ…ਪੇ॰… ਤੇਜੰ… ਵਾਯੰ… ਭੂਤੇ… ਦੇਵੇ… ਪਜਾਪਤਿੰ… ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ… ਆਭਸ੍ਸਰੇ… ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ… ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ… ਅਭਿਭੁੰ… ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ … ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ … ਦਿਟ੍ਠੰ… ਸੁਤੰ… ਮੁਤੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ… ਏਕਤ੍ਤੰ… ਨਾਨਤ੍ਤੰ… ਸਬ੍ਬੰ… ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ, ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ।

ਖੀਣਾਸਵਵਸੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੧੦. ‘‘ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸੰਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋਪਿ ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਥਵਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਯਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ, ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ।

‘‘ਆਪੰ…ਪੇ॰… ਤੇਜੰ… ਵਾਯੰ… ਭੂਤੇ… ਦੇਵੇ… ਪਜਾਪਤਿੰ… ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ… ਆਭਸ੍ਸਰੇ… ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ… ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ… ਅਭਿਭੁੰ… ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ… ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ… ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ… ਦਿਟ੍ਠੰ… ਸੁਤੰ… ਮੁਤੰ… ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ… ਏਕਤ੍ਤੰ… ਨਾਨਤ੍ਤੰ… ਸਬ੍ਬੰ… ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ, ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ।

ਖੀਣਾਸਵਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਮਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੧੧. ‘‘ਯੋਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹੰ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸੰਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋਪਿ ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿੰ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਥਵਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਯਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ, ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ।

‘‘ਆਪਂ...ਪੇ॰... ਤੇਜਂ... ਵਾਯਂ... ਭੂਤੇ... ਦੇਵੇ... ਪਜਾਪਤਿਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ... ਆਭਸ੍ਸਰੇ... ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ... ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ... ਅਭਿਭੁਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਂ... ਸੁਤਂ... ਮੁਤਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ... ਏਕਤ੍ਤਂ... ਨਾਨਤ੍ਤਂ... ਸਬ੍ਬਂ... ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ, ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ।

ਖੀਣਾਸਵਵਸੇਨ ਛਟ੍ਠਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੧੨. ‘‘ਤਥਾਗਤੋਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਥਵਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਯਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ । ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਆਪਂ...ਪੇ॰... ਤੇਜਂ... ਵਾਯਂ... ਭੂਤੇ... ਦੇਵੇ... ਪਜਾਪਤਿਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ... ਆਭਸ੍ਸਰੇ... ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ... ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ... ਅਭਿਭੁਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਂ... ਸੁਤਂ... ਮੁਤਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ... ਏਕਤ੍ਤਂ... ਨਾਨਤ੍ਤਂ... ਸਬ੍ਬਂ... ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

ਤਥਾਗਤਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਮਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

੧੩. ‘‘ਤਥਾਗਤੋਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਪਥਵਿਂ ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਥਵਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਯਾ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਥਵਿਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਨਨ੍ਦੀ [ਨਨ੍ਦਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ’ਨ੍ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ‘ਭਵਾ ਜਾਤਿ ਭੂਤਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣ’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਾ ਵਿਰਾਗਾ ਨਿਰੋਧਾ ਚਾਗਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਆਪਂ ...ਪੇ॰... ਤੇਜਂ... ਵਾਯਂ... ਭੂਤੇ... ਦੇਵੇ... ਪਜਾਪਤਿਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ... ਆਭਸ੍ਸਰੇ... ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ... ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ... ਅਭਿਭੁਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਂ... ਸੁਤਂ... ਮੁਤਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ... ਏਕਤ੍ਤਂ... ਨਾਨਤ੍ਤਂ... ਸਬ੍ਬਂ... ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਮਿਂ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਨਨ੍ਦੀ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਮੂਲ’ਨ੍ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ‘ਭਵਾ ਜਾਤਿ ਭੂਤਸ੍ਸ ਜਰਾਮਰਣ’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਾ ਵਿਰਾਗਾ ਨਿਰੋਧਾ ਚਾਗਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’ਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ।

ਤਥਾਗਤਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਮਨਯਭੂਮਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ [ਨ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇਭਿਕ੍ਖੂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਠਮਂ।

੨. ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਂ

੧੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਬ੍ਬਾਸਵਸਂਵਰਪਰਿਯਾਯਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ , ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੧੫. ''ਜਾਨਤੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਸ੍ਸਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ, ਨੋ ਅਜਾਨਤੋ ਨੋ ਅਪਸ੍ਸਤੋ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਨਤੋ ਕਿਞ੍ਚ ਪਸ੍ਸਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਵਦਾਮਿ? ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰਂ। ਅਯੋਨਿਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਆਸਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ; ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਆਸਵਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ।

੧੬. ''ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਾ ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਸਵਾ

੧੭. ''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ – ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ – ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ, ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ? ਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ? ਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਪਹੀਯਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਪਹੀਯਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਪਹੀਯਤਿ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਨਸਿਕਾਰਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਆਸਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ।

੧੮. ''ਸੋ ਏਵਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ – 'ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਨ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਕਿਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ?

ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਨ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ? ਕਿਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ'ਨ੍ਤਿ? ਏਤਰਹਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਦ੍ਧਾਨਂ [ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਥਂਕਥੀ ਹੋਤਿ – 'ਅਹਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ? ਨੋ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ? ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ? ਕਥਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ? ਅਯਂ ਨੁ ਖੋ ਸਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋ ਆਗਤੋ? ਸੋ ਕੁਹਿਂ ਗਾਮੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ?

੧੯. ''ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਛਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। 'ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸ [ਵਾਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; 'ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; 'ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ'ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; 'ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਨਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ'ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; 'ਅਨਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮੀ'ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ; ਅਥ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ – 'ਯੋ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਵਦੋ ਵੇਦੇਯ੍ਯੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨਸਂਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ; 'ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

੨੦. ''ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ – ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ – ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਾਨਾਤਿ ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ? ਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਪਵਡ੍ਢਤਿ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ, ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ? ਯਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਕਾਮਾਸਵੋ ਪਹੀਯਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ , ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਭਵਾਸਵੋ ਪਹੀਯਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਪਹੀਯਤਿ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾ ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਮਨਸਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਆਸਵਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ।

੨੧. ''ਸੋ 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਤੀਣਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਸਵਾ

੨੨. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਵਰਂ ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ , ਸਂਵਰਂ ਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਸਵਾ

੨੩. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – ‘ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਂਸਪ- [ਸਿਰਿਂਸਪ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ’।

‘‘ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – ‘ਨੇਵ ਦਵਾਯ, ਨ ਮਦਾਯ, ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ, ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ, ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚ’ [ਚਾਤਿ (ਸੀ॰)]।

‘‘ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – ‘ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਂਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥਂ’।

‘‘ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ – ‘ਯਾਵਦੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯ’ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਪਰਮਤਾਯ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਪਰਮਤਾਯ (ਕ॰)]।

‘‘ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਸਵਾ

੨੪. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਖਮੋ ਹੋਤਿ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ, ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਪਿਪਾਸਾਯ। ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਂਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ, ਦੁਰੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਰਾਗਤਾਨਂ ਵਚਨਪਥਾਨਂ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਾਰੀਰਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਤਿਬ੍ਬਾਨਂ [ਤਿਪ੍ਪਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਖਰਾਨਂ ਕਟੁਕਾਨਂ ਅਸਾਤਾਨਂ ਅਮਨਾਪਾਨਂ ਪਾਣਹਰਾਨਂ ਅਧਿਵਾਸਕਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਧਿਵਾਸਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਅਧਿਵਾਸਯਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਸਵਾ

੨੫. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚਣ੍ਡਂ ਹਤ੍ਥਿਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਚਣ੍ਡਂ ਅਸ੍ਸਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਚਣ੍ਡਂ ਗੋਣਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਚਣ੍ਡਂ ਕੁਕ੍ਕੁਰਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਹਿਂ ਖਾਣੁਂ ਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਾਨਂ ਸੋਬ੍ਭਂ ਪਪਾਤਂ ਚਨ੍ਦਨਿਕਂ ਓਲਿਗਲ੍ਲਂ। ਯਥਾਰੂਪੇ ਅਨਾਸਨੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਯਥਾਰੂਪੇ ਅਗੋਚਰੇ ਚਰਨ੍ਤਂ ਯਥਾਰੂਪੇ ਪਾਪਕੇ ਮਿਤ੍ਤੇ ਭਜਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਪਾਪਕੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਓਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੋ ਤਞ੍ਚ ਅਨਾਸਨਂ ਤਞ੍ਚ ਅਗੋਚਰਂ ਤੇ ਚ ਪਾਪਕੇ ਮਿਤ੍ਤੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ।

‘‘ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਸਵਾ

੨੬. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ।

‘‘ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਿਨੋਦਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਵਿਨੋਦਯਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਸਵਾ

੨੭. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ; ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ…ਪੇ॰… ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ… ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ… ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ… ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ… ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ।

‘‘ਯਞ੍ਹਿਸ੍ਸ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਭਾਵਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਭਾਵਯਤੋ ਏਵਂਸ ਤੇ ਆਸਵਾ ਵਿਘਾਤਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਸਵਾ ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ।

੨੮. ‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯੇ ਆਸਵਾ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਦਸ੍ਸਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਸਂਵਰਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਸਂਵਰਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਅਧਿਵਾਸਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਵਿਨੋਦਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਭਾਵਨਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਅਯਂ

ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – ‘ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਾਸਵਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ [ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਿ (ਕ॰)] ਤਣ੍ਹਂ, ਵਿਵਤ੍ਤਯਿ [ਵਾਵਤ੍ਤਯਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ’’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਾਸਵਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਂ

੨੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ – ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਥ ਨੋ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਤੇਨ ਆਦਿਯਾ [ਆਦਿਸ੍ਸਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਭਵੇਯ੍ਯਾਥ – ‘ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ; ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਆਦਿਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਂ – ‘ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਥ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਤੇਨ ਨ ਆਦਿਯਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਥ – ‘ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ; ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਨ ਆਦਿਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਂ – ‘ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਸਤ੍ਥੁਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ – ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ।

੩੦. ‘‘ਇਧਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਸ੍ਸਂ ਪਵਾਰਿਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ ਸੁਹਿਤੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੋ; ਸਿਯਾ ਚ ਮੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਅਤਿਰੇਕਧਮ੍ਮੋ ਛਡ੍ਡਨੀਯਧਮ੍ਮੋ [ਛਡ੍ਡਿਯਧਮ੍ਮੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]। ਅਥ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯ- [ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਲ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਰੇਤਾ । ਤ੍ਯਾਹਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯਂ – ‘ਅਹਂ ਖੋਮ੍ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਪਵਾਰਿਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ ਸੁਹਿਤੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੋ; ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਮੇ ਅਯਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਅਤਿਰੇਕਧਮ੍ਮੋ ਛਡ੍ਡਨੀਯਧਮ੍ਮੋ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਥ, ਭੁਞ੍ਜਥ, ਨੋ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਥ [ਸਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਥ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਇਦਾਨਾਹਂ ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇ ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਪ੍ਪਾਣਕੇ ਵਾ ਉਦਕੇ ਓਪਿਲਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਤਤ੍ਰੇਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਭਗਵਾ ਖੋ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਪਵਾਰਿਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ ਸੁਹਿਤੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੋ; ਅਤ੍ਥਿ ਚਾਯਂ ਭਗਵਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਅਤਿਰੇਕਧਮ੍ਮੋ ਛਡ੍ਡਨੀਯਧਮ੍ਮੋ। ਸਚੇ ਮਯਂ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਇਦਾਨਿ ਭਗਵਾ ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇ ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਣਕੇ ਵਾ ਉਦਕੇ ਓਪਿਲਾਪੇਸ੍ਸਤਿ’ । ਵੁਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ’ਤਿ। ਆਮਿਸਞ੍ਞਤਰਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾਵ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੇਨ ਏਵਂ ਇਮਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ [ਰਤ੍ਤਿਦਿਵਂ (ਕ॰)] ਵੀਤਿਨਾਮੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯੇਨ ਏਵਂ ਤਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਭਗਵਾ ਖੋ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਪਵਾਰਿਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਪਰਿਯੋਸਿਤੋ ਸੁਹਿਤੋ ਯਾਵਦਤ੍ਥੋ; ਅਤ੍ਥਿ ਚਾਯਂ ਭਗਵਤੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਅਤਿਰੇਕਧਮ੍ਮੋ ਛਡ੍ਡਨੀਯਧਮ੍ਮੋ। ਸਚੇ ਮਯਂ ਨ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਇਦਾਨਿ ਭਗਵਾ ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇ ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਣਕੇ ਵਾ ਉਦਕੇ ਓਪਿਲਾਪੇਸ੍ਸਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ [ਪਟਿਵਿਨੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਏਵਂ ਇਮਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਤਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਯ੍ਯ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਤਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਵੀਤਿਨਾਮੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਖੋ ਅਸੁਯੇਵ ਮੇ ਪੁਰਿਮੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਜ੍ਜਤਰੋ ਚ ਪਾਸਂਸਤਰੋ ਚ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ,

ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਸਲ੍ਲੇਖਾਯ ਸੁਭਰਤਾਯ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵਥ, ਮਾ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ – ‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਸਾਵਕਾ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਆਮਿਸਦਾਯਾਦਾ’’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ [ਵਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਸੁਗਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਾਵਿਸਿ।

31. ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿ। ‘‘ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਪਨ ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਮਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਦੂਰਤੋਪਿ ਖੋ ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਆਗਚ੍ਛਾਮ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂਯੇਵ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਭਾਤੁ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ; ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ, ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਮਾਹ, ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਬਾਹੁਲਿਕਾ [ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਾਥਲਿਕਾ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ, ਪਵਿਵੇਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ। ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਪਠਮੇਨ ਠਾਨੇਨ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਮਾਹ ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਬਾਹੁਲਿਕਾ ਚ, ਸਾਥਲਿਕਾ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ, ਪਵਿਵੇਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਤਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਥੇਰਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂ...ਪੇ॰... ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਪਠਮੇਨ ਠਾਨੇਨ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਮਾਹ ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਬਾਹੁਲਿਕਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਾਥਲਿਕਾ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ, ਪਵਿਵੇਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਤਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਨਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਗਾਰਯ੍ਹਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਂ ਨਾਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

32. ‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ, ਪਨਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਮਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਮਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਮਾਹ ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹਨ੍ਤਿ; ਨ ਚ ਬਾਹੁਲਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਾਥਲਿਕਾ ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ ਪਵਿਵੇਕੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ। ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਾਸਂਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਮਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਪਠਮੇਨ ਠਾਨੇਨ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਾਸਂਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਮਾਹ ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਾਸਂਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਨ ਚ ਬਾਹੁਲਿਕਾ, ਨ ਸਾਥਲਿਕਾ ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ ਪਵਿਵੇਕੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਤਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ ਥੇਰਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਾਸਂਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਥੇਰਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਾਸਂਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ । ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਭਿਕ੍ਖੂ...ਪੇ॰... ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਾਸਂਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਮਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਪਠਮੇਨ ਠਾਨੇਨ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਾਸਂਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ‘ਯੇਸਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਮਾਹ ਤੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਪਜਹਨ੍ਤੀ’ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਦੁਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ

ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਾਸੰਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। 'ਨ ਚ ਬਾਹੁਲਿਕਾ, ਨ ਸਾਥਲਿਕਾ ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ ਪਵਿਵੇਕੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ'ਤਿ – ਇਮਿਨਾ ਤਤਿਯੇਨ ਠਾਨੇਨ ਨਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਾਸੰਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਨਵਾ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਾਸੰਸਾ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥੁ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਸਾਵਕਾ ਵਿਵੇਕਮਨੁਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

੩੩. ''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਲੋਭੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਦੋਸੋ ਚ ਪਾਪਕੋ। ਲੋਭਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾਯ ਦੋਸਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾਯ ਅਤ੍ਥਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਤਮਾ ਚ ਸਾ, ਆਵੁਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ? ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ [ਸੇਯ੍ਯਥੀਦਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਸਾ, ਆਵੁਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਕੋਧੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਉਪਨਾਹੋ ਚ ਪਾਪਕੋ...ਪੇ॰... ਮਕ੍ਖੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਚ ਪਾਪਕੋ, ਇਸ੍ਸਾ ਚ ਪਾਪਿਕਾ ਮਚ੍ਛੇਰਞ੍ਚ ਪਾਪਕਂ, ਮਾਯਾ ਚ ਪਾਪਿਕਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਪਾਪਕਂ, ਥਮ੍ਭੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਚ ਪਾਪਕੋ, ਮਾਨੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਚ ਪਾਪਕੋ, ਮਦੋ ਚ ਪਾਪਕੋ ਪਮਾਦੋ ਚ ਪਾਪਕੋ। ਮਦਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾਯ ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾਯ ਅਤ੍ਥਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਕਤਮਾ ਚ ਸਾ, ਆਵੁਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ? ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਸਾ, ਆਵੁਸੋ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤਿਯਂ।

੪. ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਂ

੩੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ [ਸਾਰਾਣੀਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯੇਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਭਵਂ ਤੇਸਂ ਗੋਤਮੋ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ, ਭਵਂ ਤੇਸਂ ਗੋਤਮੋ ਬਹੁਕਾਰੋ, ਭਵਂ ਤੇਸਂ ਗੋਤਮੋ ਸਮਾਦਪੇਤਾ [ਸਮਾਦਾਪੇਤਾ (?)]; ਭੋਤੋ ਚ ਪਨ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾ ਜਨਤਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਵਮੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ! ਯੇ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਮਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਅਹਂ ਤੇਸਂ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ, ਅਹਂ ਤੇਸਂ ਬਹੁਕਾਰੋ, ਅਹਂ ਤੇਸਂ ਸਮਾਦਪੇਤਾ; ਮਮ ਚ ਪਨ ਸਾ ਜਨਤਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ''ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਾਨਿ ਹਿ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਪਵਿਵੇਕਂ, ਦੁਰਭਿਰਮਂ ਏਕਤ੍ਤੇ, ਹਰਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ ਮਨੋ ਵਨਾਨਿ ਸਮਾਧਿਂ ਅਲਭਮਾਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ । ''ਏਵਮੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਵਮੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ! ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਾਨਿ ਹਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਪਵਿਵੇਕਂ, ਦੁਰਭਿਰਮਂ ਏਕਤ੍ਤੇ, ਹਰਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ ਮਨੋ ਵਨਾਨਿ ਸਮਾਧਿਂ ਅਲਭਮਾਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ।

੩੫. ''ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਾਨਿ ਹਿ ਖੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ, ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਪਵਿਵੇਕਂ, ਦੁਰਭਿਰਮਂ ਏਕਤ੍ਤੇ, ਹਰਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ ਮਨੋ ਵਨਾਨਿ ਸਮਾਧਿਂ ਅਲਭਮਾਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਕਮ੍ਮਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੩੬. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਚੀਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੩੭. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੂ ਕਾਮੇਸੁ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਕਾਮੇਸੁਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਕਾਮੇਸੁ ਤਿਬ੍ਬਸਾਰਾਗੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੂਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੂ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ , ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੩੮. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੩੯. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਵਿਗਤਥੀਨਮਿਦ੍ਧੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਵਿਗਤਥੀਨਮਿਦ੍ਧਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵਿਗਤਥੀਨਮਿਦ੍ਧਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੪੦. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਉਦ੍ਧਤਾ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਉਦ੍ਧਤਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ

ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਉਦ੍ਧਤੋ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੪੧. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਕਙ੍ਖੀ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੀ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਕਙ੍ਖਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਿਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਕਙ੍ਖੀ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੀ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੪੨. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕਾ ਪਰਵਮ੍ਭੀ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ । ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਪਰਵਮ੍ਭੀ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ ; ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਅਪਰਵਮ੍ਭੀਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕਾ ਅਪਰਵਮ੍ਭੀ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕਤਂ ਅਪਰਵਮ੍ਭਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੪੩. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਛਮ੍ਭੀ ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਛਮ੍ਭਿਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਛਮ੍ਭੀ ਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੪੪. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਨਿਕਾਮਯਮਾਨਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਨਿਕਾਮਨ [ਨਿਕਾਮਯਮਾਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਨਿਕਾਮਯਮਾਨੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੪੫. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਕੁਸੀਤਾ ਹੀਨਵੀਰਿਯਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ , ਕੁਸੀਤਹੀਨਵੀਰਿਯਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵਂ ਅਵ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਕੁਸੀਤੋ ਹੀਨਵੀਰਿਯੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ; ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵੋ ਅਰਿਯਾ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਿਹਾਰਾਯ।

੪੬. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵ਼ਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵ਼ਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤੀ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਨ੍ਤਿ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਅਸਮ੍ਪਜਾਨਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵ਼ੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਅਵ਼੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਾਮਿ; ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵ਼ੋ ਅਰਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤੀ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵ਼ਿਹਾਰਾਯ।

੪੭. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵ਼ਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵ਼ਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵ਼ਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਵ਼ਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵ਼ੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਅਵ਼੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਵ਼ਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਾਮਿ; ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵ਼ੋ ਅਰਿਯਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵ਼ਿਹਾਰਾਯ।

੪੮. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵ਼ਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵ਼ਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਏਲ਼ਮੂਗਾ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਨ੍ਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਏਲ਼ਮੂਗਸਨ੍ਦੋਸਹੇਤੁ ਹਵ਼ੇ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਕੁਸਲਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਅਵ਼੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਏਲ਼ਮੂਗੋ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਾਮਿ; ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਹਮਸ੍ਮਿ। ਯੇ ਹਿ ਵ਼ੋ ਅਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਰਞ੍ਞਵ਼ਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵ਼ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਮਹਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ'ਤਿ। ਏਤਮਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਪਲ੍ਲੋਮਮਾਪਾਦਿਂ ਅਰਞ੍ਞੇ ਵ਼ਿਹਾਰਾਯ।

ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਯਾਯਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

੪੯. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਾ ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ – ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ ਪਞ੍ਚਦਸੀ ਅਟ੍ਠਮੀ ਚ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ – ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਰਤ੍ਤੀਸੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਆਰਾਮਚੇਤਿਯਾਨਿ ਵ਼ਨਚੇਤਿਯਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਚੇਤਿਯਾਨਿ ਭਿਂਸਨਕਾਨਿ ਸਲੋਮਹਂਸਾਨਿ ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਵ਼ਿਹਰੇਯ੍ਯਂ ਅਪ੍ਪੇਵ਼ ਨਾਮਾਹਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਯਾ ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ – ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ ਪਞ੍ਚਦਸੀ ਅਟ੍ਠਮੀ ਚ ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ – ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਰਤ੍ਤੀਸੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਆਰਾਮਚੇਤਿਯਾਨਿ ਵ਼ਨਚੇਤਿਯਾਨਿ ਰੁਕ੍ਖਚੇਤਿਯਾਨਿ ਭਿਂਸਨਕਾਨਿ ਸਲੋਮਹਂਸਾਨਿ ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਵ਼ਿਹਰਾਮਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਮੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵ਼ਿਹਰਤੋ ਮਗੋ ਵ਼ਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੋਰੋ ਵ਼ਾ ਕਟ੍ਠਂ ਪਾਤੇਤਿ, ਵ਼ਾਤੋ ਵ਼ਾ ਪਣ੍ਣਕਸਟਂ [ਪਣ੍ਣਸਟਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਏਰੇਤਿ; ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਏਤਦਹੋਸਿ [ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ ਏਵ਼ਂ ਹੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] – 'ਏਤਂ ਨੂਨ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਭਯਪਟਿਕਙ੍ਖੀ [ਭਯਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ (ਸੀ॰)] ਵ਼ਿਹਰਾਮਿ? ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਯਥਾਭੂਤਸ੍ਸ [ਯਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੇ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਥਾਭੂਤਂ ਤਥਾਭੂਤੋਵ਼ [ਯਥਾਭੂਤੋ ਯਥਾਭੂਤੋਵ਼ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਪਟਿਵ਼ਿਨੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨੇਵ਼ ਤਾਵ਼ ਤਿਟ੍ਠਾਮਿ ਨ ਨਿਸੀਦਾਮਿ ਨ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮਿ, ਯਾਵ਼ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੋਵ਼ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਪਟਿਵ਼ਿਨੇਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਠਿਤਸ੍ਸ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨੇਵ਼ ਤਾਵ਼ ਚਙ੍ਕਮਾਮਿ ਨ ਨਿਸੀਦਾਮਿ ਨ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮਿ। ਯਾਵ਼ ਠਿਤੋਵ਼ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਪਟਿਵ਼ਿਨੇਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨੇਵ਼ ਤਾਵ਼ ਨਿਪਜ੍ਜਾਮਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਾਮਿ ਨ ਚਙ੍ਕਮਾਮਿ, ਯਾਵ਼ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਵ਼ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਪਟਿਵ਼ਿਨੇਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨੇਵ਼ ਤਾਵ਼ ਨਿਸੀਦਾਮਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਾਮਿ ਨ ਚਙ੍ਕਮਾਮਿ, ਯਾਵ਼ ਨਿਪਨ੍ਨੋਵ਼ ਤਂ ਭਯਭੇਰਵ਼ਂ ਪਟਿਵ਼ਿਨੇਮਿ।

੫੦. ''ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਰਤ੍ਤਿਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਦਿਵਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਦਿਵਾਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਰਤ੍ਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਇਦਮਹਂ ਤੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮਿ। ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਤ੍ਤਿਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਰਤ੍ਤੀਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ, ਦਿਵਾਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਦਿਵਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ। ਯਂ ਖੋ ਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਸਮ੍ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ ਸਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ'ਨ੍ਤਿ, ਮਮੇਵ ਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਸਮ੍ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ ਸਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ'ਨ੍ਤਿ।

੫੧. ''ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵੀਰਿਯਂ ਅਹੋਸਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ [ਅਪ੍ਪਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਕਾਯੋ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ, ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਾਸਿਂ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿਂ; ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – 'ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ'ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ।

੫੨. ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿਂ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ – 'ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮੇ ਯਾਮੇ ਪਠਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ।

੫੩. ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿਂ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ – 'ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ; ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ; ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ'ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਯਾਮੇ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ।

੫੪. ‘‘ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿਂ। ਸੋ ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ। ‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, ‘ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, ‘ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, ‘ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵੰ ਜਾਨਤੋ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣਂ ਅਹੋਸਿ। ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਯਾਮੇ ਤਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ।

੫੫. ‘‘ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਨੂਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਅਵੀਤਦੋਸੋ ਅਵੀਤਮੋਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਤੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਦ੍ਵੇ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਤ੍ਥਵਸੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਾਮਿ – ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਞ੍ਚ ਜਨਤਂ ਅਨੁਕਮ੍ਪਮਾਨੋ’’ਤਿ।

੫੬. ‘‘ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤਰੂਪਾ ਵਤਾਯਂ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਜਨਤਾ , ਯਥਾ ਤਂ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ। ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ – ‘ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਸਾਹਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

ਭਯਭੇਰਵਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤਂ

੫੭. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿ। ‘‘ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਨ੍ਤੋ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਣ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਣ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਣ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਧ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਣ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਣ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਾਙ੍ਗਣਾਨਂਯੇਵ ਸਤਂ ਹੀਨਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਣ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਾਙ੍ਗਣਾਨਂਯੇਵ ਸਤਂ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ । ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਣ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਨਙ੍ਗਣਾਨਂਯੇਵ ਸਤਂ ਹੀਨਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯੰ ਇਮੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਅਨਙ੍ਗਣਾਨੰਯੇਵ ਸਤੰ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ।

੫੮. ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨਿਮੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਸਾਙ੍ਗਣਾਨੰਯੇਵ ਸਤੰ ਏਕੋ ਹੀਨਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ? ਕੋ ਪਨਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਹੇਤੁ ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨਿਮੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਅਨਙ੍ਗਣਾਨੰਯੇਵ ਸਤੰ ਏਕੋ ਹੀਨਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ?

੫੯. ''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ – ਨ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਸ੍ਸਤਿ ਨ ਵਾਯਮਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਿਸ੍ਸਤਿ ਤਸ੍ਸਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ; ਸੋ ਸਰਾਗੋ ਸਦੋਸੋ ਸਮੋਹੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਆਭਤਾ ਆਪਣਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਕੁਲਾ ਵਾ ਰਜੇਨ ਚ ਮਲੇਨ ਚ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ। ਤਮੇਨੰ ਸਾਮਿਕਾ ਨ ਚੇਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਨ ਚ ਪਰਿਯੋਦਪੇਯ੍ਯੁੰ [ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਯ੍ਯੁੰ (?)], ਰਜਾਪਥੇ ਚ ਨੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯੁੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਾ, ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤਰਾ ਅਸ੍ਸ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ? ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ – ਨ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਸ੍ਸਤਿ ਨ ਵਾਯਮਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਿਸ੍ਸਤਿ ਤਸ੍ਸਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ; ਸੋ ਸਰਾਗੋ ਸਦੋਸੋ ਸਮੋਹੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ – ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਸ੍ਸਤਿ ਵਾਯਮਿਸ੍ਸਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਿਸ੍ਸਤਿ ਤਸ੍ਸਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ; ਸੋ ਅਰਾਗੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਆਭਤਾ ਆਪਣਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਕੁਲਾ ਵਾ ਰਜੇਨ ਚ ਮਲੇਨ ਚ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧਾ। ਤਮੇਨੰ ਸਾਮਿਕਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁਞ੍ਚੇਵ ਪਰਿਯੋਦਪੇਯ੍ਯੁਞ੍ਚ, ਨ ਚ ਨੰ ਰਜਾਪਥੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯੁੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਾ, ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਰਾ ਅਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ''ਤਿ? ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ – ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਸ੍ਸਤਿ ਵਾਯਮਿਸ੍ਸਤਿ ਵੀਰਿਯੰ ਆਰਭਿਸ੍ਸਤਿ ਤਸ੍ਸਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ; ਸੋ ਅਰਾਗੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ , ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ – ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਾ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਦ੍ਧੰਸੇਸ੍ਸਤਿ; ਸੋ ਸਰਾਗੋ ਸਦੋਸੋ ਸਮੋਹੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਆਭਤਾ ਆਪਣਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਕੁਲਾ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ। ਤਮੇਨੰ ਸਾਮਿਕਾ ਨ ਚੇਵ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਨ ਚ ਪਰਿਯੋਦਪੇਯ੍ਯੁੰ, ਰਜਾਪਥੇ ਚ ਨੰ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯੁੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਾ, ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਤਰਾ ਅਸ੍ਸ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ? ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ – ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਾ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਦ੍ਧੰਸੇਸ੍ਸਤਿ;ਸੋ ਸਰਾਗੋ ਸਦੋਸੋ ਸਮੋਹੋ ਸਾਙ੍ਗਣੋ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋਕਾਲੰਕਰਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤੰ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖੰ – ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਨੁਦ੍ਧੰਸੇਸ੍ਸਤਿ; ਸੋ ਅਰਾਗੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋ ਅਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲੰ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਆਭਤਾ ਆਪਣਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਕੁਲਾ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ। ਤਮੇਨੰ ਸਾਮਿਕਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯੁਞ੍ਚੇਵ ਪਰਿਯੋਦਪੇਯ੍ਯੁਞ੍ਚ, ਨ ਚ ਨੰ ਰਜਾਪਥੇ ਨਿਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯੁੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸਾ,

ਆਵੁਸੋ, ਕੰਸਪਾਤਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਰਾ ਅਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ''ਤਿ? ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋਵ ਸਮਾਨੋ 'ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਙ੍ਗਣ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਤਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ – ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਮਨਸਿ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਾਨੁਦ੍ਧਂਸੇਸ੍ਸਤਿ; ਸੋ ਅਰਾਗੋ ਅਦੋਸੋ ਅਮੋਹੋ ਅਨਙ੍ਗਣੋ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ ਕਾਲਂ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਅਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ , ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨਿਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸਾਙ੍ਗਣਾਨਂਯੇਵ ਸਤਂ ਏਕੋ ਹੀਨਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਅਯਂ ਪਨਾਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਹੇਤੁ ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨਿਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਨਙ੍ਗਣਾਨਂਯੇਵ ਸਤਂ ਏਕੋ ਹੀਨਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਟ੍ਠਪੁਰਿਸੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ''ਤਿ।

੬੦. ''ਅਙ੍ਗਣਂ ਅਙ੍ਗਣਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਧਿਵਚਨਂ ਯਦਿਦਂ ਅਙ੍ਗਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਪਾਪਕਾਨਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਅਙ੍ਗਣ''ਨ੍ਤਿ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਆਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਤ ਆਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਨ ਚ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ। 'ਜਾਨਨ੍ਤਿ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਆਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਤ ਆਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਅਨੁਰਹੋ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚੋਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ'ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਚੋਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਨੋ ਅਨੁਰਹੋ। 'ਸਙ੍ਘਮਜ੍ਝੇ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਅਨੁਰਹੋ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਆਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਤ ਆਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸਂ, ਸਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਂ ਚੋਦੇਯ੍ਯ, ਨੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ'ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੋਦੇਯ੍ਯ, ਨੋ ਸਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ। 'ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਂ ਚੋਦੇਤਿ, ਨੋ ਸਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਮਮੇਵ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ। 'ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਨ ਮਂ ਸਤ੍ਥਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਮਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਭਤ੍ਤਾਯ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਭਤ੍ਤਾਯ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਭਤ੍ਤਾਯ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਭਤ੍ਤਾਯ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯੁਂ। 'ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ

ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਭਤ੍ਤਾਯ ਪਵਿਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਗਾਮਂ ਭਤ੍ਤਾਯ ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਅਹਮੇਵ ਲਭੇਯ੍ਯਂ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਅਗ੍ਗਾਸਨਂ ਅਗ੍ਗੋਦਕਂ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਭੇਯ੍ਯ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਅਗ੍ਗਾਸਨਂ ਅਗ੍ਗੋਦਕਂ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡ'ਨ੍ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਭੇਯ੍ਯ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਅਗ੍ਗਾਸਨਂ ਅਗ੍ਗੋਦਕਂ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡਂ, ਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਭੇਯ੍ਯ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਅਗ੍ਗਾਸਨਂ ਅਗ੍ਗੋਦਕਂ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡਂ। 'ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਭਤਿ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਅਗ੍ਗਾਸਨਂ ਅਗ੍ਗੋਦਕਂ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡਂ, ਨਾਹਂ ਲਭਾਮਿ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਅਗ੍ਗਾਸਨਂ ਅਗ੍ਗੋਦਕਂ ਅਗ੍ਗਪਿਣ੍ਡ'ਨ੍ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਅਹਮੇਵ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ। 'ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਨੁਮੋਦਤਿ, ਨਾਹਂ ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੇ ਭੁਤ੍ਤਾਵੀ ਅਨੁਮੋਦਾਮੀ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਅਹਮੇਵ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ। 'ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਨਾਹਂ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮੀ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਅਹਮੇਵ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ। 'ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਨਾਹਂ ਆਰਾਮਗਤਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮੀ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਮਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ [ਗਰੁਕਰੇਯ੍ਯੁਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ। 'ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ , ਨ ਮਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਮਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਾ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ

ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ। 'ਅਞ੍ਞਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਮਂ ਉਪਾਸਿਕਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤੀ'ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਅਹਮੇਵ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸਂ ਪਣੀਤਾਨਂ ਚੀਵਰਾਨਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾਨਂ ਚੀਵਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾਨਂ ਚੀਵਰਾਨਂ, ਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾਨਂ ਚੀਵਰਾਨਂ। 'ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ [ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਪਣੀਤਾਨਂ ਚੀਵਰਾਨਂ, ਨਾਹਂ ਲਾਭੀ [ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸਂ (ਕ॰)] ਪਣੀਤਾਨਂ ਚੀਵਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤ ਅਹਮੇਵ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸਂ ਪਣੀਤਾਨਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਣੀਤਾਨਂ ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਣੀਤਾਨਂ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾਨਂ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾਨਂ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ ਪਣੀਤਾਨਂ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। 'ਅਞ੍ਞੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਾਭੀ [ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਪਣੀਤਾਨਂ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਨਾਹਂ ਲਾਭੀ [ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸਂ (ਕ॰)] ਪਣੀਤਾਨਂ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ – ਇਤਿ ਸੋ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤੀਤੋ। ਯੋ ਚੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋਪੋ ਯੋ ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ – ਉਭਯਮੇਤਂ ਅਙ੍ਗਣਂ।

''ਇਮੇਸਂ ਖੋ ਏਤਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਅਙ੍ਗਣ''ਨ੍ਤਿ।

੬੧. ''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੂਯਨ੍ਤਿ ਚ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਹੋਤਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਲੂਖਚੀਵਰਧਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨ ਚੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤੇ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੂਯਨ੍ਤਿ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕਂਸਪਾਤਿ ਆਭਤਾ ਆਪਣਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਕੁਲਾ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ। ਤਮੇਨਂ ਸਾਮਿਕਾ ਅਹਿਕੁਣਪਂ ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰਕੁਣਪਂ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਕੁਣਪਂ ਵਾ ਰਚਯਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਕਂਸਪਾਤਿਯਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਮੇਨਂ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਮ੍ਭੋ, ਕਿਮੇਵਿਦਂ ਹਰੀਯਤਿ ਜਞ੍ਞਜਞ੍ਞਂ ਵਿਯਾ'ਤਿ? ਤਮੇਨਂ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਪਾਪੁਰਿਤ੍ਵਾ [ਅਵਾਪੁਰਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰)] ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਸਹਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਮਨਾਪਤਾ ਚ ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯ, ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ [ਪਟਿਕੂਲਤਾ (ਕ॰), ਪਾਟਿਕੂਲ੍ਯਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚ ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯ, ਜੇਗੁਚ੍ਛਤਾ ਚ [ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਤਾ ਚ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯ; ਜਿਘਚ੍ਛਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਭੋਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਪਗੇਵ ਸੁਹਿਤਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੂਯਨ੍ਤਿ ਚ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਹੋਤਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਪਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਸਪਦਾਨਚਾਰੀ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਲੂਖਚੀਵਰਧਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨ ਚੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤੇ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੂਯਨ੍ਤਿ ਚ।

੬੨. ''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੂਯਨ੍ਤਿ ਚ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਹੋਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੀ ਨੇਮਨ੍ਤਨਿਕੋ ਗਹਪਤਿਚੀਵਰਧਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ? ਤੇ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੂਯਨ੍ਤਿ ਚ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕਂਸਪਾਤਿ ਆਭਤਾ ਆਪਣਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਰਕੁਲਾ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਾ। ਤਮੇਨਂ ਸਾਮਿਕਾ ਸਾਲੀਨਂ

ਓਦਨੰ ਵਿਚਿਤਕਾਲ਼ਕੰ [ਵਿਚਿਨਿਤਕਾਲ਼ਕੰ (ਕ॰)] ਅਨੇਕਸੂਪੰ ਅਨੇਕਬਜਞ੍ਜਨੰ ਰਚਯਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਿਸ੍ਸਾ ਕੰਸਪਾਤਿਯਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਰਾਪਣੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ। ਤਮੇਨੰ ਜਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਅਮ੍ਭੋ, ਕਿਮੇਵਿਦੰ ਹਰੀਯਤਿ ਜਞ੍ਞਜਞ੍ਞੰ ਵਿਯਾ'ਤਿ? ਤਮੇਨੰ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਪਾਪੁਰਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਸਹ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਨਾਪਤਾ ਚ ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯ, ਅਪ੍ਪਾਟਿਕੁਲ੍ਯਤਾ ਚ ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯ, ਅਜੇਗੁਚ੍ਛਤਾ ਚ ਸਣ੍ਠਹੇਯ੍ਯ; ਸੁਹਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਭੋਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਅਸ੍ਸ, ਪਗੇਵ ਜਿਘਚ੍ਛਿਤਾਨੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਹੋਤਿ ਗਾਮਨ੍ਤਵਿਹਾਰੀ ਨੇਮਨ੍ਤਨਿਕੋ ਗਹਪਤਿਚੀਵਰਧਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਨੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ । ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤੇ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਚ੍ਛਾਵਚਰਾ ਪਹੀਨਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਵ ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਚਾ''ਤਿ।

੬੩. ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਉਪਮਾ ਮੰ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਟਿਭਾਤੀ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤੰ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਾ''ਤਿ। ''ਏਕਮਿਦਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੰ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਾਮਿ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜੇ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਰਾਜਗਹੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿੰ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮੀਤਿ ਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋ ਰਥਸ੍ਸ ਨੇਮਿੰ ਤਚ੍ਛਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਪਣ੍ਡੁਪੁਤ੍ਤੋ ਆਜੀਵਕੋ ਪੁਰਾਣਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਣ੍ਡੁਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਜੀਵਕਸ੍ਸ ਪੁਰਾਣਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਯੰ ਸਮੀਤਿ ਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਨੇਮਿਯਾ ਇਮਞ੍ਚ ਵਙ੍ਕੰ ਇਮਞ੍ਚ ਜਿਮ੍ਹੰ ਇਮਞ੍ਚ ਦੋਸੰ ਤਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਏਵਾਯੰ ਨੇਮਿ ਅਪਗਤਵਙ੍ਕਾ ਅਪਗਤਜਿਮ੍ਹਾ ਅਪਗਤਦੋਸਾ ਸੁਦ੍ਧਾ ਅਸ੍ਸ [ਸੁਦ੍ਧਾਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਸੁਦ੍ਧਾ (ਕ॰)] ਸਾਰੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ'ਤਿ । ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਣ੍ਡੁਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਜੀਵਕਸ੍ਸ ਪੁਰਾਣਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਮੀਤਿ ਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਨੇਮਿਯਾ ਤਞ੍ਚ ਵਙ੍ਕੰ ਤਞ੍ਚ ਜਿਮ੍ਹੰ ਤਞ੍ਚ ਦੋਸੰ ਤਚ੍ਛਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਣ੍ਡੁਪੁਤ੍ਤੋ ਆਜੀਵਕੋ ਪੁਰਾਣਯਾਨਕਾਰਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਤ੍ਤਮਨਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸਿ – 'ਹਦਯਾ ਹਦਯੰ ਮਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞਾਯ ਤਚ੍ਛਤੀ'ਤਿ।

''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਜੀਵਿਕਤ੍ਥਾ ਨ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਸਠਾ ਮਾਯਾਵਿਨੋ ਕੇਤਬਿਨੋ [ਕੇਟੁਭਿਨੋ (ਬਹੂਸੁ)] ਉਦ੍ਧਤਾ ਉਨ੍ਨਲ਼ਾ ਚਪਲਾ ਮੁਖਰਾ ਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ, ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ, ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਅਨਪੇਕ੍ਖਵਨ੍ਤੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵਾ, ਬਾਹੁਲਿਕਾ ਸਾਥਲਿਕਾ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ, ਪਵਿਵੇਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ, ਕੁਸੀਤਾ ਹੀਨਵੀਰਿਯਾ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤੀ ਅਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਏਲ਼ਮੂਗਾ, ਤੇਸੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹਦਯਾ ਹਦਯੰ ਮਞ੍ਞੇ ਅਞ੍ਞਾਯ ਤਚ੍ਛਤਿ।

''ਯੇ ਪਨ ਤੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਅਸਠਾ ਅਮਾਯਾਵਿਨੋ ਅਕੇਤਬਿਨੋ ਅਨੁਦ੍ਧਤਾ ਅਨੁਨ੍ਨਲ਼ਾ ਅਚਪਲਾ ਅਮੁਖਰਾ ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ, ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਅਪੇਕ੍ਖਵਨ੍ਤੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵਾ, ਨ ਬਾਹੁਲਿਕਾ ਨ ਸਾਥਲਿਕਾ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ, ਪਵਿਵੇਕੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਸਮਾਹਿਤਾ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਅਨੇਲ਼ਮੂਗਾ, ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ, ਘਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ ਵਚਸਾ ਚੇਵ ਮਨਸਾ ਚ – 'ਸਾਧੁ ਵਤ, ਭੋ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਕੁਸਲਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀ'ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਦਹਰੋ ਯੁਵਾ ਮਣ੍ਡਨਕਜਾਤਿਕੋ ਸੀਸੰਨ੍ਹਾਤੋ ਉਪ੍ਪਲਮਾਲੰ ਵਾ ਵਸ੍ਸਿਕਮਾਲੰ ਵਾ ਅਤਿਮੁਤ੍ਤਕਮਾਲੰ [ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਕਮਾਲੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗੇ ਸਿਰਸ੍ਮਿੰ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਤੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਅਸਠਾ ਅਮਾਯਾਵਿਨੋ ਅਕੇਤਬਿਨੋ ਅਨੁਦ੍ਧਤਾ ਅਨੁਨ੍ਨਲ਼ਾ ਅਚਪਲਾ ਅਮੁਖਰਾ ਅਵਿਕਿਣ੍ਣਵਾਚਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ, ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ, ਸਾਮਞ੍ਞੇ ਅਪੇਕ੍ਖਵਨ੍ਤੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਤਿਬ੍ਬਗਾਰਵਾ, ਨ ਬਾਹੁਲਿਕਾ ਨ ਸਾਥਲਿਕਾ, ਓਕ੍ਕਮਨੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਾ, ਪਵਿਵੇਕੇ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾ ਸਮਾਹਿਤਾ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਅਨੇਲ਼ਮੂਗਾ, ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਿਵਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ, ਘਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ ਵਚਸਾ ਚੇਵ

ਮਨਸਾ ਚ – 'ਸਾਧੁ ਵਤ, ਭੋ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਕੁਸਲਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀ'ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤੇ ਉਭੋ ਮਹਾਨਾਗਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੁਭਾਸਿਤੰ ਸਮਨੁਮੋਦਿੰਸੂ''ਤਿ।

ਅਨਙ੍ਗਣਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਪਞ੍ਚਮੰ।

੬. ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੰ

੬੪. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾ; ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤਾ ਵਿਹਰਥ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ; ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਥ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ।

੬੫. ''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਪਿਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚਾ'ਤਿ [ਮਨਾਪੋ ਗਰੁਭਾਵਨਿਯੋ ਚਾਤਿ (ਸੀ॰)], ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸੰ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ'ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਯੇਸਾਹੰ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਾਮਿ ਤੇਸੰ ਤੇ ਕਾਰਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ'ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਯੇ ਮੰ [ਯੇ ਮੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਞਾਤੀ ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਪੇਤਾ ਕਾਲਙ੍ਕਤਾ [ਕਾਲਕਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਤੇਸੰ ਤੰ ਮਹਪ੍ਫਲੰ ਅਸ੍ਸ ਮਹਾਨਿਸੰਸ'ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

੬੬. ''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਅਰਤਿਰਤਿਸਹੋ ਅਸ੍ਸੰ, ਨ ਚ ਮੰ ਅਰਤਿ ਸਹੇਯ੍ਯ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਰਤਿੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਭਯਭੇਰਵਸਹੋ ਅਸ੍ਸੰ, ਨ ਚ ਮੰ ਭਯਭੇਰਵੰ ਸਹੇਯ੍ਯ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭਯਭੇਰਵੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਆਭਿਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾਨੰ ਨਿਕਾਮਲਾਭੀ ਅਸ੍ਸੰ ਅਕਿਚ੍ਛਲਾਭੀ ਅਕਸਿਰਲਾਭੀ'ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਯੇ ਤੇ ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਰੂਪੇ ਆਰੁਪ੍ਪਾ, ਤੇ ਕਾਯੇਨ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

੬੭. ‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸੰ ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮੋ ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ’ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮੀ ਅਸ੍ਸੰ ਸਕਿਦੇਵ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਕਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕੋ ਅਸ੍ਸੰ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੀ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ’ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

੬੮. ‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭਵੇਯ੍ਯੰ – ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਅਸ੍ਸੰ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਅਸ੍ਸੰ; ਆਵਿਭਾਵੰ ਤਿਰੋਭਾਵੰ; ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੰ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰੰ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤੰ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ; ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜੰ ਕਰੇਯ੍ਯੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ; ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯੰ; ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮੇਯ੍ਯੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ; ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯੰ ਪਰਿਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯੰ; ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣੇਯ੍ਯੰ – ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚਾ’ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਪਰਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ – ਸਰਾਗੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਰਾਗੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਵੀਤਰਾਗੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੀਤਰਾਗੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ; ਸਦੋਸੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਦੋਸੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਵੀਤਦੋਸੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੀਤਦੋਸੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ; ਸਮੋਹੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮੋਹੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਵੀਤਮੋਹੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੀਤਮੋਹੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ; ਸੰਖਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੰਖਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ; ਮਹਗ੍ਗਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਹਗ੍ਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਮਹਗ੍ਗਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਮਹਗ੍ਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ; ਸਉਤ੍ਤਰੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਉਤ੍ਤਰੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ; ਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸਮਾਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ; ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿੰਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ – ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿੰ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵੰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿੰ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿੰ ਏਵੰਨਾਮੋ ਏਵੰਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵੰਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵੰਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰੰ ਸਉਦ੍ਦੇਸੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ…ਪੇ॰… ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨੰ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੰ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ – ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ

ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ; ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾਤਿ, ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਂ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਂ।

੬੯. ''ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – 'ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਂ।

''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਹਰਥ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਾ; ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤਾ ਵਿਹਰਥ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ; ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਥ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੂ''ਤਿ – ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਂ

੭੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥਂ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤਂ; ਤਮੇਨਂ ਰਜਕੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਰਙ੍ਗਜਾਤੇ ਉਪਸਂਹਰੇਯ੍ਯ – ਯਦਿ ਨੀਲਕਾਯ ਯਦਿ ਪੀਤਕਾਯ ਯਦਿ ਲੋਹਿਤਕਾਯ ਯਦਿ ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਕਾਯ [ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠਕਾਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠਿਕਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੁਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੇ, ਦੁਗ੍ਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤਂ; ਤਮੇਨਂ ਰਜਕੋ ਯਸ੍ਮਿਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਰਙ੍ਗਜਾਤੇ ਉਪਸਂਹਰੇਯ੍ਯ – ਯਦਿ ਨੀਲਕਾਯ ਯਦਿ ਪੀਤਕਾਯ ਯਦਿ ਲੋਹਿਤਕਾਯ ਯਦਿ ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਕਾਯ – ਸੁਰਤ੍ਤਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਣ੍ਣਮੇਵਸ੍ਸ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੇ, ਸੁਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ।

੭੧. ''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ? ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਉਪਨਾਹੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮਕ੍ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਪਲ਼ਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਇਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮਾਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਥਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਅਤਿਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਪਮਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ।

੭੨. ‘‘ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ ; ‘ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਕੋਧਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਉਪਨਾਹੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਨਾਹਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਮਕ੍ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਕ੍ਖਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਪਲ਼ਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲ਼ਾਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਇਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਇਸ੍ਸਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਮਾਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਥਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਥਮ੍ਭਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾਰਮ੍ਭਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਅਤਿਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਮਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਮਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਦਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ; ‘ਪਮਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਮਾਦਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਪਜਹਤਿ।

੭੩. ‘‘ਯਤੋ ਖੋ [ਯਤੋ ਚ ਖੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ‘ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ‘ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਉਪਨਾਹੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਉਪਨਾਹੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਮਕ੍ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਕ੍ਖੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਪਲ਼ਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਲ਼ਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਇਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਇਸ੍ਸਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਮਾਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਥਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਥਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਅਤਿਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਮਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਮਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ; ‘ਪਮਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ’ਤਿ – ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਮਾਦੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

੭੪. ‘‘ਸੋ ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’ਤਿ; ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹੀ’ਤਿ; ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਉਜੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਞਾਯਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ

ਪੁਰਿਸਯੁਗਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਏਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਪਾਹੁਨੇਯ੍ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਜਲਿਕਰਣੀਯੋ , ਅਨੁੱਤਰੰ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇੱਤੰ ਲੋਕਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

੭੫. ''ਯਥੋਧਿ [ਯਤੋਧਿ (ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਾਠਨ੍ਤਰੰ)] ਖੋ ਪਨਸ੍ਸ ਚੱਤੰ ਹੋਤਿ ਵਨ੍ਤੰ ਮੁੱਤੰ ਪਹੀਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੰ, ਸੋ 'ਬੁਦ੍ਧੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹੀ'ਤਿ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸੰਹਿਤੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ। ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿੱਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ; 'ਧਮ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹੀ'ਤਿ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸੰਹਿਤੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ; ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿੱਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। 'ਯਥੋਧਿ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਚੱਤੰ ਵਨ੍ਤੰ ਮੁੱਤੰ ਪਹੀਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠ'ਨ੍ਤਿ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦੰ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸੰਹਿਤੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ; ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿੱਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

੭੬. ''ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰਸੀਲੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ ਏਵੰਪਞ੍ਞੋ ਸਾਲੀਨੰ ਚੇਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਵਿਚਿਤਕਾਲ਼ਕੰ ਅਨੇਕਸੂਪੰ ਅਨੇਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤੰ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੱਥੰ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਮਲਗ੍ਗਹਿਤੰ ਅੱਛੋਦਕੰ ਆਗਮ੍ਮ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤੰ , ਉਕ੍ਕਾਮੁਖੰ ਵਾ ਪਨਾਗਮ੍ਮ ਜਾਤਰੂਪੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ ਪਰਿਯੋਦਾਤੰ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵੰਸੀਲੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ ਏਵੰਪਞ੍ਞੋ ਸਾਲੀਨੰ ਚੇਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਭੁਞ੍ਜਤਿ ਵਿਚਿਤਕਾਲ਼ਕੰ ਅਨੇਕਸੂਪੰ ਅਨੇਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ , ਨੇਵਸ੍ਸ ਤੰ ਹੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ।

੭੭. ''ਸੋ ਮੇੱਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਚਤੁੱਥੰ [ਚਤੁੱਥਿੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬੱਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਮੇੱਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ; ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ... ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਚਤੁੱਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬੱਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ।

੭੮. ''ਸੋ 'ਅੱਥਿ ਇਦੰ, ਅੱਥਿ ਹੀਨੰ, ਅੱਥਿ ਪਣੀਤੰ, ਅੱਥਿ ਇਮਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਗਤਸ੍ਸ ਉੱਤਰਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਜਾਨਤੋ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿੱਤੰ ਵਿਮੁੱਚਤਿ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿੱਤੰ ਵਿਮੁੱਚਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿੱਤੰ ਵਿਮੁੱਚਤਿ। ਵਿਮੁੱਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੁੱਤਮਿਤਿ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ। 'ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇੱਥੱਤਾਯਾ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ । ਅਯੰ ਵੁੱਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਨਾਤੋ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਸਿਨਾਨੇਨਾ'''ਤਿ।

੭੯. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਗੱਛਤਿ ਪਨ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਬਾਹੁਕੰ ਨਦਿੰ ਸਿਨਾਯਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਕਿੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬਾਹੁਕਾਯ ਨਦਿਯਾ? ਕਿੰ ਬਾਹੁਕਾ ਨਦੀ ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ? ''ਲੋਕ੍ਖਸਮ੍ਮਤਾ [ਲੋਖ੍ਯਸਮ੍ਮਤਾ (ਸੀ॰), ਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਮਤਾ (ਪੀ॰)] ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਬਾਹੁਕਾ ਨਦੀ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ, ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਾ ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਬਾਹੁਕਾ ਨਦੀ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ, ਬਾਹੁਕਾਯ ਪਨ ਨਦਿਯਾ ਬਹੁਜਨੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮੰ ਕਤੰ ਪਵਾਹੇਤੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿ –

''ਬਾਹੁਕੰ ਅਧਿਕੱਕਞ੍ਚ, ਗਯੰ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕੰ ਮਪਿ [ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਾਮਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਸੁਨ੍ਦਰਿਕੰ ਮਹਿੰ (ਇਤਿਪਿ)]।
ਸਰਸ੍ਸਤਿੰ ਪਯਾਗਞ੍ਚ, ਅਥੋ ਬਾਹੁਮਤਿੰ ਨਦਿੰ।
ਨਿੱਚਮ੍ਪਿ ਬਾਲੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ [ਪਕ੍ਖਨ੍ਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਕਣ੍ਹਕਮ੍ਮੋ ਨ ਸੁਜ੍ਝਤਿ॥

``ਕਿਂ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਾ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਿਂ ਪਯਾਗਾ [ਪਯਾਗੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕਿਂ ਬਾਹੁਕਾ ਨਦੀ।
ਵੇਰਿਂ ਕਤਕਿਬ੍ਬਿਸਂ ਨਰਂ, ਨ ਹਿ ਨਂ ਸੋਧਯੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਿਨਂ॥

``ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੇ ਸਦਾ ਫਗ੍ਗੁ, ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੁਪੋਸਥੋ ਸਦਾ।
ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੁਚਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਸਦਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਵਤਂ।
ਇਧੇਵ ਸਿਨਾਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਸਬ੍ਬਭੂਤੇਸੁ ਕਰੋਹਿ ਖੇਮਤਂ॥

``ਸਚੇ ਮੁਸਾ ਨ ਭਣਸਿ, ਸਚੇ ਪਾਣਂ ਨ ਹਿਂਸਸਿ।
ਸਚੇ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਨਾਦਿਯਸਿ, ਸਦ੍ਦਹਾਨੋ ਅਮਚ੍ਛਰੀ।
ਕਿਂ ਕਾਹਸਿ ਗਯਂ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਉਦਪਾਨੋਪਿ ਤੇ ਗਯਾ''ਤਿ॥

੮੦. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ``ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ – ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਸਾਹਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਲਭੇਯ੍ਯਾਹਂ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਲਭੇਯ੍ਯਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦ''ਨ੍ਤਿ। ਅਲਤ੍ਥ ਖੋ ਸੁਨ੍ਦਰਿਕਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਅਲਤ੍ਥ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ। ਅਚਿਰੂਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿ। ``ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ''ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ। ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਖੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਾ ਭਾਰਦ੍ਵਾਜੋ ਅਰਹਤਂ ਅਹੋਸੀਤਿ।

ਵਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਂ

੮੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ``ਯਾ ਇਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ – ਆਦਿਮੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ?

੮੨. ``ਯਾ ਇਮਾ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ – ਯਤ੍ਥ ਚੇਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਚ ਅਨੁਸੇਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਚ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਤਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ – ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਪਸ੍ਸਤੋ ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ।

``ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾ ਏਤੇ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾ ਏਤੇ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਯ੍ਯ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾ ਏਤੇ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਾ ਏਤੇ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ, ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾ ਏਤੇ ਵਿਹਾਰਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾ ਏਤੇ ਵਿਹਾਰਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾ ਏਤੇ ਵਿਹਾਰਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

‘‘ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਸਲ੍ਲੇਖੇਨ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ । ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੇ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਸਲ੍ਲੇਖਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤਾ ਏਤੇ ਵਿਹਾਰਾ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

੮੩. ‘‘ਇਧ ਖੋ ਪਨ ਵੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। ‘ਪਰੇ ਵਿਹਿਂਸਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਵਿਹਿਂਸਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। ‘ਪਰੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। ‘ਪਰੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। ‘ਪਰੇ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। ‘ਪਰੇ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। ‘ਪਰੇ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ [ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। ‘ਪਰੇ ਫਰੁਸਵਾਚਾ [ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]

ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੂ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ।

'''ਪਰੇ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਵਿਗਤਥੀਨਮਿਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ । 'ਪਰੇ ਉਦ੍ਧਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਦ੍ਧਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੀ [ਵੇਚਿਕਿਚ੍ਛੀ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਕੋਧਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਕ੍ਕੋਧਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਉਪਨਾਹੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨੁਪਨਾਹੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਕ੍ਖੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ , ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਮਕ੍ਖੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਪਲ਼ਾਸੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਪਲ਼ਾਸੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਚ੍ਛਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਮਚ੍ਛਰੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਸਠਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਸਠਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮਾਯਾਵੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਮਾਯਾਵੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਥਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਅਤਿਮਾਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਨਤਿਮਾਨੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਦੁਬ੍ਬਚਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸੁਵਚਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਪਮਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਅਹਿਰਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਹਿਰਿਮਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਅਨੋਤ੍ਤਾਪੀ [ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੀ (ਕ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਓਤ੍ਤਾਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਕੁਸੀਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ। 'ਪਰੇ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਕਰਣੀਯੋ।

੮੪. ''ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਚੁਨ੍ਦ, ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬਹੁਕਾਰਂ [ਬਹੂਪਕਾਰਂ (ਕ॰)] ਵਦਾਮਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਅਨੁਵਿਧੀਯਨਾਸੁ! ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਚੁਨ੍ਦ, 'ਪਰੇ ਵਿਹਿਂਸਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਵਿਹਿਂਸਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। 'ਪਰੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ

ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ...‘ਪਰੇ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਯਮੇਤ੍ਥ ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

੮੫. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਸਮੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ [ਮਗ੍ਗੋ ਤਸ੍ਸਾਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਞ੍ਞੋ ਸਮੋ ਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ; ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਸਮਂ ਤਿਤ੍ਥਂ ਅਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਂ ਸਮਂ ਤਿਤ੍ਥਂ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਹਿਂਸਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਵਿਹਿਂਸਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ , ਮੁਸਾਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਪਿਸੁਣਵਾਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਫਰੁਸਵਾਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ।

‘‘ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਕ੍ਕੋਧੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਉਪਨਾਹਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਪਨਾਹੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਮਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਪਲ਼ਾਸਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪਲ਼ਾਸੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ , ਇਸ੍ਸੁਕਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਚ੍ਛਰਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਸਠਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮਾਯਾਵਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਮਾਯਾ [ਅਮਾਯਾਵਿਤਾ (ਕ॰)] ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਿਯਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਤਿਮਾਨਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਤਿਮਾਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਦੁਬ੍ਬਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਹਿਰਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਹਿਰੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਨੋਤ੍ਤਾਪਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ , ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿ-ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿ-ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿ-ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਾਯ।

੮੬. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਧੋਭਾਗਙ੍ਗਮਨੀਯਾ [ਅਧੋਭਾਵਙ੍ਗਮਨੀਯਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਉਪਰਿਭਾਗਙ੍ਗਮਨੀਯਾ [ਉਪਰਿਭਾਵਙ੍ਗਮਨੀਯਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਹਿਂਸਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਵਿਹਿਂਸਾ ਹੋਤਿ ਉਪਰਿਭਾਗਾਯ [ਉਪਰਿਭਾਵਾਯ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ

ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਉਪਰਿਭਾਗਾਯ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿ-ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿ-ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿ-ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿ-ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਤਾ ਹੋਤਿ ਉਪਰਿਭਾਗਾਯ।

੮੭. ''ਸੋ ਵਤ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਂ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਵਤ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਂ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਵਤ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਦਨ੍ਤੋ ਅਵਿਨੀਤੋ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਰਂ ਦਮੇਸ੍ਸਤਿ ਵਿਨੇਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਵਤ , ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਦਨ੍ਤੋ ਵਿਨੀਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਰਂ ਦਮੇਸ੍ਸਤਿ ਵਿਨੇਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਵਿਹਿਂਸਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਵਿਹਿਂਸਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮੁਸਾਵਾਦਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਪਿਸੁਣਵਾਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਫਰੁਸਵਾਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਞਾਣਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ।

''ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਕ੍ਕੋਧੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਉਪਨਾਹਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨੁਪਨਾਹੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਮਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਪਲ਼ਾਸਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪਲ਼ਾਸੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਇਸ੍ਸੁਕਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਚ੍ਛਰਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਸਠਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮਾਯਾਵਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਮਾਯਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਥਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਿਯਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਤਿਮਾਨਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਨਤਿਮਾਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਦੁਬ੍ਬਚਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਹਿਰਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਹਿਰੀ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਨੋਤ੍ਤਾਪਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਕੁਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿ-ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿ-ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸਿ-ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹਿ-ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਤਾ ਹੋਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ।

੮੮. ''ਇਤਿ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਦੇਸਿਤੋ ਮਯਾ ਸਲ੍ਲੇਖਪਰਿਯਾਯੋ, ਦੇਸਿਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਯੋ, ਦੇਸਿਤੋ ਪਰਿਕ੍ਕਮਨਪਰਿਯਾਯੋ, ਦੇਸਿਤੋ ਉਪਰਿਭਾਗਪਰਿਯਾਯੋ, ਦੇਸਿਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯਾਯੋ। ਯਂ ਖੋ, ਚੁਨ੍ਦ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਕਰਣੀਯਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਹਿਤੇਸਿਨਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਕਤਂ ਵੋ ਤਂ ਮਯਾ। 'ਏਤਾਨਿ, ਚੁਨ੍ਦ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਨਿ, ਏਤਾਨਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਿ, ਝਾਯਥ, ਚੁਨ੍ਦ, ਮਾ ਪਮਾਦਤ੍ਥ, ਮਾ ਪਚ੍ਛਾਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਅਹੁਵਤ੍ਥ' – ਅਯਂ ਖੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਸਾਸਨੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਚੁਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਤਾਲੀਸਪਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਸਨ੍ਧਯੋ ਪਞ੍ਚ ਦੇਸਿਤਾ।
ਸਲ੍ਲੇਖੋ ਨਾਮ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਸਾਗਰੂਪਮੋਤਿ॥

ਸਲ੍ਲੇਖਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਂ

੮੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ। ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

'''ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ [ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ'ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ?

''ਦੂਰਤੋਪਿ ਖੋ ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂਯੇਵ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪਟਿਭਾਤੁ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਕੁਸਲਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਸਲਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਸਲਮੂਲਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਕੁਸਲਂ, ਕਤਮਂ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਕਤਮਂ ਕੁਸਲਂ, ਕਤਮਂ ਕੁਸਲਮੂਲਂ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਕੁਸਲਂ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਅਕੁਸਲਂ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਅਕੁਸਲਂ, ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਅਕੁਸਲਂ, ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ [ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ (ਕ॰)] ਅਕੁਸਲਂ, ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ [ਫਰੁਸਵਾਚਾ (ਕ॰)] ਅਕੁਸਲਂ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ ਅਕੁਸਲਂ, ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਅਕੁਸਲਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਅਕੁਸਲਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਅਕੁਸਲਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ ਅਕੁਸਲਂ। ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ? ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਦੋਸੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ।

''ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ , ਕੁਸਲਂ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ ਕੁਸਲਂ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ ਕੁਸਲਂ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ ਕੁਸਲਂ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ ਕੁਸਲਂ, ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ ਕੁਸਲਂ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ ਕੁਸਲਂ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ ਕੁਸਲਂ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ ਕੁਸਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕੁਸਲਂ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕੁਸਲਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਕੁਸਲਂ। ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਕੁਸਲਮੂਲਂ? ਅਲੋਭੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਦੋਸੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ, ਅਮੋਹੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਕੁਸਲਮੂਲਂ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਕੁਸਲਮੂਲਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ‘ਅਸ੍ਮੀ’ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਸਮੂਹਨਿਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਹਾਯ ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠੇਵਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ।

੯੦. ‘‘ਸਾਧਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ [ਉਤ੍ਤਰਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ [ਅਪੁਚ੍ਛਿਂਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ‘‘ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਥਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਹਾਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਹਾਰੋ, ਕਤਮੋ ਆਹਾਰਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਆਹਾਰਾ ਭੂਤਾਨਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ, ਸਮ੍ਭਵੇਸੀਨਂ ਵਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਵਾ ਸੁਖੁਮੋ ਵਾ, ਫਸ੍ਸੋ ਦੁਤਿਯੋ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਤਤਿਯਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਆਹਾਰਸਮੁਦਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ , ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ’।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਆਹਾਰਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ‘ਅਸ੍ਮੀ’ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਸਮੂਹਨਿਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਹਾਯ ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠੇਵਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ।

੯੧. ‘‘ਸਾਧਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ‘‘ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਥਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਂ, ਕਤਮੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ [ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਪਿ (ਕ॰)] ਦੁਕ੍ਖਾ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਂ। ਕਤਮੋ ਚਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ? ਯਾਯਂ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸਹਗਤਾ [ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੀ [ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਸਹਗਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ। ਕਤਮੋ ਚਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ? ਯੋ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਚਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨਾਲਯੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ,

ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ। ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯਜਥਿਦੰ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ... ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, 'ਅਸ੍ਮੀ'ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਸਮੂਹਨਿਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਹਾਯ ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠੇਵਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੯੨. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ''ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਥਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ?

''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਜਰਾਮਰਣਂ, ਕਤਮੋ ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਰਾ ਜੀਰਣਤਾ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਾਲਿਚ੍ਚਂ ਵਲਿਤ੍ਤਚਤਾ ਆਯੁਨੋ ਸਂਹਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਜਰਾ। ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਮਰਣਂ? ਯਾ [ਯਂ (ਪੀ॰ ਕ॰), ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇਪਿ] ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਾ ਚੁਤਿ ਚਵਨਤਾ ਭੇਦੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਮਚ੍ਚੁ ਮਰਣਂ ਕਾਲਂਕਿਰਿਯਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ, ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦੋ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਮਰਣਂ। ਇਤਿ ਅਯਞ੍ਚ ਜਰਾ ਇਦਞ੍ਚ ਮਰਣਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਜਰਾਮਰਣਂ। ਜਾਤਿਸਮੁਦਯਾ ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯੋ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯਜਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ... ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੯੩. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਤਿਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਜਾਤਿ, ਕਤਮੋ ਜਾਤਿਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ, ਆਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਜਾਤਿ। ਭਵਸਮੁਦਯਾ ਜਾਤਿਸਮੁਦਯੋ, ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯਜਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਜਾਤਿਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਜਾਤਿਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ।

੯੪. ‘‘ਸਾਧਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ‘‘ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਭਵਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਭਵਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਭਵਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਭਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਵੋ, ਕਤਮੋ ਭਵਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਭਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਤਯੋਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਵਾ – ਕਾਮਭਵੋ, ਰੂਪਭਵੋ, ਅਰੂਪਭਵੋ। ਉਪਾਦਾਨਸਮੁਦਯਾ ਭਵਸਮੁਦਯੋ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਭਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਭਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਭਵਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਭਵਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਭਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ।

੯੫. ‘‘ਸਾਧਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ‘‘ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਉਪਾਦਾਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਪਾਦਾਨਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਉਪਾਦਾਨਂ, ਕਤਮੋ ਉਪਾਦਾਨਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਉਪਾਦਾਨਸਮੁਦਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਉਪਾਦਾਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਉਪਾਦਾਨਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ।

੯੬. ‘‘ਸਾਧਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ‘‘ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਣ੍ਹਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਤਣ੍ਹਾ, ਕਤਮੋ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਛਯਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ – ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ, ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ, ਰਸਤਣ੍ਹਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ, ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯੋ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਤਣ੍ਹੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੯੭. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵੇਦਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਵੇਦਨਾ, ਕਤਮੋ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਛਯਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵੇਦਨਾਕਾਯਾ – ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ, ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ। ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਵੇਦਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੯੮. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਫਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਫਸ੍ਸੋ, ਕਤਮੋ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਛਯਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਫਸ੍ਸਕਾਯਾ – ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ , ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯਾ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੯੯. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਕਤਮੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ? ਛਯਿਮਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯਤਨਾਨਿ – ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ, ਸੋਤਾਯਤਨਂ, ਘਾਨਾਯਤਨਂ,

ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨੰ, ਕਾਯਾਯਤਨੰ, ਮਨਾਯਤਨੰ। ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯੋ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵੰ ਸਲ਼ਾਯਤਨੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੰ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਏਵੰ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯੰ ਪਹਾਯ...ਪੇ... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੧੦੦. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁੰ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ। ਕਤਮੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਾਮਰੂਪੰ, ਕਤਮੋ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਵੇਦਨਾ, ਸਞ੍ਞਾ, ਚੇਤਨਾ, ਫਸ੍ਸੋ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਨਾਮੰ; ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪੰ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਰੂਪੰ। ਇਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਨਾਮੰ ਇਦਞ੍ਚ ਰੂਪੰ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਨਾਮਰੂਪੰ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯਾ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵੰ ਨਾਮਰੂਪੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯੰ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੧੦੧. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁੰ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ। ਕਤਮੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਕਤਮੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਛਯਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ – ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯੰ ਪਹਾਯ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੧੦੨. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁੰ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿੰ

ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਕਤਮੋ ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਤਯੋਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, 'ਅਸ੍ਮੀ'ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਸਮੂਹਨਿਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਹਾਯ ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੧੦੩. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ...ਪੇ॰... ''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਵਿਜ੍ਜਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਕਤਮੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ? ਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਞ੍ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ। ਆਸਵਸਮੁਦਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯੋ, ਆਸਵਨਿਰੋਧਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, 'ਅਸ੍ਮੀ'ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਸਮੂਹਨਿਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਹਾਯ ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

੧੦੪. ''ਸਾਧਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛੁਂ – ''ਸਿਯਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞੋਪਿ ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਥਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ?

''ਸਿਯਾ, ਆਵੁਸੋ। ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਆਸਵਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਆਸਵਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਆਸਵਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ। ਕਤਮੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਸਵੋ, ਕਤਮੋ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ, ਕਤਮੋ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ, ਕਤਮਾ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ? ਤਯੋਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਆਸਵਾ – ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਏਵਂ ਆਸਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਏਵਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਂ ਪਹਾਯ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ‘ਅਸ੍ਮੀ’ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਾਨੁਸਯਂ ਸਮੂਹਨਿਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਹਾਯ ਵਿਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਕਰੋ ਹੋਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ , ਉਜੁਗਤਾਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਆਗਤੋ ਇਮਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨਵਮਂ। [ਇਤੋ ਪਰਂ ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਇਮਾਪਿ ਗਾਥਾਯੋ§ਏਵਂ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ –§ਦੁਕ੍ਖਂ ਜਰਾਮਰਣਂ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਨਾਮਰੂਪਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਯਾ ਸਾ ਪਰੇ, ਕਤਮਾ ਪਨਾਵੁਸੋ ਪਦਾਨਂ॥§ਕਿਂ ਜਾਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਵੇਦਨਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਚਤੁਕ੍ਕਨਯੋ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਰੇ ਕਤਮਾ, ਪਨਾਵੁਸੋ ਪਦਾਨਂ ਕੇਵਲਂ॥§ਆਹਾਰੋ ਚ ਭਵੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਸਵਪਞ੍ਚਮੋ। ਯਾਵ ਪਞ੍ਚ ਪਰੇ ਕਤਮਾ, ਪਨਾਵੁਸੋ ਪਦਾਨਂ ਕਿਂ॥§ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਤਮਾਨਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਿ। ਕਤਮੋ ਪਞ੍ਚਵਿਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਏਕਸਙ੍ਖਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨਯਪਦਾਨਿ ਚਾਤਿ॥]

੧੦. ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੧੦੫. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੁਰੂਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਕਮ੍ਮਾਸਧਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਕੁਰੂਨਂ ਨਿਗਮੋ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

ਉਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੬. ‘‘ਏਕਾਯਨੋ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ [ਪਰਿਦ੍ਦਵਾਨਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ, ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ, ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ, ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ।

‘‘ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ; ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ; ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ; ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

ਉਦ੍ਦੇਸੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ

੧੦੭. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ, ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ, ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਸਤੋਵ [ਸਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਸ੍ਸਸਤਿ। ਦੀਘਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੀਘਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ,

‘ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ , ‘ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਕ੍ਖੋ ਭਮਕਾਰੋ ਵਾ ਭਮਕਾਰਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਦੀਘਂ ਵਾ ਅਞ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘ਦੀਘਂ ਅਞ੍ਛਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਅਞ੍ਛਨ੍ਤੋ ‘ਰਸ੍ਸਂ ਅਞ੍ਛਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੀਘਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੀਘਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ‘ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ; ‘ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਯੋ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ [ਏਵਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਆਨਾਪਾਨਪਬ੍ਬਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਂ

੧੦੮. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਾ ‘ਗਚ੍ਛਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਠਿਤੋ ਵਾ ‘ਠਿਤੋਮ੍ਹੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ‘ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਮ੍ਹੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਯਾਨੋ ਵਾ ‘ਸਯਾਨੋਮ੍ਹੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਣਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਯੋ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਇਰਿਯਾਪਥਪਬ੍ਬਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਬ੍ਬਂ

੧੦੯. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਬ੍ਬਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬਂ

੧੧੦. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ, ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ, ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪੂਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ ਨਖਾ ਦਨ੍ਤਾ ਤਚੋ ਮੰਸੰ ਨ੍ਹਾਰੁ [ਨਹਾਰੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਟ੍ਠਿ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਵਕ੍ਕੰ ਹਦਯੰ ਯਕਨੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਪਿਹਕੰ ਪਪ੍ਫਾਸੰ ਅਨ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ ਉਦਰਿਯੰ ਕਰੀਸੰ ਪਿਤ੍ਤੰ ਸੇਮ੍ਹੰ ਪੁਬ੍ਬੋ ਲੋਹਿਤੰ ਸੇਦੋ ਮੇਦੋ ਅਸ੍ਸੁ ਵਸਾ ਖੇਲੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ [ਮੁਤ੍ਤੰ ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਨ੍ਤਿ (ਕ॰)]।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਭਤੋਮੁਖਾ ਪੁਤੋਲ਼ਿ [ਮੂਤੋਲ਼ੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਪੂਰਾ ਨਾਨਾਵਿਹਿਤਸ੍ਸ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਾਲੀਨੰ ਵੀਹੀਨੰ ਮੁਗ੍ਗਾਨੰ ਮਾਸਾਨੰ ਤਿਲਾਨੰ ਤਣ੍ਡੁਲਾਨੰ। ਤਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯ – ‘ਇਮੇ ਸਾਲੀ ਇਮੇ ਵੀਹੀ ਇਮੇ ਮੁਗ੍ਗਾ ਇਮੇ ਮਾਸਾ ਇਮੇ ਤਿਲਾ ਇਮੇ ਤਣ੍ਡੁਲਾ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਦ੍ਧੰ ਪਾਦਤਲਾ, ਅਧੋ ਕੇਸਮਤ੍ਥਕਾ, ਤਚਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪੂਰੰ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਸ੍ਸ ਅਸੁਚਿਨੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ…ਪੇ॰… ਮੁਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਪਟਿਕੂਲਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬੰ

੧੧੧. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਯਥਾਠਿਤੰ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤੰ ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੁ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਵਾਯੋਧਾਤੂ’ਤਿ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਕ੍ਖੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਵਾ ਗੋਘਾਤਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਗਾਵਿੰ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਪਥੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਬਿਲਸੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਯਥਾਠਿਤੰ ਯਥਾਪਣਿਹਿਤੰ ਧਾਤੁਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਕਾਯੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਆਪੋਧਾਤੁ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਵਾਯੋਧਾਤੂ’ਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਧਾਤੁਮਨਸਿਕਾਰਪਬ੍ਬੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਵਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬੰ

੧੧੨. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰੰ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤੰ ਏਕਾਹਮਤੰ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਮਤੰ ਵਾ ਤੀਹਮਤੰ ਵਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕੰ ਵਿਨੀਲਕੰ ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਜਾਤੰ। ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ ਏਵੰਭਾਵੀ ਏਵੰਅਨਤੀਤੋ’ਤਿ [ਏਤੰ ਅਨਤੀਤੋਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰੰ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤੰ ਕਾਕੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਕੁਲਲੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਗਿਜ੍ਝੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਕਙ੍ਕੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਸੁਨਖੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਬ੍ਯਗ੍ਘੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਦੀਪੀਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਸਿਙ੍ਗਾਲੇਹਿ ਵਾ [ਗਿਜ੍ਝੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਸੁਵਾਨੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਸਿਗਾਲੇਹਿ ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਵਾ ਪਾਣਕਜਾਤੇਹਿ ਖਜ੍ਜਮਾਨੰ। ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ

ਏਵੰਭਾਵੀ ਏਵੰਅਨਤੀਤੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰੰ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤੰ ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕੰ ਸਮੰਸਲੋਹਿਤੰ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕੰ ਨਿਮੰਸਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤੰ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕੰ ਅਪਗਤਮੰਸਲੋਹਿਤੰ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧੰ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਅਪਗਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਿ [ਅਪਗਤਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਿਸਾ ਵਿਦਿਸਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਾਦਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕੰ [‘‘ਅਞ੍ਞੇਨ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਅਞ੍ਞੇਨ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਊਰੁਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਟਿਟ੍ਠਿਕੰ [ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਟਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਿਟ੍ਠਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਰਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅੰਸਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਬਾਹੁਟ੍ਠਿਕੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਞ੍ਞੇਨ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠਿਕੰ [ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਟਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਿਟ੍ਠਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਣ੍ਟਕਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਰਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅੰਸਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਬਾਹੁਟ੍ਠਿਕੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਞ੍ਞੇਨ ਗੀਵਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕੰ ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਕਟਾਹੰ। ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ ਏਵੰਭਾਵੀ ਏਵੰਅਨਤੀਤੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰੰ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤੰ, ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਸੇਤਾਨਿ ਸਙ੍ਖਵਣ੍ਣਪਟਿਭਾਗਾਨਿ [ਸਙ੍ਖਵਣ੍ਣੂਪਨਿਭਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਪੁਞ੍ਜਕਿਤਾਨਿ ਤੇਰੋਵਸ੍ਸਿਕਾਨਿ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਪੂਤੀਨਿ ਚੁਣ੍ਣਕਜਾਤਾਨਿ । ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ – ‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਕਾਯੋ ਏਵੰਧਮ੍ਮੋ ਏਵੰਭਾਵੀ ਏਵੰਅਨਤੀਤੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਕਾਯੋ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਨਵਸਿਵਥਿਕਪਬ੍ਬੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਚੁਦ੍ਦਸਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ

੧੧੩. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਂ ਵਾ [ਸੁਖੰ, ਦੁਕ੍ਖੰ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ [ਸੁਖੰ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਾਮਿਸੰ ਵਾ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਸਾਮਿਸੰ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਰਾਮਿਸੰ ਵਾ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਨਿਰਾਮਿਸੰ ਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਾਮਿਸੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਸਾਮਿਸੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਰਾਮਿਸੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਨਿਰਾਮਿਸੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਾਮਿਸੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਸਾਮਿਸੰ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਨਿਰਾਮਿਸੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਮਾਨੋ ‘ਨਿਰਾਮਿਸੰ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਯਾਮੀ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਵੇਦਨਾਸੁ

ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਵੇਦਨਾ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ , ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ

੧੧੪. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਵੀਤਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਵੀਤਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਮੋਹਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਵੀਤਮੋਹਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ‘ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ । ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨੀਵਰਣਪਬ੍ਬਂ

੧੧੫. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨੀਵਰਣੇਸੁ। ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨੀਵਰਣੇਸੁ?

‘‘ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹਾਨਂ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ , ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨੀਵਰਣੇਸੁ।

ਨੀਵਰਣਪਬ੍ਬਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਖਨ੍ਧਪਬ੍ਬਂ

੧੧੬. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ। ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਇਤਿ ਰੂਪਂ, ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ, ਇਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਵੇਦਨਾ, ਇਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ, ਇਤਿ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾ, ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮੁਦਯੋ, ਇਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ, ਇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ; ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ, ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ’ਤਿ; ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ।

ਖਨ੍ਧਪਬ੍ਬਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਆਯਤਨਪਬ੍ਬਂ

੧੧੭. ''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ। ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ?

''ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰੂਪੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

''ਸੋਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

''ਘਾਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਗਨ੍ਧੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

''ਜਿਵ੍ਹਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰਸੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

''ਕਾਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

''ਮਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੰਯੋਜਨੰ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨੰ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਹੀਨਸ੍ਸ ਸੰਯੋਜਨਸ੍ਸ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

''ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। 'ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ।

ਆਯਤਨਪਬ੍ਬੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਬ੍ਬੰ

੧੧੮. ''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ। ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ

‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੰ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ ।

‘‘ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤ੍ਤਸੁ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਬ੍ਬੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ [ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਬ੍ਬੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੰ (ਸ੍ਯਾ॰)]।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਚ੍ਚਪਬ੍ਬੰ

੧੧੯. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ। ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੨੦. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ? ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ [‘‘ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ... ਪੇ॰... ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ’’ਤਿ ਪਾਠੋ ਚੇਵ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚ ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਂਪਿ ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਨਤ੍ਥਿ], ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ [ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਪਿ (ਕ॰)] ਦੁਕ੍ਖਾ।

੧੨੧. ‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਿ? ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਆਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਿ।

੧੨੨. ‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਰਾ? ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਰਾ ਜੀਰਣਤਾ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਾਲਿਚ੍ਚਂ ਵਲਿਤ੍ਤਚਤਾ ਆਯੁਨੋ ਸਂਹਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਰਾ।

੧੨੩. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਂ? ਯਂ [ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਾ ਚੁਤਿ ਚਵਨਤਾ ਭੇਦੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਮਚ੍ਚੁ ਮਰਣਂ ਕਾਲਙ੍ਕਿਰਿਯਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦੋ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਂ।

੧੨੪. ‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਕੋ? ਯੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੋਕੋ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਕੋ।

੧੨੫. ‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਦੇਵੋ? ਯੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਦੇਵੋ ਪਰਿਦੇਵੋ ਆਦੇਵਨਾ ਪਰਿਦੇਵਨਾ ਆਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਪਰਿਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਦੇਵੋ।

੧੨੬. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ? ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਕਾਯਿਕਂ ਅਸਾਤਂ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਸਾਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ।

੧੨੭. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ? ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਅਸਾਤਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਸਾਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ।

੧੨੮. ‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਯਾਸੋ? ਯੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਯਾਸੋ ਉਪਾਯਾਸੋ ਆਯਾਸਿਤਤ੍ਤਂ ਉਪਾਯਾਸਿਤਤ੍ਤਂ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਯਾਸੋ।

੧੨੯. ‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਅਫਾਸੁਕਕਾਮਾ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ, ਯਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮਾਗਮੋ ਸਮੋਧਾਨਂ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ।

੧੩੦. ‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ ਫਾਸੁਕਕਾਮਾ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਭਾਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਵਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਵਾ, ਯਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਸਙ੍ਗਤਿ ਅਸਮਾਗਮੋ ਅਸਮੋਧਾਨਂ ਅਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ।

੧੩੧. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ? ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮਯਂ ਨ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਜਾਤਿ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਜਰਾਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮਯਂ ਨ ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਜਰਾ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮਯਂ ਨ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਬ੍ਯਾਧਿ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਮਰਣਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮਯਂ ਨ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਮਰਣਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਮਯਂ ਨ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਾ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ।

੧੩੨. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ? ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ।

ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੩. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ [ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ? ਯਾਯਂ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ [ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸਹਗਤਾ [ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਸਹਗਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੀ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ।

‘‘ਸਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਕਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ? ਯਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ? ਚਕ੍ਖੁ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਸੋਤਂ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਕਾਯੋ ਲੋਕੇ... ਮਨੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਰੂਪਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਰਸਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ।

‘‘ਰੂਪਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਰਸਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ।

ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੪. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ [ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ? ਯੋ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਚਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨਾਲਯੋ।

‘‘ਸਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾ ਕਤ੍ਥ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਯਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ? ਚਕ੍ਖੁ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੋਤਂ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਕਾਯੋ ਲੋਕੇ... ਮਨੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਰੂਪਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ... ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਰਸਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

‘‘ਰੂਪਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਸਦ੍ਦਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਗਨ੍ਧਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਰਸਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ। ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਾਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ।

ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੫. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ? ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ? ਯੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣੰ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਵਿਹਿੰਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ? ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ [ਵੇਰਮਣਿ (ਕ॰)], ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ । ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ; ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ; ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ; ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ; ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ; ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ; ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ।

‘‘ਕਤਮੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ।

੧੩੬. ‘‘ਇਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ; ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ‘ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਸਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਮਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿਮਤ੍ਤਾਯ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਨ ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ।

ਸਚ੍ਚਪਬ੍ਬਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੩੭. ‘‘ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਫਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਫਲਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਾ; ਸਤਿ ਵਾ ਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਅਨਾਗਾਮਿਤਾ।

‘‘ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਵਸ੍ਸਾਨਿ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ ਛ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਦ੍ਵੇ ਵਸ੍ਸਾਨਿ... ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ... ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਂ ਵਸ੍ਸਂ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ ਸਤ੍ਤ ਮਾਸਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਫਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਫਲਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਾ; ਸਤਿ ਵਾ ਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਅਨਾਗਾਮਿਤਾ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਮਾਸਾਨਿ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ ਛ ਮਾਸਾਨਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਮਾਸਾਨਿ... ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਾਸਾਨਿ... ਤੀਣਿ ਮਾਸਾਨਿ... ਦ੍ਵੇ ਮਾਸਾਨਿ... ਏਕਂ ਮਾਸਂ... ਅਡ੍ਢਮਾਸਂ... ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਡ੍ਢਮਾਸੋ। ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਏਵਂ ਭਾਵੇਯ੍ਯ ਸਤ੍ਤਾਹਂ, ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਫਲਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਫਲਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਾ ਸਤਿ ਵਾ ਉਪਾਦਿਸੇਸੇ ਅਨਾਗਾਮਿਤਾ’’ਤਿ।

੧੩੮. ‘‘‘ਏਕਾਯਨੋ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾਯ ਞਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’ਤਿ। ਇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦਸਮਂ।

ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ – [ਇਤੋ ਪਰਂ ਕੇਸੁਚਿ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਇਮਾਪਿ ਗਾਥਾਯੋ ਏਵਂ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ –§ਅਜਰਂ ਅਮਤਂ ਅਮਤਾਧਿਗਮਂ, ਫਲਮਗ੍ਗਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦੁਕ੍ਖਨੁਦਂ। ਸਹਿਤਤ੍ਥਂ ਮਹਾਰਸਹਸ੍ਸਕਰਂ, ਭੂਤਮਿਤਿ ਸਾਰਂ ਵਿਵਿਧਂ ਸੁਣਾਥ॥§ਤਲਾਕਂ ਵਸੁਪੂਰਿਤਂ ਘਮ੍ਮਪਥੇ, ਤਿਵਿਧਗ੍ਗਿਪਿਲੋਸਿਤਨਿਬ੍ਬਾਪਨਂ। ਬਜਾਧਿਪਨੁਦਨਓਸਧਯੋ, ਪਚ੍ਛਿਮਸੁਤ੍ਤਪਵਰਾ ਠਪਿਤਾ॥§ਮਧੁਮਨ੍ਨਵਰਸਾਮਦਾਨਂ, ਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿ ਜਨਨਿਮਨੁਸਙ੍ਘਾਤਂ। ਤਥਾ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾ ਠਪਿਤਾ, ਸਕਜਪੁਤ੍ਤਾਨਮਭਿਦਮਨਤ੍ਥਾਯ॥§ਪਞ੍ਞਾਸਂ ਚ ਦਿਯਡ੍ਢਸਤਂ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਅਪਰੇ ਚ। ਤੇਵਨਾਮਗਤਂ ਚ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ, ਏਕਮਨਾ ਨਿਸਾਮੇਥ ਮੁਦਗ੍ਗਂ॥]

ਮੂਲਸੁਸਂਵਰਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਾ, ਭੇਰਵਾਨਙ੍ਗਣਾਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਵਤ੍ਥਂ।
ਸਲ੍ਲੇਖਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਤਿਪਟ੍ਠਂ, ਵਗ੍ਗਵਰੋ ਅਸਮੋ ਸੁਸਮਤ੍ਤੋ॥

੨. ਸੀਹਨਾਦਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ

੧੩੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਇਧੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਤਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਮਣੋ; ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀਤਿ [ਸਮਣੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰) ਏਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਹੀਤਿ ਸਕਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞੇਹੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ]। ਏਵਮੇਤਂ [ਏਵਮੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਮਾ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਥ।

੧੪੦. ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਕੋ ਪਨਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸੋ, ਕਿਂ ਬਲਂ, ਯੇਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਵਦੇਥ – ਇਧੇਵ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਤਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਮਣੋ; ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ'ਤਿ? ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਮਯਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮ – ਇਧੇਵ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਤਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਮਣੋ; ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ; ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾ ਖੋ ਪਨ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ – ਗਹਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਯੇ ਮਯਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਏਵਂ ਵਦੇਮ – ਇਧੇਵ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਤਤਿਯੋ ਸਮਣੋ, ਇਧ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਮਣੋ; ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਸਮਣੇਭਿ ਅਞ੍ਞੇਹੀ'ਤਿ।

੧੪੧. ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੋ ਯੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਤ੍ਥਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ ਯੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਨੋ ਯਾਨਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸੀਲਾਨਿ, ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਾ ਪਿਯਾ ਮਨਾਪਾ – ਗਹਟ੍ਠਾ ਚੇਵ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ। ਇਧ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ ਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ [ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਅਧਿਪ੍ਪਯੋਗੋ (ਕ॰)] ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਯਦਿਦਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵ ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚਾ'ਤਿ?

''ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – 'ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਏਕਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਉਦਾਹੁ ਪੁਥੁ ਨਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਏਕਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਪੁਥੁ ਨਿਟ੍ਠਾ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਰਾਗਸ੍ਸ ਉਦਾਹੁ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਰਾਗਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਦੋਸਸ੍ਸ ਉਦਾਹੁ ਵੀਤਦੋਸਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਵੀਤਦੋਸਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਦੋਸਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਮੋਹਸ੍ਸ ਉਦਾਹੁ ਵੀਤਮੋਹਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਬਜਾਕਰੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਵੀਤਮੋਹਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਮੋਹਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਤਣ੍ਹਸ੍ਸ ਉਦਾਹੁ ਵੀਤਤਣ੍ਹਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਬਜਾਕਰੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਵੀਤਤਣ੍ਹਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਤਣ੍ਹਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਉਦਾਹੁ ਅਨੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਬਜਾਕਰੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਅਨੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਸਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ ਉਦਾਹੁ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਬਜਾਕਰੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਾਹੁ ਅਨਨੁਰੁਦ੍ਧਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਬਜਾਕਰੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਅਨਨੁਰੁਦ੍ਧਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

'''ਸਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ ਉਦਾਹੁ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵੰ ਬਜਾਕਰੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸਾਵੁਸੋ, ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ, ਨ ਸਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਸ੍ਸ ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ'ਤਿ।

੧੪੨. ''ਦ੍ਵੇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ – ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ ਚ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਪਗਤਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ, ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤੇ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਉਪਗਤਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ, ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤੇ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, 'ਤੇ ਸਰਾਗਾ ਤੇ ਸਦੋਸਾ ਤੇ ਸਮੋਹਾ ਤੇ ਸਤਣ੍ਹਾ ਤੇ ਸਉਪਾਦਾਨਾ ਤੇ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ ਤੇ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਤੇ ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਾ ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ; ਤੇ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ; ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, 'ਤੇ ਵੀਤਰਾਗਾ ਤੇ ਵੀਤਦੋਸਾ ਤੇ ਵੀਤਮੋਹਾ ਤੇ ਵੀਤਤਣ੍ਹਾ ਤੇ ਅਨੁਪਾਦਾਨਾ ਤੇ ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ ਤੇ ਅਨਨੁਰੁਦ੍ਧਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਤੇ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਾਰਾਮਾ ਨਿਪ੍ਪਪਞ੍ਚਰਤਿਨੋ; ਤੇ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ; ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਮਾ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

੧੪੩. ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਦਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ। ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ। ਤੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮਾਨਿ ਹਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤੀਣਿ ਠਾਨਾਨਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਾ

ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ; ਤੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ। ਤੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮਾਨਿ ਹਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦ੍ਵੇ ਠਾਨਾਨਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ; ਤੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ [ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ ਨ ਸਮ੍ਮਾ (?)] ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ।

''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ। ਤੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮਞ੍ਹਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਕਂ ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ; ਤੇ ਨ ਸਮ੍ਮਾ [ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ ਨ ਸਮ੍ਮਾ (?)] ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ।

''ਏਵਰੂਪੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਯੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੋ ਸੋ ਨ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ ਸੋ ਨ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਯਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ ਸਾ ਨ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਯਾ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਸੁ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾ ਸਾ ਨ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ।

੧੪੪. ''ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਾਦੋ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੁਪਾਦਾਨਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ। ਏਵਰੂਪੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਯੋ ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸਾਦੋ ਸੋ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਯੋ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸਾਦੋ ਸੋ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤੋ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਯਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ ਸਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ; ਯਾ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇਸੁ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾ ਸਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਅਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਸੁਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੇ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੇ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ।

੧੪੫. ''ਇਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਾਦਾਨਾ। ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ? ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਦਾਨਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਤਣ੍ਹਾਜਾਤਿਕਾ ਤਣ੍ਹਾਪਭਵਾ। ਤਣ੍ਹਾ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ? ਤਣ੍ਹਾ ਵੇਦਨਾਨਿਦਾਨਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਜਾਤਿਕਾ ਵੇਦਨਾਪਭਵਾ। ਵੇਦਨਾ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ? ਵੇਦਨਾ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਫਸ੍ਸਜਾਤਿਕਾ ਫਸ੍ਸਪਭਵਾ। ਫਸ੍ਸੋ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨੋ ਕਿਂਸਮੁਦਯੋ ਕਿਂਜਾਤਿਕੋ ਕਿਂਪਭਵੋ? ਫਸ੍ਸੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਦਾਨੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਜਾਤਿਕੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਭਵੋ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ ਕਿਂਪਭਵਂ? ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਨਾਮਰੂਪਨਿਦਾਨਂ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਂ ਨਾਮਰੂਪਜਾਤਿਕਂ ਨਾਮਰੂਪਪਭਵਂ। ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ ਕਿਂਪਭਵਂ? ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਦਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਜਾਤਿਕਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਭਵਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ

ਕਿੰਜਾਤਿਕਂ ਕਿੰਪਭਵਂ? ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਦਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਜਾਤਿਕਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪਭਵਂ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ? ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਦਾਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਜਾਤਿਕਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਭਵਾ।

''ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਰਾਗਾ ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਾ ਨੇਵ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਅਨੁਪਾਦਿਯਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। 'ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ତਿ।

ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਠਮਂ।

੨. ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ

੧੪੬. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਬਹਿਨਗਰੇ ਅਪਰਪੁਰੇ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ। ਸੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ [ਪਰਿਸਤਿਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਏਵਂ [ਏਤਂ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – ''ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿ [ਉਤ੍ਤਰਿਂ (ਪੀ॰)] ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ। ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਵੇਸਾਲਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ – ''ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ। ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ। ਸੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ। ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨਂ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ'''ਤਿ।

੧੪੭. ''ਕੋਧਨੋ ਹੇਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ। ਕੋਧਾ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਏਸਾ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾ। 'ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਮੋਘਪੁਰਿਸੋ ਵਣ੍ਣਂਯੇਵ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਸਤਿ । ਵਣ੍ਣੋ ਹੇਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਯੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਯਸ੍ਸ ਚ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਸੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ'ਤਿ।

''ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਨਾਮ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਯਿ ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ, ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧੋ

ਭਗਵਾ’ਤਿ।

‘‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਨਾਮ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਯਿ ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ – ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ; ਆਵਿਭਾਵੰ, ਤਿਰੋਭਾਵੰ; ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟੰ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰੰ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤੰ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ; ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ; ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯੰ; ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ; ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਿਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ; ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਨਾਮ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਯਿ ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣਾਤਿ – ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ ਮਾਨੁਸੇ ਚ, ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚਾ’ਤਿ।

‘‘ਅਯਮ੍ਪਿ ਹਿ ਨਾਮ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਯਿ ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ – ‘ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਸਰਾਗੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਰਾਗੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਰਾਗੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੀਤਰਾਗੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਦੋਸੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਦੋਸੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਦੋਸੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੀਤਦੋਸੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਮੋਹੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮੋਹੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਮੋਹੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੀਤਮੋਹੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸੰਖਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸੰਖਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਮਹਗ੍ਗਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਹਗ੍ਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਮਹਗ੍ਗਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਮਹਗ੍ਗਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਉਤ੍ਤਰੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਉਤ੍ਤਰੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸਮਾਹਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ; ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ।

੧੪੮. ‘‘ਦਸ ਖੋ ਪਨਿਮਾਨਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ ਯੇਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਦਸ?

‘‘ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ ਹੋਤਿ ਯੰ ਬਲੰ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨੰ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨੰ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ ਹੋਤਿ ਯੰ ਬਲੰ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ , ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿੰ ਪਟਿਪਦੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ ਹੋਤਿ ਯੰ ਬਲੰ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ – ‘ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ…ਪੇ॰… ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ’ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ

ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਨ੍ਨਾ'ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ ਹੋਤਿ ਯੰ ਬਲੰ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲੰ ਹੋਤਿ ਯੰ ਬਲੰ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

''ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ ਯੇਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

੧੪੯. ''ਯੋ ਖੋ ਮੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੰ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ; ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤੰ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮੰਸਾਨੁਚਰਿਤੰ ਸਯੰਪਟਿਭਾਨ'ਨ੍ਤਿ, ਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵੰ ਨਿਰਯੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞੰ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਦਾਮਿ। ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ, ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵੰ ਨਿਰਯੇ।

੧੫੦. ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਿ ਯੇਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭੰ ਠਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ?

'''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ'ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮੰ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹੰ [ਏਤਮ੍ਪਹੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

'''ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ ਇਮੇ ਆਸਵਾ ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ'ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮੰ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

'''ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ'ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮੰ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

‘‘‘ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਸੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯਾ’ਤਿ । ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਾ ਕੋਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਸਹਧਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਚੋਦੇਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

‘‘ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਿ ਯੇਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

‘‘ਯੋ ਖੋ ਮਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ, ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਂ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਦਾਮਿ। ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ।

੧੫੧. ‘‘ਅਟ੍ਠ ਖੋ ਇਮਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਰਿਸਾ। ਕਤਮਾ ਅਟ੍ਠ? ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾ, ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾ, ਸਮਣਪਰਿਸਾ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਪਰਿਸਾ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਰਾਜਿਕਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਤਾਵਤਿਂਸਪਰਿਸਾ, ਮਾਰਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ – ਇਮਾ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਸਾ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੂਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਤਥਾਗਤੋ ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਸਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹਤਿ। ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਨੇਕਸਤਂ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਾ। ਤਤ੍ਰਪਿ ਮਯਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ, ਸਲ੍ਲਪਿਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚ, ਸਾਕਚ੍ਛਾ ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਭਯਂ ਵਾ ਸਾਰਜ੍ਜਂ ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਨੇਕਸਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ...ਪੇ॰... ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ... ਸਮਣਪਰਿਸਂ... ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਪਰਿਸਂ... ਤਾਵਤਿਂਸਪਰਿਸਂ... ਮਾਰਪਰਿਸਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤਾ। ਤਤ੍ਰਪਿ ਮਯਾ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ, ਸਲ੍ਲਪਿਤਪੁਬ੍ਬਞ੍ਚ, ਸਾਕਚ੍ਛਾ ਚ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਤਤ੍ਰ ਵਤ ਮਂ ਭਯਂ ਵਾ ਸਾਰਜ੍ਜਂ ਵਾ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਤਮਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਖੇਮਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

‘‘ਯੋ ਖੋ ਮਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ, ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਂ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਦਾਮਿ। ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ।

੧੫੨. ‘‘ਚਤਸ੍ਸੋ ਖੋ ਇਮਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯੋਨਿਯੋ। ਕਤਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ? ਅਣ੍ਡਜਾ ਯੋਨਿ, ਜਲਾਬੁਜਾ ਯੋਨਿ, ਸਂਸੇਦਜਾ ਯੋਨਿ, ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਯੋਨਿ। ਕਤਮਾ ਚ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਣ੍ਡਜਾ ਯੋਨਿ? ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤ੍ਤਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜ ਜਾਯਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ

ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਣ੍ਡਜਾ ਯੋਨਿ। ਕਤਮਾ ਚ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਜਲਾਬੁਜਾ ਯੋਨਿ? ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤ੍ਤਾ ਵਤ੍ਥਿਕੋਸੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜ ਜਾਯਨ੍ਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਜਲਾਬੁਜਾ ਯੋਨਿ। ਕਤਮਾ ਚ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੰਸੇਦਜਾ ਯੋਨਿ? ਯੇ ਖੋ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤ੍ਤਾ ਪੂਤਿਮਚ੍ਛੇ ਵਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਪੂਤਿਕੁਣਪੇ ਵਾ ਪੂਤਿਕੁਮ੍ਮਾਸੇ ਵਾ ਚਨ੍ਦਨਿਕਾਯੇ ਵਾ ਓਲ਼ਿਗਲ੍ਲੇ ਵਾ ਜਾਯਨ੍ਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੰਸੇਦਜਾ ਯੋਨਿ। ਕਤਮਾ ਚ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਯੋਨਿ? ਦੇਵਾ, ਨੇਰਯਿਕਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਚ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਯੋਨਿ। ਇਮਾ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਯੋਨਿਯੋ।

''ਯੋ ਖੋ ਮੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੰ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੰ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ, ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤੰ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮੰਸਾਨੁਚਰਿਤੰ ਸਯੰਪਟਿਭਾਨ'ਨ੍ਤਿ, ਤੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵੰ ਨਿਰਯੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞੰ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਦਾਮਿ। ਤੰ ਵਾਚੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤੰ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵੰ ਨਿਰਯੇ।

੧੫੩. ''ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਇਮਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਗਤਿਯੋ। ਕਤਮਾ ਪਞ੍ਚ? ਨਿਰਯੋ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਦੇਵਾ। ਨਿਰਯਞ੍ਚਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਜਾਨਾਮਿ, ਨਿਰਯਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ, ਨਿਰਯਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ; ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਞ੍ਚਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਜਾਨਾਮਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ; ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੰ ਚਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਜਾਨਾਮਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ; ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਜਾਨਾਮਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ , ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ; ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਦੇਵੇ ਚਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਜਾਨਾਮਿ, ਦੇਵਲੋਕਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ, ਦੇਵਲੋਕਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ; ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਜਾਨਾਮਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ; ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਚ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵੰ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ।

੧੫੪. ''ਇਧਾਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ਼੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨੰ, ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨੰ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁ ਸਾਧਿਕਪੋਰਿਸਾ ਪੂਰਾ ਅਙ੍ਗਾਰਾਨੰ ਵੀਤਚ੍ਚਿਕਾਨੰ ਵੀਤਧੂਮਾਨੰ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਏਕਾਯਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਮੇਵ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁੰ ਪਣਿਧਾਯ। ਤਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਤਥਾਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ਼੍ਹੋ, ਯਥਾ ਇਮੰਯੇਵ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁੰ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ । ਤਮੇਨੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਯਾ ਪਤਿਤੰ, ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹੰ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੰ ਸਮਾਰੂਲ਼੍ਹੋ ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਨ੍ਨੰ, ਏਕਨ੍ਤਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨੰ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਗੂਥਕੂਪੋ ਸਾਧਿਕਪੋਰਿਸੋ, ਪੂਰੋ ਗੂਥਸ੍ਸ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਏਕਾਯਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਮੇਵ ਗੂਥਕੂਪਂ ਪਣਿਧਾਯ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਤਥਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ ਯਥਾ ਇਮਂਯੇਵ ਗੂਥਕੂਪਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗੂਥਕੂਪੇ ਪਤਿਤਂ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਵਿਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਜਾਤੋ ਤਨੁਪਤ੍ਤਪਲਾਸੋ ਕਬਰਚ੍ਛਾਯੋ । ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਏਕਾਯਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਮੇਵ ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਣਿਧਾਯ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਤਥਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਇਮਂਯੇਵ ਰੁਕ੍ਖਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਛਾਯਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਸੁਖਬਹੁਲਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਜਾਤੋ ਬਹਲਪਤ੍ਤਪਲਾਸੋ ਸਨ੍ਦਚ੍ਛਾਯੋ [ਸਣ੍ਡਚ੍ਛਾਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਨ੍ਤਚ੍ਛਾਯੋ (ਕ॰)]। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਏਕਾਯਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਮੇਵ ਰੁਕ੍ਖਂ ਪਣਿਧਾਯ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਤਥਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਇਮਮੇਵ ਰੁਕ੍ਖਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਛਾਯਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਸੁਖਬਹੁਲਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਸੁਖਬਹੁਲਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਾਸਾਦੋ, ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸ ਕੂਟਾਗਾਰਂ ਉਲ੍ਲਿਤ੍ਤਾਵਲਿਤ੍ਤਂ ਨਿਵਾਤਂ ਫੁਸਿਤਗ੍ਗਲ਼ਂ ਪਿਹਿਤਵਾਤਪਾਨਂ। ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੋ ਗੋਨਕਤ੍ਥਤੋ ਪਟਿਕਤ੍ਥਤੋ ਪਟਲਿਕਤ੍ਥਤੋ ਕਦਲਿਮਿਗਪਵਰਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣੋ ਸਉਤ੍ਤਰਚ੍ਛਦੋ ਉਭਤੋਲੋਹਿਤਕੂਪਧਾਨੋ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਏਕਾਯਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਮੇਵ ਪਾਸਾਦਂ ਪਣਿਧਾਯ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਤਥਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਇਮਂਯੇਵ ਪਾਸਾਦਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਸਾਦੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੂਟਾਗਾਰੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ ਯਥਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਂ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ।

‘‘ਇਧ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਅਚ੍ਛੋਦਕਾ ਸਾਤੋਦਕਾ ਸੀਤੋਦਕਾ ਸੇਤਕਾ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਾ ਰਮਣੀਯਾ। ਅਵਿਦੂਰੇ ਚਸ੍ਸਾ ਤਿਬ੍ਬੋ ਵਨਸਣ੍ਡੋ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ ਏਕਾਯਨੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਮੇਵ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਪਣਿਧਾਯ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਤਥਾ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਇਮਂਯੇਵ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਸਬ੍ਬਦਰਥਕਿਲਮਥਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਏਵਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਤਥਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤਥਾ ਚ ਇਰਿਯਤਿ ਤਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮਾਰੂਲ੍ਹੋ, ਯਥਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਮਾਨਂ। ਇਮਾ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਞ੍ਚ ਗਤਿਯੋ।

‘‘ਯੋ ਖੋ ਮਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ; ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਵੀਮਂਸਾਨੁਚਰਿਤਂ ਸਯਂਪਟਿਭਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਞ੍ਞਂ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਵਦਾਮਿ ‘ਤਂ ਵਾਚਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਹਾਯ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾਭਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵਂ ਨਿਰਯੇ’।

੧੫੫. ‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤਾ [ਚਰਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] – ਤਪਸ੍ਸੀ ਸੁਦਂ ਹੋਮਿ ਪਰਮਤਪਸ੍ਸੀ, ਲੂਖੋ ਸੁਦਂ [ਲੂਖਸ੍ਸੁਦਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਮਿ ਪਰਮਲੂਖੋ, ਜੇਗੁਚ੍ਛੀ ਸੁਦਂ ਹੋਮਿ ਪਰਮਜੇਗੁਚ੍ਛੀ, ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਸੁਦਂ [ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸੁਦਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਮਿ ਪਰਮਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ । ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸੁ ਮੇ ਇਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਪਸ੍ਸਿਤਾਯ ਹੋਤਿ – ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਮਿ

ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ [ਹਤ੍ਥਾਵਲੇਖਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨ ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ; ਨਾਭਿਹਟਂ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤਂ ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਾਦਿਯਾਮਿ। ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਨ ਕਲੋਪਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦਣ੍ਡਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਮੁਸਲਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਨਂ, ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ, ਨ ਪਾਯਮਾਨਾਯ [ਪਾਯਨ੍ਤਿਯਾ (ਕ॰)], ਨ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ, ਨ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੀਸੁ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ; ਨ ਮਚ੍ਛਂ ਨ ਮਂਸਂ ਨ ਸੁਰਂ ਨ ਮੇਰਯਂ ਨ ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਾਮਿ; ਸੋ ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਮਿ ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ, ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਮਿ ਦ੍ਵਾਲੋਪਿਕੋ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਮਿ ਸਤ੍ਤਾਲੋਪਿਕੋ; ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਪੇਮਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਮਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਮਿ; ਏਕਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਮਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਮਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਮਿ; ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ।

''ਸੋ ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਨੀਵਾਰਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਦਦ੍ਦੁਲਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਹਟਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਕਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਆਚਾਮਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ , ਪਿਞ੍ਞਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਤਿਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਗੋਮਯਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਮਿ, ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰੋ ਯਾਪੇਮਿ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ।

''ਸੋ ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਮਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਤਿਰੀਟਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਅਜਿਨਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਕੁਸਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਵਾਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਫਲਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਵਾਲ਼ਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ, ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਮਿ; ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਕੋਪਿ ਹੋਮਿ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ; ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋਪਿ ਹੋਮਿ ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ; ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਪਿ ਹੋਮਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ; ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋਪਿ ਹੋਮਿ ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯੇ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਮਿ [ਇਮਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਰੇ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਕੋਚਿ ਪਾਠਪਦੇਸੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਆਜੀਵਕਵਤਦੀਪਕਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ]; ਸਾਯਤਤਿਯਕਮ੍ਪਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ – ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਇਦਂਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਪਸ੍ਸਿਤਾਯ ਹੋਤਿ।

੧੫੬. ''ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸੁ ਮੇ ਇਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਲੂਖਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ – ਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਿਕਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ ਪਪਟਿਕਜਾਤਂ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਿਨ੍ਦੁਕਖਾਣੁ ਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਿਕੋ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤੋ ਹੋਤਿ ਪਪਟਿਕਜਾਤੋ, ਏਵਮੇਵਾਸ੍ਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨੇਕਵਸ੍ਸਗਣਿਕਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਕਾਯੇ ਸਨ੍ਨਿਚਿਤਂ ਹੋਤਿ ਪਪਟਿਕਜਾਤਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਇਮਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਿਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਂ, ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਪਨ ਮੇ ਇਮਂ ਰਜੋਜਲ੍ਲਂ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਿਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਨ ਹੋਤਿ। ਇਦਂਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਲੂਖਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ।

''ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸੁ ਮੇ ਇਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ – ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਤੋਵ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮਿ, ਸਤੋਵ ਪਟਿਕ੍ਕਮਾਮਿ, ਯਾਵ ਉਦਕਬਿਨ੍ਦੁਮ੍ਹਿਪਿ ਮੇ ਦਯਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ – 'ਮਾਹਂ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਾਣੇ ਵਿਸਮਗਤੇ ਸਙ੍ਘਾਤਂ ਆਪਾਦੇਸਿ'ਨ੍ਤਿ। ਇਦਂਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਜੇਗੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ।

''ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸੁ ਮੇ ਇਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ – ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਯਦਾ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਗੋਪਾਲਕਂ ਵਾ ਪਸੁਪਾਲਕਂ ਵਾ ਤਿਣਹਾਰਕਂ ਵਾ ਕਟ੍ਠਹਾਰਕਂ ਵਾ ਵਨਕਮ੍ਮਿਕਂ ਵਾ, ਵਨੇਨ ਵਨਂ ਗਹਨੇਨ ਗਹਨਂ ਨਿਨ੍ਨੇਨ ਨਿਨ੍ਨਂ ਥਲੇਨ ਥਲਂ ਸਂਪਤਾਮਿ [ਪਪਤਾਮਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਮਾ ਮਂ ਤੇ ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਅਹਞ੍ਚ ਮਾ ਤੇ ਅਦ੍ਦਸਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਮਗੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਨੇਨ ਵਨਂ ਗਹਨੇਨ ਗਹਨਂ ਨਿਨ੍ਨੇਨ ਨਿਨ੍ਨਂ ਥਲੇਨ ਥਲਂ ਸਂਪਤਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਦਾ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਗੋਪਾਲਕਂ ਵਾ ਪਸੁਪਾਲਕਂ ਵਾ ਤਿਣਹਾਰਕਂ ਵਾ ਕਟ੍ਠਹਾਰਕਂ ਵਾ

ਵਨਕਮ੍ਮਿਕਂ ਵਾ ਵਨੇਨ ਵਨਂ ਗਹਨੇਨ ਗਹਨਂ ਨਿਨ੍ਨੇਨ ਨਿਨ੍ਨਂ ਥਲੇਨ ਥਲਂ ਸਂਪਤਾਮਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਮਾ ਮਂ ਤੇ ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਅਹਞ੍ਚ ਮਾ ਤੇ ਅਦ੍ਦਸਨ੍ਤਿ। ਇਦਂਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ।

''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯੇ ਤੇ ਗੋਟ੍ਠਾ ਪਟ੍ਠਿਤਗਾਵੋ ਅਪਗਤਗੋਪਾਲਕਾ, ਤਤ੍ਥ ਚਤੁਕ੍ਕੁਣ੍ਡਿਕੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਵਚ੍ਛਕਾਨਂ ਤਰੁਣਕਾਨਂ ਧੇਨੁਪਕਾਨਂ ਗੋਮਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੁਦਂ ਆਹਾਰੇਮਿ। ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ ਮੇ , ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਕਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਂ ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਕਂਯੇਵ ਸੁਦਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਂ ਆਹਾਰੇਮਿ। ਇਦਂਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਮਹਾਵਿਕਟਭੋਜਨਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ।

੧੫੭. ''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਿਂਸਨਕਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸੁਦਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਂਸਨਕਸ੍ਸ ਵਨਸਣ੍ਡਸ੍ਸ ਭਿਂਸਨਕਤਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ – ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਤਂ ਵਨਸਣ੍ਡਂ ਪਵਿਸਤਿ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਲੋਮਾਨਿ ਹਂਸਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਾ ਤਾ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਸੀਤਾ ਹੇਮਨ੍ਤਿਕਾ ਅਨ੍ਤਰਟ੍ਠਕਾ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯਾ [ਅਨ੍ਤਰਟ੍ਠਕੇ ਹਿਮਪਾਤਸਮਯੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਰਤ੍ਤੀਸੁ ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਦਿਵਾ ਵਨਸਣ੍ਡੇ; ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਦਿਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਨਸਣ੍ਡੇ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਮਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਯਂ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਗਾਥਾ ਪਟਿਭਾਸਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ –

''ਸੋਤਤ੍ਤੋ ਸੋਸਿਨ੍ਨੋ [ਸੋਸੀਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਸੋਸਿਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸੋਸਿਨ੍ਦੋ (ਸਦ੍ਦਨੀਤਿ)] ਚੇਵ, ਏਕੋ ਭਿਂਸਨਕੇ ਵਨੇ।
ਨਗ੍ਗੋ ਨ ਚਗ੍ਗਿਮਾਸੀਨੋ, ਏਸਨਾਪਸੁਤੋ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥

''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਸਾਨੇ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਮਿ ਛਵਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਉਪਧਾਯ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਮਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਗਾਮਣ੍ਡਲਾ [ਗੋਮਣ੍ਡਲਾ (ਬਹੂਸੁ) ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਟ੍ਠੁਭਨ੍ਤਿਪਿ, ਓਮੁਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿਪਿ, ਪਂਸੁਕੇਨਪਿ ਓਕਿਰਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਸੋਤੇਸੁਪਿ ਸਲਾਕਂ ਪਵੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਤੇਸੁ ਪਾਪਕਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ। ਇਦਂਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਿਹਾਰਸ੍ਮਿਂ ਹੋਤਿ।

੧੫੮. ''ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਆਹਾਰੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ'ਤਿ। ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਕੋਲੇਹਿ ਯਾਪੇਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਕੋਲਮ੍ਪਿ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਕੋਲਚੁਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਕੋਲੋਦਕਮ੍ਪਿ ਪਿਵਨ੍ਤਿ – ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਮ੍ਪਿ ਕੋਲਵਿਕਤਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਂਯੇਵ ਕੋਲਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰਿਤਾ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਮਹਾ ਨੂਨ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਕੋਲੋ ਅਹੋਸੀ'ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਦਾਪਿ ਏਤਪਰਮੋਯੇਵ ਕੋਲੋ ਅਹੋਸਿ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਂਯੇਵ ਕੋਲਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਆਸੀਤਿਕਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ ਕਾਲ਼ਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਓਟ੍ਠਪਦਂ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਆਨਿਸਦਂ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਵਟ੍ਟਨਾਵਲ਼ੀ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੋ ਉਨ੍ਨਤਾਵਨਤੋ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਜਰਸਾਲਾਯ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਫਾਸੁਲ਼ਿਯੋ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਉਦਪਾਨੇ ਉਦਕਤਾਰਕਾ ਗਮ੍ਭੀਰਗਤਾ ਓਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪੇਸੁ ਅਕ੍ਖਿਤਾਰਕਾ ਗਮ੍ਭੀਰਗਤਾ ਓਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਤਿਤ੍ਤਕਾਲਾਬੁਆਮਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵਾਤਾਤਪੇਨ ਸਂਫੁਟਿਤੋ [ਸਮ੍ਫੁਸਿਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਂਪੁਟਿਤੋ (ਪੀ॰ ਕ॰) ਏਤ੍ਥ ਸਂਫੁਟਿਤੋਤਿ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ] ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਿਲਾਤੋ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਸੀਸਚ੍ਛਵਿ ਸਂਫੁਟਿਤਾ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਿਲਾਤਾ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, 'ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਂ ਪਰਿਮਸਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, 'ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਪਰਿਮਸਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਂਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਯਾਵਸ੍ਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਉਦਰਚ੍ਛਵਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, 'ਵਚ੍ਚਂ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਵਕੁਜ੍ਜੋ ਪਪਤਾਮਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਮੇਵ ਕਾਯਂ

ਅਸ੍ਸਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੋਮਜ੍ਜਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੋਮਜ੍ਜਤੋ ਪੂਤਿਮੂਲਾਨਿ ਲੋਮਾਨਿ ਕਾਯਸ੍ਮਾ ਪਤਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ।

੧੫੯. ‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – ‘ਆਹਾਰੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’ਤਿ। ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਮੁਗ੍ਗੇਹਿ ਯਾਪੇਮ...ਪੇ॰... ਤਿਲੇਹਿ ਯਾਪੇਮ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਡੁਲੇਹਿ ਯਾਪੇਮਾ’ਤਿ। ਤੇ ਤਣ੍ਡੁਲਮ੍ਪਿ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤਣ੍ਡੁਲਚੁਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤਣ੍ਡੁਲੋਦਕਮ੍ਪਿ ਪਿਵਨ੍ਤਿ – ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਡੁਲਵਿਕਤਿਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਂਯੇਵ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰਿਤਾ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਮਹਾ ਨੂਨ ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਣ੍ਡੁਲੋ ਅਹੋਸੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਦਾਪਿ ਏਤਪਰਮੋਯੇਵ ਤਣ੍ਡੁਲੋ ਅਹੋਸਿ , ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਏਤਰਹਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕਂਯੇਵ ਤਣ੍ਡੁਲਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਆਸੀਤਿਕਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ ਕਾਲਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਓਟ੍ਠਪਦਂ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਆਨਿਸਦਂ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਵਟ੍ਟਨਾਵਲ਼ੀ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੋ ਉਨ੍ਨਤਾਵਨਤੋ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਜਰਸਾਲਾਯ ਗੋਪਾਨਸਿਯੋ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਫਾਸੁਲ਼ਿਯੋ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਉਦਪਾਨੇ ਉਦਕਤਾਰਕਾ ਗਮ੍ਭੀਰਗਤਾ ਓਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪੇਸੁ ਅਕ੍ਖਿਤਾਰਕਾ ਗਮ੍ਭੀਰਗਤਾ ਓਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਤਿਤ੍ਤਕਾਲਾਬੁ ਆਮਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵਾਤਾਤਪੇਨ ਸਂਫੁਟਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਿਲਾਤੋ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਸੀਸਚ੍ਛਵਿ ਸਂਫੁਟਿਤਾ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਿਲਾਤਾ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਉਦਰਚ੍ਛਵਿ ਪਰਿਮਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ‘ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਪਰਿਮਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ। ਯਾਵਸ੍ਸੁ ਮੇ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਉਦਰਚ੍ਛਵਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ‘ਵਚ੍ਚਂ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਵਕੁਜ੍ਜੋ ਪਪਤਾਮਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਮੇਵ ਕਾਯਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੋਮਜ੍ਜਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੋਮਜ੍ਜਤੋ ਪੂਤਿਮੂਲਾਨਿ ਲੋਮਾਨਿ ਕਾਯਸ੍ਮਾ ਪਤਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ।

‘‘ਤਾਯਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਇਰਿਯਾਯ ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਨਾਜ੍ਝਗਮਂ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਅਰਿਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਧਿਗਮਾ, ਯਾਯਂ ਅਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਧਿਗਤਾ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ, ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ।

੧੬੦. ‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – ‘ਸਂਸਾਰੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨ ਸੋ [ਨ ਖੋ ਪਨੇਸੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਂਸਾਰੋ ਸੁਲਭਰੂਪੋ ਯੋ ਮਯਾ ਅਸਂਸਰਿਤਪੁਬ੍ਬੋ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਹਿ ਦੇਵੇਹਿ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਚਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵੇ ਸਂਸਰੇਯ੍ਯਂ, ਨਯਿਮਂ ਲੋਕਂ ਪੁਨਰਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – ‘ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨ ਸਾ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਸੁਲਭਰੂਪਾ ਯਾ ਮਯਾ ਅਨੁਪਪਨ੍ਨਪੁਬ੍ਬਾ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਹਿ ਦੇਵੇਹਿ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਚਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵੇ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਂ, ਨਯਿਮਂ ਲੋਕਂ ਪੁਨਰਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – ‘ਆਵਾਸੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਆਵਾਸੋ ਸੁਲਭਰੂਪੋ ਯੋ ਮਯਾ ਅਨਾਵੁਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ [ਅਨਾਵੁਤ੍ਥਪੁਬ੍ਬੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇਹਿ ਦੇਵੇਹਿ। ਸੁਦ੍ਧਾਵਾਸੇ ਚਾਹਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦੇਵੇ ਆਵਸੇਯ੍ਯਂ, ਨਯਿਮਂ ਲੋਕਂ ਪੁਨਰਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਂ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – ‘ਯਞ੍ਞੇਨ ਸੁਦ੍ਧੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਞ੍ਞੋ ਸੁਲਭਰੂਪੋ ਯੋ ਮਯਾ ਅਯਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਰਞ੍ਞਾ ਵਾ ਸਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯੇਨ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਮਹਾਸਾਲੇਨ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – ‘ਅਗ੍ਗਿਪਰਿਚਰਿਯਾਯ ਸੁਦ੍ਧੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨ ਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਗ੍ਗਿ ਸੁਲਭਰੂਪੋ ਯੋ ਮਯਾ ਅਪਰਿਚਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬੋ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਰਞ੍ਞਾ ਵਾ ਸਤਾ ਖਤ੍ਤਿਯੇਨ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਮਹਾਸਾਲੇਨ।

੧੬੧. ‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – ‘ਯਾਵਦੇਵਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਦਹਰੋ ਹੋਤਿ ਯੁਵਾ ਸੁਸੁਕਾਲ਼ਕੇਸੋ ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ ਤਾਵਦੇਵ ਪਰਮੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਅਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਜਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਵੁਦ੍ਧੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਆਸੀਤਿਕੋ ਵਾ ਨਾਵੁਤਿਕੋ ਵਾ ਵਸ੍ਸਸਤਿਕੋ ਵਾ ਜਾਤਿਯਾ, ਅਥ ਤਮ੍ਹਾ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਰਿਹਾਯਤੀ’ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਏਤਰਹਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਵੁਦ੍ਧੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਆਸੀਤਿਕੋ ਮੇ ਵਯੋ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਇਧ ਮੇ ਅਸ੍ਸੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਾਵਕਾ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਵਸ੍ਸਸਤਜੀਵਿਨੋ, ਪਰਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਚ ਗਤਿਯਾ ਚ ਧਿਤਿਯਾ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਪਰਮੇਨ ਚ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦਲ਼੍ਹਧਮ੍ਮਾ [ਦਲ਼੍ਹਧਮ੍ਮੋ (ਬਹੂਸੁ) ਟੀਕਾ ਚ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਬ੍ਯਾਕਰਣਂ ਚ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਂ] ਧਨੁਗ੍ਗਹੋ ਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ਕਤਹਤ੍ਥੋ ਕਤੂਪਾਸਨੋ ਲਹੁਕੇਨ ਅਸਨੇਨ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਤਿਰਿਯਂ ਤਾਲਚ੍ਛਾਯਂ ਅਤਿਪਾਤੇਯ੍ਯ, ਏਵਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਸਤਿਮਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਗਤਿਮਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਧਿਤਿਮਨ੍ਤੋ ਏਵਂ ਪਰਮੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ। ਤੇ ਮਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਚਾਹਂ ਤੇਸਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਬ੍ਯਾਕਤਞ੍ਚ ਮੇ ਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਧਾਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚ ਮਂ ਦੁਤਿਯਕਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਨਿਦ੍ਦਾਕਿਲਮਥਪਟਿਵਿਨੋਦਨਾ ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਾਯੇਵਸ੍ਸ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਂਯੇਵਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਅਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਂਯੇਵਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਪਟਿਭਾਨਂ । ਅਥ ਮੇ ਤੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਾਵਕਾ ਵਸ੍ਸਸਤਾਯੁਕਾ ਵਸ੍ਸਸਤਜੀਵਿਨੋ ਵਸ੍ਸਸਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਕਾਲਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਮਞ੍ਚਕੇਨ ਚੇਪਿ ਮਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਰਿਹਰਿਸ੍ਸਥ, ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਖੋ ਤਂ [ਯਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ (ਸੀ॰)], ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਸਮ੍ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ ਸਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’ਨ੍ਤਿ, ਮਮੇਵ ਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘ਅਸਮ੍ਮੋਹਧਮ੍ਮੋ ਸਤ੍ਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ’’’ਨ੍ਤਿ।

੧੬੨. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸਮਾਲੋ ਭਗਵਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਬੀਜਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸਮਾਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਅਪਿ ਹਿ ਮੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਲੋਮਾਨਿ ਹਟ੍ਠਾਨਿ। ਕੋਨਾਮੋ ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ’’ਤਿ? ‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵਂ, ਨਾਗਸਮਾਲ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਂ ਲੋਮਹਂਸਨਪਰਿਯਾਯੋ ਤ੍ਵੇਵ ਨਂ ਧਾਰੇਹੀ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਨਾਗਸਮਾਲੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਂ

੧੬੩. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿੰਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁੰ, ਯੰ ਨੂਨ ਮਯੰ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿੰਸੁ; ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘‘ਸਮਣੋ, ਆਵੁਸੋ, ਗੋਤਮੋ ਕਾਮਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮ; ਸਮਣੋ, ਆਵੁਸੋ, ਗੋਤਮੋ ਰੂਪਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮ; ਸਮਣੋ, ਆਵੁਸੋ, ਗੋਤਮੋ ਵੇਦਨਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਵੇਦਨਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮ; ਇਧ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ, ਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ, ਕਿੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਵਾ – ਯਦਿਦੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ, ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿ’’ਨ੍ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਭਾਸਿਤੰ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿੰਸੁ, ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿੰਸੁ; ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਮਿੰਸੁ – ‘‘ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ।

੧੬੪. ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘‘ਇਧ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿਮ੍ਹ। ਤੇਸੰ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਤਿਪ੍ਪਗੋ ਖੋ ਤਾਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤੁੰ, ਯੰ ਨੂਨ ਮਯੰ ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਮ੍ਹ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿਮ੍ਹ; ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿਮ੍ਹ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਖੋ ਅਮ੍ਹੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘ਸਮਣੋ, ਆਵੁਸੋ, ਗੋਤਮੋ ਕਾਮਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮ । ਸਮਣੋ, ਆਵੁਸੋ, ਗੋਤਮੋ ਰੂਪਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਰੂਪਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮ। ਸਮਣੋ, ਆਵੁਸੋ, ਗੋਤਮੋ ਵੇਦਨਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਮਯਮ੍ਪਿ ਵੇਦਨਾਨੰ ਪਰਿਞ੍ਞੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮ। ਇਧ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ, ਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪਯਾਸੋ, ਕਿੰ ਨਾਨਾਕਰਣੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਵਾ, ਯਦਿਦੰ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨੰ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿ’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤੇਸੰ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨੰ ਭਾਸਿਤੰ ਨੇਵ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਮ੍ਹ, ਨਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਮ੍ਹ; ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਮਿਮ੍ਹ – ‘ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮਾ’’’ਤਿ।

੧੬੫. ‘‘ਏਵੰਵਾਦਿਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵਚਨੀਯਾ – ‘ਕੋ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਕਾਮਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨਵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ? ਕੋ ਰੂਪਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨਵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ? ਕੋ ਵੇਦਨਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨਵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣ’ਨ੍ਤਿ? ਏਵੰ ਪੁਟ੍ਠਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਨ ਚੇਵ ਸਮ੍ਪਾਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਿਞ੍ਚ ਵਿਘਾਤੰ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਯਥਾ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਿਸਯਸ੍ਮਿੰ। ਨਾਹੰ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਯੋ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਹਾਨੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਥਾਗਤੇਨ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕੇਨ ਵਾ, ਇਤੋ ਵਾ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵਾ।

੧੬੬. ‘‘ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ? ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ…ਪੇ॰… ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ …

ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ… ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ – ਅਯਂ ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

੧੬੭. ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸਿਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ – ਯਦਿ ਮੁਦ੍ਦਾਯ ਯਦਿ ਗਣਨਾਯ ਯਦਿ ਸਙ੍ਖਾਨੇਨ [ਸਙ੍ਖਾਯ (ਕ॰)] ਯਦਿ ਕਸਿਯਾ ਯਦਿ ਵਣਿਜ੍ਜਾਯ ਯਦਿ ਗੋਰਕ੍ਖੇਨ ਯਦਿ ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੇਨ ਯਦਿ ਰਾਜਪੋਰਿਸੇਨ ਯਦਿ ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਞਤਰੇਨ – ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਂਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਰਿਸ੍ਸਮਾਨੋ [ਈਰਯਮਾਨੋ (ਕ॰), ਸਮ੍ਫਸ੍ਸਮਾਨੋ (ਚੂਲਨਿ॰ ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤ ੧੩੬)] ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਯ ਮੀਯਮਾਨੋ; ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਨਾਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਮੋਘਂ ਵਤ ਮੇ ਉਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਫਲੋ ਵਤ ਮੇ ਵਾਯਾਮੋ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤੇਸਂ ਭੋਗਾਨਂ ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ – 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਭੋਗੇ ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚੋਰਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਅਗ੍ਗਿ ਦਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਉਦਕਂ ਵਹੇਯ੍ਯ [ਵਾਹੇਯ੍ਯ (ਕ॰)], ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਆਰਕ੍ਖਤੋ ਗੋਪਯਤੋ ਤੇ ਭੋਗੇ ਰਾਜਾਨੋ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਦਹਤਿ, ਉਦਕਂ ਵਾ ਵਹਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ, ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਹੋਸਿ ਤਮ੍ਪਿ ਨੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

੧੬੮. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਹਪਤੀਪਿ ਗਹਪਤੀਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਪਿਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਿਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਸਹਾਯੋਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਵਿਵਦਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਾਣੀਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਲੇਡ੍ਡੂਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਦਣ੍ਡੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ । ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਅਸਿਚਮ੍ਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਧਨੁਕਲਾਪਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ੍ਹਂ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਉਸੂਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੇਸੁ , ਸਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਾਸੁ, ਅਸੀਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਸੂਹਿਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਅਸਿਚਮ੍ਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਧਨੁਕਲਾਪਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, ਅਦ੍ਦਾਵਲੇਪਨਾ [ਅਟ੍ਟਾਵਲੇਪਨਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਉਪਕਾਰਿਯੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਉਸੂਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੇਸੁ, ਸਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਾਸੁ , ਅਸੀਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਸੂਹਿਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਛਕਣਕਾਯਪਿ [ਪਕਟ੍ਠਿਯਾਪਿ (ਸੀ॰)] ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਵਗ੍ਗੇਨਪਿ ਓਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

੧੬੯. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾਨੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ – ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ; ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ; ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ , ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਰਾਹੁਮੁਖਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਣੇਯ੍ਯਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਹਾਪਣਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਾਲਪੀਠਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਜੀਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ । ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

੧੭੦. ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ? ਯੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ – ਇਦਂ ਕਾਮਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

''ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਏਵਂ ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਤ ਸਾਮਂ ਵਾ ਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਰਂ ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਏਵਂ ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਵਤ ਸਾਮਂ ਵਾ ਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਰਂ ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

੧੭੧. ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਖਤ੍ਤਿਯਕਞ੍ਞਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞਾ ਵਾ ਗਹਪਤਿਕਞ੍ਞਾ ਵਾ ਪਨ੍ਨਰਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾ ਵਾ ਸੋਲ਼ਸਵਸ੍ਸੁਦ੍ਦੇਸਿਕਾ ਵਾ, ਨਾਤਿਦੀਘਾ ਨਾਤਿਰਸ੍ਸਾ ਨਾਤਿਕਿਸਾ ਨਾਤਿਥੂਲਾ ਨਾਤਿਕਾਲ਼ੀ ਨਾਚ੍ਚੋਦਾਤਾ ਪਰਮਾ ਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾਤਿ? 'ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ'। ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਭਂ ਵਣ੍ਣਨਿਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ – ਅਯਂ ਰੂਪਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਭਗਿਨਿਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਆਸੀਤਿਕਂ ਵਾ ਨਾਵੁਤਿਕਂ ਵਾ ਵਸ੍ਸਸਤਿਕਂ ਵਾ ਜਾਤਿਯਾ, ਜਿਣ੍ਣਂ ਗੋਪਾਨਸਿਵਙ੍ਕਂ ਭੋਗ੍ਗਂ ਦਣ੍ਡਪਰਾਯਣਂ ਪਵੇਧਮਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਂ ਆਤੁਰਂ ਗਤਯੋਬ੍ਬਨਂ ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤਂ [ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤਿਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਪਲਿਤਕੇਸਂ [ਪਲਿਤਕੇਸਿਂ], ਵਿਲੂਨਂ ਖਲਿਤਸਿਰਂ ਵਲਿਨਂ ਤਿਲਕਾਹਤਗਤ੍ਤਂ [ਤਿਲਕਾਹਤਗਤ੍ਤਿਂ (ਬਹੂਸੁ) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ]। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ? 'ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ'। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਭਗਿਨਿਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਆਬਾਧਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਿਤਂ ਬਾਲ਼੍ਹਗਿਲਾਨਂ, ਸਕੇ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸੇ ਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਸੇਮਾਨਂ [ਸੇਯ੍ਯਮਾਨਂ (ਕ॰)], ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਪਿਯਮਾਨਂ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਂਵੇਸਿਯਮਾਨਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ? 'ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ'। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ।

੧੭੨. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਭਗਿਨਿਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ – ਏਕਾਹਮਤਂ ਵਾ ਦ੍ਵੀਹਮਤਂ ਵਾ ਤੀਹਮਤਂ ਵਾ, ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਂ ਵਿਨੀਲਕਂ ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਜਾਤਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ? ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਭਗਿਨਿਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ – ਕਾਕੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਕੁਲਲੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਗਿਜ੍ਝੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਕਙ੍ਕੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਸੁਨਖੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਬ੍ਯਗ੍ਘੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਦੀਪੀਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਸਿਙ੍ਗਾਲੇਹਿ ਵਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ, ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਵਾ ਪਾਣਕਜਾਤੇਹਿ ਖਜ੍ਜਮਾਨਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ? ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਭਗਿਨਿਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ – ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਸਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ, ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਨਿਮਂਸਲੋਹਿਤਮਕ੍ਖਿਤਂ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ, ਅਟ੍ਠਿਕਸਙ੍ਖਲਿਕਂ ਅਪਗਤਮਂਸਲੋਹਿਤਂ ਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ, ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਅਪਗਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਿ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ – ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਤ੍ਥਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਾਦਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਗੋਪ੍ਫਕਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਜਙ੍ਘਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਊਰੁਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਕਟਿਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਫਾਸੁਕਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਪਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਗੀਵਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਹਨੁਕਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਦਨ੍ਤਟ੍ਠਿਕਂ, ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੀਸਕਟਾਹਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ? ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਮੇਵ ਭਗਿਨਿਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਰੀਰਂ ਸਿਵਥਿਕਾਯ ਛਡ੍ਡਿਤਂ – ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਸੇਤਾਨਿ ਸਙ੍ਖਵਣ੍ਣਪਟਿਭਾਗਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਪੁਞ੍ਜਕਿਤਾਨਿ ਤੇਰੋਵਸ੍ਸਿਕਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਿਕਾਨਿ ਪੂਤੀਨਿ ਚੁਣ੍ਣਕਜਾਤਾਨਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾ ਪੁਰਿਮਾ ਸੁਭਾ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਾ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋਤਿ? ‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ? ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ – ਇਦਂ ਰੂਪਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

‘‘ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਏਵਂ ਰੂਪਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਤ ਸਾਮਂ ਵਾ ਰੂਪੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਰਂ ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਰੂਪੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਏਵਂ ਰੂਪਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਤ ਸਾਮਂ ਵਾ ਰੂਪੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਰਂ ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਰੂਪੇ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

੧੭੩. ‘‘ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ ; ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਂਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਪਰਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ

ਵਿਰਾਗਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ ਯੰ ਤੰ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – 'ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ'ਤਿ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਨੇਵ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਅਤ੍ਤਬਜਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਪਰਬਜਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ, ਨ ਉਭਯਬਜਾਬਾਧਾਯਪਿ ਚੇਤੇਤਿ; ਅਬਜਾਬਜ੍ਝੰਯੇਵ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ। ਅਬਜਾਬਜ੍ਝਪਰਮਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਵਦਾਮਿ।

੧੭੪. ''ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ? ਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ – ਅਯੰ ਵੇਦਨਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ? ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ, ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੰ – ਇਦੰ ਵੇਦਨਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ।

''ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਏਵੰ ਵੇਦਨਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਵਤ ਸਾਮੰ ਵਾ ਵੇਦਨੰ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਰੰ ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵੇਦਨੰ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਏਵੰ ਵੇਦਨਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਤ ਸਾਮੰ ਵਾ ਵੇਦਨੰ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਰੰ ਵਾ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਸਮਾਦਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵੇਦਨੰ ਪਰਿਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਤਤਿਯੰ।

੪. ਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤੰ

੧੭੫. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਨਿਗ੍ਰੋਧਾਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਮਹਾਨਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮਹਾਨਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਦੀਘਰਤ੍ਤਾਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਏਵੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ – 'ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚਾਹੰ [ਏਵੰਪਾਹੰ (ਕ॰)], ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ – 'ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ, ਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ'ਤਿ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਏਕਦਾ ਲੋਭਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦੋਸਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਮੋਹਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਕੋਸੁ ਨਾਮ ਮੇ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਯੇਨ ਮੇ ਏਕਦਾ ਲੋਭਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦੋਸਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਮੋਹਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ'''ਤਿ।

੧੭੬. ''ਸੋ ਏਵ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਨਾਮ, ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਯੇਨ ਤੇ ਏਕਦਾ ਲੋਭਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦੋਸਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਮੋਹਧਮ੍ਮਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਚ ਹਿ ਤੇ, ਮਹਾਨਾਮ, ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਹੀਨੋ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਨ ਤ੍ਵੰ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਨ ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ ਤੇ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸੋ ਏਵ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਤਸ੍ਮਾ ਤ੍ਵੰ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਸਿ, ਕਾਮੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਸਿ।

੧੭੭. '''ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ [ਬਹੂਪਾਯਾਸਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ'ਤਿ – ਇਤਿ ਚੇਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ [ਸੋਵ (ਕ॰)] ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਤਤੋ ਸਨ੍ਤਤਰਂ; ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਨੇਵ ਤਾਵ ਅਨਾਵਟ੍ਟੀ ਕਾਮੇਸੁ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ 'ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ'ਤਿ – ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਤਤੋ ਸਨ੍ਤਤਰਂ; ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਅਨਾਵਟ੍ਟੀ ਕਾਮੇਸੁ ਹੋਤਿ।

''ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ , ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ, ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ, 'ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ'ਤਿ – ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਨਾਜ੍ਝਗਮਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਤਤੋ ਸਨ੍ਤਤਰਂ; ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ ਨੇਵ ਤਾਵ ਅਨਾਵਟ੍ਟੀ ਕਾਮੇਸੁ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਮੇ, ਮਹਾਨਾਮ, 'ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ'ਤਿ – ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਂ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ ਚ [ਸੋਵ (ਕ॰)] ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਤਤੋ ਸਨ੍ਤਤਰਂ; ਅਥਾਹਂ ਅਨਾਵਟ੍ਟੀ ਕਾਮੇਸੁ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ।

੧੭੮. ''ਕੋ ਚ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ? ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ; ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ – ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯਂ ਖੋ, ਮਹਾਨਾਮ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ – ਅਯਂ ਕਾਮਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

''ਕੋ ਚ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ? ਇਧ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਸਿਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ – ਯਦਿ ਮੁਦ੍ਦਾਯ ਯਦਿ ਗਣਨਾਯ ਯਦਿ ਸਙ੍ਖਾਨੇਨ ਯਦਿ ਕਸਿਯਾ ਯਦਿ ਵਣਿਜ੍ਜਾਯ ਯਦਿ ਗੋਰਕ੍ਖੇਨ ਯਦਿ ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੇਨ ਯਦਿ ਰਾਜਪੋਰਿਸੇਨ ਯਦਿ ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਞਤਰੇਨ, ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਂਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਰਿਸ੍ਸਮਾਨੋ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਯ ਮੀਯਮਾਨੋ; ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਮਹਾਨਾਮ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਨਾਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ 'ਮੋਘਂ ਵਤ ਮੇ ਉਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਫਲੋ ਵਤ ਮੇ ਵਾਯਾਮੋ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਉਟ੍ਠਹਤੋ ਘਟਤੋ ਵਾਯਮਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤੇਸਂ ਭੋਗਾਨਂ ਆਰਕ੍ਖਾਧਿਕਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ – 'ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਭੋਗੇ ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚੋਰਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਅਗ੍ਗਿ ਦਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਉਦਕਂ ਵਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਆਰਕ੍ਖਤੋ ਗੋਪਯਤੋ ਤੇ ਭੋਗੇ ਰਾਜਾਨੋ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਦਹਤਿ, ਉਦਕਂ ਵਾ ਵਹਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਹੋਸਿ ਤਮ੍ਪਿ ਨੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਹਪਤੀਪਿ ਗਹਪਤੀਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ,

ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਪਿਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਿਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਸਹਾਯੋਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਵਿਵਦਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਾਣੀਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਲੇਡ੍ਡੂਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਦਣ੍ਡੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ । ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਅਸਿਚਮ੍ਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਧਨੁਕਲਾਪਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, ਉਭਤੋਬ੍ਯੂਲ੍ਹਂ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਉਸੂਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੇਸੁ, ਸਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਾਸੁ, ਅਸੀਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਸੂਹਿਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਅਸਿਚਮ੍ਮਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਧਨੁਕਲਾਪਂ ਸਨ੍ਨਯ੍ਹਿਤ੍ਵਾ, ਅਦ੍ਦਾਵਲੇਪਨਾ ਉਪਕਾਰਿਯੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਉਸੂਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨੇਸੁ, ਸਤ੍ਤੀਸੁਪਿ ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਾਸੁ, ਅਸੀਸੁਪਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਲਨ੍ਤੇਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਉਸੂਹਿਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਛਕਣਕਾਯਪਿ ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਵਗ੍ਗੇਨਪਿ ਓਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾਨੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ – ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ; ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ; ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਰਾਹੁਮੁਖਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਣੇਯ੍ਯਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਹਾਪਣਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਾਲਪੀਠਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਜੀਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ, ਮਹਾਨਾਮ, ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ , ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਕਾਮਾਧਿਕਰਣਂ ਕਾਮਾਨਮੇਵ ਹੇਤੁ।

੧੭੯. ''ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯਂ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਾਮਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਨਿਗਣ੍ਠਾ [ਨਿਗਨ੍ਥਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਇਸਿਗਿਲਿਪਸ੍ਸੇ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾਯਂ ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨ ਇਸਿਗਿਲਿਪਸ੍ਸੇ ਕਾਲ਼ਸਿਲਾ ਯੇਨ ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠੇ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਕਿਨ੍ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ, ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕਾ ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਥਾ'ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਮਹਾਨਾਮ, ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠਾ ਮਂ

ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਨਿਗਣ੍ਠੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ [ਨਾਥਪੁਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – ''ਚਰਤੋ ਚ ਮੇ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਜਾਗਰਸ੍ਸ ਚ ਸਤਤਂ ਸਮਿਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਵੋ [ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਭੋ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)], ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ, ਤਂ ਇਮਾਯ ਕਟੁਕਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਨਿਜ੍ਜੀਰੇਥ [ਨਿਜ੍ਜਰੇਥ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)]; ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ [ਮਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ (ਕ॰)] ਏਤਰਹਿ ਕਾਯੇਨ ਸਂਵੁਤਾ ਵਾਚਾਯ ਸਂਵੁਤਾ ਮਨਸਾ ਸਂਵੁਤਾ ਤਂ ਆਯਤਿਂ ਪਾਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕਰਣਂ; ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਤਪਸਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਭਾਵਾ, ਨਵਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਅਕਰਣਾ, ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵੋ; ਆਯਤਿਂ ਅਨਵਸ੍ਸਵਾ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯੋ, ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ, ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਯੋ, ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਯਾ ਸਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਤਞ੍ਚ ਪਨਮ੍ਹਾਕਂ ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਚੇਵ ਖਮਤਿ ਚ, ਤੇਨ ਚਮ੍ਹ ਅਤ੍ਤਮਨਾ'ਤਿ।

੧੮੦. ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠੇ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਕਿਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਜਾਨਾਥ – ਅਹੁਵਮ੍ਹੇਵ ਮਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨ ਨਾਹੁਵਮ੍ਹਾ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ'। 'ਕਿਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਜਾਨਾਥ – ਅਕਰਮ੍ਹੇਵ ਮਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਨਾਕਰਮ੍ਹਾ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ'। 'ਕਿਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਜਾਨਾਥ – ਏਵਰੂਪਂ ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰਮ੍ਹਾ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ'। 'ਕਿਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਜਾਨਾਥ – ਏਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜੀਰੇਤਬ੍ਬਂ , ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਹਿ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣੇ ਸਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ? 'ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ'। 'ਕਿਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਜਾਨਾਥ – ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦ'ਨ੍ਤਿ? 'ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ'।

'''ਇਤਿ ਕਿਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਨ ਜਾਨਾਥ – ਅਹੁਵਮ੍ਹੇਵ ਮਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨ ਨਾਹੁਵਮ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਜਾਨਾਥ – ਅਕਰਮ੍ਹੇਵ ਮਯਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਨਾਕਰਮ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਜਾਨਾਥ – ਏਵਰੂਪਂ ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਵਾ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰਮ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਜਾਨਾਥ – ਏਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜੀਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਹਿ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣੇ ਸਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਜ੍ਜਿਣ੍ਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਨ ਜਾਨਾਥ – ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ, ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਯੇ ਲੋਕੇ ਲੁਦ੍ਦਾ ਲੋਹਿਤਪਾਣਿਨੋ ਕੁਰੂਰਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤਾ ਤੇ ਨਿਗਣ੍ਠੇਸੁ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ? 'ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਖੇਨ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਖੋ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ; ਸੁਖੇਨ ਚਾਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਰੋ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਗੋਤਮੇਨਾ'ਤਿ।

'''ਅਦ੍ਧਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹਿ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿ ਸਹਸਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾ – ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਖੇਨ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਖੋ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ; ਸੁਖੇਨ ਚਾਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਰੋ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਗੋਤਮੇਨਾ''ਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਅਹਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ – ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਰੋ ਰਾਜਾ ਵਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਗੋਤਮੋ'ਤਿ? ਅਦ੍ਧਾਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਹਸਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾ, ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਖੇਨ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਖੋ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ; ਸੁਖੇਨ ਚਾਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਰੋ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਗੋਤਮੇਨਾਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੇਤਂ, ਇਦਾਨਿਪਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਰੋ ਰਾਜਾ ਵਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਗੋਤਮੋ'ਤਿ?

'''ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਤੁਮ੍ਹੇਵ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਵੋ ਖਮੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਥ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥਾਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਪਹੋਤਿ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ, ਅਨਿਞ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਯੇਨ, ਅਭਾਸਮਾਨੋ ਵਾਚਂ, ਸਤ੍ਤ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਵਿਹਰਿਤੁ'ਨ੍ਤਿ? 'ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ'।

‘‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥਾਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਪਹੋਤਿ ਰਾਜਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ, ਅਨਿਞ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਯੇਨ, ਅਭਾਸਮਾਨੋ ਵਾਚਂ, ਛ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਤੀਣਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਦ੍ਵੇ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਏਕਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਵਿਹਰਿਤੁ’ਨ੍ਤਿ? ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’।

‘‘‘ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਪਹੋਮਿ ਅਨਿਞ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਯੇਨ, ਅਭਾਸਮਾਨੋ ਵਾਚਂ, ਏਕਂ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਅਹਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਪਹੋਮਿ ਅਨਿਞ੍ਜਮਾਨੋ ਕਾਯੇਨ, ਅਭਾਸਮਾਨੋ ਵਾਚਂ, ਦ੍ਵੇ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਤੀਣਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਪਞ੍ਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਛ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ... ਸਤ੍ਤ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਵਿਹਰਿਤੁਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥਾਵੁਸੋ ਨਿਗਣ੍ਠਾ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਕੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਰੋ ਰਾਜਾ ਵਾ ਮਾਗਧੋ ਸੇਨਿਯੋ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੋ ਅਹਂ ਵਾ’ਤਿ? ‘ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾਵ ਗੋਤਮੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰਿਤਰੋ ਰਞ੍ਞਾ ਮਾਗਧੇਨ ਸੇਨਿਯੇਨ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰੇਨਾ’’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਮਹਾਨਾਮੋ ਸਕ੍ਕੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਅਨੁਮਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ [ਸੁਂਸੁਮਾਰਗਿਰੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਭੇਸਕਲ਼ਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਪਵਾਰੇਤਿ ਚੇਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ – ‘ਵਦਨ੍ਤੁ ਮਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਵਚਨੀਯੋਮ੍ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹੀ’ਤਿ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਦੁਬ੍ਬਚੋ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਕ੍ਖਮੋ ਅਪ੍ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਨ ਚੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਤਮੇ ਚਾਵੁਸੋ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਹੋਤਿ ਪਰਵਮ੍ਭੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਹੋਤਿ ਪਰਵਮ੍ਭੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ [ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ [ਚੁਦਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਪਟਿਪ੍ਫਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਪਟਿਪ੍ਫਰਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਅਪਸਾਦੇਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਅਪਸਾਦੇਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ , ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਪਲ਼ਾਸੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਪਲ਼ਾਸੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਮਾਯਾਵੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਮਾਯਾਵੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਤਿਮਾਨੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਤਿਮਾਨੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਦੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ।

੧੮੨. ‘‘ਨੋ ਚੇਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਵਾਰੇਤਿ – ‘ਵਦਨ੍ਤੁ ਮਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਵਚਨੀਯੋਮ੍ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਹੀ’ਤਿ, ਸੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸੁਵਚੋ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਖਮੋ ਪਦਕ੍ਖਿਣਗ੍ਗਾਹੀ ਅਨੁਸਾਸਨਿਂ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਞ੍ਚੇਵ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬਞ੍ਚ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ।

‘‘ਕਤਮੇ ਚਾਵੁਸੋ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਹੋਤਿ ਅਪਰਵਮ੍ਭੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਹੋਤਿ ਅਪਰਵਮ੍ਭੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਨਪ੍ਪਟਿਪ੍ਫਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਨਪ੍ਪਟਿਪ੍ਫਰਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਨ ਅਪਸਾਦੇਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਨ ਅਪਸਾਦੇਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਨ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਨ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਤਿ, ਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਤਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਤਿ, ਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਤਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਸਮ੍ਪਾਯਤਿ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਸਮ੍ਪਾਯਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਅਪਲ਼ਾਸੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਅਪਲ਼ਾਸੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸਠੋ ਹੋਤਿ ਅਮਾਯਾਵੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸਠੋ ਹੋਤਿ ਅਮਾਯਾਵੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤਿਮਾਨੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤਿਮਾਨੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ। ਯਮ੍ਪਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣੋ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਾਵੁਸੋ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਕਰਣਾ ਧਮ੍ਮਾ।

੧੮੩. ‘‘ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਏਵੰ ਅਨੁਮਿਨਿਤਬ੍ਬੰ [ਅਨੁਮਾਨਿਤਬ੍ਬੰ (ਸੀ॰)] – ‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ, ਪਾਪਿਕਾਨੰ ਇਚ੍ਛਾਨੰ ਵਸੰ ਗਤੋ, ਅਯੰ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸੰ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਪਾਪਿਕਾਨੰ ਇਚ੍ਛਾਨੰ ਵਸੰ ਗਤੋ, ਅਹੰਪਾਸ੍ਸੰ ਪਰੇਸੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਪਾਪਿਕਾਨੰ ਇਚ੍ਛਾਨੰ ਵਸੰ ਗਤੋ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਕੋ ਪਰਵਮ੍ਭੀ, ਅਯੰ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸੰ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਕੋ ਪਰਵਮ੍ਭੀ, ਅਹੰਪਾਸ੍ਸੰ ਪਰੇਸੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕੰਸਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਰਵਮ੍ਭੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ, ਅਯੰ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ। ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸੰ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ, ਅਹੰਪਾਸ੍ਸੰ ਪਰੇਸੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਨ ਕੋਧਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ, ਅਯੰ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸੰ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ, ਅਹੰਪਾਸ੍ਸੰ ਪਰੇਸੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਨ ਕੋਧਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ, ਅਯੰ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸੰ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ, ਅਹੰਪਾਸ੍ਸੰ ਪਰੇਸੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਨ ਕੋਧਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ, ਅਯੰ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸੰ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ, ਅਹੰਪਾਸ੍ਸੰ ਪਰੇਸੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਨ ਕੋਧਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕੰ ਪਟਿਪ੍ਫਰਤਿ, ਅਯੰ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕੰ ਪਟਿਪ੍ਫਰੇਯ੍ਯੰ , ਅਹੰਪਾਸ੍ਸੰ ਪਰੇਸੰ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕੰ ਨਪ੍ਪਟਿਪ੍ਫਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਅਪਸਾਦੇਤਿ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਅਪਸਾਦੇਯ੍ਯਂ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਨ ਅਪਸਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਤਿ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਯ੍ਯਂ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਨ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰੇਯ੍ਯਂ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਯ੍ਯਂ , ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਤਿ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯੇਯ੍ਯਂ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਸਮ੍ਪਾਯਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਕ੍ਖੀ ਪਲ਼ਾਸੀ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਂ ਮਕ੍ਖੀ ਪਲ਼ਾਸੀ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਮਕ੍ਖੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਪਲ਼ਾਸੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਮਚ੍ਛਰੀ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਂ ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਮਚ੍ਛਰੀ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਠੋ ਮਾਯਾਵੀ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਂ ਸਠੋ ਮਾਯਾਵੀ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਸਠੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਮਾਯਾਵੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਥਦ੍ਧੋ ਅਤਿਮਾਨੀ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਂ ਥਦ੍ਧੋ ਅਤਿਮਾਨੀ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਤਿਮਾਨੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

‘‘‘ਯੋ ਖ੍ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ, ਅਯਂ ਮੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ; ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਸ੍ਸਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ, ਅਹਂਪਾਸ੍ਸਂ ਪਰੇਸਂ ਅਪ੍ਪਿਯੋ ਅਮਨਾਪੋ’ਤਿ। ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ‘ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ।

੧੮੪. ‘‘ਤਤ੍ਰਾਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ, ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ’ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਖੋਮ੍ਹਿ, ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ

ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਨ ਖੋਮ੍ਹਿ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ, ਨ ਪਾਪਿਕਾਨਂ ਇਚ੍ਛਾਨਂ ਵਸਂ ਗਤੋ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਪਰਵਮ੍ਭੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਪਰਵਮ੍ਭੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਪਰਵਮ੍ਭੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਕੋਧਨੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਨ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਾਭਿਭੂਤੋ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ 'ਕੋਧਨੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ 'ਨ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਉਪਨਾਹੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਕੋਧਨੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਨ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਹੇਤੁ ਅਭਿਸਙ੍ਗੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਕੋਧਨੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਨ ਖੋਮ੍ਹਿ ਕੋਧਨੋ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਤਾ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਪਟਿਪ੍ਫਰਾਮੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਪਟਿਪ੍ਫਰਾਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਨਪ੍ਪਟਿਪ੍ਫਰਾਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਅਪਸਾਦੇਮੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਅਪਸਾਦੇਮੀ'ਤਿ,

ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ◌ਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਂ ਨ ਅਪਸਾਦੇਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵ◌ਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਮੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ◌ਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਚੋਦਕਸ੍ਸ ਨ ਪਚ੍ਚਾਰੋਪੇਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵ◌ਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਾਮਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਮਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਮੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਾਮਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਮਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ◌ਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਨ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚਰਾਮਿ, ਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥਂ ਅਪਨਾਮੇਮਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵ◌ਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਿਤੋ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਾਮੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਾਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ◌ਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਚੋਦਿਤੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਚੋਦਕੇਨ ਅਪਦਾਨੇ ਸਮ੍ਪਾਯਾਮੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵ◌ਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ , ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਮਕ੍ਖੀ ਪਲ਼ਾਸੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਮਕ੍ਖੀ ਖੋਮ੍ਹਿ ਪਲ਼ਾਸੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ◌ਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਅਮਕ੍ਖੀ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਪਲ਼ਾਸੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵ◌ਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਮਚ੍ਛਰੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਖੋਮ੍ਹਿ ਮਚ੍ਛਰੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ◌ਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵ◌ਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵ◌ਂ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਸਠੋ ਮਾਯਾਵ◌ੀ'ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਸਠੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਮਾਯਾਵ◌ੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵ◌ਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵ◌ੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵ◌ਂ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਅਸਠੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਮਾਯਾਵ◌ੀ'ਤਿ, ਤੇਨਾਵ◌ੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵ◌ਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤੁਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਥਦ੍ਧੋ ਅਤਿਮਾਨੀ’ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਥਦ੍ਧੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਤਿਮਾਨੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਨਤਿਮਾਨੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤੁਨਾਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਮ੍ਹਿ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ’ਤਿ? ਸਚੇ, ਆਵੁਸੋ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਖੋਮ੍ਹਿ ਆਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂਯੇਵ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ – ‘ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਖੋਮ੍ਹਿ ਅਨਾਧਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ’ਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਸਚੇ , ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿਮੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂਯੇਵ ਇਮੇਸਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿਮੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹੀਨੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ, ਦਹਰੋ ਯੁਵਾ ਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕੋ, ਆਦਾਸੇ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ, ਅਚ੍ਛੇ ਵਾ ਉਦਕਪਤ੍ਤੇ, ਸਕਂ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ, ਸਚੇ ਤਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਤਿ ਰਜਂ ਵਾ ਅਙ੍ਗਣਂ ਵਾ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਰਜਸ੍ਸ ਵਾ ਅਙ੍ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਤਿ; ਨੋ ਚੇ ਤਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਤਿ ਰਜਂ ਵਾ ਅਙ੍ਗਣਂ ਵਾ, ਤੇਨੇਵ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ – ‘ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿਮੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂਯੇਵ ਇਮੇਸਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਵਾਯਮਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਚੇ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿਮੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਹੀਨੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਨੇਵ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਹੋਰਤ੍ਤਾਨੁਸਿਕ੍ਖਿਨਾ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਅਨੁਮਾਨਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਚੇਤੋਖਿਲਸੁਤ੍ਤਂ

੧੮੫. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ [ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ (ਸੀ॰), ਚੇਤੋਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ (ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨੀਟੀਕਾ)] ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਵਤਿਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ

ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਪਠਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘੇ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਤਤਿਯੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਕਙ੍ਖਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖਿਲਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੧੮੬. ''ਕਤਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ [ਅਵਿਗਤਰਾਗੋ (ਕਤ੍ਥਚਿ)] ਹੋਤਿ ਅਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ ਅਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਅਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ ਅਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਅਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਪਠਮੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਦੁਤਿਯੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪੇ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਤਤਿਯੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਵਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ – 'ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ'ਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇਵਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ – 'ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ

ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਵਤਿਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

੧੮੭. ‘‘ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਪਹੀਨਾ, ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਵਤਿਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਨ ਕਙ੍ਖਤਿ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤ੍ਥਰਿ ਨ ਕਙ੍ਖਤਿ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਪਠਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਕਙ੍ਖਤਿ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਦੁਤਿਯੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਙ੍ਘੇ ਨ ਕਙ੍ਖਤਿ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਤਤਿਯੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਨ ਕਙ੍ਖਤਿ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਪਸੀਦਤਿ…ਪੇ॰… ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਨ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਨ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ [ਅਤ੍ਤਮਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨਾਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਖਿਲਜਾਤੋ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਨ ਕੁਪਿਤੋ ਹੋਤਿ ਨ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਨਾਹਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਖਿਲਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤੋਖਿਲੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੧੮੮. ‘‘ਕਤਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇ ਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਵਿਗਤਪੇਮੋ ਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇ ਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਵਿਗਤਪੇਮੋ ਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਪਠਮੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਰੂਪੇ ਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਨ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖੰ ਪਸ੍ਸਸੁਖੰ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਉਦਰਾਵਦੇਹਕੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖੰ ਪਸ੍ਸਸੁਖੰ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ

ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦੇਵਨਿਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਤਿ – 'ਇਮਿਨਾਹੰ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ'ਤਿ। ਯੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਦੇਵਨਿਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਤਿ – 'ਇਮਿਨਾਹੰ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ'ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ। ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ ਆਤਪ੍ਪਾਯ ਅਨੁਯੋਗਾਯ ਸਾਤਚ੍ਚਾਯ ਪਧਾਨਾਯ, ਏਵਮਸ੍ਸਾਯੰ ਪਞ੍ਚਮੋ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਪਹੀਨਾ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਚੇਤਸੋਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਸੁਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ, ਸੋ ਵਤਿਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

੧੮੯. ''ਸੋ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਮੰਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀਯੇਵ ਪਞ੍ਚਮੀ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀਪਨ੍ਨਰਸਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁੱਤਰਸ੍ਸ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਅਣ੍ਡਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਵਾ ਦਸ ਵਾ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਾ। ਤਾਨਸ੍ਸੁ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾ ਅਧਿਸਯਿਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਸੇਦਿਤਾਨਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਿਯਾ ਨ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ – 'ਅਹੋ ਵਤਿਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪੋਤਕਾ ਪਾਦਨਖਸਿਖਾਯ ਵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪੋਤਕਾ ਪਾਦਨਖਸਿਖਾਯ ਵਾ ਮੁਖਤੁਣ੍ਡਕੇਨ ਵਾ ਅਣ੍ਡਕੋਸੰ ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤੁੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹਿਪਨ੍ਨਰਸਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ, ਭਬ੍ਬੋ ਅਨੁੱਤਰਸ੍ਸ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯਾ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅੱਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਚੇਤੋਖਿਲਸੁੱਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਵਨਪੱਤ੍ਥਸੁੱਤੰ

੧੯੦. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵੱਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪੱਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਵਨਪੱਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯੰ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੰ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪੱਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੧੯੧. ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਵਨਪੱਤ੍ਥੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵਨਪੱਤ੍ਥੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿੱਤੰ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪੱਤੰਞ੍ਚ ਅਨੁੱਤਰੰ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮੰ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ –

ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗਂ ਵਾ ਦਿਵਸਭਾਗਂ ਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਵਨਪਤ੍ਥਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ।

੧੯੨. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਮੀ'ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਤਮ੍ਹਾ ਵਨਪਤ੍ਥਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ।

੧੯੩. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ । ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਮੀ'ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਪਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੯੪. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ,

ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ'ਤਿ । ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਯਾਵਜੀਵਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਨਪਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਥਬ੍ਬਂ, ਨ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੯੫. ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਗਾਮਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨਿਗਮਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨਗਰਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਜਨਪਦਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਰਤ੍ਤਿਭਾਗਂ ਵਾ ਦਿਵਸਭਾਗਂ ਵਾ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਾਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੯੬. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਾਨੁਪਾਪੁਣਾਮੀ'ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਪੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਨਾਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ।

੧੯੭. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ –

ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ...ਪੇ॰... ਨ ਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮੇ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਮੀ'ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਸਙ੍ਖਾਪਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ।

੧੯੮. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ , ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਾਮਿ । ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਚੇਵ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਸਮਾਹਿਤਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਅਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਚ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਨਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣਾਮਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਇਮੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਾਨੇਤਬ੍ਬਾ – ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ – ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਯਾਵਜੀਵਮ੍ਪਿ ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਪਿ ਪਨੁਜ੍ਜਮਾਨੇਨਪੀ''ਤਿ [ਅਪਿ ਪਣੁਜ੍ਜਮਾਨੇਨਾਤਿ (?)]।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਵਨਪਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੧੯੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਕ੍ਕੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਗ੍ਰੋਧਾਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਮਹਾਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਮਹਾਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਬੇਲੁਵਲਟ੍ਠਿਕਾਯ ਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਦਣ੍ਡਪਾਣਿਪਿ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਜਙ੍ਘਾਵਿਹਾਰਂ [ਜਙ੍ਘਵਿਹਾਰਂ (ਕ॰)] ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਮਾਨੋ ਅਨੁਵਿਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਮਹਾਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਮਹਾਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਬੇਲੁਵਲਟ੍ਠਿਕਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਦਣ੍ਡਪਾਣਿ ਸਕ੍ਕੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਿਂਵਾਦੀ ਸਮਣੋ ਕਿਮਕ੍ਖਾਯੀ''ਤਿ? ''ਯਥਾਵਾਦੀ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਨ ਕੇਨਚਿ ਲੋਕੇ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਨ

ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਅਕਥਂਕਥਿਂ ਛਿਨ੍ਨਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਭਵਾਭਵੇ ਵੀਤਤਣ੍ਹਂ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤਿ – ਏਵਂਵਾਦੀ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਮਕ੍ਖਾਯੀ’’ਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦਣ੍ਡਪਾਣਿ ਸਕ੍ਕੋ ਸੀਸਂ ਓਕਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ , ਜਿਵ੍ਹਂ ਨਿਲ੍ਲਾਲੇਤ੍ਵਾ, ਤਿਵਿਸਾਖਂ ਨਲਾਟਿਕਂ ਨਲਾਟੇ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

੨੦੦. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨ ਨਿਗ੍ਰੋਧਾਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਇਧਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿਂ। ਕਪਿਲਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਮਹਾਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਮਹਾਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਬੇਲੁਵਲਟ੍ਠਿਕਾਯ ਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਂ ਨਿਸੀਦਿਂ। ਦਣ੍ਡਪਾਣਿਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਕ੍ਕੋ ਜਙ੍ਘਾਵਿਹਾਰਂ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਮਾਨੋ ਅਨੁਵਿਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਮਹਾਵਨਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਮਹਾਵਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਬੇਲੁਵਲਟ੍ਠਿਕਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਣ੍ਡਪਾਣਿ ਸਕ੍ਕੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਕਿਂਵਾਦੀ ਸਮਣੋ ਕਿਮਕ੍ਖਾਯੀ’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਣ੍ਡਪਾਣਿਂ ਸਕ੍ਕਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ਯਥਾਵਾਦੀ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਨ ਕੇਨਚਿ ਲੋਕੇ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਪਨ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਅਕਥਂਕਥਿਂ ਛਿਨ੍ਨਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਭਵਾਭਵੇ ਵੀਤਤਣ੍ਹਂ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤਿ – ਏਵਂਵਾਦੀ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਏਵਮਕ੍ਖਾਯੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਣ੍ਡਪਾਣਿ ਸਕ੍ਕੋ ਸੀਸਂ ਓਕਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ, ਜਿਵ੍ਹਂ ਨਿਲ੍ਲਾਲੇਤ੍ਵਾ, ਤਿਵਿਸਾਖਂ ਨਲਾਟਿਕਂ ਨਲਾਟੇ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਣ੍ਡਮੋਲੁਬ੍ਭ ਪਕ੍ਕਾਮੀ’’ਤਿ।

੨੦੧. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਕਿਂਵਾਦੀ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਨ ਕੇਨਚਿ ਲੋਕੇ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਤਿਟ੍ਠਤਿ? ਕਥਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਅਕਥਂਕਥਿਂ ਛਿਨ੍ਨਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਭਵਾਭਵੇ ਵੀਤਤਣ੍ਹਂ ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨੁਸੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਤੋਨਿਦਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨਂ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਨਂ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾਨਂ , ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾਨਂ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾਨਂ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨਂ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾਨਂ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨ-ਸਤ੍ਥਾਦਾਨ-ਕਲਹ-ਵਿਗ੍ਗਹ-ਵਿਵਾਦ-ਤੁਵਂਤੁਵਂ-ਪੇਸੁਞ੍ਞ-ਮੁਸਾਵਾਦਾਨਂ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਾਵਿਸਿ।

੨੦੨. ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਇਦਂ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ, ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – ‘ਯਤੋਨਿਦਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’ਤਿ । ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਤੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਸਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ। ਪਹੋਤਿ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ

ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਂ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਇਦਂ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਚ੍ਚਾਨ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – 'ਯਤੋਨਿਦਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤੇਸਂ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਇਦਂ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – ''ਯਤੋਨਿਦਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਤੇਸਂ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਸਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ, ਪਹੋਤਿ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਂ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਵਿਭਜਤਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ''ਤਿ।

੨੦੩. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਮੂਲਂ, ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਖਨ੍ਧਂ, ਸਾਖਾਪਲਾਸੇ ਸਾਰਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ; ਏਵਂਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੇ, ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਤਿਸਿਤ੍ਵਾ , ਅਮ੍ਹੇ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਥ। ਸੋ ਹਾਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ, ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਤਥਾਗਤੋ। ਸੋ ਚੇਵ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਅਹੋਸਿ, ਯਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥ। ਯਥਾ ਵੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ। ''ਅਦ੍ਧਾਵੁਸੋ ਕਚ੍ਚਾਨ, ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ, ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਤਥਾਗਤੋ। ਸੋ ਚੇਵ ਪਨੇਤਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਅਹੋਸਿ, ਯਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ। ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਮ। ਅਪਿ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਸਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ, ਪਹੋਤਿ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਵਿਭਜਿਤੁਂ। ਵਿਭਜਤਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਅਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ [ਅਗਰੁਕਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰), ਅਗਰੁਕਰਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]। ''ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ, ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ –

੨੦੪. ''ਯਂ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – 'ਯਤੋਨਿਦਾਨਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ । ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮਿ –

‘‘ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਯੰ ਵੇਦੇਤਿ ਤੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ , ਯੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਯੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਤੰ ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ, ਯੰ ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਪੁਰਿਸੰ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ। ਸੋਤਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਘਾਨਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਗਨ੍ਧੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਸੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਕਾਯਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਮਨਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਯੰ ਵੇਦੇਤਿ ਤੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਯੰ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਤੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ, ਯੰ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਤੰ ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ, ਯੰ ਪਪਞ੍ਚੇਤਿ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਪੁਰਿਸੰ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਸੋ ਵਤਾਵੁਸੋ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਰੂਪੇ ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਸਤਿ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਸਮੁਦਾਚਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਵਤਾਵੁਸੋ, ਸੋਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਘਾਨਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਗਨ੍ਧੇ ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਸਤਿ ਰਸੇ ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਧਮ੍ਮੇ ਸਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਸਤਿ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤਿ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਸਮੁਦਾਚਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਸੋ ਵਤਾਵੁਸੋ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਰੂਪੇ ਅਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਅਸਤਿ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਸਮੁਦਾਚਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਵਤਾਵੁਸੋ, ਸੋਤਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਸਦ੍ਦੇ ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਘਾਨਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਗਨ੍ਧੇ ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਅਸਤਿ ਰਸੇ ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨਸ੍ਮਿੰ ਅਸਤਿ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਅਸਤਿ ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵੇਦਨਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਤਿ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਸਮੁਦਾਚਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਯੰ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – ‘ਯਤੋਨਿਦਾਨੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸੰ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬੰ ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨੰ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’ਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ ਅਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਾਮਿ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨਾ ਚ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰਯੇਵ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥ। ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਤਥਾ ਨੰ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ।

੨੦੫. ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸઙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸઙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਯੰ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – 'ਯਤੋਨਿਦਾਨੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸੰ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨੰ...ਪੇ॰... ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤੇਸੰ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਇਦੰ ਖੋ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸੰ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ – ''ਯਤੋਨਿਦਾਨੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸੰ ਪਪਞ੍ਚਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਭਿਵਦਿਤਬ੍ਬੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਬ੍ਬੰ। ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨੰ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾਨੰ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾਨੰ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾਨੰ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾਨੰ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾਨੰ , ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾਨੰ, ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦਣ੍ਡਾਦਾਨ-ਸਤ੍ਥਾਦਾਨ-ਕਲਹ-ਵਿਗ੍ਗਹ-ਵਿਵਾਦਤੁਵંਤੁਵੰ-ਪੇਸੁਞ੍ਞ-ਮੁਸਾਵਾਦਾਨੰ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਭਜੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ? ਤੇਸੰ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਯੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਸਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ, ਪਹੋਤਿ ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਇਮਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਭਜਿਤੁੰ, ਯੰਨੂਨ ਮਯੰ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸઙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਾਮ; ਉਪਸઙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੰ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸઙ੍ਕਮਿਮ੍ਹ; ਉਪਸઙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੰ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ। ਤੇਸੰ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੇਨ ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ; ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ। ਮੰ ਚੇਪਿ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤੰ ਏਵਮੇਵੰ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯੰ ਯਥਾ ਤੰ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੇਨ ਬ੍ਯਾਕਤੰ। ਏਸੋ ਚੇਵੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚ [ਏਵਮੇਵ ਚ (ਕ॰)] ਨੰ ਧਾਰੇਥਾ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲ੍ਯਪਰੇਤੋ ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਾਯੇਯ੍ਯ, ਲਭੇਥੇਵ ਸਾਦੁਰਸੰ ਅਸੇਚਨਕੰ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਚੇਤਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਬ੍ਬਜਾਤਿਕੋ, ਯਤੋ ਯਤੋ ਇਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਲਭੇਥੇਵ ਅਤ੍ਤਮਨਤੰ, ਲਭੇਥੇਵ ਚੇਤਸੋ ਪਸਾਦੰ। ਕੋ ਨਾਮੋ ਅਯੰ [ਕੋ ਨਾਮਾਯੰ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੋ''ਤਿ? ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤ੍ਵੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੰ ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਪਰਿਯਾਯੋ ਤ੍ਵੇਵ ਨੰ ਧਾਰੇਹੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਦ੍ਵੇਧਾਵਿਤਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤੰ

੨੦੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਿਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੋ ਚਾਯੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਯੋ ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਯੋ ਚ

ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ – ਇਮੰ ਏਕੰ ਭਾਗਮਕਾਸਿੰ ; ਯੋ ਚਾਯੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਯੋ ਚ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਯੋ ਚ ਅਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ – ਇਮੰ ਦੁਤਿਯੰ ਭਾਗਮਕਾਸਿੰ।

੨੦੭. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’ [ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’’ਤਿ (?)]। ‘ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ‘ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ‘ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ‘ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੰ ਪਜਹਮੇਵ [ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਕਿਰਿਯਾਪਦਾਨਿਯੇਵ] ਵਿਨੋਦਮੇਵ [ਅਤੀਤਕਾਲਿਕਕਿਰਿਯਾਪਦਾਨਿਯੇਵ] ਬ੍ਯਨ੍ਤਮੇਵ [ਬ੍ਯਨ੍ਤੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਨੰ ਅਕਾਸਿੰ।

੨੦੮. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯੰ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯਪਿ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’। ‘ਅਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ‘ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ‘ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤੀ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ; ‘ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕੋ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’ਤਿਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੰ ਪਜਹਮੇਵ ਵਿਨੋਦਮੇਵ ਬ੍ਯਨ੍ਤਮੇਵ ਨੰ ਅਕਾਸਿੰ।

‘‘ਯਞ੍ਞਦੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਲਮਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਤਿ ਹੋਤਿ ਚੇਤਸੋ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਲਮਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ, ਪਹਾਸਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੰ, ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੰ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਲਮਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ, ਪਹਾਸਿ ਅਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੰ, ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੰ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਮਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਸ੍ਸਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਸਰਦਸਮਯੇ ਕਿਟ੍ਠਸਮ੍ਬਾਧੇ ਗੋਪਾਲਕੋ ਗਾਵੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਤਾ ਗਾਵੋ ਤਤੋ ਤਤੋ ਦਣ੍ਡੇਨ ਆਕੋਟੇਯ੍ਯ ਪਟਿਕੋਟੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਨਿਰੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਨਿਵਾਰੇਯ੍ਯ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਪਸ੍ਸਤਿ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗੋਪਾਲਕੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਵਧੰ ਵਾ ਬਨ੍ਧਨੰ ਵਾ ਜਾਨਿੰ ਵਾ ਗਰਹੰ ਵਾ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦ੍ਦਸੰ ਅਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਦੀਨਵੰ ਓਕਾਰੰ ਸੰਕਿਲੇਸੰ, ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸੰਸੰ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੰ।

੨੦੯. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯੰ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨੇਵਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਵੁਦ੍ਧਿਕੋ ਅਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’। ਰਤ੍ਤਿੰ ਚੇਪਿ ਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯੰ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਯ੍ਯੰ, ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਭਯੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਦਿਵਸੰ ਚੇਪਿ ਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯੰ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਯ੍ਯੰ, ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਭਯੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵੰ ਚੇਪਿ ਨੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯੰ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਯ੍ਯੰ, ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਭਯੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮੇ ਅਤਿਚਿਰੰ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਅਨੁਵਿਚਾਰਯਤੋ ਕਾਯੋ ਕਿਲਮੇਯ੍ਯ । ਕਾਯੇ ਕਿਲਨ੍ਤੇ [ਕਿਲਮਨ੍ਤੇ (ਕ॰)] ਚਿਤ੍ਤੰ ਊਹਞ੍ਞੇਯ੍ਯ। ਊਹਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਰਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ

ਸਣ੍ਠਪੇਮਿ ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਮਿ ਏਕੋਦਿਂ ਕਰੋਮਿ [ਏਕੋਦਿ ਕਰੋਮਿ (ਪੀ॰)] ਸਮਾਦਹਾਮਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਮਾ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਊਹਞ੍ਞੀ’ਤਿ [ਉਗ੍ਘਾਟੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰), ਊਹਨੀਤਿ (ਪੀ॰)]।

੨੧੦. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ…ਪੇ॰… ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਨੇਵਤ੍ਤਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਪਰਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਉਭਯਬ੍ਯਾਬਾਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਵੁਦ੍ਧਿਕੋ ਅਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ’। ਰਤ੍ਤਿਂ ਚੇਪਿ ਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਂ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਭਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਦਿਵਸਂ ਚੇਪਿ ਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਂ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਭਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਚੇਪਿ ਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਯ੍ਯਂ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਭਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮੇ ਅਤਿਚਿਰਂ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਅਨੁਵਿਚਾਰਯਤੋ ਕਾਯੋ ਕਿਲਮੇਯ੍ਯ। ਕਾਯੇ ਕਿਲਨ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਊਹਞ੍ਞੇਯ੍ਯ। ਊਹਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਆਰਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਣ੍ਠਪੇਮਿ, ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਮਿ, ਏਕੋਦਿਂ ਕਰੋਮਿ ਸਮਾਦਹਾਮਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ‘ਮਾ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਊਹਞ੍ਞੀ’ਤਿ।

‘‘ਯਞ੍ਞਦੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਲਮਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਤਿ ਹੋਤਿ ਚੇਤਸੋ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਞ੍ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਲਮਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ, ਪਹਾਸਿ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਸਂ ਤਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਞ੍ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਞ੍ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਲਮਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ, ਪਹਾਸਿ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ, ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ ਬਹੁਲਮਕਾਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਸਬ੍ਬਸਸ੍ਸੇਸੁ ਗਾਮਨ੍ਤਸਮ੍ਭਤੇਸੁ ਗੋਪਾਲਕੋ ਗਾਵੋ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ , ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਸਤਿਕਰਣੀਯਮੇਵ ਹੋਤਿ – ‘ਏਤਾ [ਏਤੇ (ਕ॰)] ਗਾਵੋ’ਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਕਰਣੀਯਮੇਵ ਅਹੋਸਿ – ‘ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ।

੨੧੧. ‘‘ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਰਿਯਂ ਅਹੋਸਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ , ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਕਾਯੋ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ, ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਾਸਿਂ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿਂ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ।

੨੧੨. ‘‘ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿਂ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ…ਪੇ॰… ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮੇ ਯਾਮੇ ਪਠਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ; ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ; ਯਥਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ।

੨੧੩. ‘‘ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿਂ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ

ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਯਾਮੇ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ; ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ; ਯਥਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ।

੨੧੪. ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿਂ। ਸੋ 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ । 'ਇਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, 'ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, 'ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ, 'ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣਂ ਅਹੋਸਿ – 'ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਯਾਮੇ ਤਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ; ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ; ਯਥਾ ਤਂ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ।

੨੧੫. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵਨੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਿਨ੍ਨਂ ਪਲ੍ਲਲਂ। ਤਮੇਨਂ ਮਹਾਮਿਗਸਙ੍ਘੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮੋ ਅਹਿਤਕਾਮੋ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋ। ਸੋ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਖੇਮੋ ਸੋਵਤ੍ਥਿਕੋ ਪੀਤਿਗਮਨੀਯੋ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਿਦਹੇਯ੍ਯ, ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਂ, ਓਦਹੇਯ੍ਯ ਓਕਚਰਂ, ਠਪੇਯ੍ਯ ਓਕਚਾਰਿਕਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਮਿਗਸਙ੍ਘੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ [ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸੇਵ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਤੋ ਮਿਗਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਹਿਤਕਾਮੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋ। ਸੋ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਖੇਮੋ ਸੋਵਤ੍ਥਿਕੋ ਪੀਤਿਗਮਨੀਯੋ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਪਿਦਹੇਯ੍ਯ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਂ, ਊਹਨੇਯ੍ਯ ਓਕਚਰਂ, ਨਾਸੇਯ੍ਯ ਓਕਚਾਰਿਕਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਹਾਮਿਗਸਙ੍ਘੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

''ਉਪਮਾ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਾਯ । ਅਯਂ ਚੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਿਨ੍ਨਂ ਪਲ੍ਲਲਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਮਹਾਮਿਗਸਙ੍ਘੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਪੁਰਿਸੋ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮੋ ਅਹਿਤਕਾਮੋ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰਸ੍ਸੇਤਂ ਪਾਪਿਮਤੋ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸੇਤਂ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਓਕਚਰੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਓਕਚਾਰਿਕਾਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਪੁਰਿਸੋ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਹਿਤਕਾਮੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਖੇਮੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸੋਵਤ੍ਥਿਕੋ ਪੀਤਿਗਮਨੀਯੋਤਿ ਖੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ।

''ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਵਟੋ ਮਯਾ ਖੇਮੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸੋਵਤ੍ਥਿਕੋ ਪੀਤਿਗਮਨੀਯੋ, ਪਿਹਿਤੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ, ਊਹਤੋ ਓਕਚਰੋ, ਨਾਸਿਤਾ ਓਕਚਾਰਿਕਾ। ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਕਰਣੀਯਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਹਿਤੇਸਿਨਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਕਤਂ ਵੋ ਤਂ ਮਯਾ। ਏਤਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾਨਿ, ਏਤਾਨਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਿ; ਝਾਯਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾ ਪਮਾਦਤ੍ਥ; ਮਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਿਨੋ ਅਹੁਵਤ੍ਥ। ਅਯਂ ਵੋ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਸਾਸਨੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਦ੍ਵੇਧਾਵਿਤਕ੍ਕਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਨਵਮੰ।

੧੦. ਵਿਤਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੰ

੨੧੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਞ੍ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਗਮ੍ਮ ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤਮ੍ਹਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਤਮ੍ਹਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤੰ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ [ਏਕੋਦਿਭੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਕ੍ਖੋ ਪਲਗਣ੍ਡੋ ਵਾ ਪਲਗਣ੍ਡਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਸੁਖੁਮਾਯ ਆਣਿਯਾ ਓਲਾਰਿਕੰ ਆਣਿੰ ਅਭਿਨਿਹਨੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨੀਹਰੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ [ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਗਮ੍ਮ ਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤਮ੍ਹਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤੰ। ਤਸ੍ਸ ਤਮ੍ਹਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤੰ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

੨੧੭. ''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਮ੍ਹਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ – 'ਇਤਿਪਿਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਇਤਿਪਿਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਇਤਿਪਿਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਆਦੀਨਵੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਦਹਰੋ ਯੁਵਾ ਮਣ੍ਡਨਕਜਾਤਿਕੋ ਅਹਿਕੁਣਪੇਨ ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰਕੁਣਪੇਨ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਕੁਣਪੇਨ ਵਾ ਕਣ੍ਠੇ ਆਸਤ੍ਤੇਨ ਅਟ੍ਟਿਯੇਯ੍ਯ ਹਰਾਯੇਯ੍ਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਮ੍ਹਾਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੋ – 'ਇਤਿਪਿਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਅਕੁਸਲਾ, ਇਤਿਪਿਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਇਤਿਪਿਮੇ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਆਦੀਨਵੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੰ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

੨੧੮. ''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਆਦੀਨਵੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਸਤਿਅਮਨਸਿਕਾਰੋ ਆਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਸਤਿਅਮਨਸਿਕਾਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ

ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਆਪਾਥਗਤਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨਕਾਮੋ ਅਸ੍ਸ; ਸੋ ਨਿਮੀਲੇਯ੍ਯ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਾ ਅਪਲੋਕੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਆਦੀਨਵਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

੨੧੯. ''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਅਸਤਿਅਮਨਸਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਤੇਸਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਤੇਸਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸੀਘਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਸੀਘਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ? ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਣਿਕਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਸਣਿਕਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਸਣਿਕਂ ਗਚ੍ਛਾਮਿ? ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ । ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਠਿਤੋ? ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ? ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਨਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਓਲਾਰਿਕਂ ਓਲਾਰਿਕਂ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ [ਅਭਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੁਖੁਮਂ ਸੁਖੁਮਂ ਇਰਿਯਾਪਥਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਅਸਤਿਅਮਨਸਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

੨੨੦. ''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਦਨ੍ਤੇਭਿਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ [ਦਨ੍ਤੇ + ਅਭਿਦਨ੍ਤਂ + ਆਧਾਯਾਤਿ ਟੀਕਾਯਂ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ, ਦਨ੍ਤੇਭੀਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪੇਤਬ੍ਬਂ । ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਤੇਭਿਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਯਤੋ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪਯਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਲੇ ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਯ੍ਯ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਵ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ। ਤੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਦਨ੍ਤੇਭਿਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਤਬ੍ਬਂ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਦਨ੍ਤੇਭਿਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਯਤੋ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪਯਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

੨੨੧. ''ਯਤੋ ਖੋ [ਯਤੋ ਚ ਖੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਗਮ੍ਮ ਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ, ਤਸ੍ਸ ਤਮ੍ਹਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਸਲੂਪਸਂਹਿਤਂ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ

ਆਦੀਨਵਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਅਸਤਿਅਮਨਸਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਙ੍ਖਾਰਸਣ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਦਨ੍ਤੇਭਿਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁਂ ਆਹਚ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਯਤੋ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪਯਤੋ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਛਨ੍ਦੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਦੋਸੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਮੋਹੂਪਸਂਹਿਤਾਪਿ ਤੇ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਸੀ ਵਿਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਯਪਥੇਸੁ। ਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਆਕਙ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸ੍ਸਤਿ, ਯਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਕਙ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਨ ਤਂ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਸ੍ਸਤਿ। ਅਚ੍ਛੇਚ੍ਛਿ ਤਣ੍ਹਂ, ਵਿਵਤ੍ਤਯਿ [ਵਾਵਤ੍ਤਯਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਂਯੋਜਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਮਾਨਾਭਿਸਮਯਾ ਅਨ੍ਤਮਕਾਸਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦਸਮਂ।

ਸੀਹਨਾਦਵਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਚੂਲ਼ਸੀਹਨਾਦਲੋਮਹਂਸਵਰੋ, ਮਹਾਚੂਲ਼ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਅਨੁਮਾਨਿਕਸੁਤ੍ਤਂ।
ਖਿਲਪਤ੍ਥਮਧੁਪਿਣ੍ਡਿਕਦ੍ਵਿਧਾਵਿਤਕ੍ਕ, ਪਞ੍ਚਨਿਮਿਤ੍ਤਕਥਾ ਪੁਨ ਵਗ੍ਗੋ॥

੩. ਓਪਮ੍ਮਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਕਚੂਪਮਸੁਤ੍ਤੰ

੨੨੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਹਰਤਿ – ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਤੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਤੇਨ ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਕੁਪਿਤਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਅਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਆਯਸ੍ਮਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਹਰਤਿ – ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਤੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਤੇਨ ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਕੁਪਿਤਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਅਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ।

੨੨੩. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਹਿ ਤ੍ਵੰ , ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਆਮਨ੍ਤੇਹਿ – 'ਸਤ੍ਥਾ ਤੰ, ਆਵੁਸੋ ਫਗ੍ਗੁਨ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ'''ਤਿ। ''ਏਵੰ , ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਤੰ, ਆਵੁਸੋ ਫਗ੍ਗੁਨ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੋ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨੰ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤ੍ਵੰ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਸਿ? ਏਵੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਕਿਰ ਤ੍ਵੰ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਹਰਸਿ – ਸਚੇ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੁਯ੍ਹੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਤੇਨ ਤ੍ਵੰ ਕੁਪਿਤੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਕਰੋਸਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਕੋਚਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤੁਯ੍ਹੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਤਿ, ਤੇਨ ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਕੁਪਿਤਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਅਧਿਕਰਣਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਕਿਰ ਤ੍ਵੰ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਹਰਸੀ''ਤਿ? ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ''ਨਨੁ ਤ੍ਵੰ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ''ਤਿ? ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ।

੨੨੪. ''ਨ ਖੋ ਤੇ ਏਤੰ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਪਤਿਰੂਪੰ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ, ਯੰ ਤ੍ਵੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਤਿਵੇਲੰ ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਤਵ ਚੇਪਿ ਕੋਚਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਅਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤ੍ਵੰ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ [ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾ (?)] ਛਨ੍ਦਾ ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਤੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਏਵੰ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ – 'ਨ ਚੇਵ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਪਰਿਣਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕੰ ਵਾਚੰ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰੋ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ।

''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਤਵ ਚੇਪਿ ਕੋਚਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਤਾਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਪਾਣਿਨਾ ਪਹਾਰੰ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਪਹਾਰੰ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਦਣ੍ਡੇਨ ਪਹਾਰੰ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਸਤ੍ਥੇਨ ਪਹਾਰੰ ਦਦੇਯ੍ਯ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤ੍ਵੰ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ ਛਨ੍ਦਾ ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਤੇ

ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਨ ਚੇਵ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰੋ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਤਵ ਚੇਪਿ ਕੋਚਿ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤ੍ਵਂ, ਫਗ੍ਗੁਨ , ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ ਛਨ੍ਦਾ ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਤੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਨ ਚੇਵ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰੋ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਤਵ ਚੇਪਿ ਕੋਚਿ ਪਾਣਿਨਾ ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਲੇਡ੍ਡੁਨਾ ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਦਣ੍ਡੇਨ ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਸਤ੍ਥੇਨ ਪਹਾਰਂ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤ੍ਵਂ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ ਛਨ੍ਦਾ ਯੇ ਗੇਹਸਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਤੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਨ ਚੇਵ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰੋ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਫਗ੍ਗੁਨ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ।

੨੨੫. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਰਾਧਯਿਂਸੁ ਵਤ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਇਧਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿਂ – ਅਹਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾਸਨਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਾਮਿ। ਏਕਾਸਨਭੋਜਨਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਞ੍ਚ ਸਞ੍ਜਾਨਾਮਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਤਞ੍ਚ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਬਲਞ੍ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਞ੍ਚ। ਏਥ ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾਸਨਭੋਜਨਂ ਭੁਞ੍ਜਥ। ਏਕਾਸਨਭੋਜਨਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਤਞ੍ਚ ਸਞ੍ਜਾਨਿਸ੍ਸਥ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਤਞ੍ਚ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਬਲਞ੍ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਞ੍ਚਾਤਿ। ਨ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਕਰਣੀਯਾ ਅਹੋਸਿ; ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਕਰਣੀਯਮੇਵ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਹੋਸਿ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਭੂਮਿਯਂ ਚਤੁਮਹਾਪਥੇ ਆਜਞ੍ਞਰਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ ਠਿਤੋ ਓਧਸ੍ਤਪਤੋਦੋ। ਤਮੇਨਂ ਦਕ੍ਖੋ ਯੋਗ੍ਗਾਚਰਿਯੋ ਅਸ੍ਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਮੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਰਸ੍ਮਿਯੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਪਤੋਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਯੇਨਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਸਾਰੇਯ੍ਯਪਿ ਪਚ੍ਚਾਸਾਰੇਯ੍ਯਪਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਮੇ ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਕਰਣੀਯਾ ਅਹੋਸਿ, ਸਤੁਪ੍ਪਾਦਕਰਣੀਯਮੇਵ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂਸੁ ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਥ, ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਯੋਗਂ ਕਰੋਥ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਥ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਿਦੂਰੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਾਲਵਨਂ। ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਏਲ਼ਣ੍ਡੇਹਿ ਸਞ੍ਛਨ੍ਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਕੋਚਿਦੇਵ ਪੁਰਿਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥਕਾਮੋ ਹਿਤਕਾਮੋ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮੋ। ਸੋ ਯਾ ਤਾ ਸਾਲਲਟ੍ਠਿਯੋ ਕੁਟਿਲਾ ਓਜਾਪਹਰਣਿਯੋ [ਓਜਹਰਣਿਯੋ (ਕ॰)] ਤਾ ਛੇਤ੍ਵਾ [ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨੀਹਰੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਤੋਵਨਂ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਂ ਵਿਸੋਧੇਯ੍ਯ। ਯਾ ਪਨ ਤਾ ਸਾਲਲਟ੍ਠਿਯੋ ਉਜੁਕਾ ਸੁਜਾਤਾ ਤਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਲਵਨਂ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਅਕੁਸਲਂ ਪਜਹਥ, ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਆਯੋਗਂ ਕਰੋਥ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਥ।

੨੨੬. ‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਨਾਮ ਗਹਪਤਾਨੀ ਅਹੋਸਿ। ਵੇਦੇਹਿਕਾਯ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਹਪਤਾਨਿਯਾ ਏਵਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ – ‘ਸੋਰਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ, ਨਿਵਾਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ, ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ’ਤਿ। ਵੇਦੇਹਿਕਾਯ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਹਪਤਾਨਿਯਾ ਕਾਲ਼ੀ ਨਾਮ ਦਾਸੀ ਅਹੋਸਿ ਦਕ੍ਖਾ ਅਨਲਸਾ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਲ਼ਿਯਾ ਦਾਸਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਮਯ੍ਹਂ ਖੋ ਅਯ੍ਯਾਯ ਏਵਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ – ‘‘ਸੋਰਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ, ਨਿਵਾਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ, ਉਪਸਨ੍ਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ’’ਤਿ। ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਅਯ੍ਯਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਨੁ ਖੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੋਪਂ ਨ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ ਉਦਾਹੁ ਅਸਨ੍ਤਂ ਉਦਾਹੁ ਮਯ੍ਹਮੇਵੇਤੇ [ਮਯ੍ਹੇਵੇਤੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਾ ਯੇਨ ਮੇ ਅਯ੍ਯਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੋਪਂ ਨ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ, ਨੋ ਅਸਨ੍ਤਂ? ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਯ੍ਯਂ ਵੀਮਂਸੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਲ਼ੀ ਦਾਸੀ ਦਿਵਾ ਉਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਕਾਲ਼ਿਂ ਦਾਸਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਹੇ ਜੇ ਕਾਲ਼ੀ’ਤਿ। ‘ਕਿਂ, ਅਯ੍ਯੇ’ਤਿ? ‘ਕਿਂ, ਜੇ, ਦਿਵਾ ਉਟ੍ਠਾਸੀ’ਤਿ? ‘ਨ ਖ੍ਵਯ੍ਯੇ [ਨ ਖੋ ਅਯ੍ਯੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ। ‘ਨੋ ਵਤ ਰੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਪਾਪਿ ਦਾਸਿ [ਪਾਪਦਾਸਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਦਿਵਾ ਉਟ੍ਠਾਸੀ’ਤਿ ਕੁਪਿਤਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਭਾਕੁਟਿਂ [ਭੁਕੁਟਿਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਭਕੁਟੀਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਕਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਲ਼ਿਯਾ ਦਾਸਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਖੋ ਮੇ ਅਯ੍ਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੋਪਂ ਨ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ, ਨੋ ਅਸਨ੍ਤਂ; ਮਯ੍ਹਮੇਵੇਤੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਾ, ਯੇਨ ਮੇ ਅਯ੍ਯਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੋਪਂ ਨ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ, ਨੋ ਅਸਨ੍ਤਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਅਯ੍ਯਂ ਵੀਮਂਸੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਲ਼ੀ ਦਾਸੀ ਦਿਵਾਤਰਂਯੇਵ ਉਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਕਾਲ਼ਿਂ ਦਾਸਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਹੇ ਜੇ, ਕਾਲ਼ੀ’ਤਿ। ‘ਕਿਂ, ਅਯ੍ਯੇ’ਤਿ? ‘ਕਿਂ, ਜੇ, ਦਿਵਾਤਰਂ ਉਟ੍ਠਾਸੀ’ਤਿ? ‘ਨ ਖ੍ਵਯ੍ਯੇ, ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ। ‘ਨੋ ਵਤ ਰੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਪਾਪਿ ਦਾਸਿ, ਦਿਵਾਤਰਂ ਉਟ੍ਠਾਸੀ’ਤਿ ਕੁਪਿਤਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਲ਼ਿਯਾ ਦਾਸਿਯਾ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਖੋ ਮੇ ਅਯ੍ਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੋਪਂ ਨ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ, ਨੋ ਅਸਨ੍ਤਂ। ਮਯ੍ਹਮੇਵੇਤੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਸੁਸਂਵਿਹਿਤਾ, ਯੇਨ ਮੇ ਅਯ੍ਯਾ ਸਨ੍ਤਂਯੇਵ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕੋਪਂ ਨ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ, ਨੋ ਅਸਨ੍ਤਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋਮਤ੍ਤਾਯ ਅਯ੍ਯਂ ਵੀਮਂਸੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਲ਼ੀ ਦਾਸੀ ਦਿਵਾਤਰਂਯੇਵ ਉਟ੍ਠਾਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ ਕਾਲ਼ਿਂ ਦਾਸਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਹੇ ਜੇ, ਕਾਲ਼ੀ’ਤਿ। ‘ਕਿਂ, ਅਯ੍ਯੇ’ਤਿ? ‘ਕਿਂ, ਜੇ, ਦਿਵਾ ਉਟ੍ਠਾਸੀ’ਤਿ? ‘ਨ ਖ੍ਵਯ੍ਯੇ, ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ। ‘ਨੋ ਵਤ ਰੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਪਾਪਿ ਦਾਸਿ, ਦਿਵਾ ਉਟ੍ਠਾਸੀ’ਤਿ ਕੁਪਿਤਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਅਗ੍ਗ਼ਲ਼ਸੂਚਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸੇ ਪਹਾਰਂ ਅਦਾਸਿ, ਸੀਸਂ ਵੋਭਿਨ੍ਦਿ [ਵਿ + ਅਵ + ਭਿਨ੍ਦਿ = ਵੋਭਿਨ੍ਦਿ]। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਲ਼ੀ ਦਾਸੀ ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਸੀਸੇਨ ਲੋਹਿਤੇਨ ਗਲਨ੍ਤੇਨ ਪਟਿਵਿਸ੍ਸਕਾਨਂ ਉਜ੍ਝਾਪੇਸਿ – ‘ਪਸ੍ਸਥਯ੍ਯੇ, ਸੋਰਤਾਯ ਕਮ੍ਮਂ; ਪਸ੍ਸਥਯ੍ਯੇ, ਨਿਵਾਤਾਯ ਕਮ੍ਮਂ, ਪਸ੍ਸਥਯ੍ਯੇ, ਉਪਸਨ੍ਤਾਯ ਕਮ੍ਮਂ! ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਏਕਦਾਸਿਕਾਯ ਦਿਵਾ ਉਟ੍ਠਾਸੀਤਿ ਕੁਪਿਤਾ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਅਗ੍ਗ਼ਲ਼ਸੂਚਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸੇ ਪਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਸਂ ਵੋਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦੇਹਿਕਾਯ ਗਹਪਤਾਨਿਯਾ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਏਵਂ ਪਾਪਕੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਿ – ‘ਚਣ੍ਡੀ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ, ਅਨਿਵਾਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ, ਅਨੁਪਸਨ੍ਤਾ ਵੇਦੇਹਿਕਾ ਗਹਪਤਾਨੀ’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਵਦੇਵ ਸੋਰਤਸੋਰਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਵਾਤਨਿਵਾਤੋ ਹੋਤਿ ਉਪਸਨ੍ਤੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਯਾਵ ਨ ਅਮਨਾਪਾ ਵਚਨਪਥਾ ਫੁਸਨ੍ਤਿ। ਯਤੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਅਮਨਾਪਾ ਵਚਨਪਥਾ ਫੁਸਨ੍ਤਿ, ਅਥ ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਸੋਰਤੋ’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ‘ਨਿਵਾਤੋ’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ‘ਉਪਸਨ੍ਤੋ’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਾਹਂ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ‘ਸੁਵਚੋ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ ਯੋ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਲਭਮਾਨੋ ਨ ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਮਾਨੇਨ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ [ਧਮ੍ਮਂ ਯੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਕਰੋਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਸੁਵਚੋ ਹੋਤਿ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਮਹਂ ‘ਸੁਵਚੋ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ‘ਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਮਾਨੇਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨਾ ਸੁਵਚਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਸੋਵਚਸ੍ਸਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੨੭. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਚਨਪਥਾ ਯੇਹਿ ਵੋ ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ਕਾਲੇਨ ਵਾ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ; ਭੂਤੇਨ ਵਾ ਅਭੂਤੇਨ ਵਾ; ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਾ ਫਰੁਸੇਨ ਵਾ; ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ; ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ ਵਾ। ਕਾਲੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ; ਭੂਤੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਭੂਤੇਨ ਵਾ; ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਫਰੁਸੇਨ ਵਾ; ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ ; ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ ਵਾ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਨ ਚੇਵ ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ, ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ। ਤਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ (ਕ॰) ਅਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰਤਿਕਨਿਪਾਤਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੨੮. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕੁਦਾਲਪਿਟਕਂ [ਕੁਦ੍ਦਾਲਪਿਟਕਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਆਦਾਯ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹਂ ਇਮਂ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਅਪਥਵਿਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ । ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਵਿਖਣੇਯ੍ਯ [ਖਣੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਵਿਕਿਰੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਓਟ੍ਠੁਭੇਯ੍ਯ, ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਓਮੁਤ੍ਤੇਯ੍ਯ – ‘ਅਪਥਵੀ ਭਵਸਿ, ਅਪਥਵੀ ਭਵਸੀ’ਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਇਮਂ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਅਪਥਵਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ’’? ‘‘ਅਯਞ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਮਹਾਪਥਵੀ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਾ। ਸਾ ਨ ਸੁਕਰਾ ਅਪਥਵੀ ਕਾਤੁਂ; ਯਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਵਚਨਪਥਾ ਯੇਹਿ ਵੋ ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ਕਾਲੇਨ ਵਾ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ; ਭੂਤੇਨ ਵਾ ਅਭੂਤੇਨ ਵਾ; ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਾ ਫਰੁਸੇਨ ਵਾ; ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ; ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ ਵਾ। ਕਾਲੇਨ ਵਾ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ; ਭੂਤੇਨ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਭੂਤੇਨ ਵਾ; ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਫਰੁਸੇਨ ਵਾ; ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ; ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ ਵਾ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਨ ਚੇਵ ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ। ਤਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਪਥਵਿਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੨੯. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਲਾਖਂ ਵਾ ਹਲਿਦ੍ਦਿਂ ਵਾ ਨੀਲਂ ਵਾ ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਆਦਾਯ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਕਾਸੇ ਰੂਪਂ ਲਿਖਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਰੂਪਪਾਤੁਭਾਵਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਕਾਸੇ ਰੂਪਂ ਲਿਖੇਯ੍ਯ, ਰੂਪਪਾਤੁਭਾਵਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ’’? ‘‘ਅਯਞ੍ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਕਾਸੋ ਅਰੂਪੀ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਨ ਸੁਕਰਂ ਰੂਪਂ ਲਿਖਿਤੁਂ, ਰੂਪਪਾਤੁਭਾਵਂ ਕਾਤੁਂ; ਯਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਵਚਨਪਥਾ ਯੇਹਿ ਵੋ ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਕਾਲੇਨ ਵਾ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ ...ਪੇ॰... ‘ਨ ਚੇਵ... ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਆਕਾਸਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੩੦. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਤਿਣੁਕ੍ਕਂ ਆਦਾਯ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹਂ ਇਮਾਯ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਗਙ੍ਗਂ ਨਦਿਂ ਸਨ੍ਤਾਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਸਂਪਰਿਤਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਗਙ੍ਗਂ ਨਦਿਂ ਸਨ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ ਸਂਪਰਿਤਾਪੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ’’? ‘‘ਗਙ੍ਗਾ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਦੀ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਾ। ਸਾ ਨ ਸੁਕਰਾ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਤਿਣੁਕ੍ਕਾਯ ਸਨ੍ਤਾਪੇਤੁਂ ਸਂਪਰਿਤਾਪੇਤੁਂ; ਯਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ

ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਵਚਨਪਥਾ ਯੇਹਿ ਵੋ ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਕਾਲੇਨ ਵਾ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ‘ਨ ਚੇਵ... ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਗਙ੍ਗਾਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੩੧. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਿਲ਼ਾਰਭਸ੍ਤ੍ਰਾ ਮਦ੍ਦਿਤਾ ਸੁਮਦ੍ਦਿਤਾ ਸੁਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਾ, ਮੁਦੁਕਾ ਤੂਲਿਨੀ ਛਿਨ੍ਨਸਸ੍ਸਰਾ ਛਿਨ੍ਨਭਬ੍ਭਰਾ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਕਥਲਂ [ਕਠਲਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਵਾ ਆਦਾਯ। ਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਹਂ ਇਮਂ ਬਿਲ਼ਾਰਭਸ੍ਤ੍ਰਂ ਮਦ੍ਦਿਤਂ ਸੁਮਦ੍ਦਿਤਂ ਸੁਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਂ, ਮੁਦੁਕਂ ਤੂਲਿਨਿਂ, ਛਿਨ੍ਨਸਸ੍ਸਰਂ ਛਿਨ੍ਨਭਬ੍ਭਰਂ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਥਲੇਨ ਵਾ ਸਰਸਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਭਰਭਰਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ । ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਮੁਂ ਬਿਲ਼ਾਰਭਸ੍ਤ੍ਰਂ ਮਦ੍ਦਿਤਂ ਸੁਮਦ੍ਦਿਤਂ ਸੁਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਂ, ਮੁਦੁਕਂ ਤੂਲਿਨਿਂ, ਛਿਨ੍ਨਸਸ੍ਸਰਂ ਛਿਨ੍ਨਭਬ੍ਭਰਂ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਥਲੇਨ ਵਾ ਸਰਸਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਭਰਭਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ’’? ‘‘ਅਮੁ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਿਲ਼ਾਰਭਸ੍ਤ੍ਰਾ ਮਦ੍ਦਿਤਾ ਸੁਮਦ੍ਦਿਤਾ ਸੁਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਾ, ਮੁਦੁਕਾ ਤੂਲਿਨੀ, ਛਿਨ੍ਨਸਸ੍ਸਰਾ ਛਿਨ੍ਨਭਬ੍ਭਰਾ। ਸਾ ਨ ਸੁਕਰਾ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਥਲੇਨ ਵਾ ਸਰਸਰਂ ਕਾਤੁਂ ਭਰਭਰਂ ਕਾਤੁਂ; ਯਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਵਚਨਪਥਾ ਯੇਹਿ ਵੋ ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਕਾਲੇਨ ਵਾ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ; ਭੂਤੇਨ ਵਾ ਅਭੂਤੇਨ ਵਾ; ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਾ ਫਰੁਸੇਨ ਵਾ; ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ; ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ ਵਾ। ਕਾਲੇਨ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਕਾਲੇਨ ਵਾ; ਭੂਤੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਭੂਤੇਨ ਵਾ; ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਫਰੁਸੇਨ ਵਾ; ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੇਨ ਵਾ; ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਵਦਮਾਨਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ ਵਾ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਨ ਚੇਵ ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ। ਤਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਬਿਲ਼ਾਰਭਸ੍ਤ੍ਰਾਸਮੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੩੨. ‘‘ਉਭਤੋਦਣ੍ਡਕੇਨ ਚੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਕਚੇਨ ਚੋਰਾ ਓਚਰਕਾ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਓਕਨ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯੋ ਮਨੋ ਪਦੂਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਮੇ ਸੋ ਤੇਨ ਸਾਸਨਕਰੋ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ – ‘ਨ ਚੇਵ ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚ ਪਾਪਿਕਂ ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰੇਸ੍ਸਾਮ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਚ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਨ ਦੋਸਨ੍ਤਰਾ। ਤਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੨੩੩. ‘‘ਇਮਞ੍ਚ [ਇਮਞ੍ਚੇ (?)] ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਕਚੂਪਮਂ ਓਵਾਦਂ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਮਨਸਿ ਕਰੇਯ੍ਯਾਥ। ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਂ ਵਚਨਪਥਂ, ਅਣੁਂ ਵਾ ਥੂਲਂ ਵਾ, ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਕਕਚੂਪਮਂ ਓਵਾਦਂ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਮਨਸਿਕਰੋਥ। ਤਂ ਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਕਕਚੂਪਮਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਠਮਂ।

੨. ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਸੁਤ੍ਤਂ

੨੩੪. ਏਵ◌ਂ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵ◌ਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵ◌ਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਅਰਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ [ਗਨ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ (ਕ॰)] ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ – ''ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ''ਤਿ। ਅਸ੍ਸੋਸੁੰ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ – ''ਅਰਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਿਰ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – 'ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ'''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਦਵ◌ੋਚੁੰ – ''ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – 'ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ'''ਤਿ। ''ਏਵ◌ਂਬਜਾਖੋ [ਏਵ◌ਂ ਖੋ (?) ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾਯੇਵਸ੍ਸ ''ਏਵ◌ਂਬਜਾਖੋ''ਤਿ] ਅਹੰ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਤੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵ◌ਿਵ◌ੇਚੇਤੁਕਾਮਾ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸਮਨੁਗਾਹਨ੍ਤਿ [ਸਮਨੁਗ੍ਗਾਹਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮਨੁਭਾਸਨ੍ਤਿ – ''ਮਾ ਹੇਵ◌ਂ, ਆਵ◌ੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ; ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ [ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨੰ (ਕ॰)], ਨ ਹਿ ਭਗਵ◌ਾ ਏਵ◌ਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾਵ◌ੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਅਲਞ੍ਚ ਪਨ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ। ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ,ਆਦੀਨਵ◌ੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ...ਪੇ॰... ਮੰਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਤਿਣੁੱਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵ◌ੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਗਾਹਿਯਮਾਨੋ [ਸਮਨੁਗ੍ਗਾਹਿਯਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਵ◌ਿਨਯੇਪਿ)] ਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨੋ ਤਦੇਵ [ਤਥੇਵ ਤੰ (ਵ◌ਿਨਯੇ)] ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਥਾਮਸਾ ਪਰਾਮਾਸਾ ਅਭਿਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸ ਵ◌ੋਹਰਤਿ – ''ਏਵ◌ਂਬਜਾਖੋ ਅਹੰ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ''ਤਿ।

੨੩੫. ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਾਸਕ੍ਖਿੰਸੁ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵ◌ਿਵ◌ੇਚੇਤੁੰ, ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਭਗਵ◌ਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵ◌ਾਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵ◌ੋਚੁੰ – ''ਅਰਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – 'ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ'ਤਿ। ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ – 'ਅਰਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਕਿਰ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਮ੍ਹ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਦਵ◌ੋਚੁਮ੍ਹ – 'ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤੇ, ਆਵ◌ੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ'ਤਿ?

''ਏਵ◌ਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਅਮ੍ਹੇ ਏਤਦਵ◌ੋਚ – 'ਏਵ◌ਂਬਜਾਖੋ ਅਹੰ, ਆਵ◌ੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵ◌ਿਵ◌ੇਚੇਤੁਕਾਮਾ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹ ਸਮਨੁਗਾਹਿਮ੍ਹ ਸਮਨੁਭਾਸਿਮ੍ਹ –

‘ਮਾ ਹੇਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ; ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ , ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾਵੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਅਲਞ੍ਚ ਪਨ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ। ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ...ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਗਾਹਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨੋ ਤਦੇਵ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਥਾਮਸਾ ਪਰਾਮਾਸਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਤਿ – ‘ਏਵਂਬ੍ਯਾਖੋ ਅਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’ਤਿ। ਯਤੋ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਸਕ੍ਖਿਮ੍ਹ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵਿਵੇਚੇਤੁੰ, ਅਥ ਮਯੰ ਏਤਮਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਮਾ’’ਤਿ।

੨੩੬. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਆਮਨ੍ਤੇਹਿ – ‘ਸਤ੍ਥਾ ਤੰ, ਆਵੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ’’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ , ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ, ਯੇਨ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਤੰ, ਆਵੁਸੋ ਅਰਿਟ੍ਠ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤੇ, ਅਰਿਟ੍ਠ, ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – ‘ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂਬ੍ਯਾਖੋ ਅਹੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ – ‘ਯਥਾ ਯੇਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਨਾਲੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯਾ’’’ਤਿ। ‘‘ਕਸ੍ਸ ਖੋ ਨਾਮ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਮਯਾ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਸਿ? ਨਨੁ ਮਯਾ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ? ਅਲਞ੍ਚ ਪਨ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ। ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ, ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਮੰਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਤਿਣੁਕ੍ਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ... ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ, ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਸਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਨਸਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਸਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ’’ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨਾਯੰ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਉਸ੍ਮੀਕਤੋਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ’’ਤਿ? ‘‘ਕਿਞ੍ਹਿ [ਕਿੰਤਿ (ਕ॰)] ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ; ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੰ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੰ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਅਧੋਮੁਖੰ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਟ੍ਠੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਸਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਏਤੇਨ ਸਕੇਨ ਪਾਪਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਨ। ਇਧਾਹੰ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ।

੨੩੭. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਥ ਯਥਾਯੰ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਨਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹਿ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ; ਅਲਞ੍ਚ ਪਨ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ।

ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ... ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ , ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਾਧੁ, ਖੋ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਥ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ, ਅਲਞ੍ਚ ਪਨ ਤੇ ਪਟਿਸੇਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ। ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ , ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ...ਪੇ॰... ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਯਾ, ਬਹੁਦੁਕ੍ਖਾ ਬਹੁਪਾਯਾਸਾ, ਆਦੀਨਵੋ ਏਤ੍ਥ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਥ ਚ ਪਨਾਯਂ ਅਰਿਟ੍ਠੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਦ੍ਧਬਾਧਿਪੁਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਨਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ। ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੇਹਿ ਕਾਮੇ ਪਟਿਸੇਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ''।

੨੩੮. ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ, ਗੇਯ੍ਯਂ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਗਾਥਂ, ਉਦਾਨਂ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ, ਜਾਤਕਂ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ, ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਤੇ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਤਂ ਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿਸਂਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ ਚ। ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਲਗਦ੍ਦਤ੍ਥਿਕੋ ਅਲਗਦ੍ਦਗਵੇਸੀ ਅਲਗਦ੍ਦਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ। ਸੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਲਗਦ੍ਦਂ। ਤਮੇਨਂ ਭੋਗੇ ਵਾ ਨਙ੍ਗੁਟ੍ਠੇ ਵਾ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਅਲਗਦ੍ਦੋ ਪਟਿਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ [ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਹਤ੍ਥੇ ਵਾ ਬਾਹਾਯ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇ ਡਂਸੇਯ੍ਯ [ਡਸੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਗਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ, ਗੇਯ੍ਯਂ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਗਾਥਂ, ਉਦਾਨਂ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ, ਜਾਤਕਂ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ, ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਤੇ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਪਪਰਿਕ੍ਖਤਂ ਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿਸਂਸਾ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ ਚ। ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮਾਨਂ।

੨੩੯. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ, ਗੇਯ੍ਯਂ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਗਾਥਂ, ਉਦਾਨਂ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ, ਜਾਤਕਂ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ, ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਤੇ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਨ ਚੇਵ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿਸਂਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਨ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ ਚ [ਨ ਚ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ (?)]। ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਭੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮਾਨਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਲਗਦ੍ਦਤ੍ਥਿਕੋ ਅਲਗਦ੍ਦਗਵੇਸੀ ਅਲਗਦ੍ਦਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ। ਸੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਲਗਦ੍ਦਂ। ਤਮੇਨਂ ਅਜਪਦੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਅਜਪਦੇਨ ਦਣ੍ਡੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਨਿਗ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ, ਗੀਵਾਯ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਲਗਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਵਾ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਂ ਭੋਗੇਹਿ ਪਲਿਵੇਠੇਯ੍ਯ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਨੇਵ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਲਗਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ, ਗੇਯ੍ਯਂ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਗਾਥਂ, ਉਦਾਨਂ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ, ਜਾਤਕਂ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ, ਵੇਦਲ੍ਲਂ। ਤੇ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ

ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਨ ਚੇਵ ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿਸਂਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਿਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ ਚ। ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਭੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਥ, ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਥ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਪਨ ਮੇ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਥ, ਅਹਂ ਵੋ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਾਸ੍ਸੁ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੂ।

੨੪੦. ''ਕੁਲ੍ਲੂਪਮਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯ। ਤਂ ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। ਸੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਉਦਕਣ੍ਣਵਂ, ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਂ, ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ ਖੇਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਂ; ਨ ਚਸ੍ਸ ਨਾਵਾ ਸਨ੍ਤਾਰਣੀ ਉਤ੍ਤਰਸੇਤੁ ਵਾ ਅਪਾਰਾ ਪਾਰਂ ਗਮਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਯਂ ਖੋ ਮਹਾਉਦਕਣ੍ਣਵੋ, ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ ਸਾਸਙ੍ਕਂ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਂ, ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ ਖੇਮਂ ਅਪ੍ਪਟਿਭਯਂ; ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਨਾਵਾ ਸਨ੍ਤਾਰਣੀ ਉਤ੍ਤਰਸੇਤੁ ਵਾ ਅਪਾਰਾ ਪਾਰਂ ਗਮਨਾਯ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਸਂਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ, ਕੁਲ੍ਲਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ, ਤਂ ਕੁਲ੍ਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਚ ਪਾਦੇਹਿ ਚ ਵਾਯਮਮਾਨੋ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਸਂਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ, ਕੁਲ੍ਲਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕੁਲ੍ਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਚ ਪਾਦੇਹਿ ਚ ਵਾਯਮਮਾਨੋ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ [ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਪਾਰਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਬਹੁਕਾਰੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਕੁਲ੍ਲੋ; ਇਮਾਹਂ ਕੁਲ੍ਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਚ ਪਾਦੇਹਿ ਚ ਵਾਯਮਮਾਨੋ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਕੁਲ੍ਲਂ ਸੀਸੇ ਵਾ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤ੍ਵਾ [ਉਚ੍ਚੋਪੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਯੇਨ ਕਾਮਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂਕਾਰੀ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲ੍ਲੇ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਕਥਂਕਾਰੀ ਚ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲ੍ਲੇ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਾਰਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਬਹੁਕਾਰੋ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਕੁਲ੍ਲੋ; ਇਮਾਹਂ ਕੁਲ੍ਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਚ ਪਾਦੇਹਿ ਚ ਵਾਯਮਮਾਨੋ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਇਮਂ ਕੁਲ੍ਲਂ ਥਲੇ ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ [ਉਸ੍ਸਾਰੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਉਦਕੇ ਵਾ ਓਪਿਲਾਪੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਕਾਮਂ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂਕਾਰੀ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲ੍ਲੇ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲ੍ਲੂਪਮੋ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯ। ਕੁਲ੍ਲੂਪਮਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ, ਆਜਾਨਨ੍ਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ।

੨੪੧. ''ਛਯਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਰੂਪਂ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਵੇਦਨਂ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਸਞ੍ਞਂ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਸਙ੍ਖਾਰੇ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ, ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ ਤਮ੍ਪਿ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ – ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ , ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਤਮ੍ਪਿ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ, ਰੂਪਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਵੇਦਨਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਸਞ੍ਞਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਸਙ੍ਖਾਰੇ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ ਪਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਂ, ਅਨੁਵਿਚਰਿਤਂ ਮਨਸਾ, ਤਮ੍ਪਿ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ

ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ; ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ – ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ, ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਤਮ੍ਪਿ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਤਿ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

੨੪੨. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ? ''ਸਿਯਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ – ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੁ ਵਤ ਮੇ, ਤਂ ਵਤ ਮੇ ਨਤ੍ਥਿ; ਸਿਯਾ ਵਤ ਮੇ, ਤਂ ਵਤਾਹਂ ਨ ਲਭਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

''ਸਿਯਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਸਤਿ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ? ''ਸਿਯਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ – ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ''ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਹੁ ਵਤ ਮੇ, ਤਂ ਵਤ ਮੇ ਨਤ੍ਥਿ; ਸਿਯਾ ਵਤ ਮੇ, ਤਂ ਵਤਾਹਂ ਨ ਲਭਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਸਤਿ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

''ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ? ''ਸਿਯਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ – ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ – 'ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ, ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਸੁਣਾਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾਨਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥਾਯ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਾਮਸ੍ਸੁ, ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਾਮਸ੍ਸੁ, ਨਸ੍ਸੁ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਸਤਿ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

''ਸਿਯਾ ਪਨ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਸਤਿ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ? ''ਸਿਯਾ, ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ – 'ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ, ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਸੁਣਾਤਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਸ੍ਸ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾਨਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥਾਯ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਾਮਸ੍ਸੁ, ਵਿਨਸ੍ਸਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਾਮਸ੍ਸੁ, ਨਸ੍ਸੁ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਸੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਸਤਿ ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ ਹੋਤਿ''।

੨੪੩. ''ਤਂ [ਤਞ੍ਚ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯਾਥ, ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ [ਯ੍ਵਾਸ੍ਸੁ (ਕ॰)] ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ, ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ। ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ, ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਯ੍ਵਾਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ।

''ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯੇਥ, ਯਂਸ [ਯਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ। ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਂ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ ਯਂਸ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਂ ਉਪਾਦਿਯਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ ਤਂ,

ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨं ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਯਂ ਸ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨं ਉਪਾਦਿਯਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ।

‘‘ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯੇਥ ਯਂ ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ। ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਯਂ ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ। ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ ਯਂ ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ’’।

੨੪੪. ‘‘ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਮੇ ਤਿ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਅਤ੍ਤਨਿਯੇ ਵਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿ ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਤਿ ਅਸ੍ਸਾ’’ਤਿ? ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਅਤ੍ਤਨਿ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਨਿਯੇ ਚ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ, ਯਮ੍ਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ – ‘ਸੋ ਲੋਕੋ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ, ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ – ਨਨਾਯਂ [ਨ ਚ ਖੋਯਂ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੇਵਲੋ ਪਰਿਪੂਰੋ ਬਾਲਧਮ੍ਮੋ’’’ਤਿ?

‘‘ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੇਵਲੋ ਹਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਰਿਪੂਰੋ [ਕੇਵਲੋ ਪਰਿਪੂਰੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਬਾਲਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ’’ਤਿ?

‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ ।

‘‘ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ’’ਤਿ?

‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਤਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਤੁਂ – ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ’’ਤਿ?

‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ’’ਤਿ?

‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਤਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਤੁਂ – ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ , ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ, ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ‘ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ – ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾ... ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ, ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ‘ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ – ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ’’।

੨੪੫. ‘‘ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ [ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਵਿਰਾਗਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ , ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ। ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਇਤਿਪਿ, ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖੋ ਇਤਿਪਿ, ਅਬ੍ਬੂਲ਼੍ਹੇਸਿਕੋ ਇਤਿਪਿ, ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਇਤਿਪਿ, ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਇਤਿਪਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ, ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕੋ ਜਾਤਿਸਂਸਾਰੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ, ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਬ੍ਬੂਲ਼੍ਹੇਸਿਕੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ, ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਬ੍ਬੂਲ਼੍ਹੇਸਿਕੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਞ੍ਚ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾਨਿ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾਨਿ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾਨਿ, ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਨਿ । ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ , ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ । ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

੨੪੬. ‘‘ਏਵਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਇਨ੍ਦਾ ਦੇਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾ ਸਪਜਾਪਤਿਕਾ ਅਨ੍ਵੇਸਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ‘ਇਦਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠੇਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੇ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨਨੁਵਿਜ੍ਜੋਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਏਵਂਵਾਦਿਂ ਖੋ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਮਕ੍ਖਾਯਿਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਸਤਾ ਤੁਚ੍ਛਾ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਵੇਨਯਿਕੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਿਨਾਸਂ ਵਿਭਵਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੀ’ਤਿ। ਯਥਾ ਚਾਹਂ ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਯਥਾ ਚਾਹਂ ਨ ਵਦਾਮਿ, ਤਥਾ ਮਂ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਸਤਾ ਤੁਚ੍ਛਾ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੇਨ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਵੇਨਯਿਕੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਿਨਾਸਂ ਵਿਭਵਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੀ’ਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਚ

ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪੇਮਿ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਨਿਰੋਧਂ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਰੋਸੇਨ੍ਤਿ ਵਿਹੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ ਆਘਾਤੋ ਨ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਚੇਤਸੋ ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ।

''ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰੇ ਤਥਾਗਤਂ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤਿ ਆਨਨ੍ਦੋ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਰ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਪਰੇ ਵਾ ਤਥਾਗਤਂ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਯਂ ਖੋ ਇਦਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ ਤਤ੍ਥ ਮੇ ਏਵਰੂਪਾ ਕਾਰਾ [ਸਕ੍ਕਾਰਾ (ਕ॰)] ਕਰੀਯਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਚੇਪਿ ਪਰੇ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ ਰੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹੇਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਹਿ ਨ ਆਘਾਤੋ ਨ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਚੇਤਸੋ ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ ਕਰਣੀਯਾ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਚੇਪਿ ਪਰੇ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਆਨਨ੍ਦੋ ਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਪ੍ਪਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤਂ ਕਰਣੀਯਂ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਚੇਪਿ ਪਰੇ ਸਕ੍ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਗਰੁਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਮਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਪੂਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਯਂ ਖੋ ਇਦਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਤਤ੍ਥ ਮੇ [ਤਤ੍ਥ ਨੇ (ਕ॰) ਤਤ੍ਥ + ਇਮੇਤਿ ਪਦਚ੍ਛੇਦੋ] ਏਵਰੂਪਾ ਕਾਰਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤੀ'ਤਿ।

੨੪੭. ''ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਤਂ ਪਜਹਥ; ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ? ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ; ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ; ਸਾ ਵੋ ਪਹੀਨਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ; ਸਾ ਵੋ ਪਹੀਨਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤੇ ਪਜਹਥ; ਤੇ ਵੋ ਪਹੀਨਾ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ; ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜੇਤਵਨੇ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸਂ, ਤਂ ਜਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯ ਵਾ ਦਹੇਯ੍ਯ ਵਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯ। ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਮ੍ਹੇ ਜਨੋ ਹਰਤਿ ਵਾ ਦਹਤਿ ਵਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਵਾ ਕਰੋਤੀ'ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ''? ''ਨ ਹਿ ਨੋ ਏਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਤਂ ਪਜਹਥ; ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ? ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ; ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ; ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

੨੪੮. ''ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਾਨੇ ਵਿਵਟੇ ਪਕਾਸਿਤੇ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੇ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ ਵੁਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਕਤਕਰਣੀਯਾ ਓਹਿਤਭਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨਾ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਵਟ੍ਟਂ ਤੇਸਂ ਨਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾਯ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਾਨੇ ਵਿਵਟੇ ਪਕਾਸਿਤੇ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੇ ਯੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਞ੍ਚੋਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ, ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਾਨੇ ਵਿਵਟੇ ਪਕਾਸਿਤੇ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੇ ਯੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤੀਣਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ, ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾ ਤਨੁਭੂਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਸਕਿਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਾਨੇ ਵਿਵਟੇ ਪਕਾਸਿਤੇ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੇ ਯੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਤੀਣਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ, ਅਵਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ , ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਨਾ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਾਨੇ ਵਿਵਟੇ ਪਕਾਸਿਤੇ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੇ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ

ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਨਾ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੋ। ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੇ ਉਤ੍ਤਾਨੇ ਵਿਵਟੇ ਪਕਾਸਿਤੇ ਛਿਨ੍ਨਪਿਲੋਤਿਕੇ ਯੇਸਂ ਮਯਿ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਂ ਪੇਮਮਤ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਗ੍ਗਪਰਾਯਨਾ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਅਲਗਦ੍ਦੂਪਮਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਵਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੨੪੯. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ ਅਨ੍ਧਵਨੇ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕੋ [ਵਮ੍ਮੀਕੋ (ਕਤ੍ਥਚਿ) ਸਕ੍ਕਤਾਨੁਰੂਪਂ] ਰਤ੍ਤਿਂ ਧੂਮਾਯਤਿ, ਦਿਵਾ ਪਜ੍ਜਲਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਲਙ੍ਗਿਂ 'ਲਙ੍ਗੀ, ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਉਕ੍ਖਿਪ ਲਙ੍ਗਿਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਂ। 'ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਾ, ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਉਕ੍ਖਿਪ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਦ੍ਵਿਧਾਪਥਂ। 'ਦ੍ਵਿਧਾਪਥੋ, ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਉਕ੍ਖਿਪ ਦ੍ਵਿਧਾਪਥਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਚਙ੍ਗਵਾਰਂ [ਪਙ੍ਕਵਾਰਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਚਙ੍ਕਵਾਰਂ (ਕ॰)]। 'ਚਙ੍ਗਵਾਰੋ, ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਉਕ੍ਖਿਪ ਚਙ੍ਗਵਾਰਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਕੁਮ੍ਮਂ। 'ਕੁਮ੍ਮੋ , ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਉਕ੍ਖਿਪ ਕੁਮ੍ਮਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਅਸਿਸੂਨਂ। 'ਅਸਿਸੂਨਾ, ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਉਕ੍ਖਿਪ ਅਸਿਸੂਨਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਮਂਸਪੇਸਿਂ। 'ਮਂਸਪੇਸਿ, ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਉਕ੍ਖਿਪ ਮਂਸਪੇਸਿਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ ਅਦ੍ਦਸ ਨਾਗਂ। 'ਨਾਗੋ, ਭਦਨ੍ਤੇ'ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਨਾਗੋ, ਮਾ ਨਾਗਂ ਘਟ੍ਟੇਸਿ; ਨਮੋ ਕਰੋਹਿ ਨਾਗਸ੍ਸਾ'''ਤਿ।

''ਇਮੇ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਹੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਨਾਹਂ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ, ਯੋ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਯ੍ਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਤਥਾਗਤੇਨ ਵਾ, ਤਥਾਗਤਸਾਵਕੇਨ ਵਾ, ਇਤੋ ਵਾ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵਾ''ਤਿ – ਇਦਮਵੋਚ ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

੨੫੦. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਮਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦੇਵਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵਣ੍ਣਾ ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਅਨ੍ਧਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤਾ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਯਂ ਵਮ੍ਮਿਕੋ ਰਤ੍ਤਿਂ ਧੂਮਾਯਤਿ, ਦਿਵਾ ਪਜ੍ਜਲਤਿ'। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਏਵਮਾਹ – 'ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾ'ਤਿ। ਅਭਿਕ੍ਖਣਨ੍ਤੋ ਸੁਮੇਧੋ ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯ… ਪੇ॰… ਇਤੋ ਵਾ ਪਨ ਸੁਤ੍ਵਾਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾ ਦੇਵਤਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ। 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਮ੍ਮਿਕੋ, ਕਾ

ਰੱਤਿੰ ਧੂਮਾਯਨਾ, ਕਾ ਦਿਵਾ ਪਜ੍ਜਲਨਾ, ਕੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਕੋ ਸੁਮੇਧੋ, ਕਿਂ ਸਤ੍ਥਂ, ਕਿਂ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ, ਕਾ ਲਙ੍ਗੀ, ਕਾ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਾ, ਕੋ ਦ੍ਵਿਧਾਪਥੋ, ਕਿਂ ਚਙ੍ਗਵਾਰਂ, ਕੋ ਕੁਮ੍ਮੋ, ਕਾ ਅਸਿਸੂਨਾ , ਕਾ ਮਂਸਪੇਸਿ, ਕੋ ਨਾਗੋ'''ਤਿ?

੨੫੧. '''ਵਮ੍ਮਿਕੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਇਮਸ੍ਸੇਤਂ ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਭੂਤਿਕਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਸਮ੍ਭਵਸ੍ਸ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚੁਚ੍ਛਾਦਨ-ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਭੇਦਨ-ਵਿਦ੍ਧਂਸਨ-ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ।

''ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਦਿਵਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ [ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ (ਕ॰)] ਆਰਬ੍ਭ ਰੱਤਿਂ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤਿ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤਿ – ਅਯਂ ਰੱਤਿਂ ਧੂਮਾਯਨਾ। ਯਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਰੱਤਿਂ ਅਨੁਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ 'ਮਨਸਾ' [( ) ਨਤ੍ਥਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] – ਅਯਂ ਦਿਵਾ ਪਜ੍ਜਲਨਾ।

'''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। 'ਸੁਮੇਧੋ'ਤਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਧਿਵਚਨਂ।

'''ਸਤ੍ਥ'ਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਰਿਯਾਯੇਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਵਚਨਂ। 'ਅਭਿਕ੍ਖਣ'ਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ।

'''ਲਙ੍ਗੀ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਕ੍ਖਿਪ ਲਙ੍ਗਿਂ, ਪਜਹ ਅਵਿਜ੍ਜਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

'''ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਕੋਧੂਪਾਯਾਸਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਕ੍ਖਿਪ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਿਕਂ, ਪਜਹ ਕੋਧੂਪਾਯਾਸਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

'''ਦ੍ਵਿਧਾਪਥੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਕ੍ਖਿਪ ਦ੍ਵਿਧਾਪਥਂ, ਪਜਹ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

'''ਚਙ੍ਗਵਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਸ੍ਸ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਸ੍ਸ, ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਸ੍ਸ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਸ੍ਸ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਸ੍ਸ। ਉਕ੍ਖਿਪ ਚਙ੍ਗਵਾਰਂ, ਪਜਹ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

'''ਕੁਮ੍ਮੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ। ਉਕ੍ਖਿਪ ਕੁਮ੍ਮਂ, ਪਜਹ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

'''ਅਸਿਸੂਨਾ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ – ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਇਟ੍ਠਾਨਂ ਕਨ੍ਤਾਨਂ ਮਨਾਪਾਨਂ ਪਿਯਰੂਪਾਨਂ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾਨਂ ਰਜਨੀਯਾਨਂ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਨਂ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਰਸਾਨਂ...ਪੇ॰... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ ਇਟ੍ਠਾਨਂ ਕਨ੍ਤਾਨਂ ਮਨਾਪਾਨਂ ਪਿਯਰੂਪਾਨਂ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾਨਂ ਰਜਨੀਯਾਨਂ। ਉਕ੍ਖਿਪ ਅਸਿਸੂਨਂ, ਪਜਹ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

'''ਮਂਸਪੇਸੀ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਉਕ੍ਖਿਪ ਮਂਸਪੇਸਿਂ, ਪਜਹ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਂ; ਅਭਿਕ੍ਖਣ, ਸੁਮੇਧ, ਸਤ੍ਥਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ।

‘‘‘ਨਾਗੋ’ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸੇਤੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤਿਟ੍ਠ ਨਾਗੋ, ਮਾ ਨਾਗੰ ਘਟ੍ਟੇਸਿ; ਨਮੋ ਕਰੋਹਿ ਨਾਗਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਵਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਤਤਿਯੰ।

੪. ਰਥਵਿਨੀਤਸੁਤ੍ਤੰ

੨੫੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯੰ ਵਸ੍ਸੰਵੁਟ੍ਠਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਿਭੂਮਿਯੰ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਏਵੰ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ – ‘ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਪਵਿਵੇਕਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਸੰਸਟ੍ਠੋ ਅਸੰਸਗ੍ਗਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਓਵਾਦਕੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਕੋ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਕੋ ਸਮਾਦਪਕੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਕੋ ਸਮ੍ਪਹੰਸਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨ’’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਪੁਣ੍ਣੋ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ ਜਾਤਿਭੂਮਿਯੰ ਜਾਤਿਭੂਮਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਏਵੰ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ – ‘ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਕਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਓਵਾਦਕੋ ਵਿਞ੍ਞਾਪਕੋ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਕੋ ਸਮਾਦਪਕੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਕੋ ਸਮ੍ਪਹੰਸਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨ’’’ਨ੍ਤਿ।

੨੫੩. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘‘ਲਾਭਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੁਲਦ੍ਧਲਾਭਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਯਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸਨ੍ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਸਤ੍ਥਾ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਤਿ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਮਯਮ੍ਪਿ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਪੁਣ੍ਣੇਨ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ [ਸਮਾਗਮੰ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ (ਕ॰)], ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਕੋਚਿਦੇਵ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ’’ਤਿ।

੨੫੪. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਯਥਾਭਿਰਨ੍ਤੰ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤਦਵਸਰਿ। ਤਤ੍ਰ ਸੁਦੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ – ‘‘ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਸਾਵਤ੍ਥਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ; ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ’’ਤਿ।

੨੫੫. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸੇਨਾਸਨੰ ਸੰਸਾਮੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿ ਜੇਤਵਨੰ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਪੁਣ੍ਣੰ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਸਿ ਸਮਾਦਪੇਸਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਸਿ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਿਯਾ

ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਮਾਦਪਿਤੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤੋ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਅਨ੍ਧਵਨੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ।

੨੫੬. ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਣ੍ਹੰ ਕਿਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਹੋਸਿ, ਸੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਮਾਦਪਿਤੋ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤੋ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਅਨ੍ਧਵਨੰ ਤੇਨ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤਰਮਾਨਰੂਪੋ ਨਿਸੀਦਨੰ ਆਦਾਯ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਪੁਣ੍ਣੰ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੰ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿ ਸੀਸਾਨੁਲੋਕੀ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਧਵਨੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਧਵਨੰ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰੰ ਨਿਸੀਦਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਪੁਣ੍ਣੇਨ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਪੁਣ੍ਣੰ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

੨੫੭. ''ਭਗਵਤਿ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ।

''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ''।

''ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ''।

''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ''।

''ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ''।

''ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ''।

''ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ...ਪੇ॰... ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ...ਪੇ॰... ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ...ਪੇ॰... ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦੰ ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ਕਿਮਤ੍ਥੰ ਚਰਹਾਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦੰ , ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘ਕਿੰ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਮੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’’।

‘‘‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿ... ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ... ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ... ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ‘ਕਿਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਮੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ‘ਨੋ ਹਿਦਂ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ ਵਦੇਸਿ। ਯਥਾਕਥਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ’’ਤਿ?

੨੫੮. ‘‘ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ [ਪਞ੍ਞਾਪੇਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮਞ੍ਞਤ੍ਰਪਿ]। ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ। ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ । ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ। ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ। ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ, ਸਉਪਾਦਾਨਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਯ੍ਯ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯੇਯ੍ਯ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਹਿ, ਆਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਮੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ, ਉਪਮਂ ਤੇ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ; ਉਪਮਾਯਪਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸਾ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਨ੍ਤਿ।

੨੫੯. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਕੇਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਂ ਕਰਣੀਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸਾਕੇਤਂ ਸਤ੍ਤ ਰਥਵਿਨੀਤਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਪੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਥ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਦ੍ਵਾਰਾ ਪਠਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹੇਯ੍ਯ, ਪਠਮੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਦੁਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਪਠਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਦੁਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹੇਯ੍ਯ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਤਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਦੁਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਤਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹੇਯ੍ਯ। ਤਤਿਯੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਤਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹੇਯ੍ਯ। ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਪਞ੍ਚਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹੇਯ੍ਯ। ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਛਟ੍ਠਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਛਟ੍ਠਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹੇਯ੍ਯ। ਛਟ੍ਠੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਸਤ੍ਤਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ, ਛਟ੍ਠਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਸਤ੍ਤਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹੇਯ੍ਯ। ਸਤ੍ਤਮੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਸਾਕੇਤਂ ਅਨੁਪਾਪੁਣੇਯ੍ਯ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਦ੍ਵਾਰਂ। ਤਮੇਨਂ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਦ੍ਵਾਰਗਤਂ ਸਮਾਨਂ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਇਮਿਨਾ ਤ੍ਵਂ, ਮਹਾਰਾਜ, ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਸਾਕੇਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਦ੍ਵਾਰ’ਨ੍ਤਿ ? ਕਥਂ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ – ‘ਇਧ ਮੇ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਕੇਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਅਚ੍ਚਾਯਿਕਂ ਕਰਣੀਯਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿ [ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ (ਕ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ

ਸਾਕੇਤਂ ਸਤ੍ਤ ਰਥਵਿਨੀਤਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਪੇਸੁਂ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਦ੍ਵਾਰਾ ਪਠਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਂ। ਪਠਮੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਦੁਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂ, ਪਠਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਂ ਦੁਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਂ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਤਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂ, ਦੁਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਂ, ਤਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਂ। ਤਤਿਯੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂ, ਤਤਿਯਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਂ। ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਪਞ੍ਚਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਂ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਂ। ਪਞ੍ਚਮੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਛਟ੍ਠਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂ, ਪਞ੍ਚਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਂ, ਛਟ੍ਠਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਂ। ਛਟ੍ਠੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਸਤ੍ਤਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਪਾਪੁਣਿਂ, ਛਟ੍ਠਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਂ, ਸਤ੍ਤਮਂ ਰਥਵਿਨੀਤਂ ਅਭਿਰੁਹਿਂ। ਸਤ੍ਤਮੇਨ ਰਥਵਿਨੀਤੇਨ ਸਾਕੇਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੇਪੁਰਦ੍ਵਾਰ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਬਜਾਕਰਮਾਨੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦਿ ਕੋਸਲੋ ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ ਬਜਾਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ, ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ, ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ, ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾ, ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਯਾਵਦੇਵ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾ। ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਵੁਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ।

੨੬੦. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਪੁਣ੍ਣਂ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੋਨਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਕਥਞ੍ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਪੁਣ੍ਣੋਤਿ ਖੋ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਨਾਮਂ; ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚ ਪਨ ਮਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਆਵੁਸੋ! ਯਥਾ ਤਂ ਸੁਤਵਤਾ ਸਾਵਕੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਆਜਾਨਨ੍ਤੇਨ, ਏਵਮੇਵ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਪੁਣ੍ਣੇਨ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਹਾ ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਕਤਾ। ਲਾਭਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ, ਸੁਲਦ੍ਧਲਾਭਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ, ਯੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਪੁਣ੍ਣਂ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਂ ਲਭਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਯ। ਚੇਲਣ੍ਡੁਕੇਨ [ਚੇਲਣ੍ਡਕੇਨ (ਕ॰), ਚੇਲਣ੍ਡੁਪੇਕੇਨ (?)] ਚੇਪਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਪੁਣ੍ਣਂ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਂ ਮੁਦ੍ਧਨਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾ ਲਭੇਯ੍ਯੁਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭੇਯ੍ਯੁਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਯ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਲਾਭਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਲਾਭਾ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਯੇ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਪੁਣ੍ਣਂ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤਂ ਲਭਾਮ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭਾਮ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਯਾ''ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਪੁਣ੍ਣੋ ਮਨ੍ਤਾਣਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕੋ ਨਾਮੋ ਆਯਸ੍ਮਾ, ਕਥਞ੍ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਉਪਤਿਸ੍ਸੋਤਿ ਖੋ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਨਾਮਂ; ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿ ਚ ਪਨ ਮਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਜਾਨਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੇਨ ਵਤ ਕਿਰ, ਭੋ [ਖੋ (ਕ॰)], ਸਾਵਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤਯਮਾਨਾ ਨ ਜਾਨਿਮ੍ਹ – 'ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ'ਤਿ। ਸਚੇ ਹਿ ਮਯਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ 'ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ'ਤਿ, ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪਿ ਨੋ ਨਪ੍ਪਟਿਭਾਸੇਯ੍ਯ [ਨਪ੍ਪਟਿਭੇਯ੍ਯ (?)]। ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ, ਆਵੁਸੋ! ਯਥਾ ਤਂ ਸੁਤਵਤਾ ਸਾਵਕੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਆਜਾਨਨ੍ਤੇਨ, ਏਵਮੇਵ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਹਾ ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਅਨੁਮਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ। ਲਾਭਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਸੁਲਦ੍ਧਲਾਭਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ, ਯੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਲਭਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਯ। ਚੇਲਣ੍ਡੁਕੇਨ ਚੇਪਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਮੁਦ੍ਧਨਾ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਾ ਲਭੇਯ੍ਯੁਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭੇਯ੍ਯੁਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਯ, ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਲਾਭਾ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਲਾਭਾ ਅਮ੍ਹਾਕਮ੍ਪਿ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਯੇ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਲਭਾਮ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਲਭਾਮ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਯਾ''ਤਿ।

ਇਤਿਹ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਮਹਾਨਾਗਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਸਮਨੁਮੋਦਿਂਸੂਤਿ।

ਰਥਵਿਨੀਤਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਨਿਵਾਪਸੁਤ੍ਤਂ

੨੬੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਨ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵਾਪਿਕੋ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵਪਤਿ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ – ‘ਇਮਂ ਮੇ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਿਗਜਾਤਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਾ ਦੀਘਾਯੁਕਾ ਵਣ੍ਣਵਨ੍ਤੋ ਚਿਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ ਯਾਪੇਨ੍ਤੂ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵਾਪਿਕੋ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵਪਤਿ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ – ‘ਇਮਂ ਮੇ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਿਗਜਾਤਾ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ’ਤਿ।

੨੬੨. ‘‘ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ।

੨੬੩. ‘‘ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਏਵਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ‘ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾ’ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵਿਰਮਿਂਸੁ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ। ਤੇਸਂ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ, ਤਿਣੋਦਕਸਙ੍ਖਯੇ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਾਯਾਨਂ ਬਲਵੀਰਿਯਂ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਬਲਵੀਰਿਯੇ ਪਰਿਹੀਨੇ ਤਮੇਵ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ।

੨੬੪. ‘‘ਤਤ੍ਰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਏਵਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ‘ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਏਵਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵਿਰਮਿਂਸੁ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ। ਤੇਸਂ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਤਿਣੋਦਕਸਙ੍ਖਯੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਾਯਾਨਂ ਬਲਵੀਰਿਯਂ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਬਲਵੀਰਿਯੇ ਪਰਿਹੀਨੇ ਤਮੇਵ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ

ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵ◌ਾਪੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਮ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਾਮ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵ◌ਾਪੇ'ਤਿ। ਤੇ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵ◌ਾਪੇ।

''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਚ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਪਰਿਸਾਯ ਚ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਠਾਸ੍ਸੁਨਾਮਿਮੇ ਤਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਕੇਤਬਿਨੋ, ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਸ੍ਸੁਨਾਮਿਮੇ ਤਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਪਰਜਨਾ; ਇਮਞ੍ਚ ਨਾਮ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਨੇਸਂ ਜਾਨਾਮ ਆਗਤਿਂ ਵ◌ਾ ਗਤਿਂ ਵ◌ਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਇਮਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਮਹਤੀਹਿ ਦਣ੍ਡਵ◌ਾਕਰਾਹਿ [ਦਣ੍ਡਵ◌ਾਗੁਰਾਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸਂ ਅਨੁਪਰਿਵ◌ਾਰੇਯ੍ਯਾਮ – ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤਤਿਯਾਨਂ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਗਾਹਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਮਹਤੀਹਿ ਦਣ੍ਡਵ◌ਾਕਰਾਹਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸਂ ਅਨੁਪਰਿਵ◌ਾਰੇਸੁਂ। ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਨੇਵ◌ਾਪਿਕੋ ਚ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਪਰਿਸਾ ਚ ਤਤਿਯਾਨਂ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ ਆਸਯਂ, ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਗਾਹਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਤਤਿਯਾਪਿ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ।

੨੬੫. ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਏਵ◌ਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਏਵ◌ਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵ◌ਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵ◌ਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵ◌ਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵ◌ਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵ◌ਿਰਮਿਂਸੁ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਤਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਏਵ◌ਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਏਵ◌ਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵ◌ਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵ◌ਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵ◌ਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵ◌ਾਪਭੋਜਨਾ ਪਟਿਵ◌ਿਰਮਿਂਸੁ...ਪੇ॰... ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵ◌ਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਮ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਾਮ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵ◌ਾਪੇ'ਤਿ। ਤੇ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵ◌ਾਪਂ ਨਿਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਨੇਵ◌ਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵ◌ਾਪੇ।

''ਤਤ੍ਰ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾਯ ਚ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਠਾਸ੍ਸੁਨਾਮਿਮੇ ਤਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਕੇਤਬਿਨੋ, ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਸ੍ਸੁਨਾਮਿਮੇ ਤਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਪਰਜਨਾ, ਇਮਞ੍ਚ ਨਾਮ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਨ ਚ ਨੇਸੰ ਜਾਨਾਮ ਆਗਤਿਂ ਵਾ ਗਤਿਂ ਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਇਮੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਹਤੀਤਿ ਦਣ੍ਡਵਾਕਰਾਹਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸੰ ਅਨੁਪਰਿਵਾਰੇਯ੍ਯਾਮ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤਤਿਯਾਨਂ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ, ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਗਾਹਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਹਤੀਤਿ ਦਣ੍ਡਵਾਕਰਾਹਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸੰ ਅਨੁਪਰਿਵਾਰੇਸੁਂ। ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਖੋ ਨੇਵਾਪਿਕੋ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾ ਚ ਤਤਿਯਾਨਂ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ ਆਸਯਂ, ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਗਾਹਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਤਤਿਯਾਪਿ ਮਿਗਜਾਤਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਯਤ੍ਥ ਅਗਤਿ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾਯ ਚ ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਮ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ'ਤਿ। ਤੇ ਯਤ੍ਥ ਅਗਤਿ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾਯ ਚ ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ।

''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾਯ ਚ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਠਾਸ੍ਸੁਨਾਮਿਮੇ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਕੇਤਬਿਨੋ, ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਾਸ੍ਸੁਨਾਮਿਮੇ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਪਰਜਨਾ। ਇਮਞ੍ਚ ਨਾਮ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਨੇਸੰ ਜਾਨਾਮ ਆਗਤਿਂ ਵਾ ਗਤਿਂ ਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਇਮੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਹਤੀਹਿ ਦਣ੍ਡਵਾਕਰਾਹਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸੰ ਅਨੁਪਰਿਵਾਰੇਯ੍ਯਾਮ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਚਤੁਤ੍ਥਾਨਂ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਮ ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਗਾਹਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁ'ਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਹਤੀਹਿ ਦਣ੍ਡਵਾਕਰਾਹਿ ਸਮਨ੍ਤਾ ਸਪ੍ਪਦੇਸੰ ਅਨੁਪਰਿਵਾਰੇਸੁਂ। ਨੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕੋ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਾਨਂ ਮਿਗਜਾਤਾਨਂ ਆਸਯਂ, ਯਤ੍ਥ ਤੇ ਗਾਹਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾਯ ਚ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਚੇ ਖੋ ਮਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਮਿਗਜਾਤੇ ਘਟ੍ਟੇਸ੍ਸਾਮ, ਤੇ ਘਟ੍ਟਿਤਾ ਅਞ੍ਞੇ ਘਟ੍ਟਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤੇ ਘਟ੍ਟਿਤਾ ਅਞ੍ਞੇ ਘਟ੍ਟਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਇਮੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਿਗਜਾਤਾ ਪਰਿਮੁਞ੍ਚਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਮਿਗਜਾਤੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਂਸੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨੇਵਾਪਿਕੋ ਚ ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਮਿਗਜਾਤੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਨੇਵਾਪਿਕਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ।

੨੬੬. ''ਉਪਮਾ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਾਯ। ਅਯਂ ਚੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਨਿਵਾਪੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੇਤਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਨੇਵਾਪਿਕੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰਸ੍ਸੇਤਂ ਪਾਪਿਮਤੋ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਨੇਵਾਪਿਕਪਰਿਸਾਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰਪਰਿਸਾਯੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਮਿਗਜਾਤਾਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ।

੨੬੭. ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ । ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਠਮਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਤਥੂਪਮੇ ਅਹਂ ਇਮੇ ਪਠਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਦਾਮਿ।

੨੬੮. ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵੰ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ

ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮਿਂਸੁ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮਿਂਸੁ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਸਾਕਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਨੀਵਾਰਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਦਦ੍ਦੁਲਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਹਟਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਕਣਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਆਚਾਮਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਪਿਞ੍ਞਾਕਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਤਿਣਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਗੋਮਯਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ, ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰਾ ਯਾਪੇਸੁਂ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ।

''ਤੇਸਂ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ, ਤਿਣੋਦਕਸਙ੍ਖਯੇ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਾਯਾਨਂ ਬਲਵੀਰਿਯਂ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਬਲਵੀਰਿਯੇ ਪਰਿਹੀਨੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹੀਨਾਯ ਤਮੇਵ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਂਸੁ ਤਾਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਤਥੂਪਮੇ ਅਹਂ ਇਮੇ ਦੁਤਿਯੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਦਾਮਿ।

੨੬੯. ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ – 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮਿਂਸੁ। ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਸਾਕਭਕ੍ਖਾਪਿ ਅਹੇਸੁਂ...ਪੇ॰... ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ। ਤੇਸਂ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਤਿਣੋਦਕਸਙ੍ਖਯੇ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਸਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਾਯਾਨਂ ਬਲਵੀਰਿਯਂ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਬਲਵੀਰਿਯੇ ਪਰਿਹੀਨੇ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹੀਨਾਯ ਤਮੇਵ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਾਗਮਿਂਸੁ ਤਾਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਂਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਮ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ''ਤਿ।

''ਤੇ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪਯਿਂਸੁ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁਂ ਨਿਵਾਪਂ ਨਿਵੁਤ੍ਤਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਂਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿਂ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ । ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਅਹੇਸੁਂ – ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ

ਇਤਿਪਿ, ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ ਇਤਿਪਿ; ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ ਇਤਿਪਿ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ ਇਤਿਪਿ; ਤੰ ਜੀਵੰ ਤੰ ਸਰੀਰੰ ਇਤਿਪਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵੰ ਅਞ੍ਞੰ ਸਰੀਰੰ ਇਤਿਪਿ; ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਇਤਿਪਿ, ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਇਤਿਪਿ, ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਇਤਿਪਿ, ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਇਤਿਪਿ । ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤਿਯਾਪਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤਿਯਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਤਥੂਪਮੇ ਅਹੰ ਇਮੇ ਤਤਿਯੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਦਾਮਿ।

੨੭੦. ''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵੰ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ – 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਮੁੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵੰ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ – 'ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮਿੰਸੁ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਤਤਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵੰ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵੰ ਸਮਚਿਨ੍ਤੇਸੁੰ ਯੇ ਖੋ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮੇਯ੍ਯਾਮ, ਭਯਭੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਿਵਾਪਭੋਜਨਾ ਲੋਕਾਮਿਸਾ ਪਟਿਵਿਰਮਿੰਸੁ...ਪੇ॰...। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਦੁਤਿਯਾਪਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਅਮੁੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਮ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿੰ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇਤਿ।

''ਤੇ ਅਮੁੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਸਯਂ ਕਪ੍ਪਯਿੰਸੁ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿੰਸੁ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿੰਸੁ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿੰ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਏਵੰਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਅਹੇਸੁੰ ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ ਇਤਿਪਿ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਇਤਿਪਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਤਤਿਯਾਪਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਯਂਨੂਨ ਮਯਂ ਯਤ੍ਥ ਅਗਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ ਚ ਮਾਰਪਰਿਸਾਯ ਚ ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯਾਮ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿੰ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇਤਿ।

''ਤੇ ਯਤ੍ਥ ਅਗਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ ਚ ਮਾਰਪਰਿਸਾਯ ਚ ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪਯਿੰਸੁ। ਤਤ੍ਰਾਸਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਮੁੰ ਨਿਵਾਪੰ ਨਿਵੁਤ੍ਤੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੂਨਿ ਚ ਲੋਕਾਮਿਸਾਨਿ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿੰਸੁ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਅਨਨੁਪਖਜ੍ਜ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਨ ਮਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿੰਸੁ, ਅਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਿੰਸੁ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਅਹੇਸੁੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਅਮੁਸ੍ਮਿੰ ਨਿਵਾਪੇ ਅਮੁਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕਾਮਿਸੇ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿੰਸੁ ਮਾਰਸ੍ਸ ਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਮਿਗਜਾਤਾ ਤਥੂਪਮੇ ਅਹੰ ਇਮੇ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇ ਵਦਾਮਿ।

੨੭੧. ''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਗਤਿ ਮਾਰਸ੍ਸ ਚ ਮਾਰਪਰਿਸਾਯ ਚ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ 'ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ'ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ, ਅਪਦਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ ਤਿਣ੍ਣੋ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਨਿਵਾਪਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਪਾਸਰਾਸਿਸੁਤ੍ਤਂ

੨੭੨. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਚਿਰਸ੍ਸੁਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮੀ ਕਥਾ। ਸਾਧੁ ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਲਭੇਯ੍ਯਾਮ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਯੇਨ

ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਥ; ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਲਭੇਯ੍ਯਾਥ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਯਾਮਾਨਨ੍ਦ, ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੋ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੋ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਦਿਵਾਵਿਹਾਰਾਯ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਯਾਮਾਨਨ੍ਦ, ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ।

੨੭੩. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤੁਂ। ਪੁਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਕੇ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਰਿਤ੍ਵਾ ਏਕਚੀਵਰੋ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੋ ਅਵਿਦੂਰੇ। ਰਮਣੀਯੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੋ; ਪਾਸਾਦਿਕੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੋ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਤੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਯੇਨ ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮੇ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਬਹਿਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਆਗਮਯਮਾਨੋ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਕਥਾਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਲ਼ਂ ਆਕੋਟੇਸਿ। ਵਿਵਰਿਂਸੁ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਦ੍ਵਾਰਂ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਰਮ੍ਮਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਕਾਯਨੁਤ੍ਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਰਹਿ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ? ਕਾ ਚ ਪਨ ਵੋ ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ''ਤਿ ? ''ਭਗਵਨ੍ਤਮੇਵ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਰਬ੍ਭ ਧਮ੍ਮੀ ਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ, ਅਥ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਏਤਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਯਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯਾਥ। ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵਯਂ ਕਰਣੀਯਂ – ਧਮ੍ਮੀ ਵਾ ਕਥਾ, ਅਰਿਯੋ ਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ''।

੨੭੪. ''ਦ੍ਵੇਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਯੇਸਨਾ – ਅਰਿਯਾ ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ, ਅਨਰਿਯਾ ਚ ਪਰਿਯੇਸਨਾ।

''ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਰਿਯਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸੋਕਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂ ਵਦੇਥ? ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂ, ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂ, ਅਜੇਲ਼ਕਂ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਂ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਂ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂ। ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਧਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਗਥਿਤੋ [ਗਧੀਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ ਵਦੇਥ? ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ, ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ, ਅਜੇਲ਼ਕਂ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਂ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਂ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ , ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂ। ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਧਯੋ।

ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਗਥਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ ਵਦੇਥ? ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ, ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ, ਅਜੇਲ਼ਕਂ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਂ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਂ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ। ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਧਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਗਥਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ ਵਦੇਥ? ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ, ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ, ਅਜੇਲ਼ਕਂ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਂ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਂ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਧਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਗਥਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਕਧਮ੍ਮਂ ਵਦੇਥ? ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਕਧਮ੍ਮਂ, ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਸੋਕਧਮ੍ਮਂ, ਅਜੇਲ਼ਕਂ ਸੋਕਧਮ੍ਮਂ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਂ ਸੋਕਧਮ੍ਮਂ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਂ ਸੋਕਧਮ੍ਮਂ। ਸੋਕਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਧਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਗਥਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸੋਕਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ।

''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ ਵਦੇਥ? ਪੁਤ੍ਤਭਰਿਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ, ਦਾਸਿਦਾਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ, ਅਜੇਲ਼ਕਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ , ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ। ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਧਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਗਥਿਤੋ ਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਰਿਯਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾ।

੨੭੫. ''ਕਤਮਾ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਾਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਰਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਧਿਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸੋਕਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ। ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਾ ਪਰਿਯੇਸਨਾ।

੨੭੬. ''ਅਹਮ੍ਪਿ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋਵ ਸਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸੋਕਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ... ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ... ਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ... ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਪਰਿਯੇਸਾਮਿ? ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਾਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਰਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਧਿਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸੋਕਧਮ੍ਮੇ

ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ।

੨੭੭. ''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਹਰੋਵ ਸਮਾਨੋ ਸੁਸੁਕਾਲ਼ਕੇਸੋ , ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ ਅਕਾਮਕਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾਨਂ ਰੁਦਨ੍ਤਾਨਂ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਂ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂ ਕੁਸਲਗਵੇਸੀ [ਕਿਂਕੁਸਲਂਗਵੇਸੀ (ਕ॰)] ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਤਿਵਰਪਦਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਯੇਨ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ। ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਾਰਂ ਕਾਲਾਮਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਆਵੁਸੋ ਕਾਲਾਮ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਵਿਹਰਤਾਯਸ੍ਮਾ; ਤਾਦਿਸੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਯਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਕਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਂ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਓਟ੍ਠਪਹਤਮਤ੍ਤੇਨ ਲਪਿਤਲਾਪਨਮਤ੍ਤੇਨ ਞਾਣਵਾਦਞ੍ਚ ਵਦਾਮਿ ਥੇਰਵਾਦਞ੍ਚ, 'ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਚ ਪਟਿਜਾਨਾਮਿ ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੇ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਤਿ; ਅਦ੍ਧਾ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਤੀ'ਤਿ।

''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇਨ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਾਰਂ ਕਾਲਾਮਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਾਲਾਮ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ [ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਸੀਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਾ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਾ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਵੀਰਿਯਂ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਤਿ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਤਿ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਦਹੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ।

''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇਨ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਾਰਂ ਕਾਲਾਮਂ ਏਤਦਵੋਚਂ –

'ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਾਲਾਮ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ?

'ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਮੀ'ਤਿ।

'ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ।

'ਲਾਭਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਤਾਦਿਸਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਪਸ੍ਸਾਮ। ਇਤਿ ਯਾਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਮਿ ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਸਿ। ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਸਿ ਤਮਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਮਿ। ਇਤਿ ਯਾਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਮਿ ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਮਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਮਿ। ਇਤਿ ਯਾਦਿਸੋ ਅਹਂ ਤਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ, ਯਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ ਤਾਦਿਸੋ ਅਹਂ। ਏਹਿ ਦਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਉਭੋਵ ਸਨ੍ਤਾ ਇਮਂ ਗਣਂ ਪਰਿਹਰਾਮਾ'ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਸਮਾਨੋ (ਅਤ੍ਤਨੋ) [( ) ਨਤ੍ਥਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਮਂ ਸਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਾ [ਅਤ੍ਤਨੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਸਮਂ ਠਪੇਸਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਚ ਮਂ ਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ

ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤਤਿ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਪੱਤਿਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਅਪਕ੍ਕਮਿਂ।

੨੭੮. ''ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂ ਕੁਸਲਗਵੇਸੀ ਅਨੁੱਤਰੰ ਸਨ੍ਤਿਵਰਪਦੰ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਯੇਨ ਉਦਕੋ [ਉਦ੍ਦਕੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਰਾਮਪੁੱਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੰ ਰਾਮਪੁੱਤੰ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਇੱਛਾਮਹੰ, ਆਵੁਸੋ [ਆਵੁਸੋ ਰਾਮ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਸੱਤੋ ਰਾਮਪੁੱਤਮੇਵ ਅਵੋਚ, ਨ ਰਾਮਂ, ਰਾਮੋ ਹਿ ਤੱਤ ਗਣਾਚਰਿਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਤਦਾ ਚ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਅਸਨ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵੇੱਤ ਰਾਮਾਯੱਤਾਨਿ ਕ੍ਰਿਯਪਦਾਨਿ ਅਤੀਤਕਾਲਵਸੇਨ ਆਗਤਾਨਿ, ਉਦਕੋ ਚ ਰਾਮਪੁੱਤੋ ਮਹਾਸੱਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਤ੍ਵੇਵ ਵੁੱਤੋ, ਨ ਆਚਰਿਯੋਤਿ। ਟੀਕਾਯਂ ਚ ''ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਸਮਾਪੱਤਿਲਾਭਿਤਾ ਆਗਤਾ ਨ ਉਦਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਆਦਿ ਪੱਛਾਭਾਗੇ ਪਕਾਸਿਤਾ], ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁੱਤੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਵਿਹਰਤਾਯਸ੍ਮਾ; ਤਾਦਿਸੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਯੱਥ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਕਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿੱਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਂ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਓੱਠਪਹਤਮੱਤੇਨ ਲਪਿਤਲਾਪਨਮੱਤੇਨ ਞਾਣਵਾਦਞ੍ਚ ਵਦਾਮਿ ਥੇਰਵਾਦਞ੍ਚ, 'ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਚ ਪਟਿਜਾਨਾਮਿ ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੇ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨ ਖੋ ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੇਵਲਂ ਸੱਧਾਮੱਤਕੇਨ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸਿ; ਅੱਧਾ ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਾਸੀ'ਤਿ।

''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇਨ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁੱਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਰਾਮਪੁੱਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਕਿੱਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁੱਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁੱਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਸੱਧਾ, ਮਯ੍ਹਂਪੱਤਿ ਸੱਧਾ; ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਵੀਰਿਯਂ , ਮਯ੍ਹਂਪੱਤਿ ਵੀਰਿਯਂ; ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਸਤਿ, ਮਯ੍ਹਂਪੱਤਿ ਸਤਿ; ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਸਮਾਧਿ, ਮਯ੍ਹਂਪੱਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਯ੍ਹਂਪੱਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੱਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਦਹੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿੱਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਾਸਿਂ।

''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇਨ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁੱਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਰਾਮਪੁੱਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ –

'ਏੱਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ?

'ਏੱਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ।

'ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏੱਤਾਵਤਾ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ।

'ਲਾਭਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਲੱਧਂ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਤਾਦਿਸਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਪਸ੍ਸਾਮ। ਇਤਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਪਵੇਦੇਸਿ, ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰਸਿ। ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਵਿਹਰਸਿ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸੱਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪੱਜ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਇਤਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ। ਇਤਿ ਯਾਦਿਸੋ ਰਾਮੋ ਅਹੋਸਿ ਤਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ, ਯਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ ਤਾਦਿਸੋ ਰਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਏਹਿ ਦਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਤੁਵਂ ਇਮਂ ਗਣਂ ਪਰਿਹਰਾ'ਤਿ । ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁੱਤੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਮੇ ਸਮਾਨੋ ਆਚਰਿਯੱਠਾਨੇ ਮਂ ਠਪੇਸਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਚ ਮਂ ਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ

ਅਭਿਵ੍ਵਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਾਵਦੇਵ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਅਪਕ੍ਕਮਿਂ।

੨੭੯. ‘‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂ ਕੁਸਲਗਵੇਸੀ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਤਿਵਰਪਦਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਮਗਧੇਸੁ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਉਰੁਵੇਲਾ ਸੇਨਾਨਿਗਮੋ ਤਦਵਸਰਿਂ। ਤਤ੍ਥਦ੍ਦਸਂ ਰਮਣੀਯਂ ਭੂਮਿਭਾਗਂ, ਪਾਸਾਦਿਕਞ੍ਚ ਵਨਸਣ੍ਡਂ, ਨਦਿਞ੍ਚ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿਂ ਸੇਤਕਂ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਂ ਰਮਣੀਯਂ, ਸਮਨ੍ਤਾ [ਸਾਮਨ੍ਤਾ (?)] ਚ ਗੋਚਰਗਾਮਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਰਮਣੀਯੋ ਵਤ, ਭੋ, ਭੂਮਿਭਾਗੋ, ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਚ ਵਨਸਣ੍ਡੋ, ਨਦੀ ਚ ਸਨ੍ਦਤਿ ਸੇਤਕਾ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਾ ਰਮਣੀਯਾ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਚ ਗੋਚਰਗਾਮੋ। ਅਲਂ ਵਤਿਦਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਪਧਾਨਾਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਿਂ – ਅਲਮਿਦਂ ਪਧਾਨਾਯਾਤਿ।

੨੮੦. ‘‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਾਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਅਜਾਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਰਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਅਜਰਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਧਿਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਅਬ੍ਯਾਧਿਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਕਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸੋਕਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੋ ਸਮਾਨੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂ। ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ – ‘ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ’ਤਿ।

੨੮੧. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮ੍ਯਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਦੁਦ੍ਦਸੋ ਦੁਰਨੁਬੋਧੋ ਸਨ੍ਤੋ ਪਣੀਤੋ ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰੋ ਨਿਪੁਣੋ ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯੋ। ਆਲਯਰਾਮਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਪਜਾ ਆਲਯਰਤਾ ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ। ਆਲਯਰਾਮਾਯ ਖੋ ਪਨ ਪਜਾਯ ਆਲਯਰਤਾਯ ਆਲਯਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾਯ ਦੁਦ੍ਦਸਂ ਇਦਂ ਠਾਨਂ ਯਦਿਦਂ – ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੋ ਠਾਨਂ ਦੁਦ੍ਦਸਂ ਯਦਿਦਂ – ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ, ਪਰੇ ਚ ਮੇ ਨ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੋ ਮਮਸ੍ਸ ਕਿਲਮਥੋ, ਸਾ ਮਮਸ੍ਸ ਵਿਹੇਸਾ’ਤਿ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਾ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਗਾਥਾਯੋ ਪਟਿਭਂਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ –

> ‘ਕਿਚ੍ਛੇਨ ਮੇ ਅਧਿਗਤਂ, ਹਲਂ ਦਾਨਿ ਪਕਾਸਿਤੁਂ।
> ਰਾਗਦੋਸਪਰੇਤੇਹਿ, ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਸਮ੍ਬੁਧੋ॥
>
> ‘ਪਟਿਸੋਤਗਾਮਿਂ ਨਿਪੁਣਂ, ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਦੁਦ੍ਦਸਂ ਅਣੁਂ।
> ਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਨ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਤਮੋਖਨ੍ਧੇਨ ਆਵੁਟਾ’’’ਤਿ [ਆਵਟਾਤਿ (ਸੀ॰), ਆਵੁਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥

੨੮੨. ‘‘ਇਤਿਹ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ, ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਹਮ੍ਪਤਿਸ੍ਸ ਮਮ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਨਸ੍ਸਤਿ ਵਤ ਭੋ ਲੋਕੋ, ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਵਤ ਭੋ ਲੋਕੋ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤਿ [ਨਮਿਸ੍ਸਤਿ (?)], ਨੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਮਮ ਪੁਰਤੋ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ਏਕਂਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਹਂ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਦੇਸੇਤੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ,

ਦੇਸੇਤੁ ਸੁਗਤੋ ਧਮ੍ਮਂ। ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਜਾਤਿਕਾ, ਅਸ੍ਸਵਨਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਤਾਰੋ'ਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ –

'ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ ਮਗਧੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ,
ਧਮ੍ਮੋ ਅਸੁਦ੍ਧੋ ਸਮਲੇਹਿ ਚਿਨ੍ਤਿਤੋ।
ਅਪਾਪੁਰੇਤਂ [ਅਵਾਪੁਰੇਤਂ (ਸੀ॰)] ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਂ,
ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਮਲੇਨਾਨੁਬੁਦ੍ਧਂ॥

'ਸੇਲੇ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋ,
ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇ ਜਨਤਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਤਥੂਪਮਂ ਧਮ੍ਮਮਯਂ ਸੁਮੇਧ,
ਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।
ਸੋਕਾਵਤਿਣ੍ਣਂ [ਸੋਕਾਵਕਿਣ੍ਣਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਜਨਤਮਪੇਤਸੋਕੋ,
ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਜਾਤਿਜਰਾਭਿਭੂਤਂ॥

'ਉਟ੍ਠੇਹਿ ਵੀਰ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮ,
ਸਤ੍ਥਵਾਹ ਅਣਣ ਵਿਚਰ ਲੋਕੇ।
ਦੇਸਸ੍ਸੁ [ਦੇਸੇਤੁ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ,
ਅਞ੍ਞਾਤਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ'''ਤਿ॥

੨੮੩. ''ਅਥ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚ ਅਜ੍ਝੇਸਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਕਾਰੁਞ੍ਞਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਸਿਂ। ਅਦ੍ਦਸਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ, ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ, ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ, ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ [ਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ [ਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਯਂ ਵਾ ਪਦੁਮਿਨਿਯਂ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਿਨਿਯਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸਂਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸਂਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਸਮੋਦਕਂ ਠਿਤਾਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸਂਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਂ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਠਿਤਾਨਿ [ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਦਕੇਨ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕਂ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸਂ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ, ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ, ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ, ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਸਹਮ੍ਪਤਿਂ ਗਾਥਾਯ ਪਚ੍ਚਭਾਸਿਂ –

'ਅਪਾਰੁਤਾ ਤੇਸਂ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਰਾ,
ਯੇ ਸੋਤਵਨ੍ਤੋ ਪਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤੁ ਸਦ੍ਧਂ।
ਵਿਹਿਂਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣਂ ਨ ਭਾਸਿਂ,
ਧਮ੍ਮਂ ਪਣੀਤਂ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ'''ਤਿ॥

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਸਹਮ੍ਪਤਿ ‘ਕਤਾਵਕਾਸੋ ਖੋਮ੍ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯਾ’ਤਿ ਮਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

੨੮੪. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ; ਕੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਯਂ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਜਾਤਿਕੋ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ। ਸੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਙ੍ਕਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ’ਤਿ। ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ – ‘ਸਤ੍ਤਾਹਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਮਹਾਜਾਨਿਯੋ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ। ਸਚੇ ਹਿ ਸੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣੇਯ੍ਯ, ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ; ਕੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਯਂ ਖੋ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵ੍ਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਜਾਤਿਕੋ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਉਦਕਸ੍ਸ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ। ਸੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਅਭਿਦੋਸਕਾਲਙ੍ਕਤੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ। ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ – ‘ਅਭਿਦੋਸਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਮਹਾਜਾਨਿਯੋ ਖੋ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ। ਸਚੇ ਹਿ ਸੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣੇਯ੍ਯ , ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯਂ; ਕੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਬਹੁਕਾਰਾ ਖੋ ਮੇ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ, ਯੇ ਮਂ ਪਧਾਨਪਹਿਤਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਹਿਂਸੁ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਪਠਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ ਏਤਰਹਿ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ’ਤਿ? ਅਦ੍ਦਸਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਰੁਵੇਲਾਯਂ ਯਥਾਭਿਰਨ੍ਤਂ ਵਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਬਾਰਾਣਸੀ ਤੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਪਕ੍ਕਮਿਂ [ਪਕ੍ਕਾਮਿਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]।

੨੮੫. ‘‘ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਕੋ ਆਜੀਵਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾ [ਆਜੀਵਿਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਚ ਗਯਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਬੋਧਿਂ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਖੋ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਪਰਿਯੋਦਾਤੋ! ਕਂਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ, ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਕੋ ਵਾ ਤੇ ਸਤ੍ਥਾ, ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰੋਚੇਸੀ’ਤਿ ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਕਂ ਆਜੀਵਕਂ ਗਾਥਾਹਿ ਅਜ੍ਝਭਾਸਿਂ –

‘ਸਬ੍ਬਾਭਿਭੂ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂਹਮਸ੍ਮਿ, ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ।
ਸਬ੍ਬਞ੍ਜਹੋ ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਕਮੁਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਂ॥

‘ਨ ਮੇ ਆਚਰਿਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਦਿਸੋ ਮੇ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਸਦੇਵਕਸ੍ਮਿਂ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇ ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ॥

‘ਅਹਞ੍ਹਿ ਅਰਹਾ ਲੋਕੇ, ਅਹਂ ਸਤ੍ਥਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ।
ਏਕੋਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੀਤਿਭੂਤੋਸ੍ਮਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ॥

‘ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁਂ, ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਕਾਸਿਨਂ ਪੁਰਂ।
ਅਨ੍ਧੀਭੂਤਸ੍ਮਿਂ [ਅਨ੍ਧਭੂਤਸ੍ਮਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ, ਆਹਞ੍ਛਂ ਅਮਤਦੁਨ੍ਦੁਭਿ’ਨ੍ਤਿ॥

‘ਯਥਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ, ਪਟਿਜਾਨਾਸਿ, ਅਰਹਸਿ ਅਨਨ੍ਤਜਿਨੋ’ਤਿ!

‘ਮਾਦਿਸਾ ਵੇ ਜਿਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਪਤ੍ਤਾ ਆਸਵਕ੍ਖਯਂ।
ਜਿਤਾ ਮੇ ਪਾਪਕਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾਹਮੁਪਕ ਜਿਨੋ’ਤਿ॥

‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਕੋ ਆਜੀਵਕੋ ‘ਹੁਪੇਯ੍ਯਪਾਵੁਸੋ’ਤਿ [ਹੁਵੇਯ੍ਯਪਾਵੁਸੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਹੁਵੇਯ੍ਯਾਵੁਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਤ੍ਵਾ ਸੀਸਂ ਓਕਮ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਉਮ੍ਮਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ।

੨੮੬. ‘‘ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਬਾਰਾਣਸੀ ਇਸਿਪਤਨਂ ਮਿਗਦਾਯੋ ਯੇਨ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ। ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਖੋ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੂਰਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਣ੍ਠਪੇਸੁਂ [ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਕਤਿਕਂ ਸਣ੍ਠਪੇਸੁਂ (ਵਿਨਯਪਿਟਕੇ ਮਹਾਵਗ੍ਗੇ)] – ‘ਅਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ [ਬਾਹੁਲਿਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਸਾਰਤ੍ਥਦੀਪਨੀਟੀਕਾਯ ਸਮੇਤਿ] ਪਧਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ ਆਵਤ੍ਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ। ਸੋ ਨੇਵ ਅਭਿਵਾਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬੋ; ਨਾਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਆਸਨਂ ਠਪੇਤਬ੍ਬਂ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਿਸ੍ਸਤਿ ਨਿਸੀਦਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂਸੁ ਸਕਾਯ ਕਤਿਕਾਯ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਪੇਸੁਂ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਾਦੋਦਕਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਸੁਂ। ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮਂ ਨਾਮੇਨ ਚ ਆਵੁਸੋਵਾਦੇਨ ਚ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤਂ ਨਾਮੇਨ ਚ ਆਵੁਸੋਵਾਦੇਨ ਚ ਸਮੁਦਾਚਰਥ [ਸਮੁਦਾਚਰਿਤ੍ਥ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)]। ਅਰਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ । ਓਦਹਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਤਂ, ਅਮਤਮਧਿਗਤਂ, ਅਹਮਨੁਸਾਸਾਮਿ, ਅਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ‘ਤਾਯਪਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਇਰਿਯਾਯ ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਨਾਜ੍ਝਗਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ, ਕਿਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ ਏਤਰਹਿ ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ ਪਧਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ ਆਵਤ੍ਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸ’ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ, ਨ ਪਧਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਨ ਆਵਤ੍ਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ । ਅਰਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਓਦਹਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਤਂ, ਅਮਤਮਧਿਗਤਂ, ਅਹਮਨੁਸਾਸਾਮਿ, ਅਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ‘ਤਾਯਪਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਇਰਿਯਾਯ ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਨਾਜ੍ਝਗਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ, ਕਿਂ ਪਨ ਤ੍ਵਂ ਏਤਰਹਿ ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ ਪਧਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ ਆਵਤ੍ਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸ’ਨ੍ਤਿ? ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ...ਪੇ॰... ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ। ਤਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ‘ਤਾਯਪਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਗੋਤਮ, ਇਰਿਯਾਯ ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਤਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਨਾਜ੍ਝਗਮਾ

ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ, ਕਿਂ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਏਤਰਹਿ ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ ਪਧਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ ਆਵਤ੍ਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਸਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸ'ਨ੍ਤਿ?

''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਅਭਿਜਾਨਾਥ ਮੇ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਏਵਰੂਪਂ ਪਭਾਵਿਤਮੇਤ'ਨ੍ਤਿ [ਭਾਸਿਤਮੇਤਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਵਿਨਯੇਪਿ)]? 'ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ'। 'ਅਰਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਓਦਹਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੋਤਂ, ਅਮਤਮਧਿਗਤਂ, ਅਹਮਨੁਸਾਸਾਮਿ, ਅਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਮਿ। ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਤਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰਂ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਥਾ'ਤਿ।

''ਅਸਕ੍ਖਿਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ। ਦ੍ਵੇਪਿ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਓਵਦਾਮਿ, ਤਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਤਯੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਹਰਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ [ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਯਾਪੇਮ। ਤਯੋਪਿ ਸੁਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਓਵਦਾਮਿ, ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਆਹਰਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਛਬ੍ਬਗ੍ਗਿਯਾ ਯਾਪੇਮ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਯਾ ਏਵਂ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵਂ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਾ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਾਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾ ਅਜਾਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂਸੁ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਾ ਜਰਾਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਜਰਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾ ਅਜਰਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂਸੁ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਾ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਾ... ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੋਕਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਾ... ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਆਦੀਨਵਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਜ੍ਝਗਮਂਸੁ। ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਨੇਸਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਨੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ [ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਨੇਸਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ (ਕ॰)], ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ'ਤਿ।

੨੮੭. ''ਪਞ੍ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – 'ਅਨਯਮਾਪਨ੍ਨਾ ਬ੍ਯਸਨਮਾਪਨ੍ਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਪਾਪਿਮਤੋ' [ਪਾਪਿਮਤੋ''ਤਿ (?)]। 'ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਮਗੋ ਬਦ੍ਧੋ ਪਾਸਰਾਸਿਂ ਅਧਿਸਯੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – ਅਨਯਮਾਪਨ੍ਨੋ ਬ੍ਯਸਨਮਾਪਨ੍ਨੋ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯੋ ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਚ ਪਨ ਲੁਦ੍ਦੇ ਯੇਨ ਕਾਮਂ ਨ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ ਅਨਾਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – 'ਅਨਯਮਾਪਨ੍ਨਾ ਬ੍ਯਸਨਮਾਪਨ੍ਨਾ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਪਾਪਿਮਤੋ'। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਅਗਧਿਤਾ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਨਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – 'ਨ ਅਨਯਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਬ੍ਯਸਨਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਪਾਪਿਮਤੋ'।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਮਗੋ ਅਬਦ੍ਧੋ ਪਾਸਰਾਸਿਂ ਅਧਿਸਯੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਏਵਮਸ੍ਸ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ – 'ਨ ਅਨਯਮਾਪਨ੍ਨੋ ਨ ਬ੍ਯਸਨਮਾਪਨ੍ਨੋ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯੋ ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਚ ਪਨ ਲੁਦ੍ਦੇ ਯੇਨ ਕਾਮਂ ਪਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਅਗਧਿਤਾ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਨਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ

ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਏਵਮਸ੍ਸੁ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ‘ਨ ਅਨਯਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਬ੍ਯਸਨਮਾਪਨ੍ਨਾ ਨ ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯਾ ਪਾਪਿਮਤੋ’।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਰਞ੍ਞਕੋ ਮਗੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵਨੇ ਚਰਮਾਨੋ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਲੁਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ ਅਪਦਂ, ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਾਪਿਮਤੋ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਧਮਕਾਸਿ ਮਾਰਂ ਅਪਦਂ, ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਮਾਰਚਕ੍ਖੁਂ ਅਦਸ੍ਸਨਂ ਗਤੋ ਪਾਪਿਮਤੋ। ਤਿਣ੍ਣੋ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਨਾਪਾਥਗਤੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਾਪਿਮਤੋ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਪਾਸਰਾਸਿਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤਂ

੨੮੮. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਬ੍ਬਸੇਤੇਨ ਵਲ਼ਵਾਭਿਰਥੇਨ [ਵਲ਼ਭੀਰਥੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਦਿਵਾਦਿਵਸ੍ਸ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਿਲੋਤਿਕਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਪਿਲੋਤਿਕਂ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਂ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਹਨ੍ਦ, ਕੁਤੋ ਨੁ ਭਵਂ ਵਚ੍ਛਾਯਨੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਦਿਵਾਦਿਵਸ੍ਸਾ''ਤਿ?

''ਇਤੋ ਹਿ ਖੋ ਅਹਂ , ਭੋ, ਆਗਚ੍ਛਾਮਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕਾ''ਤਿ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਭਵਂ ਵਚ੍ਛਾਯਨੋ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ?

''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਮਞ੍ਞੇ''ਤਿ।

''ਕੋ ਚਾਹਂ, ਭੋ, ਕੋ ਚ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮਿ! ਸੋਪਿ ਨੂਨਸ੍ਸ ਤਾਦਿਸੋਵ ਯੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

''ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਖਲੁ ਭਵਂ ਵਚ੍ਛਾਯਨੋ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਪਸਂਸਾਯ ਪਸਂਸਤੀ''ਤਿ।

''ਕੋ ਚਾਹਂ, ਭੋ, ਕੋ ਚ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਪਸਂਸਿਸ੍ਸਾਮਿ?

''ਪਸਤ੍ਥਪਸਤ੍ਥੋਵ ਸੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

''ਕਂ ਪਨ ਭਵਂ ਵਚ੍ਛਾਯਨੋ ਅਤ੍ਥਵਸਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਏਵਂ ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ''ਤਿ [ਅਭਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]?

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ, ਕੁਸਲੋ ਨਾਗਵਨਿਕੋ ਨਾਗਵਨਂ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਨਾਗਵਨੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਪਦਂ, ਦੀਘਤੋ ਚ ਆਯਤਂ, ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਤਂ। ਸੋ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ – 'ਮਹਾ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਅਹਂ, ਭੋ, ਯਤੋ ਅਦ੍ਦਸਂ ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਦਾਨਿ ਅਥਾਹਂ ਨਿਟ੍ਠਮਗਮਂ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

੨੮੯. ''ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਇਧਾਹਂ, ਭੋ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਏਕਚ੍ਚੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤੇ ਨਿਪੁਣੇ ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦੇ ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪੇ, ਤੇ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ [ਵੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਵਿ + ਅਵ + ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ] ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਤੇ ਸੁਣਨ੍ਤਿ – 'ਸਮਣੋ ਖਲੁ, ਭੋ, ਗੋਤਮੋ ਅਮੁਕਂ ਨਾਮ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਓਸਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਤੇ ਪਞ੍ਹਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ – 'ਇਮਂ ਮਯਂ ਪਞ੍ਹਂ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ। ਏਵਂ ਚੇ ਨੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਮਯਂ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮ। ਏਵਂ ਚੇਪਿ ਨੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਮਯਂ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸੁਣਨ੍ਤਿ – 'ਸਮਣੋ ਖਲੁ, ਭੋ, ਗੋਤਮੋ ਅਮੁਕਂ ਨਾਮ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਓਸਟੋ'ਤਿ। ਤੇ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤਿ। ਤੇ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਸਮਾਦਪਿਤਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਾ ਨ ਚੇਵ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋਸ੍ਸ [ਕੁਤਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ? ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਮਣਸ੍ਸੇਵ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਦਾਹਂ, ਭੋ, ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਇਮਂ ਪਠਮਂ ਪਦਂ ਅਦ੍ਦਸਂ ਅਥਾਹਂ ਨਿਟ੍ਠਮਗਮਂ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਾਹਂ, ਭੋ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤੇ...ਪੇ॰... ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤੇ...ਪੇ॰... ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤੇ ਨਿਪੁਣੇ ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦੇ ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪੇ ਤੇ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਤੇ ਸੁਣਨ੍ਤਿ – 'ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋ

ਅਮੁਕੰ ਨਾਮ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਓਸਰਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਤੇ ਪਞ੍ਹੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ 'ਇਮੰ ਮਯੰ ਪਞ੍ਹੰ ਸਮਣੰ ਗੋਤਮੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮ। ਏਵੰ ਚੇ ਨੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵਮਸ੍ਸ ਮਯੰ ਵਾਦੰ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮ। ਏਵੰ ਚੇਪਿ ਨੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਏਵੰ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰਪਿਸ੍ਸ ਮਯੰ ਵਾਦੰ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ। ਤੇ ਸੁਣਨ੍ਤਿ 'ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋ ਅਮੁਕੰ ਨਾਮ ਗਾਮੰ ਵਾ ਨਿਗਮੰ ਵਾ ਓਸਟੋ'ਤਿ। ਤੇ ਯੇਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਸਮਾਦਪੇਤਿ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤਿ ਸਮ੍ਪਹੰਸੇਤਿ। ਤੇ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਸਮਾਦਪਿਤਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤਾ ਸਮ੍ਪਹੰਸਿਤਾ ਨ ਚੇਵ ਸਮਣੰ ਗੋਤਮੰ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋਸ੍ਸ ਵਾਦੰ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ? ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਮਣੰਯੇਵ ਗੋਤਮੰ ਓਕਾਸੰ ਯਾਚਨ੍ਤਿ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ। ਤੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਿ [ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ (ਸੀ॰)]। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਮਾਨਾ ਵੂਪਕਟ੍ਠਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ – ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਨ੍ਤਿ ਤਦਨੁਤ੍ਤਰੰ – ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – 'ਮਨੰ ਵਤ, ਭੋ, ਅਨਸ੍ਸਾਮ, ਮਨੰ ਵਤ, ਭੋ, ਪਨਸ੍ਸਾਮ; ਮਯਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸਮਣਾਵ ਸਮਾਨਾ ਸਮਣਮ੍ਹਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਮ੍ਹ, ਅਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਵ ਸਮਾਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮ੍ਹਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਮ੍ਹ, ਅਨਰਹਨ੍ਤੋਵ ਸਮਾਨਾ ਅਰਹਨ੍ਤਮ੍ਹਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਮ੍ਹ। ਇਦਾਨਿ ਖੋਮ੍ਹ ਸਮਣਾ, ਇਦਾਨਿ ਖੋਮ੍ਹ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ, ਇਦਾਨਿ ਖੋਮ੍ਹ ਅਰਹਨ੍ਤੋ'ਤਿ। ਯਦਾਹੰ, ਭੋ, ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਇਮੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਪਦੰ ਅਦ੍ਦਸੰ ਅਥਾਹੰ ਨਿਟ੍ਠਮਗਮੰ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'''ਤਿ।

''ਯਤੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਭੋ, ਸਮਣੇ ਗੋਤਮੇ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਦਾਨਿ ਅਦ੍ਦਸੰ ਅਥਾਹੰ ਨਿਟ੍ਠਮਗਮੰ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'''ਤਿ।

੨੯੦. ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਬ੍ਬਸੇਤਾ ਵਲ਼ਵਾਭਿਰਥਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਏਕੰਸੰ ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਉਦਾਨੰ ਉਦਾਨੇਸਿ – ''ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ; ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ; ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਮਯਮ੍ਪਿ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਤੇਨ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਮ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਕੋਚਿਦੇਵ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ''ਤਿ! ਅਥ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯਾਵਤਕੋ ਅਹੋਸਿ ਪਿਲੋਤਿਕੇਨ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਯਥਾ ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤਿ ਤੰ ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭੋ''ਤਿ ਖੋ ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੨੯੧. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਾਗਵਨਿਕੋ ਨਾਗਵਨੰ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ। ਸੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਨਾਗਵਨੇ ਮਹਨ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਿਪਦੰ, ਦੀਘਤੋ ਚ ਆਯਤੰ, ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਤੰ। ਯੋ ਹੋਤਿ ਕੁਸਲੋ ਨਾਗਵਨਿਕੋ ਨੇਵ ਤਾਵ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਮਹਾ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਾਗਵਨੇ ਵਾਮਨਿਕਾ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਮਹਾਪਦਾ, ਤਾਸੰ ਪੇਤੰ ਪਦੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ।

''ਸੋ ਤਮਨੁਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਮਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਗਵਨੇ ਮਹਨ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਿਪਦੰ, ਦੀਘਤੋ ਚ ਆਯਤੰ, ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਤੰ, ਉਚ੍ਚਾ ਚ ਨਿਸੇਵਿਤੰ। ਯੋ ਹੋਤਿ ਕੁਸਲੋ ਨਾਗਵਨਿਕੋ ਨੇਵ ਤਾਵ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਮਹਾ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਾਗਵਨੇ ਉਚ੍ਚਾ ਕਾਲ਼ਾਰਿਕਾ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਮਹਾਪਦਾ, ਤਾਸੰ ਪੇਤੰ ਪਦੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ।

''ਸੋ ਤਮਨੁਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਮਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਗਵਨੇ ਮਹਨ੍ਤੰ ਹਤ੍ਥਿਪਦੰ, ਦੀਘਤੋ ਚ ਆਯਤੰ, ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਤੰ, ਉਚ੍ਚਾ ਚ ਨਿਸੇਵਿਤੰ, ਉਚ੍ਚਾ ਚ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਆਰਞ੍ਜਿਤਾਨਿ। ਯੋ ਹੋਤਿ ਕੁਸਲੋ ਨਾਗਵਨਿਕੋ ਨੇਵ ਤਾਵ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਮਹਾ ਵਤ, ਭੋ, ਨਾਗੋ'ਤਿ। ਤੰ

ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਾਗਵਨੇ ਉਚ੍ਚਾ ਕਣੇਰੁਕਾ ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋ ਮਹਾਪਦਾ, ਤਾਸਂ ਪੇਤਂ ਪਦਂ ਅਸ੍ਸਾਤਿ।

''ਸੋ ਤਮਨੁਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਮਨੁਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨਾਗਵਨੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਤ੍ਥਿਪਦਂ, ਦੀਘਤੋ ਚ ਆਯਤਂ, ਤਿਰਿਯਞ੍ਚ ਵਿਤ੍ਥਤਂ, ਉਚ੍ਚਾ ਚ ਨਿਸੇਵਿਤਂ, ਉਚ੍ਚਾ ਚ ਦਨ੍ਤੇਹਿ ਆਰਞ੍ਜਿਤਾਨਿ, ਉਚ੍ਚਾ ਚ ਸਾਖਾਭਙ੍ਗਂ। ਤਞ੍ਚ ਨਾਗਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਂ ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਗਤਂ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਂ ਵਾ। ਸੋ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਅਯਮੇਵ ਸੋ ਮਹਾਨਾਗੋ'ਤਿ।

''ਏਵਮੇਵ ਖੋ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਸਦੇਵਕਂ ਸਮਾਰਕਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਂ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ; ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ ਗਹਪਤਿ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ। ਸੋ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਰਜੋਪਥੋ , ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। ਨਯਿਦਂ ਸੁਕਰਂ ਅਗਾਰਂ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤੁਂ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਪਹਾਯ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਪਹਾਯ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਤਿ।

੨੯੨. ''ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਹਾਯ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ। ਅਥੇਨੇਨ ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਹਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ ਆਰਾਚਾਰੀ ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਗਾਮਧਮ੍ਮਾ।

''ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ [ਠੇਤੋ (ਸਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ।

''ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ ਸਹਿਤਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ।

''ਫਰੁਸਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਕਾਲਵਾਦੀ ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ, ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ।

੨੯੩. ''ਸੋ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ, ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ, ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਧਾਰਣਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਮਕਮੰਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਦਾਸਿਦਾਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਜੇਲ਼ਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੂਤੇਯ੍ਯਪਹਿਣਗਮਨਾਨੁਯੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੁਲਾਕੂਟਕੰਸਕੂਟਮਾਨਕੂਟਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਕ੍ਕੋਟਨਵਞ੍ਚਨਨਿਕਤਿਸਾਚਿਯੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਛੇਦਨਵਧਬਨ੍ਧਨਵਿਪਰਾਮੋਸਆਲੋਪਸਹਸਾਕਾਰਾ [ਸਾਹਸਾਕਾਰਾ (ਕ॰)] ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ [ਇਮਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰੰ ''ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ ਵਚਨੰ ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ ਆਗਤੰ, ਤੰ ਇਧ ਸਨ੍ਤੋਸਕਥਾਵਸਾਨੇ ਆਗਤੰ, ਸਾ ਚ ਸਨ੍ਤੋਸਕਥਾ ਤਤ੍ਥ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ ਆਗਤਾ]।

੨੯੪. ''ਸੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। ਸੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਡੇਤਿ ਸਪਤ੍ਤਭਾਰੋਵ ਡੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। ਸੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ।

੨੯੫. ''ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਬ੍ਯਾਸੇਕਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ।

''ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ , ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸੰਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ।

੨੯੬. ''ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, (ਇਮਾਯ ਚ ਅਰਿਯਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ) [( ) ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਾਠੋ ਇਧ ਨਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਚਤੁਕ੍ਕਙ੍ਗੁਤ੍ਤਰੇ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਟੀਕਾਸੁ ਚ ਤਦਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਏਤ੍ਥ ਪਟੀਪੂਰਿਤੋ] ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਗਿਰਿਗੁਹੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੰ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੰ। ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ, ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ, ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝੰ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਦੋਸੰ ਪਹਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਹਰਤਿ,

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕਥਂਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ।

੨੯੭. ''ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਪਦਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਨਿਸੇਵਿਤਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਾਰਞ੍ਜਿਤਂ ਇਤਿਪਿ। ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਾਵ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ...ਪੇ॰... ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ 'ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ'ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ...ਪੇ॰... ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਪਦਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਨਿਸੇਵਿਤਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਾਰਞ੍ਜਿਤਂ ਇਤਿਪਿ। ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਾਵ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

੨੯੮. ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਪਦਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਨਿਸੇਵਿਤਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਾਰਞ੍ਜਿਤਂ ਇਤਿਪਿ। ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਾਵ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ...ਪੇ॰... ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਪਦਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਨਿਸੇਵਿਤਂ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਾਰਞ੍ਜਿਤਂ ਇਤਿਪਿ। ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਾਵ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

੨੯੯. ''ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ 'ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। 'ਇਮੇ ਆਸਵਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, 'ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਪਦਂ ਇਤਿਪਿ,

ਤਥਾਗਤਨਿਸੇਵਿਤੰ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਾਰਞ੍ਜਿਤੰ ਇਤਿਪਿ। ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤਾਵ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਚ੍ਛਤਿ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਜਾਨਤੋ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ , ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣੰ ਹੋਤਿ। 'ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤਪਦੰ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਨਿਸੇਵਿਤੰ ਇਤਿਪਿ, ਤਥਾਗਤਾਰਞ੍ਜਿਤੰ ਇਤਿਪਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰਿਪੂਰੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਜਾਣੁਸ੍ਸੋਣਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗੰ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤੰ ਧਾਰੇਯ੍ਯ – ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਸਾਹੰ ਭਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤਮੰ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮਿ, ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਉਪਾਸਕੰ ਮੰ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤੰ ਸਰਣੰ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤੰ

੩੦੦. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿ। ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਯਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਜਙ੍ਗਲਾਨੰ ਪਾਣਾਨੰ ਪਦਜਾਤਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਤਾਨਿ ਹਤ੍ਥਿਪਦੇ ਸਮੋਧਾਨੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਪਦੰ ਤੇਸੰ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ ਯਦਿਦੰ ਮਹਨ੍ਤਤ੍ਤੇਨ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ , ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ''।

੩੦੧. ''ਕਤਮਞ੍ਚਾਵੁਸੋ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ? ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛੰ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ; ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ, ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਕਤਮੇ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ? ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ।

''ਕਤਮੋ ਚਾਵੁਸੋ, ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ? ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪੰ।

''ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ? ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਆਪੋਧਾਤੁ , ਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਵਾਯੋਧਾਤੁ।

੩੦੨. ''ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਥਵੀਧਾਤੁ? ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਿਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾ। ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ? ਯੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਕਕ੍ਖਲ਼ੰ ਖਰਿਗਤੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੰ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਕੇਸਾ ਲੋਮਾ ਨਖਾ ਦਨ੍ਤਾ ਤਚੋ ਮੰਸੰ ਨ੍ਹਾਰੁ ਅਟ੍ਠਿ ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਵਕ੍ਕੰ ਹਦਯੰ ਯਕਨੰ ਕਿਲੋਮਕੰ ਪਿਹਕੰ ਪਪ੍ਫਾਸੰ ਅਨ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਗੁਣੰ ਉਦਰਿਯੰ ਕਰੀਸੰ, ਯੰ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਕਕ੍ਖਲ਼ੰ ਖਰਿਗਤੰ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨੰ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ। ਯਾ ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਯਾ ਚ ਬਾਹਿਰਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ, ਪਥਵੀਧਾਤੁਰੇਵੇਸਾ। 'ਤੰ ਨੇਤੰ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ – ਏਵਮੇਤੰ ਯਥਾਭੂਤੰ

ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਾਜੇਤਿ।

''ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਬਾਹਿਰਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਪਕੁਪ੍ਪਤਿ [ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਪਕੁਪ੍ਪਤਿ (ਕ॰)]। ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਬਾਹਿਰਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਨਾਮ, ਆਵੁਸੋ, ਬਾਹਿਰਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਤਾਵ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਖਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਂ ਪਨਿਮਸ੍ਸ ਮਤ੍ਤਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ 'ਅਹਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਮੀ'ਤਿ ਵਾ? ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਨੋਤੇਵੇਤ੍ਥ ਹੋਤਿ।

''ਤਞ੍ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਰੇ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਰੋਸੇਨ੍ਤਿ ਵਿਹੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ । ਸਾ ਚ ਖੋ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਨੋ ਅਪਟਿਚ੍ਚ। ਕਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ? ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ'। ਸੋ [ਸੋਪਿਖੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸੋਪਿ (ਕ॰)] ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਧਾਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਤਞ੍ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਰੇ ਅਨਿਟ੍ਠੇਹਿ ਅਕਨ੍ਤੇਹਿ ਅਮਨਾਪੇਹਿ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਪਾਣਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਲੇਡ੍ਡੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਦਣ੍ਡਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਸਤ੍ਥਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਤਥਾਭੂਤੋ ਖੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਯਥਾਭੂਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਪਾਣਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ, ਲੇਡ੍ਡੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ, ਦਣ੍ਡਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ਕਕਚੂਪਮੋਵਾਦੇ – ''ਉਭਤੋਦਣ੍ਡਕੇਨ ਚੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਕਚੇਨ ਚੋਰਾ ਓਚਰਕਾ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਓਕਨ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯੋ ਮਨੋ ਪਦੂਸੇਯ੍ਯ ਨ ਮੇ ਸੋ ਤੇਨ ਸਾਸਨਕਰੋ''ਤਿ। ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਵੀਰਿਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਕਾਯੋ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ, ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ। ਕਾਮਂ ਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਪਾਣਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ, ਲੇਡ੍ਡੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ, ਦਣ੍ਡਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ, ਸਤ੍ਥਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ, ਕਰੀਯਤਿ ਹਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨ'ਨ੍ਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਅਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾ, ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤੀ'ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਣਿਸਾ ਸਸੁਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – 'ਅਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ ਨ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾ, ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ, ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਹੁਕਤਂ ਹੋਤਿ।

੩੦੩. ''ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਆਪੋਧਾਤੁ? ਆਪੋਧਾਤੁ ਸਿਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾ। ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਆਪੋਧਾਤੁ? ਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਆਪੋ ਆਪੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਪਿਤ੍ਤਂ ਸੇਮ੍ਹਂ ਪੁਬ੍ਬੋ ਲੋਹਿਤਂ ਸੇਦੋ ਮੇਦੋ ਅਸ੍ਸੁ ਵਸਾ ਖੇਲ਼ੋ ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਲਸਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਆਪੋ ਆਪੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਆਪੋਧਾਤੁ। ਯਾ ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਯਾ ਚ ਬਾਹਿਰਾ ਆਪੋਧਾਤੁ, ਆਪੋਧਾਤੁਰੇਵੇਸਾ। 'ਤਂ ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਾਜੇਤਿ।

''ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਬਾਹਿਰਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਪਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਸਾ ਗਾਮਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਨਿਗਮਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਜਨਪਦਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਜਨਪਦਪਦੇਸਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਿਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਿਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਛਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਯੋਜਨਸਤਿਕਾਨਿਪਿ ਉਦਕਾਨਿ ਓਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਸਤ੍ਤਤਾਲਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਛਤ੍ਤਾਲਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਤਾਲਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਤਾਲਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਤਿਤਾਲਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਦ੍ਵਿਤਾਲਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਤਾਲਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ [ਤਾਲਂਪਿ (ਸੀ॰)] ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਸਤ੍ਤਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਛਪ੍ਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਪਞ੍ਚਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਚਤੁਪ੍ਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਤਿਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਦ੍ਵਿਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਪੋਰਿਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ [ਪੋਰਿਸਂਪਿ (ਸੀ॰)] ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਡ੍ਢਪੋਰਿਸਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਕਟਿਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਜਾਣੁਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਗੋਪ੍ਫਕਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ, ਯਂ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਅਙ੍ਗੁਲਿਪਬ੍ਬਤੇਮਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਉਦਕਂ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਨਾਮ, ਆਵੁਸੋ, ਬਾਹਿਰਾਯ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਤਾਵ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਖਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਂ ਪਨਿਮਸ੍ਸ ਮਤ੍ਤਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ 'ਅਹਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ' ਵਾ? ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਨੋਤੇਵੇਤ੍ਥ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਹੁਕਤਂ ਹੋਤਿ।

੩੦੪. ''ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਤੇਜੋਧਾਤੁ? ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਸਿਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾ। ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ? ਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਤੇਜੋ ਤੇਜੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਯੇਨ ਚ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਜੀਰੀਯਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ, ਯੇਨ ਚ ਅਸਿਤਪੀਤਖਾਯਿਤਸਾਯਿਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਣਾਮਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਤੇਜੋ ਤੇਜੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ। ਯਾ ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਯਾ ਚ ਬਾਹਿਰਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਰੇਵੇਸਾ। 'ਤਂ ਨੇਤਂ ਮਮ , ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਾਜੇਤਿ।

''ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਬਾਹਿਰਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਪਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਸਾ ਗਾਮਮ੍ਪਿ ਦਹਤਿ, ਨਿਗਮਮ੍ਪਿ ਦਹਤਿ, ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਦਹਤਿ, ਜਨਪਦਮ੍ਪਿ ਦਹਤਿ, ਜਨਪਦਪਦੇਸਮ੍ਪਿ ਦਹਤਿ। ਸਾ ਹਰਿਤਨ੍ਤਂ ਵਾ ਪਨ੍ਥਨ੍ਤਂ ਵਾ ਸੇਲਨ੍ਤਂ ਵਾ ਉਦਕਨ੍ਤਂ ਵਾ ਰਮਣੀਯਂ ਵਾ ਭੂਮਿਭਾਗਂ ਆਗਮ੍ਮ ਅਨਾਹਾਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪਤ੍ਤੇਨਪਿ ਨ੍ਹਾਰੁਦਦ੍ਦੁਲੇਨਪਿ ਅਗ੍ਗਿਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ । ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਨਾਮ, ਆਵੁਸੋ, ਬਾਹਿਰਾਯ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਤਾਵ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਖਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਂ ਪਨਿਮਸ੍ਸ ਮਤ੍ਤਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ 'ਅਹਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਮੀ'ਤਿ ਵਾ? ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਨੋਤੇਵੇਤ੍ਥ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਹੁਕਤਂ ਹੋਤਿ।

੩੦੫. ''ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਵਾਯੋਧਾਤੁ? ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਸਿਯਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਿਯਾ ਬਾਹਿਰਾ। ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ? ਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾਯੋ ਵਾਯੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਉਦ੍ਧਙ੍ਗਮਾ ਵਾਤਾ, ਅਧੋਗਮਾ ਵਾਤਾ, ਕੁਚ੍ਛਿਸਯਾ ਵਾਤਾ, ਕੋਟ੍ਠਾਸਯਾ [ਕੋਟ੍ਠਸਯਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਾਤਾ, ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਵਾਤਾ, ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਪਸ੍ਸਾਸੋ ਇਤਿ, ਯਂ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵਾਯੋ ਵਾਯੋਗਤਂ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ। ਯਾ ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ

ਵਾਯੋਧਾਤੁ, ਯਾ ਚ ਬਾਹਿਰਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ, ਵਾਯੋਧਾਤੁਰੇਵੇਸਾ। ‘ਤਂ ਨੇਤਂ ਮਮ ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਰਾਜੇਤਿ।

‘‘ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਬਾਹਿਰਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਪਕੁਪ੍ਪਤਿ। ਸਾ ਗਾਮਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਨਿਗਮਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਨਗਰਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਜਨਪਦਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ, ਜਨਪਦਪਦੇਸਮ੍ਪਿ ਵਹਤਿ। ਹੋਤਿ ਖੋ ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯਂ ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਤਾਲਵਣ੍ਟੇਨਪਿ ਵਿਧੂਪਨੇਨਪਿ ਵਾਤਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਓਸ੍ਸਵਨੇਪਿ ਤਿਣਾਨਿ ਨ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਹਿ ਨਾਮ, ਆਵੁਸੋ, ਬਾਹਿਰਾਯ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਤਾਵ ਮਹਲ੍ਲਿਕਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਖਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਯਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਂ ਪਨਿਮਸ੍ਸ ਮਤ੍ਤਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ‘ਅਹਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮਮਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਮੀ’ਤਿ ਵਾ? ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਨੋਤੇਵੇਤ੍ਥ ਹੋਤਿ।

‘‘ਤਞ੍ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਰੇ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਰੋਸੇਨ੍ਤਿ ਵਿਹੇਸੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖੋ ਮੇ ਅਯਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਚ ਖੋ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਨੋ ਅਪਟਿਚ੍ਚ। ਕਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ? ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ। ਸੋਪਿ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ , ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਧਾਤਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਪਸੀਦਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਤਞ੍ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਰੇ ਅਨਿਟ੍ਠੇਹਿ ਅਕਨ੍ਤੇਹਿ ਅਮਨਾਪੇਹਿ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਪਾਣਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਲੇਡ੍ਡੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਦਣ੍ਡਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ ਸਤ੍ਥਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨਪਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ‘ਤਥਾਭੂਤੋ ਖੋ ਅਯਂ ਕਾਯੋ ਯਥਾਭੂਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਪਾਣਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ, ਲੇਡ੍ਡੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ, ਦਣ੍ਡਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ਕਕਚੂਪਮੋਵਾਦੇ ‘‘ਉਭਤੋਦਣ੍ਡਕੇਨ ਚੇਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਕਚੇਨ ਚੋਰਾ ਓਚਰਕਾ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਓਕਨ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ। ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯੋ ਮਨੋ ਪਦੂਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਮੇ ਸੋ ਤੇਨ ਸਾਸਨਕਰੋ’’ਤਿ। ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਵੀਰਿਯਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਕਾਯੋ ਅਸਾਰਦ੍ਧੋ, ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਂ। ਕਾਮਂ ਦਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਪਾਣਿਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ, ਲੇਡ੍ਡੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ, ਦਣ੍ਡਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ, ਸਤ੍ਥਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਪਿ ਕਮਨ੍ਤੁ। ਕਰੀਯਤਿ ਹਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨ’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਅਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾ, ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ। ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤੀ’ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਣਿਸਾ ਸਸੁਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਸਂਵੇਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – ‘ਅਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਲਾਭਾ, ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ ਵਤ ਮੇ, ਨ ਵਤ ਮੇ ਸੁਲਦ੍ਧਂ। ਯਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤੀ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਚੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਹੁਕਤਂ ਹੋਤਿ।

੩੦੬. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵਲ੍ਲਿਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਣਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਕਾਸੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਅਗਾਰਂ ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਨ੍ਹਾਰੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਮਂਸਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਚਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਕਾਸੋ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਰੂਪਂ ਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ, ਆਵੁਸੋ, ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਬਾਹਿਰਾ ਚ ਰੂਪਾ ਨ ਆਪਾਥਂ

ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਭਾਗਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ [ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਪਿ (?)], ਆਵੁਸੋ, ਚਕ੍ਖੁੰ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ ਬਾਹਿਰਾ ਚ ਰੂਪਾ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਭਾਗਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁੰ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, ਬਾਹਿਰਾ ਚ ਰੂਪਾ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਜ੍ਜੋ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਭਾਗਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਰੂਪੰ ਤੰ ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ ਸਾ ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਸਾ ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੇ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯੰ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਏਵਞ੍ਹਿ ਕਿਰ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਸਮਵਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – 'ਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਯੋ ਧਮ੍ਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖੋ ਪਨਿਮੇ ਯਦਿਦੰ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਯੋ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦੋ ਆਲਯੋ ਅਨੁਨਯੋ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ। ਯੋ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੰ, ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਹੁਕਤੰ ਹੋਤਿ।

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਞ੍ਚੇਵ, ਆਵੁਸੋ, ਸੋਤੰ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਘਾਨੰ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ... ਕਾਯੋ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ... ਮਨੋ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਬਾਹਿਰਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨੋ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਭਾਗਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੋ ਚੇਵ, ਆਵੁਸੋ, ਮਨੋ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਬਾਹਿਰਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਤਜ੍ਜੋ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਭਾਗਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੋ ਚੇਵ ਮਨੋ ਅਪਰਿਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਬਾਹਿਰਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਆਪਾਥੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਜ੍ਜੋ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਏਵੰ ਤਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਭਾਗਸ੍ਸ ਪਾਤੁਭਾਵੋ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਰੂਪੰ ਤੰ ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾ ਸਾ ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯਾ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਸਾ ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੇ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯੰ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਏਵਞ੍ਹਿ ਕਿਰ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਸਮਵਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਯੋ ਧਮ੍ਮੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖੋ ਪਨਿਮੇ ਯਦਿਦੰ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਯੋ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦੋ ਆਲਯੋ ਅਨੁਨਯੋ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ। ਯੋ ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗਵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੰ ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਹੁਕਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਮਹਾਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤੰ

੩੦੭. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਦੇਵਦਤ੍ਤੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਦੇਵਦਤ੍ਤੰ ਆਰਬ੍ਭ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ –

''ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ'ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਵਾ [ਲਾਭੀ ਸਿਲੋਕਵਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਲਾਭੀ ਸਕ੍ਕਾਰ ਸਿਲੋਕਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤਾ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ'ਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਪਟਿਕਂ, ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨ ਵਤਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ। ਤਥਾ ਹਯਂ [ਤਥਾਪਾਯਂ (ਕ॰)] ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਪਟਿਕਂ, ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ , ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ'ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਵਾ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤਾ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ'ਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ; ਤੇਨ ਚ ਵੋਸਾਨਂ ਆਪਾਦਿ।

੩੦੮. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ'ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ'ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚਂ, ਪਪਟਿਕਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨ ਵਤਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ। ਤਥਾ ਹਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚਂ, ਪਪਟਿਕਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ; ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’’ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਪਟਿਕਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ; ਤੇਨ ਚ ਵੋਸਾਨਂ ਆਪਾਦਿ।

੩੦੯. ‘‘ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ । ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ’ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਤਚਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ‘ਨ ਵਤਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰਂ , ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ। ਤਥਾ ਹਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਤਚਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’’ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ’ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ

ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਚਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ; ਤੇਨ ਚ ਵੋਸਾਨਂ ਆਪਾਦਿ।

੩੧੦. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ'ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਜਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨ ਵਤਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰਂ ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚਂ ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕਂ ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ। ਤਥਾ ਹਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ'ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਾਮਿ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਜਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਪਮਾਦਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ; ਤੇਨ ਚ ਵੋਸਾਨਂ ਆਪਾਦਿ।

੩੧੧. ''ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ

ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’ਤਿ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ , ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ [ਅਟ੍ਠਾਨੰ ਖੋ ਪਨੇਤੰ (ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਯ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਯੇਥ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਸਾਰਞ੍ਞੇਵ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਮਾਨੋ। ਤਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਵਤਾਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰੰ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁੰ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚੰ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕੰ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸੰ। ਤਥਾ ਹਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਸਾਰਞ੍ਞੇਵ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯੰ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’ਤਿ। ਸੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਮਾਦੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਵਕਾਸੋ ਯੰ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਾਯ ਅਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਹਾਯੇਥ।

‘‘ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਯਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਾਨਿਸੰਸੰ, ਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਨਿਸੰਸੰ, ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਨਿਸੰਸੰ, ਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਨਿਸੰਸੰ। ਯਾ ਚ ਖੋ ਅਯੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ – ਏਤਦਤ੍ਥਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਏਤੰ ਸਾਰੰ ਏਤੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਨਵਮੰ।

੧੦. ਚੂਲ਼ਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤੰ

੩੧੨. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਪਿਙ੍ਗਲਕੋਚ੍ਛੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਪਿਙ੍ਗਲਕੋਚ੍ਛੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯੇਮੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਙ੍ਘਿਨੋ ਗਣਿਨੋ ਗਣਾਚਰਿਯਾ ਞਾਤਾ ਯਸਸ੍ਸਿਨੋ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤਾ, ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਪੂਰਣੋ ਕਸ੍ਸਪੋ, ਮਕ੍ਖਲਿ ਗੋਸਾਲੋ, ਅਜਿਤੋ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੋ, ਪਕੁਧੋ ਕਚ੍ਚਾਯਨੋ, ਸਞ੍ਚਯੋ [ਸਞ੍ਜਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਗਣ੍ਠੋ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਸਕਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੁ ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਾਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੁ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੁ ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਾਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੂ''ਤਿ? ''ਅਲੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਿਟ੍ਠਤੇਤੰ – ਸਬ੍ਬੇਤੇ ਸਕਾਯ ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੁ ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਾਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੁ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੁ ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਾਬ੍ਭਞ੍ਞੰਸੂਤਿ। ਧਮ੍ਮੰ ਤੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੰ ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭੋ''ਤਿ ਖੋ ਪਿਙ੍ਗਲਕੋਚ੍ਛੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੩੧੩. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਪਟਿਕੰ, ਸਾਖਾਪਲਾਸੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨ ਵਤਾਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸੰ। ਤਥਾ ਹਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਪਟਿਕੰ, ਸਾਖਾਪਲਾਸੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯੰ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

੩੧੪. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚੰ , ਪਪਟਿਕੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨ ਵਤਾਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸੰ। ਤਥਾ ਹਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚੰ ਪਪਟਿਕੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯੰ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

੩੧੫. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁੰ, ਤਚੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – 'ਨ ਵਤਾਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕੰ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸੰ। ਤਥਾ ਹਯੰ ਭਵੰ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁੰ, ਤਚੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯੰ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ।

੩੧੬. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰੰ, ਫੇਗ੍ਗੁੰ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਤਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵੰ

ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਨ ਵਤਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਰਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ। ਤਥਾ ਹਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ, ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ।

੩੧੭. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਸਾਰਞ੍ਞੇਵ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਮਾਨੋ। ਤਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਵਤਾਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਂ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਫੇਗ੍ਗੁਂ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਤਚਂ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਪਪਟਿਕਂ, ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ। ਤਥਾ ਹਯਂ ਭਵਂ ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਸਾਰਞ੍ਞੇਵ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ।

੩੧੮. ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਵਾ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤਾ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ’ਤਿ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਨ ਵਾਯਮਤਿ, ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਪਪਟਿਕਂ, ਸਾਖਾਪਲਾਸਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦਾਮਿ।

੩੧੯. ‘‘ਇਧ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਵਾਯਮਤਿ , ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ – ‘ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ’ਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਨ ਵਾਯਮਤਿ, ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ ਸਾਰਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਤਚਂ, ਪਪਟਿਕਂ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ‘ਸਾਰ’ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ, ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਨਾਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦਾਮਿ।

੩੨੦. ‘‘ਇਧ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ, ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ’ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ

ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ੧ਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ੧ਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ । ਸੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ – 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ੧ਿਬ੍ਭਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ, ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ਨ ੧ਾਯਮਤਿ, ਓਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗ੧ੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰ੧ਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇ੧ ਸਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਫੇਗ੍ਗੁੰ, ਤਚੰ ਛੇਤ੍੧ਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯੰ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨੁਭ੧ਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥੂਪਮਾਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ੧ਦਾਮਿ।

੩੨੧. ''ਇਧ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ'ਤਿ। ਸੋ ਏ੧ੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ੧ਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ੧ਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ੧ਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ । ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ – 'ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਜਾਨੰ ਪਸ੍ਸੰ ੧ਿਹਰਾਮਿ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਜਾਨੰ ਅਪਸ੍ਸੰ ੧ਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ। ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ਨ ੧ਾਯਮਤਿ, ਓਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗ੧ੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰ੧ਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇ੧ ਸਾਰੰ, ਫੇਗ੍ਗੁੰ ਛੇਤ੍੧ਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯੰ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਨਾਨੁਭ੧ਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥੂਪਮਾਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ੧ਦਾਮਿ।

੩੨੨. ''ਇਧ ਪਨ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ – 'ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇ੧ੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ , ਦੁਕ੍ਖੋਤਿਣ੍ਣੋ ਦੁਕ੍ਖਪਰੇਤੋ , ਅਪ੍ਪੇ੧ ਨਾਮ ਇਮਸ੍ਸ ਕੇ੧ਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥਾ'ਤਿ। ਸੋ ਏ੧ੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ। ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕੇਨ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦੰ ਜਨੇਤਿ, ੧ਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨ੧ੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦੰ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਤਿ, ਨ ਪਰੰ ੧ੰਭੇਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ

ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਵਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤਾਯ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਵਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ। ਸੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਆਰਾਧੇਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਚ ਖੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਸੋ ਤੇਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚ ਯੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ, ਵਾਯਮਤਿ, ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਾਥਲਿਕੋ।

੩੨੩. ‘‘ਕਤਮੇ ਚ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ? ਇਧ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਚ

ਪਣੀਤਤਰੋ ਚ। ਇਮੇ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾ ਚ ਪਣੀਤਤਰਾ ਚ।

੩੨੪. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਸਾਰਵਤੋ ਸਾਰਂਯੇਵ ਛੇਤ੍ਵਾ ਆਦਾਯ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ 'ਸਾਰ'ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਮਾਨੋ। ਯਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਾਰੇਨ ਸਾਰਕਰਣੀਯਂ ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਨੁਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਵਦਾਮਿ।

''ਇਤਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਨਯਿਦਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਾਨਿਸਂਸਂ, ਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਨਿਸਂਸਂ, ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਨਿਸਂਸਂ, ਨ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਨਿਸਂਸਂ। ਯਾ ਚ ਖੋ ਅਯਂ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ – ਏਤਦਤ੍ਥਮਿਦਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਏਤਂ ਸਾਰਂ ਏਤਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਪਿਙ੍ਗਲਕੋਚ੍ਛੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ...ਪੇ॰... ਉਪਾਸਕਂ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤਂ ਸਰਣਂ ਗਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਸਾਰੋਪਮਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦਸਮਂ।

ਓਪਮ੍ਮਵਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਮੋਲ਼ਿਯਫਗ੍ਗੁਨਰਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਨਾਮੋ, ਅਨ੍ਧਵਨੇ ਕਥਿਪੁਣ੍ਣਂ ਨਿਵਾਪੋ।
ਰਾਸਿਕਣੇਰੁਮਹਾਗਜਨਾਮੋ, ਸਾਰੂਪਮੋ [ਸਾਰਵਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਾਰਵਨੋ (ਕ॰)] ਪੁਨ ਪਿਙ੍ਗਲਕੋਚ੍ਛੋ॥

੪. ਮਹਾਯਮਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਚੂਲ਼ਗੋਸਿङ੍ਗਸੁਤ੍ਤं

੩੨੫. ਏਵं ਮੇ ਸੁਤं – ਏਕं ਸਮਯं ਭਗਵਾ ਨਾਤਿਕੇ [ਨਾਦਿਕੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰), ਞਾਤਿਕੇ (ਕ॰)] ਵਿਹਰਤਿ ਗਿਞ੍ਜਕਾਵਸਥੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ [ਕਿਮ੍ਬਿਲੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਗੋਸਿङ੍ਗਸਾਲਵਨਦਾਯੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯं ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨ ਗੋਸਿङ੍ਗਸਾਲਵਨਦਾਯੋ ਤੇਨੁਪਸङ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਦਾਯਪਾਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤं ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤं। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਭਗਵਨ੍ਤं ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਾ, ਸਮਣ, ਏਤं ਦਾਯं ਪਾਵਿਸਿ। ਸਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਕਾਮਰੂਪਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਮਾ ਤੇਸं ਅਫਾਸੁਮਕਾਸੀ''ਤਿ।

ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਦਾਯਪਾਲਸ੍ਸ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿं ਮਨ੍ਤਯਮਾਨਸ੍ਸ। ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਦਾਯਪਾਲं ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਾ, ਆਵੁਸੋ ਦਾਯਪਾਲ, ਭਗਵਨ੍ਤं ਵਾਰੇਸਿ। ਸਤ੍ਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ ਤੇਨੁਪਸङ੍ਕਮਿ; ਉਪਸङ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਨ੍ਦਿਯं ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਕਿਮਿਲं ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਤ੍ਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤं ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ – ਏਕੋ ਭਗਵਤੋ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰं ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸਿ, ਏਕੋ ਆਸਨं ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ, ਏਕੋ ਪਾਦੋਦਕं ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਸਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪਾਦੇ ਪਕ੍ਖਾਲੇਸਿ। ਤੇਪਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤं ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤं ਨਿਸੀਦਿंਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤं ਨਿਸਿਨ੍ਨं ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤं ਅਨੁਰੁਦ੍ਧं ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੩੨੬. ''ਕਚ੍ਚਿ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਖਮਨੀਯं, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯं, ਕਚ੍ਚਿ ਪਿਣ੍ਡਕੇਨ ਨ ਕਿਲਮਥਾ''ਤਿ ? ''ਖਮਨੀਯं, ਭਗਵਾ, ਯਾਪਨੀਯं, ਭਗਵਾ; ਨ ਚ ਮਯं, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਿਣ੍ਡਕੇਨ ਕਿਲਮਾਮਾ''ਤਿ। ''ਕਚ੍ਚਿ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਅਵਿਵਦਮਾਨਾ ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞं ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿ? ''ਤਗ੍ਘ ਮਯं , ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਅਵਿਵਦਮਾਨਾ ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞं ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮਾ''ਤਿ। ''ਯਥਾ ਕਥं ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਅਵਿਵਦਮਾਨਾ ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞं ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿ? ''ਇਧ ਮਯ੍ਹं, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵं ਹੋਤਿ – 'ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧं ਵਤ ਮੇ, ਯੋਹं ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿं ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹं, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮੇਸੁ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤं ਕਾਯਕਮ੍ਮं ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤं ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ; ਮੇਤ੍ਤं ਵਚੀਕਮ੍ਮं ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤं ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ; ਮੇਤ੍ਤं ਮਨੋਕਮ੍ਮं ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤं ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹं, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵं ਹੋਤਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹं ਸਕं ਚਿਤ੍ਤं ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸंਯੇਵ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨं ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹं, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕं ਚਿਤ੍ਤं ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸंਯੇਵ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨं ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਾਮਿ। ਨਾਨਾ ਹਿ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯਾ ਏਕਞ੍ਚ ਪਨ ਮਞ੍ਞੇ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਨਨ੍ਦਿਯੋ...ਪੇ॰... ਆਯਸ੍ਮਾਪਿ ਖੋ ਕਿਮਿਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤं ਏਤਦਵੋਚ – ''ਮਯ੍ਹਮ੍ਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵं ਹੋਤਿ – 'ਲਾਭਾ ਵਤ ਮੇ, ਸੁਲਦ੍ਧं ਵਤ ਮੇ, ਯੋਹं ਏਵਰੂਪੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਦ੍ਧਿं ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹं, ਭਨ੍ਤੇ, ਇਮੇਸੁ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤं ਕਾਯਕਮ੍ਮं ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤं ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਮੇਤ੍ਤं ਵਚੀਕਮ੍ਮं ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤं ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਮੇਤ੍ਤं ਮਨੋਕਮ੍ਮं ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤं ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹं, ਭਨ੍ਤੇ, ਏਵं ਹੋਤਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹं ਸਕं ਚਿਤ੍ਤं ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸंਯੇਵ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨं ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹं, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਕं ਚਿਤ੍ਤं ਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸंਯੇਵ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨं ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਾਮਿ। ਨਾਨਾ ਹਿ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਾਯਾ ਏਕਞ੍ਚ ਪਨ ਮਞ੍ਞੇ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

‘‘ਏਵੰ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਅਵਿਵਦਮਾਨਾ ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮਾ’’ਤਿ।

੩੨੭. ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਕੱਚਿ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਤਗ੍ਘ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਯੋ ਪਠਮੰ ਗਾਮਤੋ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ ਸੋ ਆਸਨਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ, ਪਾਨੀਯੰ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯੰ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਅਵਕ੍ਕਾਰਪਾਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਯੋ ਪਚ੍ਛਾ ਗਾਮਤੋ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਸਚੇ ਹੋਤਿ ਭੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸੋ ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਅਪ੍ਪਹਰਿਤੇ ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਣਕੇ ਵਾ ਉਦਕੇ ਓਪਿਲਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਆਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸਾਮੇਤਿ, ਪਾਨੀਯੰ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯੰ ਪਟਿਸਾਮੇਤਿ, ਅਵਕ੍ਕਾਰਪਾਤਿੰ ਪਟਿਸਾਮੇਤਿ, ਭਤ੍ਤਗ੍ਗੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਤਿ। ਯੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਪਾਨੀਯਘਟੰ ਵਾ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯਘਟੰ ਵਾ ਵਚ੍ਚਘਟੰ ਵਾ ਰਿਤ੍ਤੰ ਤੁਚ੍ਛੰ ਸੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਚਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ਅਵਿਸਯ੍ਹੰ, ਹਤ੍ਥਵਿਕਾਰੇਨ ਦੁਤਿਯੰ ਆਮਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥਵਿਲਙ੍ਘਕੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਮ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਵਾਚੰ ਭਿਨ੍ਦਾਮ। ਪਞ੍ਚਾਹਿਕੰ ਖੋ ਪਨ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਬ੍ਬਰਤ੍ਤਿਕੰ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਾਮ। ਏਵੰ ਖੋ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਾਮਾ’’ਤਿ।

੩੨੮. ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਅਤ੍ਥਿ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਏਵੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾਨੰ ਆਤਾਪੀਨੰ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ? ‘‘ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ! ਇਧ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ। ਅਯੰ ਖੋ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਾਨੰ ਆਤਾਪੀਨੰ ਪਹਿਤਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ? ‘‘ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ! ਇਧ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ। ਏਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ? ‘‘ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ! ਇਧ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕਾ ਚ ਵਿਹਰਾਮ, ਸਤਾ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਮ, ਯੰ ਤੰ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ। ਏਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ’’ਤਿ ? ‘‘ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ! ਇਧ ਮਯੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ। ਏਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ

ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ।

''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ! ਇਧ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ 'ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ'ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ। ਏਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ।

''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ! ਇਧ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ'ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ। ਏਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ।

੩੨੯. ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਏਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵੋ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ! ਇਧ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਙ੍ਖਾਮ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਨੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ। ਏਤਸ੍ਸ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਯਮਞ੍ਞੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਤੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ। ਇਮਮ੍ਹਾ ਚ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾ ਅਞ੍ਞਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰਂ ਵਾ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਾ! ਇਮਮ੍ਹਾ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰੋ ਵਾ ਪਣੀਤਤਰੋ ਵਾ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ।

੩੩੦. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਨ੍ਦਿਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਕਿਮਿਲਂ ਧਮ੍ਮਿਯਾ ਕਥਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਨੁਸਂਯਾਯਿਤ੍ਵਾ [ਅਨੁਸਂਸਾਵੇਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰), ਅਨੁਸਾਵੇਤ੍ਵਾ (ਟੀਕਾ)] ਤਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਏਵਮਾਰੋਚਿਮ੍ਹ – 'ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਮਯਂ ਲਾਭਿਨੋ'ਤਿ, ਯਂ ਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਯਾਵ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਪਕਾਸੇਤੀ''ਤਿ? ''ਨ ਖੋ ਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਏਵਮਾਰੋਚੇਸੁਂ – 'ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਮਯਂ ਲਾਭਿਨੋ'ਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਵਿਦਿਤੋ – 'ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਇਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਲਾਭਿਨੋ'ਤਿ। ਦੇਵਤਾਪਿ ਮੇ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਆਰੋਚੇਸੁਂ – 'ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਇਮਾਸਞ੍ਚ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਇਮੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਲਾਭਿਨੋ'ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਹਾਭਿਪੁਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਯਾਕਤ''ਨ੍ਤਿ।

೩೩೧. ਅਥ ਖੋ ਦੀਘੋ ਪਰਜਨੋ ਯਕ੍ਖੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਦੀਘੋ ਪਰਜਨੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਲਾਭਾ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ, ਸੁਲਦ੍ਧਲਾਭਾ ਵਜ੍ਜਿਪਜਾਯ, ਯਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਇਮੇ ਚ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ – ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ''ਤਿ। ਦੀਘਸ੍ਸ ਪਰਜਨਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭੁਮ੍ਮਾ ਦੇਵਾ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸੁਂ – 'ਲਾਭਾ ਵਤ, ਭੋ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ, ਸੁਲਦ੍ਧਲਾਭਾ ਵਜ੍ਜਿਪਜਾਯ, ਯਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਇਮੇ ਚ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ – ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ'ਤਿ। ਭੁਮ੍ਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਯਾਮਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਤੁਸਿਤਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸੁਂ – ''ਲਾਭਾ ਵਤ, ਭੋ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ, ਸੁਲਦ੍ਧਲਾਭਾ ਵਜ੍ਜਿਪਜਾਯ, ਯਤ੍ਥ ਤਥਾਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਇਮੇ ਚ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ – ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਨਨ੍ਦਿਯੋ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਕਿਮਿਲੋ''ਤਿ। ਇਤਿਹ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਖਣੇਨ (ਤੇਨ ਲਯੇਨ) [( ) ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ ਨਤ੍ਥਿ] ਤੇਨ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਯਾਵਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਵਿਦਿਤਾ [ਸਂਵਿਦਿਤਾ (ਕ॰)] ਅਹੇਸੁਂ।

''ਏਵਮੇਤਂ, ਦੀਘ, ਏਵਮੇਤਂ, ਦੀਘ! ਯਸ੍ਮਾਪਿ, ਦੀਘ, ਕੁਲਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਤਞ੍ਚੇਪਿ ਕੁਲਂ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਪਾਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਯਸ੍ਮਾਪਿ, ਦੀਘ, ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਸੋ ਚੇਪਿ ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟੋ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਪਾਸ੍ਸ ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਯਸ੍ਮਾਪਿ, ਦੀਘ, ਗਾਮਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਸੋ ਚੇਪਿ ਗਾਮੋ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਪਾਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਯਸ੍ਮਾਪਿ, ਦੀਘ, ਨਿਗਮਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਸੋ ਚੇਪਿ ਨਿਗਮੋ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਪਾਸ੍ਸ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਯਸ੍ਮਾਪਿ, ਦੀਘ, ਨਗਰਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਤਞ੍ਚੇਪਿ ਨਗਰਂ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਪਾਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਯਸ੍ਮਾਪਿ, ਦੀਘ, ਜਨਪਦਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ, ਸੋ ਚੇਪਿ ਜਨਪਦੋ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸਪਾਸ੍ਸ ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਸਬ੍ਬੇ ਚੇਪਿ, ਦੀਘ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਾਨਂਪਾਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਸਬ੍ਬੇ ਚੇਪਿ, ਦੀਘ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਚੇਪਿ, ਦੀਘ, ਵੇਸ੍ਸਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਚੇਪਿ, ਦੀਘ, ਸੁਦ੍ਦਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਾਨਂਪਾਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਸਦੇਵਕੋ ਚੇਪਿ, ਦੀਘ, ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰੇਯ੍ਯ, ਸਦੇਵਕਸ੍ਸਪਾਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ। ਪਸ੍ਸ, ਦੀਘ, ਯਾਵ ਏਤੇ ਤਯੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਬਹੁਜਨਸੁਖਾਯ ਲੋਕਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ, ਅਤ੍ਥਾਯ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਦੀਘੋ ਪਰਜਨੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਚੂਲ਼ਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਠਮਂ।

੨. ਮਹਾਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ

੩੩੨. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਦਾਯੇ ਵਿਹਰਤਿ ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇਹਿ ਥੇਰੇਹਿ ਸਾਵਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ – ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਚ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਚ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ

ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਚ ਰੇਵਤੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਚ ਆਨਨ੍ਦੇਨ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤੇਹਿ ਥੇਰੇਹਿ ਸਾਵਕੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ, ਕਸ੍ਸਪ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਂ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਰੇਵਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੇਵਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾ ਖੋ ਅਮੂ, ਆਵੁਸੋ [ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਾਵੁਸੋ (ਕ॰)] ਰੇਵਤ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ। ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ ਰੇਵਤ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਰੇਵਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਰੇਵਤੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਚ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ।

੩੩੩. ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਰੇਵਤਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਦਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਤੁ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ! ਸ੍ਵਾਗਤਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਸ੍ਸ! ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ [ਸਬ੍ਬਪਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ (ਸੀ॰)] ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ; ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ; ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਾਤਾ [ਧਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ, ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਸੋ ਚਤਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਪਰਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੇਹਿ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਹਿ [ਅਪ੍ਪਬਦ੍ਧੇਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

੩੩੪. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੇਵਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਰੇਵਤ, ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੇਵਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – 'ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਰੇਵਤ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ; ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਰੇਵਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ? ''ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਂ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

੩੩੫. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧ, ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਰੇਵਤੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – 'ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ; ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ? ''ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਹਸ੍ਸਂ ਲੋਕਾਨਂ ਵੋਲੋਕੇਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਉਪਰਿਪਾਸਾਦਵਰਗਤੋ ਸਹਸ੍ਸਂ ਨੇਮਿਮਣ੍ਡਲਾਨਂ ਵੋਲੋਕੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਹਸ੍ਸਂ ਲੋਕਾਨਂ ਵੋਲੋਕੇਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

੩੩੬. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਸ੍ਸਪ, ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – 'ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਕਸ੍ਸਪ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ; ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਕਸ੍ਸਪ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ? ''ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹੋਤਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਹੋਤਿ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਹੋਤਿ ਤੇਚੀਵਰਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਪਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਅਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ , ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

੩੩੭. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – 'ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ; ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ? ''ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਸਂਸਾਦੇਨ੍ਤਿ [ਸਂਸਾਰੇਨ੍ਤਿ (ਕ॰)], ਧਮ੍ਮੀ ਚ ਨੇਸਂ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

੩੩੮. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – 'ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ; ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ? ''ਇਧਾਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ [ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਿਕਸਮਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਾਨਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸਕਰਣ੍ਡਕੋ ਪੂਰੋ ਅਸ੍ਸ। ਸੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ; ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ; ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

੩੩੯. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਬਜਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਆਯਾਮਾਵੁਸੋ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਾਮ। ਯਥਾ ਨੋ ਭਗਵਾ ਬਜਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮਾਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਅਦ੍ਦਸਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਰੇਵਤਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਦਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਆਨਨ੍ਦਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਏਤੁ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ! ਸ੍ਵਾਗਤਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਸ੍ਸ! ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ; ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯਜਾ’ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਤਧਰੋ...ਪੇ॰... ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯਜਾ’’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ! ਯਥਾ ਤਂ ਆਨਨ੍ਦੋਵ ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ ਬਜਾਕਰੇਯਜ। ਆਨਨ੍ਦੋ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਸੁਤਧਰੋ ਸੁਤਸਨ੍ਨਿਚਯੋ। ਯੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਆਦਿਕਲਜਾਣਾ ਮਜ੍ਝੇਕਲਜਾਣਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲਜਾਣਾ ਸਾਤ੍ਥਾ ਸਬਜਞ੍ਜਨਾ; ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਾਤਾ, ਵਚਸਾ ਪਰਿਚਿਤਾ, ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ। ਸੋ ਚਤਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਪਰਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲੇਹਿ ਪਦਬਜਞ੍ਜਨੇਹਿ ਅਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇਹਿ ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਤਾਯਾ’’ਤਿ।

੩੪੦. ‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੇਵਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਬਜਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਰੇਵਤ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਰੇਵਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਰੇਵਤ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ ਮਞ੍ਞੇ ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ। ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਰੇਵਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯਜਾ’ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਰੇਵਤੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ , ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਂ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯਜਾ’’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ! ਯਥਾ ਤਂ ਰੇਵਤੋਵ ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ ਬਜਾਕਰੇਯਜ। ਰੇਵਤੋ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

੩੪੧. ‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਬਜਾਕਤਂ ਖੋ ਆਵੁਸੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਰੇਵਤੇਨ...ਪੇ॰... ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯਜਾ’ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਹਸ੍ਸਂ ਲੋਕਾਨਂ ਵੋਲੋਕੇਤਿ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ...ਪੇ॰... ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯਜਾ’’’ਤਿ। ‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਥਾ ਤਂ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋਵ ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ ਬਜਾਕਰੇਯਜ। ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੋ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਹਸ੍ਸਂ ਲੋਕਾਨਂ ਵੋਲੋਕੇਤੀ’’ਤਿ।

੩੪੨. ‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਬਜਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਸ੍ਸਪ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਅਨੁਰੁਦ੍ਧੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ...ਪੇ॰... ਕਥਂ ਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਸ੍ਸਪ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯਜਾ’ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹੋਤਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ

ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ... ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ । ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ! ਯਥਾ ਤਂ ਕਸ੍ਸਪੋਵ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ। ਕਸ੍ਸਪੋ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਤੇਚੀਵਰਿਕਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਪਵਿਵੇਕਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਅਸਂਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਦਾਯ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ''ਤਿ।

੩੪੩. ''ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ ਭਨ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ...ਪੇ॰... ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਇਧਾਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਦ੍ਵੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚ ਸਂਸਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮੀ ਚ ਨੇਸਂ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿਨੀ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਯਥਾ ਤਂ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋਵ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ। ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਹਿ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ''ਤਿ।

੩੪੪. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਬ੍ਯਾਕਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਯਥਾਸਕਂ ਪਟਿਭਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਦਾਨਿ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ – ਰਮਣੀਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ, ਦੋਸਿਨਾ ਰਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਫਾਲਿਫੁਲ੍ਲਾ ਸਾਲਾ, ਦਿਬ੍ਬਾ, ਮਞ੍ਞੇ, ਗਨ੍ਧਾ ਸਮ੍ਪਵਨ੍ਤਿ। ਕਥਂਰੂਪੇਨ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਇਧਾਵੁਸੋ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਨੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਾਨਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸਕਰਣ੍ਡਕੋ ਪੂਰੋ ਅਸ੍ਸ। ਸੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ , ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ; ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ; ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਨੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ'''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ! ਯਥਾ ਤਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਵ ਸਮ੍ਮਾ ਬ੍ਯਾਕਰਮਾਨੋ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯ। ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਹਿ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਨੋ

ਚ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਸੋ ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤਿ; ਯਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤਾਯ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ।

੩੪੫. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ? ''ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸੁਭਾਸਿਤਂ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਅਪਿ ਚ ਮਮਪਿ ਸੁਣਾਥ ਯਥਾਰੂਪੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯ। ਇਧ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ – 'ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨਾਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ'ਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਨ ਖੋ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਗੋਸਿਙ੍ਗਸਾਲਵਨਂ ਸੋਭੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ [ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ (ਕ॰)] ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਗੋਸਿਙ੍ਗਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦੁਤਿਯਂ।

੩. ਮਹਾਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਂ

੩੪੬. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਏਕਾਦਸਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਗੋਗਣਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁਂ [ਫਾਤਿਕਤ੍ਤੁਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਫਾਤਿਕਾਤੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)]। ਕਤਮੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗੋਪਾਲਕੋ ਨ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਸਾਟਿਕਂ ਹਾਰੇਤਾ [ਸਾਟੇਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਤਿ, ਨ ਵਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਧੂਮਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਿਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਪੀਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਵੀਥਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ ਅਨਵਸੇਸਦੋਹੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤੇ ਉਸਭਾ ਗੋਪਿਤਰੋ ਗੋਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਨ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਗੋਗਣਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ, ਨ ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਸਾਟਿਕਂ ਹਾਰੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਵਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਧੂਮਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਤਿਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਪੀਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਵੀਥਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਵਸੇਸਦੋਹੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਨ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ।

੩੪੭. ''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ 'ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪ'ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ 'ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ ਬਾਲੋ, ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ'ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਆਸਾਟਿਕਂ ਹਾਰੇਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਨਪ੍ਪਜਹਤਿ ਨ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਨ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਕਰੋਤਿ ਨ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ

ਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੰ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਨਪ੍ਪਜਹਤਿ ਨ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਨ ਬਜਨ੍ਤੀ ਕਰੋਤਿ ਨ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਆਸਾਟਿਕੰ ਹਾਰੇਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵਣੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵਣੰ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਧੂਮੰ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਸੁਤੰ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸੰ ਦੇਸੇਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਧੂਮੰ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਤਿਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ, ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ – 'ਇਦੰ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥੰ? ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ ਅਤ੍ਥੋ'ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਨ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ ਨ ਉਤ੍ਤਾਨੀ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਾਠਾਨੀਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖੰ ਨ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਤਿਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਪੀਤੰ ਜਾਨਾਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਨ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦੰ, ਨ ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦੰ, ਨ ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸੰਹਿਤੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਪੀਤੰ ਜਾਨਾਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵੀਥਿੰ ਜਾਨਾਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵੀਥਿੰ ਜਾਨਾਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਵਸੇਸਦੋਹੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਸਦ੍ਧਾ ਗਹਪਤਿਕਾ ਅਭਿਹਟ੍ਠੁੰ ਪਵਾਰੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ, ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਤ੍ਤੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਯ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨਵਸੇਸਦੋਹੀ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਨ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ, ਤੇਸੁ ਨ ਮੇਤ੍ਤੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ; ਨ ਮੇਤ੍ਤੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ; ਨ ਮੇਤ੍ਤੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਨ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਮੇਹਿ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਬ੍ਬੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁਂ।

੩੪੮. ‘‘ਏਕਾਦਸਹਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਭਬ੍ਬੋ ਗੋਗਣਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਗੋਪਾਲਕੋ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਆਸਾਟਿਕਂ ਹਾਰੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਧੂਮਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪੀਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਥਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਵਸੇਸਦੋਹੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤੇ ਉਸਭਾ ਗੋਪਿਤਰੋ ਗੋਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾਦਸਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਭਬ੍ਬੋ ਗੋਗਣਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ ਫਾਤਿਂ ਕਾਤੁਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਏਕਾਦਸਹਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਆਸਾਟਿਕਂ ਹਾਰੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ, ਧੂਮਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪੀਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਥਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਾਵਸੇਸਦੋਹੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ।

੩੪੯. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ , ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪਞ੍ਞੂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ ਬਾਲੋ, ਕਮ੍ਮਲਕ੍ਖਣੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਲਕ੍ਖਣਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਾਟਿਕਂ ਹਾਰੇਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ... ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਾਟਿਕਂ ਹਾਰੇਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ... ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧੂਮਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾਸੁਤਂ ਯਥਾਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਪਰੇਸਂ ਦੇਸੇਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਧੂਮਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਆਗਤਾਗਮਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ ਵਿਨਯਧਰਾ ਮਾਤਿਕਾਧਰਾ ਤੇ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਪਰਿਪਞ੍ਹਤਿ – ‘ਇਦਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਥਂ? ਇਮਸ੍ਸ ਕੋ

ਅਤ੍ਥੋ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਵਟਞ੍ਚੇਵ ਵਿਵਰਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਤਞ੍ਚ ਉਤ੍ਤਾਨੀ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੇਸੁ ਚ ਕਙ੍ਖਾਠਾਨੀਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਂ ਪਟਿਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਤ੍ਥਂ ਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਂ ਜਾਨਾਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਂ ਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੀਥਿਂ ਜਾਨਾਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੀਥਿਂ ਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਗੋਚਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਵਸੇਸਦੋਹੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਸਦ੍ਧਾ ਗਹਪਤਿਕਾ ਅਭਿਹਟ੍ਠੁਂ ਪਵਾਰੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾਯ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਵਸੇਸਦੋਹੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ, ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ; ਮੇਤ੍ਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ; ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਥੇਰਾ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਙ੍ਘਪਿਤਰੋ ਸਙ੍ਘਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਅਤਿਰੇਕਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਾਦਸਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਬ੍ਬੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤਿਯਂ।

੪. ਚੂਲ਼ਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਂ

੩੫੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵਜ੍ਜੀਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਉਕ੍ਕਚੇਲਾਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਤੀਰੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਗਧਕੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਜਾਤਿਕੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਸਰਦਸਮਯੇ, ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਅਤਿਤ੍ਥੇਨੇਵ ਗਾਵੋ ਪਤਾਰੇਸਿ ਉਤ੍ਤਰਂ ਤੀਰਂ ਸੁਵਿਦੇਹਾਨਂ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੋ ਮਜ੍ਝੇਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਸੋਤੇ ਆਮਣ੍ਡਲਿਯਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਆਪਜ੍ਜਿਂਸੁ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਗਧਕੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਜਾਤਿਕੋ, ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਸਰਦਸਮਯੇ, ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਅਤਿਤ੍ਥੇਨੇਵ ਗਾਵੋ ਪਤਾਰੇਸਿ ਉਤ੍ਤਰਂ ਤੀਰਂ ਸੁਵਿਦੇਹਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ,

ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ [ਯੇ ਕੇਚਿ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਸਮਣਾ ਵ︎ਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵ︎ਾ ਅਕੁਸਲਾ ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਪਰਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਾ ਮਾਰਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਅਮਾਰਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਅਕੁਸਲਾ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਕੁਸਲਾ ਅਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਯੇ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਹਾਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਭਵ︎ਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ।

੩੫੧. ''ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਮਾਗਧਕੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਜਾਤਿਕੋ, ਵ︎ਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਸਰਦਸਮਯੇ, ਸਮਵ︎ੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ︎ਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਸਮਵ︎ੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ︎ਾ ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਤਿਤ੍ਥੇਨੇਵ ਗਾਵ︎ੋ ਪਤਾਰੇਸਿ ਉਤ੍ਤਰਂ ਤੀਰਂ ਸੁਵ︎ਿਦੇਹਾਨਂ। ਸੋ ਪਠਮਂ ਪਤਾਰੇਸਿ ਯੇ ਤੇ ਉਸਭਾ ਗੋਪਿਤਰੋ ਗੋਪਰਿਣਾਯਕਾ। ਤੇ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਅਥਾਪਰੇ ਪਤਾਰੇਸਿ ਬਲਵ︎ਗਾਵ︎ੋ ਦਮ੍ਮਗਾਵ︎ੋ। ਤੇਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਅਥਾਪਰੇ ਪਤਾਰੇਸਿ ਵ︎ਚ੍ਛਤਰੇ ਵ︎ਚ੍ਛਤਰਿਯੋ। ਤੇਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਅਥਾਪਰੇ ਪਤਾਰੇਸਿ ਵ︎ਚ੍ਛਕੇ ਕਿਸਾਬਲਕੇ [ਕਿਸਬਲਕੇ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਪੀ॰)]। ਤੇਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ। ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਵ︎ਚ੍ਛਕੋ ਤਰੁਣਕੋ ਤਾਵਦੇਵ ਜਾਤਕੋ ਮਾਤੁਗੋਰਵਕੇਨ ਵ︎ੁਯ੍ਹਮਾਨੋ, ਸੋਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਮਾਗਧਕੋ ਗੋਪਾਲਕੋ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਜਾਤਿਕੋ , ਵ︎ਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਸਰਦਸਮਯੇ, ਸਮਵ︎ੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ︎ਾ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਓਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਸਮਵ︎ੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ︎ਾ ਪਾਰਿਮਂ ਤੀਰਂ, ਤਿਤ੍ਥੇਨੇਵ ਗਾਵ︎ੋ ਪਤਾਰੇਸਿ ਉਤ੍ਤਰਂ ਤੀਰਂ ਸੁਵ︎ਿਦੇਹਾਨਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵ︎ਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵ︎ਾ ਕੁਸਲਾ ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਪਰਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾ ਮਾਰਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਅਮਾਰਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਕੁਸਲਾ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਅਮਚ੍ਚੁਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ, ਤੇਸਂ ਯੇ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਹਾਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਭਵ︎ਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ।

੩੫੨. ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਤੇ ਉਸਭਾ ਗੋਪਿਤਰੋ ਗੋਪਰਿਣਾਯਕਾ ਤੇ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵ︎ਾ ਵ︎ੁਸਿਤਵਨ੍ਤੋ ਕਤਕਰਣੀਯਾ ਓਹਿਤਭਾਰਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨਾ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵ︎ਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਤਿਰਿਯਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਗਤਾ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਬਲਵ︎ਗਾਵ︎ੋ ਦਮ੍ਮਗਾਵ︎ੋ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਨੋ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਾ, ਤੇਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਵ︎ਚ੍ਛਤਰਾ ਵ︎ਚ੍ਛਤਰਿਯੋ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨਂ ਤਨੁਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ ਸਕਿਂਦੇਵ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵ︎ਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਨ੍ਤਂ ਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਵ︎ਚ੍ਛਕਾ ਕਿਸਾਬਲਕਾ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਂਸੁ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ ਅਵ︎ਿਨਿਪਾਤਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯਤਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਨਾ, ਤੇਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਵ︎ਚ੍ਛਕੋ ਤਰੁਣਕੋ ਤਾਵਦੇਵ ਜਾਤਕੋ ਮਾਤੁਗੋਰਵਕੇਨ ਵ︎ੁਯ੍ਹਮਾਨੋ ਤਿਰਿਯਂ ਗਙ੍ਗਾਯ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਅਗਮਾਸਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ︎ੇ, ਯੇ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਨੋ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ, ਤੇਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਸੋਤਂ ਛੇਤ੍ਵ︎ਾ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਪਾਰਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

“ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਸਲੋ ਇਮਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ ਪਰਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਮਾਰਧੇਯਜਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ ਅਮਾਰਧੇਯਜਸ੍ਸ, ਕੁਸਲੋ ਮਚ੍ਚੁਧੇਯਜਸ੍ਸ ਕੁਸਲੋ ਅਮਚ੍ਚੁਧੇਯਜਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਹਾਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ”ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

“ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਜਾਨਤਾ ਸੁਪ੍ਪਕਾਸਿਤੋ।
ਯਞ੍ਚ ਮਾਰੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਯਞ੍ਚ ਮਚ੍ਚੁਨਾ॥

“ਸਬ੍ਬਂ ਲੋਕਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਪਜਾਨਤਾ।
ਵਿਵਟਂ ਅਮਤਦ੍ਵਾਰਂ, ਖੇਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਤ੍ਤਿਯਾ॥

“ਛਿਨ੍ਨਂ ਪਾਪਿਮਤੋ ਸੋਤਂ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਂ ਵਿਨਲੀਕਤਂ।
ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲਾ ਹੋਥ, ਖੇਮਂ ਪਤ੍ਤਤ੍ਥ [ਪਤ੍ਥੇਥ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਪਾਠੋ)] ਭਿਕ੍ਖਵੋ”ਤਿ॥

ਚੂਲ਼ਗੋਪਾਲਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਚੂਲ਼ਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਂ

੩੫੩. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਟਿਵਸਤਿ ਭਸ੍ਸਪ੍ਪਵਾਦਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦੋ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ। ਸੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਏਵਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – “ਨਾਹਂ ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਸਙ੍ਘਿਂ ਗਣਿਂ ਗਣਾਚਰਿਯਂ, ਅਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਂ, ਯੋ ਮਯਾ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਨ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯਜ ਨ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਯਜ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯਜ, ਯਸ੍ਸ ਨ ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯਜੁਂ। ਥੂਣਂ ਚੇਪਾਹਂ ਅਚੇਤਨਂ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਸਮਾਰਭੇਯਜਂ, ਸਾਪਿ ਮਯਾ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯਜ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਯਜ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯਜ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸਾ”ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਜਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਵੇਸਾਲਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਜਙ੍ਘਾਵਿਹਾਰਂ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਮਾਨੋ ਅਨੁਵਿਚਰਮਾਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਜਿਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਜਿ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਅਸ੍ਸਜਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਜਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – “ਕਥਂ ਪਨ, ਭੋ ਅਸ੍ਸਜਿ, ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਤਿ, ਕਥਂਭਾਗਾ ਚ ਪਨ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕੇਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਬਹੁਲਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ”ਤਿ? “ਏਵਂ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਗਵਾ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਤਿ, ਏਵਂਭਾਗਾ ਚ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕੇਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਬਹੁਲਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ – ‘ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ। ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਤ੍ਤਾ, ਵੇਦਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਗਵਾ ਸਾਵਕੇ ਵਿਨੇਤਿ, ਏਵਂਭਾਗਾ ਚ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਸਾਵਕੇਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਬਹੁਲਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ”ਤਿ। “ਦੁਸ੍ਸੁਤਂ ਵਤ, ਭੋ ਅਸ੍ਸਜਿ, ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹ ਯੇ ਮਯਂ ਏਵਂਵਾਦਿਂ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਮਯਂ ਕਦਾਚਿ ਕਰਹਚਿ ਤੇਨ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯਜਾਮ , ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਕੋਚਿਦੇਵ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵਿਵੇਚੇਯਜਾਮਾ”ਤਿ।

੩੫੪. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਲਿਚ੍ਛৱਿਸਤਾਨਿ ਸਨ੍ਥਾਗਾਰੇ [ਸਨ੍ਧਾਗਾਰੇ (ਕ॰)] ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿਦੇৱ ਕਰਣੀਯੇਨ। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਤੇ ਲਿਚ੍ਛৱੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ৱਾ ਤੇ ਲਿਚ੍ਛৱੀ ਏਤਦৱੋਚ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੁ ਭੋਨ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛৱੀ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੁ ਭੋਨ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛৱੀ, ਅਜ੍ਜ ਮੇ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ ਭৱਿਸ੍ਸਤਿ। ਸਚੇ ਮੇ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਤਥਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਸ੍ਸਤਿ ਯਥਾ ਚ ਮੇ [ਯਥਾਸ੍ਸ ਮੇ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਞਾਤਞ੍ਞਤਰੇਨ ਸਾৱਕੇਨ ਅਸ੍ਸਜਿਨਾ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲৱਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦੀਘਲੋਮਿਕਂ ਏਲ਼ਕਂ ਲੋਮੇਸੁ ਗਹੇਤ੍ৱਾ ਆਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ ਪਰਿਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਰਿਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ , ਏৱਮੇৱਾਹਂ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ৱਾਦੇਨ ৱਾਦਂ ਆਕਡ੍ਢਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਰਿਕਡ੍ਢਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮ੍ਪਰਿਕਡ੍ਢਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲৱਾ ਸੋਣ੍ਡਿਕਾਕਮ੍ਮਕਾਰੋ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸੋਣ੍ਡਿਕਾਕਿਲਞ੍ਜਂ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਉਦਕਰਹਦੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ৱਾ ਕਣ੍ਣੇ ਗਹੇਤ੍ৱਾ ਆਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ ਪਰਿਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਪਰਿਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ, ਏৱਮੇৱਾਹਂ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ৱਾਦੇਨ ৱਾਦਂ ਆਕਡ੍ਢਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਰਿਕਡ੍ਢਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮ੍ਪਰਿਕਡ੍ਢਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲৱਾ ਸੋਣ੍ਡਿਕਾਧੁਤ੍ਤੋ ৱਾਲਂ [ਥਾਲਂ (ਕ॰)] ਕਣ੍ਣੇ ਗਹੇਤ੍ৱਾ ਓਧੁਨੇਯ੍ਯ ਨਿਦ੍ਧੁਨੇਯ੍ਯ ਨਿਪ੍ਫੋਟੇਯ੍ਯ [ਨਿਚ੍ਛਾਦੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰), ਨਿਚ੍ਛੋਟੇਯ੍ਯ (ਕ॰), ਨਿਪ੍ਪੋਠੇਯ੍ਯ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਏৱਮੇৱਾਹਂ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ৱਾਦੇਨ ৱਾਦਂ ਓਧੁਨਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਦ੍ਧੁਨਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨਿਪ੍ਫੋਟੇਸ੍ਸਾਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕੁਞ੍ਜਰੋ ਸਟ੍ਠਿਹਾਯਨੋ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਓਗਾਹੇਤ੍ৱਾ ਸਾਣਧੋৱਿਕਂ ਨਾਮ ਕੀਲ਼ਿਤਜਾਤਂ ਕੀਲ਼ਤਿ, ਏৱਮੇৱਾਹਂ ਸਮਣਂ ਗੋਤਮਂ ਸਾਣਧੋৱਿਕਂ ਮਞ੍ਞੇ ਕੀਲ਼ਿਤਜਾਤਂ ਕੀਲ਼ਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੁ ਭੋਨ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛৱੀ, ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੁ ਭੋਨ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛৱੀ, ਅਜ੍ਜ ਮੇ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ ਭৱਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਰੇਕਚ੍ਚੇ ਲਿਚ੍ਛৱੀ ਏৱਮਾਹਂਸੁ – ''ਕਿਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ৱਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ৱਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ? ਏਕਚ੍ਚੇ ਲਿਚ੍ਛৱੀ ਏৱਮਾਹਂਸੁ – ''ਕਿਂ ਸੋ ਭৱਮਾਨੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਯੋ ਭਗৱਤੋ ৱਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਭਗৱਾ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ৱਾਦਂ ਆਰੋਪੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤੇਹਿ ਲਿਚ੍ਛৱਿਸਤੇਹਿ ਪਰਿৱੁਤੋ ਯੇਨ ਮਹਾৱਨਂ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ।

੩੫੫. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ৱਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦৱੋਚ – ''ਕਹਂ ਨੁ ਖੋ, ਭੋ, ਏਤਰਹਿ ਸੋ ਭৱਂ ਗੋਤਮੋ ৱਿਹਰਤਿ? ਦਸ੍ਸਨਕਾਮਾ ਹਿ ਮਯਂ ਤਂ ਭৱਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮ''ਨ੍ਤਿ । ''ਏਸ, ਅਗ੍ਗਿৱੇਸ੍ਸਨ, ਭਗৱਾ ਮਹਾৱਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ৱਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਦਿৱਾৱਿਹਾਰਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਤਿਯਾ ਲਿਚ੍ਛৱਿਪਰਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਹਾৱਨਂ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ৱਾ ਯੇਨ ਭਗৱਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ৱਾ ਭਗৱਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ৱੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ৱਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਤੇਪਿ ਖੋ ਲਿਚ੍ਛৱੀ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗৱਨ੍ਤਂ ਅਭਿৱਾਦੇਤ੍ৱਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗৱਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ৱੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ৱਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯੇਨ ਭਗৱਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ৱਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗৱਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਸਾৱੇਤ੍ৱਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ।

੩੫੬. ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗৱਨ੍ਤਂ ਏਤਦৱੋਚ – ''ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਹਂ ਭৱਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇৱ ਦੇਸਂ, ਸਚੇ ਮੇ ਭৱਂ ਗੋਤਮੋ ਓਕਾਸਂ ਕਰੋਤਿ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ৱੇਯ੍ਯਾਕਰਣਾਯਾ''ਤਿ। ''ਪੁਚ੍ਛ, ਅਗ੍ਗਿৱੇਸ੍ਸਨ , ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿ । ''ਕਥਂ ਪਨ ਭৱਂ ਗੋਤਮੋ ਸਾৱਕੇ ৱਿਨੇਤਿ, ਕਥਂਭਾਗਾ ਚ ਪਨ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾৱਕੇਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਬਹੁਲਾ ਪৱਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ? ''ਏৱਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿৱੇਸ੍ਸਨ, ਸਾৱਕੇ ৱਿਨੇਮਿ, ਏৱਂਭਾਗਾ ਚ ਪਨ ਮੇ ਸਾৱਕੇਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਬਹੁਲਾ ਪৱਤ੍ਤਤਿ – 'ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ৱੇਦਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ৱਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ। ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਅਨਤ੍ਤਾ, ৱੇਦਨਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਤ੍ਤਾ, ৱਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਏৱਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿৱੇਸ੍ਸਨ, ਸਾৱਕੇ ৱਿਨੇਮਿ, ਏৱਂਭਾਗਾ ਚ ਪਨ ਮੇ ਸਾৱਕੇਸੁ ਅਨੁਸਾਸਨੀ ਬਹੁਲਾ ਪৱਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ।

''ਉਪਮਾ ਮਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਪਟਿਭਾਤੀ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ, ਅਗ੍ਗਿৱੇਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ ਭਗৱਾ ਅৱੋਚ।

‘‘ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ। ਏਵਮੇਤੇ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ। ਏਵਮੇਤੇ ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਰੂਪਤ੍ਤਾਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰੂਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸਵਤਿ, ਵੇਦਨਤ੍ਤਾਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵੇਦਨਾਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸਵਤਿ, ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਾਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਤ੍ਤਾਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸਵਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਤ੍ਤਾਯਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਸਵਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਨਨੁ ਤ੍ਵਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – ‘ਰੂਪਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਵੇਦਨਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’’ਤਿ? ‘‘ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ , ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ‘ਰੂਪਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਵੇਦਨਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਮਹਤੀ ਜਨਤਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮਹਤੀ ਜਨਤਾ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ? ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਸਕਞ੍ਞੇਵ ਵਾਦਂ ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਹਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ‘ਰੂਪਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਵੇਦਨਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਸਞ੍ਞਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’’ਤਿ।

੩੫੨. ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਞ੍ਞੇਵੇਤ੍ਥ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਤੇ ਖਮੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਨਂ [ਤਥਾ ਤਂ (ਕ॰)] ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਾਸਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ , ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜਿਤੇ ਵਸੋ – ਘਾਤੇਤਾਯਂ ਵਾ ਘਾਤੇਤੁਂ, ਜਾਪੇਤਾਯਂ ਵਾ ਜਾਪੇਤੁਂ, ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਾਯਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤੁਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ? ‘‘ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜਿਤੇ ਵਸੋ – ਘਾਤੇਤਾਯਂ ਵਾ ਘਾਤੇਤੁਂ, ਜਾਪੇਤਾਯਂ ਵਾ ਜਾਪੇਤੁਂ, ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਾਯਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤੁਂ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਇਮੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਙ੍ਘਾਨਂ ਗਣਾਨਂ – ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ, ਵਜ੍ਜੀਨਂ ਮਲ੍ਲਾਨਂ – ਵਤ੍ਤਤਿ ਸਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜਿਤੇ ਵਸੋ – ਘਾਤੇਤਾਯਂ ਵਾ ਘਾਤੇਤੁਂ, ਜਾਪੇਤਾਯਂ ਵਾ ਜਾਪੇਤੁਂ, ਪਬ੍ਬਾਜੇਤਾਯਂ ਵਾ ਪਬ੍ਬਾਜੇਤੁਂ। ਕਿਂ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਮੁਦ੍ਧਾਵਸਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ , ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਮਾਗਧਸ੍ਸ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵੇਦੇਹਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ? ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਵਤ੍ਤਿਤੁਞ੍ਚ ਮਰਹਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – ‘ਰੂਪਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ, ਵਤ੍ਤਤਿ ਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ ਵਸੋ – ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਚ੍ਚਕਂ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – ‘ਰੂਪਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ, ਵਤ੍ਤਤਿ ਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ ਵਸੋ – ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ? ਦੁਤਿਯਮ੍ਪਿ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਚ੍ਚਕਂ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ ਦਾਨਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨ ਦਾਨਿ ਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਲੋ। ਯੋ ਕੋਚਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ ਤਥਾਗਤੇਨ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ, ਏਤ੍ਥੇਵਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਧਾ ਮੁਦ੍ਧਾ ਫਲਤੀ’’ਤਿ।

ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵਜਿਰਪਾਣਿ ਯਕ੍ਖੋ ਆਯਸਂ ਵਜਿਰਂ ਆਦਾਯ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਰਿਵੇਹਾਸਂ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ – ‘ਸਚਾਯਂ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਯਾਵਤਤਿਯਂ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਨ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਤਿ ਏਤ੍ਥੇਵਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਧਾ ਮੁਦ੍ਧਂ ਫਾਲੇਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਵਜਿਰਪਾਣਿਂ ਯਕ੍ਖਂ ਭਗਵਾ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਚ੍ਚਕੋ ਚ

ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭੀਤੋ ਸਂਵਿਗ੍ਗੋ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਤਾਣਂ ਗਵੇਸੀ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਲੇਣਂ ਗਵੇਸੀ ਭਗਵਨ੍ਤਂਯੇਵ ਸਰਣਂ ਗਵੇਸੀ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪੁਚ੍ਛਤੁ ਮਂ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ, ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ।

੩੫੮. ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – 'ਰੂਪਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਵਤ੍ਤਤਿ ਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ ਵਸੋ – ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਰੂਪਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''।

''ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ; ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ। ਨ ਖੋ ਤੇ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – 'ਵੇਦਨਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਵਤ੍ਤਤਿ ਤੇ ਤਿਸ੍ਸਂ ਵੇਦਨਾਯਂ [ਤਾਯਂ ਵੇਦਨਾਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਸੋ – ਏਵਂ ਮੇ ਵੇਦਨਾ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਵੇਦਨਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''।

''ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ; ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ। ਨ ਖੋ ਤੇ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ , ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – 'ਸਞ੍ਞਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਵਤ੍ਤਤਿ ਤੇ ਤਿਸ੍ਸਂ ਸਞ੍ਞਾਯਂ ਵਸੋ – ਏਵਂ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਸਞ੍ਞਾ ਮਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''।

''ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ ; ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ। ਨ ਖੋ ਤੇ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – 'ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਵਤ੍ਤਤਿ ਤੇ ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਵਸੋ – ਏਵਂ ਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਾ ਅਹੇਸੁ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''।

''ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ; ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ। ਨ ਖੋ ਤੇ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – 'ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ, ਵਤ੍ਤਤਿ ਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਵਸੋ – ਏਵਂ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤੁ, ਏਵਂ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਾ ਅਹੋਸੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''।

''ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ; ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬ੍ਯਾਕਰੋਹਿ। ਨ ਖੋ ਤੇ ਸਨ੍ਧਿਯਤਿ ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਵਾ ਪੁਰਿਮਂ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਤਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਤੁਂ – 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ''ਤਿ? ''ਦੁਕ੍ਖਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਯਂ ਪਨਾਨਿਚ੍ਚਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ, ਕਲ੍ਲਂ ਨੁ ਤਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਿਤੁਂ – 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ''।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੋ ਨੁ ਖੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਗਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ , ਦੁਕ੍ਖਂ 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਸਾਮਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਸਿਯਾ, ਭੋ ਗੋਤਮ? ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ।

''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨਨੁ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਉਪਗਤੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਂ – 'ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਸੀ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਭੋ ਗੋਤਮ? ਏਵਮੇਤਂ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ।

੩੫੯. ''ਸੇਯਜਥਾਪਿ , ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਾਰਤ੍ਥਿਕੋ ਸਾਰਗਵੇਸੀ ਸਾਰਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਮਾਨੋ ਤਿਣ੍ਹਂ ਕੁਠਾਰਿਂ [ਕੁਧਾਰਿਂ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਆਦਾਯ ਵਨਂ ਪਵਿਸੇਯਜ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸੇਯਜ ਮਹਨ੍ਤਂ ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਉਜੁਂ ਨਵਂ ਅਕੁਕ੍ਕੁਕਜਾਤਂ [ਅਕੁਕ੍ਕੁਟਜਾਤਂ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)]। ਤਮੇਨਂ ਮੂਲੇ ਛਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਮੂਲੇ ਛੇਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗੇ ਛਿਨ੍ਦੇਯਜ, ਅਗ੍ਗੇ ਛੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜੇਯਜ [ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜੇਯਜ (ਕ॰)]। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਨ੍ਤੋ ਫੇਗ੍ਗੁਮ੍ਪਿ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛੇਯਜ, ਕੁਤੋ ਸਾਰਂ? ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮਯਾ ਸਕਸ੍ਮਿਂ ਵਾਦੇ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਗਾਹਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨੋ ਰਿਤ੍ਤੋ ਤੁਚ੍ਛੋ ਅਪਰਦ੍ਧੋ। ਭਾਸਿਤਾ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਏਸਾ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਪਰਿਸਤਿ ਵਾਚਾ – 'ਨਾਹਂ ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ, ਸਙ੍ਘਿਂ ਗਣਿਂ ਗਣਾਚਰਿਯਂ, ਅਪਿ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਂ, ਯੋ ਮਯਾ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਨ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯਜ ਨ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਯਜ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯਜ, ਯਸ੍ਸ ਨ ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯਜੁਂ। ਥੂਣਂ ਚੇਪਾਹਂ ਅਚੇਤਨਂ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਸਮਾਰਭੇਯਜਂ ਸਾਪਿ ਮਯਾ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਯਜ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਯਜ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯਜ। ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਤੁਯ੍ਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਸੇਦਫੁਸਿਤਾਨਿ ਨਲਾਟਾ ਮੁਤ੍ਤਾਨਿ, ਉਤ੍ਤਰਾਸਙ੍ਗਂ ਵਿਨਿਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਭੂਮਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ। ਮਯ੍ਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਰਹਿ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਸੇਦੋ''ਤਿ। ਇਤਿ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ [ਤਸ੍ਸਂ (?)] ਪਰਿਸਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਕਾਯਂ ਵਿਵਰਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨਿਸੀਦਿ।

੩੬੦. ਅਥ ਖੋ ਦੁਮ੍ਮੁਖੋ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤੋ ਸਚ੍ਚਕਂ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤਂ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਅਧੋਮੁਖਂ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਉਪਮਾ ਮਂ, ਭਗਵਾ, ਪਟਿਭਾਤੀ''ਤਿ। ''ਪਟਿਭਾਤੁ ਤਂ, ਦੁਮ੍ਮੁਖਾ''ਤਿ ਭਗਵਾ ਅਵੋਚ। ''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਅਵਿਦੂਰੇ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ। ਤਤ੍ਰਾਸ੍ਸ ਕਕ੍ਕਟਕੋ। ਅਥ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਕੁਮਾਰਕਾ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਵਾ ਤਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਵਾ ਨਿਗਮਾ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸਾ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮੇਯਜੁਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਕਕ੍ਕਟਕਂ ਉਦਕਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਥਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਯਜੁਂ। ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਹਿ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਕ੍ਕਟਕੋ ਅਲ਼ਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਯਜ ਤਂ ਤਦੇਵ ਤੇ ਕੁਮਾਰਕਾ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਵਾ ਕਟ੍ਠੇਨ ਵਾ ਕਥਲੇਨ ਵਾ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯਜੁਂ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜੇਯਜੁਂ ਸਮ੍ਪਲਿਭਞ੍ਜੇਯਜੁਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਸੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕਕ੍ਕਟਕੋ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਅਲ਼ੇਹਿ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨੇਹਿ ਸਮ੍ਭਗ੍ਗੇਹਿ ਸਮ੍ਪਲਿਭਗ੍ਗੇਹਿ ਅਭਬ੍ਬੋ ਤਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਪੁਨ ਓਤਰਿਤੁਂ, ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯਾਨਿ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਸੂਕਾਯਿਤਾਨਿ ਵਿਸੇਵਿਤਾਨਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ ਤਾਨਿਪਿ ਸਬ੍ਬਾਨਿ [ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ ਕਾਨਿਚਿ ਕਾਨਿਚਿ ਤਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਭਗਵਤਾ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਸਮ੍ਭਗ੍ਗਾਨਿ ਸਮ੍ਪਲਿਭਗ੍ਗਾਨਿ; ਅਭਬ੍ਬੋ ਚ ਦਾਨਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਪੁਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਯਦਿਦਂ ਵਾਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਦੁਮ੍ਮੁਖਂ ਲਿਚ੍ਛਵਿਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਆਗਮੇਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਦੁਮ੍ਮੁਖ, ਆਗਮੇਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਦੁਮ੍ਮੁਖ ( ) [(ਮੁਖਰੋਸਿ ਤ੍ਵਂ ਦੁਮ੍ਮੁਖ) (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰)] ਨ ਮਯਂ ਤਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਮ, ਇਧ ਮਯਂ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤੇਮ।

੩੬੧. ''ਤਿਟ੍ਠਤੇਸਾ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵਾਚਾ। ਵਿਲਾਪਂ ਵਿਲਪਿਤਂ ਮਞ੍ਞੇ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਨੁ ਖੋ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ ਸਾਸਨਕਰੋ ਹੋਤਿ ਓਵਾਦਪਤਿਕਰੋ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਗਤਕਥਂਕਥੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ? ''ਇਧ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮਮ ਸਾਵਕੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਯਾ ਕਾਚਿ ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ, ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ 'ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮਮ ਸਾਵਕੋ ਸਾਸਨਕਰੋ ਹੋਤਿ ਓਵਾਦਪਤਿਕਰੋ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਗਤਕਥਂਕਥੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ।

‘‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ? ‘‘ਇਧ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ‘ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ; ਯਾ ਕਾਚਿ ਵੇਦਨਾ…ਪੇ॰… ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾ…ਪੇ॰… ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ…ਪੇ॰… ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ‘ਨੇਤਂ ਮਮ, ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਏਵਮੇਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵੁਸਿਤਵਾ ਕਤਕਰਣੀਯੋ ਓਹਿਤਭਾਰੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਸਦਤ੍ਥੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਭਵਸਂਯੋਜਨੋ ਸਮ੍ਮਦਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤੀਹਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇਨ, ਪਟਿਪਦਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇਨ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯੇਨ। ਏਵਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾਗਤਞ੍ਞੇਵ ਸਕ੍ਕਰੋਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਤਿ ਮਾਨੇਤਿ ਪੂਜੇਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਬੋਧਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਦਨ੍ਤੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਦਮਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਮਥਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਿਣ੍ਣੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਤਰਣਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ’’ਤਿ।

੩੬੨. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਮਯਮੇਵ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਧਂਸੀ, ਮਯਂ ਪਗਬ੍ਭਾ, ਯੇ ਮਯਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਆਸਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਅਮਞ੍ਞਿਮ੍ਹ। ਸਿਯਾ ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਹਤ੍ਥਿਂ ਪਭਿਨ੍ਨਂ ਆਸਜ੍ਜ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਆਸਜ੍ਜ ਸਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ। ਸਿਯਾ ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ [ਜਲਨ੍ਤਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਆਸਜ੍ਜ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ , ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਆਸਜ੍ਜ ਸਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ। ਸਿਯਾ ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਆਸੀਵਿਸਂ ਘੋਰਵਿਸਂ ਆਸਜ੍ਜ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ, ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਆਸਜ੍ਜ ਸਿਯਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋ। ਮਯਮੇਵ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਧਂਸੀ, ਮਯਂ ਪਗਬ੍ਭਾ, ਯੇ ਮਯਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਆਸਾਦੇਤਬ੍ਬਂ ਅਮਞ੍ਞਿਮ੍ਹ। ਅਧਿਵਾਸੇਤ੍ਤੁ [ਅਧਿਵਾਸੇਤੁ ਚ (ਪੀ॰ ਕ॰)] ਮੇ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਸ੍ਵਾਤਨਾਯ ਭਤ੍ਤਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨਾ’’ਤਿ। ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਭਗਵਾ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ।

੩੬੩. ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਅਧਿਵਾਸਨਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਸੁਣਨ੍ਤੁ ਮੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਲਿਚ੍ਛਵੀ, ਸਮਣੋ ਮੇ ਗੋਤਮੋ ਨਿਮਨ੍ਤਿਤੋ ਸ੍ਵਾਤਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ। ਤੇਨ ਮੇ ਅਭਿਹਰੇਯ੍ਯਾਥ ਯਮਸ੍ਸ ਪਤਿਰੂਪਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਥਾ’’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਤ੍ਤਾਨਿ ਥਾਲਿਪਾਕਸਤਾਨਿ ਭਤ੍ਤਾਭਿਹਾਰਂ ਅਭਿਹਰਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕੇ ਆਰਾਮੇ ਪਣੀਤਂ ਖਾਦਨੀਯਂ ਭੋਜਨੀਯਂ ਪਟਿਯਾਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਕਾਲਂ ਆਰੋਚਾਪੇਸਿ – ‘‘ਕਾਲੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਭਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਯੇਨ ਸਚ੍ਚਕਸ੍ਸ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਪਣੀਤੇਨ ਖਾਦਨੀਯੇਨ ਭੋਜਨੀਯੇਨ ਸਹਤ੍ਥਾ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪੇਸਿ ਸਮ੍ਪਵਾਰੇਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਂ ਓਨੀਤਪਤ੍ਤਪਾਣਿਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨੀਚਂ ਆਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਯਮਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਦਾਨੇ ਪੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞਮਹੀ ਚ ਤਂ ਦਾਯਕਾਨਂ ਸੁਖਾਯ ਹੋਤੂ’’ਤਿ। ‘‘ਯਂ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਾਦਿਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਅਵੀਤਰਾਗਂ ਅਵੀਤਦੋਸਂ ਅਵੀਤਮੋਹਂ, ਤਂ ਦਾਯਕਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਂ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮਾਦਿਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵੀਤਰਾਗਂ ਵੀਤਦੋਸਂ ਵੀਤਮੋਹਂ, ਤਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਮਹਾਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤਂ

੩੬੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਵੇਸਾਲਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਮਹਾਵਨੇ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਯਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਭਗਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਸੁਨਿਵਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਵੇਸਾਲਿਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਿਤੁਕਾਮੋ [ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ... ਪਵਿਸਿਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ (ਸੀ॰)]। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਜਙ੍ਘਾਵਿਹਾਰਂ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਮਾਨੋ ਅਨੁਵਿਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਮਹਾਵਨਂ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਸਚ੍ਚਕਂ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਆਗਚ੍ਛਤਿ ਭਸ੍ਸਪ੍ਪਵਾਦਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦੋ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤੋ ਬਹੁਜਨਸ੍ਸ। ਏਸੋ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਵਣ੍ਣਕਾਮੋ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਅਵਣ੍ਣਕਾਮੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ, ਅਵਣ੍ਣਕਾਮੋ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ। ਸਾਧੁ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਤੁ ਅਨੁਕਮ੍ਪਂ ਉਪਾਦਾਯਾ''ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ –

੩੬੫. ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਾਯਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਂ। ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਤੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਾਰੀਰਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ। ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸਾਰੀਰਿਕਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਤੋ ਊਰੁਕ੍ਖਮ੍ਭੋਪਿ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਦਯਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਫਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਣ੍ਹਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਮ੍ਮਾਦਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ [ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੇਪਂ। ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਏਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਕਾਯਨ੍ਵਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਸਨ੍ਤਿ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਕਾਯਭਾਵਨਂ। ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਤੇ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ। ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਚੇਤਸਿਕਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸਤੋ ਊਰੁਕ੍ਖਮ੍ਭੋਪਿ ਨਾਮ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਹਦਯਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਫਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਣ੍ਹਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤਂ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਮ੍ਮਾਦਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖੇਪਂ। ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਏਸੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਵਯੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ । ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਦ੍ਧਾ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਕਾਯਭਾਵਨ''ਨ੍ਤਿ।

੩੬੬. ''ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਨ ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਕਾਯਭਾਵਨਾ ਸੁਤਾ''ਤਿ? ''ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਨਨ੍ਦੋ ਵਚ੍ਛੋ, ਕਿਸੋ ਸਂਕਿਚ੍ਚੋ, ਮਕ੍ਖਲਿ ਗੋਸਾਲੋ – ਏਤੇਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਚੇਲਕਾ ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰਾ ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨਾ ਨਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕਾ ਨਤਿਟ੍ਠਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕਾ [ਨਏਹਿਭਦਨ੍ਤਿਕਾ, ਨਤਿਟ੍ਠਭਦਨ੍ਤਿਕਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਨ ਅਭਿਹਟਂ ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤਂ ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਨ ਕਲੋਪਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰਂ ਨ ਦਣ੍ਡਮਨ੍ਤਰਂ ਨ ਮੁਸਲਮਨ੍ਤਰਂ ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਨਂ ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ ਨ ਪਾਯਮਾਨਾਯ ਨ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ ਨ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੀਸੁ ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਨ ਯਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ , ਨ ਮਚ੍ਛਂ ਨ ਮਂਸਂ ਨ ਸੁਰਂ ਨ ਮੇਰਯਂ ਨ ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਕਾਗਾਰਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਏਕਾਲੋਪਿਕਾ, ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਲੋਪਿਕਾ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਗਾਰਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਲੋਪਿਕਾ। ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਏਕਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਕਿਂ ਪਨ ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ। ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਖਾਦਨੀਯਾਨਿ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਸਾਯਨੀਯਾਨਿ ਸਾਯਨ੍ਤਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਪਾਨਾਨਿ ਪਿਵਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਬਲਂ ਗਾਹੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮ, ਮੇਦੇਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ।

''ਯਂ ਖੋ ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਪੁਰਿਮਂ ਪਹਾਯ ਪਚ੍ਛਾ ਉਪਚਿਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਚਯਾਪਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਿਨ੍ਤਿ ਪਨ ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ ਸੁਤਾ''ਤਿ? ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾਯ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਨ ਸਮ੍ਪਾਯਾਸਿ।

੩੬੭. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਚ੍ਚਕੰ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯਾਪਿ ਖੋ ਤੇ ਏਸਾ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਪੁਰਿਮਾ ਕਾਯਭਾਵਨਾ ਭਾਸਿਤਾ ਸਾਪਿ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਨੋ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਕਾਯਭਾਵਨਾ। ਕਾਯਭਾਵਨਮ੍ਪਿ [ਕਾਯਭਾਵਨੰ ਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨ ਅਞ੍ਞਾਸਿ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਤ੍ਵੰ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨੰ ਜਾਨਿਸ੍ਸਸਿ ? ਅਪਿ ਚ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਥਾ ਅਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ। ਤੰ ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭੋ''ਤਿ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੩੬੮. ''ਕਥਞ੍ਚ , ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ? ਇਧ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਸੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਖਸਾਰਾਗੀ ਚ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਾਰਾਗਿਤਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਰੋਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿੰ ਕਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਏਸਾ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਵੰ ਉਭਤੋਪਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਏਵੰ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ।

੩੬੯. ''ਕਥਞ੍ਚ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚ? ਇਧ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਸੁਤਵਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਸੋ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਨ ਸੁਖਸਾਰਾਗੀ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਸੁਖਸਾਰਾਗਿਤਞ੍ਚ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਰੋਧਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਸਮਾਨੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿੰ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਏਸਾ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਵੰ ਉਭਤੋਪਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਏਵੰ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚਾ''ਤਿ।

੩੭੦. ''ਏਵੰ ਪਸਨ੍ਨੋ ਅਹੰ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ! ਭਵਞ੍ਹਿ ਗੋਤਮੋ ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਚ ਹੋਤਿ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਚਾ''ਤਿ । ''ਅਦ੍ਧਾ ਖੋ ਤੇ ਅਯੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਆਸਜ੍ਜ ਉਪਨੀਯ ਵਾਚਾ ਭਾਸਿਤਾ, ਅਪਿ ਚ ਤੇ ਅਹੰ ਬ੍ਯਾਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ । ਯਤੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ, ਤੰ ਵਤ ਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਠਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ [ਨੇਤੰ ਖੋਠਾਨੰ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ।

''ਨ ਹਿ ਨੂਨ [ਨ ਹਨੂਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਯਥਾਰੂਪਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ; ਨ ਹਿ ਨੂਨ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਤਥਾਰੂਪਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਯਥਾਰੂਪਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ।

੩੭੧. ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਨੋ ਸਿਯਾ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ? ਇਧ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਰਜਾਪਥੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। ਨਯਿਦੰ ਸੁਕਰੰ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਿਤੁੰ। ਯੰਨ੍ਨੂਨਾਹੰ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ

ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਦਹਰੋਵ ਸਮਾਨੋ, ਸੁਸੁਕਾਲ਼ਕੇਸੋ ਭਦ੍ਰੇਨ ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ, ਅਕਾਮਕਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾਨਂ ਰੁਦਨ੍ਤਾਨਂ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਂ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਕਿਂਕੁਸਲਗਵੇਸੀ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਤਿਵਰਪਦਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਯੇਨ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਾਰਂ ਕਾਲਾਮਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਆਵੁਸੋ ਕਾਲਾਮ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤੁ’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਵਿਹਰਤਾਯਸ੍ਮਾ, ਤਾਦਿਸੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਯਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਕਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਂ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਓਟ੍ਠਪਹਤਮਤ੍ਤੇਨ ਲਪਿਤਲਾਪਨਮਤ੍ਤੇਨ ਞਾਣਵਾਦਞ੍ਚ ਵਦਾਮਿ ਥੇਰਵਾਦਞ੍ਚ, ‘ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ ਚ ਪਟਿਜਾਨਾਮਿ, ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੇ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਤਿ, ਅਦ੍ਧਾ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਰਤੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇਨ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਾਰਂ ਕਾਲਾਮਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਾਲਾਮ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸੀ’ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਾ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਾ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਵੀਰਿਯਂ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਤਿ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਤਿ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ; ਨ ਖੋ ਆਲ਼ਾਰਸ੍ਸੇਵ ਕਾਲਾਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ; ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਦਹੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ।

‘‘ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇਨ ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲ਼ਾਰਂ ਕਾਲਾਮਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਕਾਲਾਮ , ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਸੀ’ਤਿ? ‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਮੀ’ਤਿ। ‘ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀ’ਤਿ। ‘ਲਾਭਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਤਾਦਿਸਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਪਸ੍ਸਾਮ। ਇਤਿ ਯਾਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਮਿ ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਸਿ; ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਸਿ ਤਮਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਮਿ। ਇਤਿ ਯਾਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਮਿ ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ; ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਮਹਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਮਿ। ਇਤਿ ਯਾਦਿਸੋ ਅਹਂ ਤਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ, ਯਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ ਤਾਦਿਸੋ ਅਹਂ। ਏਹਿ ਦਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਉਭੋਵ ਸਨ੍ਤਾ ਇਮਂ ਗਣਂ ਪਰਿਹਰਾਮਾ’ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਆਲ਼ਾਰੋ ਕਾਲਾਮੋ ਆਚਰਿਯੋ ਮੇ ਸਮਾਨੋ (ਅਤ੍ਤਨੋ) [( ) ਨਤ੍ਥਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਂ ਮਂ ਸਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਂ ਠਪੇਸਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਚ ਮਂ ਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਾਵਦੇਵ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ’ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਅਪਕ੍ਕਮਿਂ।

੩੭੨. ‘‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਕਿਂਕੁਸਲਗਵੇਸੀ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਤਿਵਰਪਦਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਯੇਨ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਇਚ੍ਛਾਮਹਂ, ਆਵੁਸੋ [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੮ ਪਾਸਰਾਸਿਸੁਤ੍ਤੇ]

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਿਤੁ'ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਵਿਹਰਤਾਯਸ੍ਮਾ, ਤਾਦਿਸੋ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਯਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸੋ ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਸਕਂ ਆਚਰਿਯਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯਜਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਂ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਓਟ੍ਠਪਹਤਮਤ੍ਤੇਨ ਲਪਿਤਲਾਪਨਮਤ੍ਤੇਨ ਞਾਣਵਾਦਞ੍ਚ ਵਦਾਮਿ ਥੇਰਵਾਦਞ੍ਚ, 'ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ ਚ ਪਟਿਜਾਨਾਮਿ, ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਅਞ੍ਞੇ ਚ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨ ਖੋ ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕੇਵਲਂ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਅਦ੍ਧਾ ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਵਿਹਾਸੀ'ਤਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇਨ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ ਰਾਮੋ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਸਦ੍ਧਾ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਾ; ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਵੀਰਿਯਂ; ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਸਤਿ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਤਿ; ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਸਮਾਧਿ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਸਮਾਧਿ; ਨ ਖੋ ਰਾਮਸ੍ਸੇਵ ਅਹੋਸਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਮਯ੍ਹਂਪਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਞਾ; ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀਤਿ ਪਵੇਦੇਸਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਦਹੇਯਜ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਨਚਿਰਸ੍ਸੇਵ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ।

''ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇਨ ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕਂ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – 'ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ? 'ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਰਾਮੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਸੀ'ਤਿ। 'ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਾਮੀ'ਤਿ। 'ਲਾਭਾ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸੁਲਦ੍ਧਂ ਨੋ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇ ਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਤਾਦਿਸਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਂ ਪਸ੍ਸਾਮ। ਇਤਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਸਿ, ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਸਿ; ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਸਿ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਪਵੇਦੇਸਿ। ਇਤਿ ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਤਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ; ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਰਾਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ। ਇਤਿ ਯਾਦਿਸੋ ਰਾਮੋ ਅਹੋਸਿ ਤਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ; ਯਾਦਿਸੋ ਤੁਵਂ ਤਾਦਿਸੋ ਰਾਮੋ ਅਹੋਸਿ। ਏਹਿ ਦਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਤੁਵਂ ਇਮਂ ਗਣਂ ਪਰਿਹਰਾ'ਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਦਕੋ ਰਾਮਪੁਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਮੇ ਸਮਾਨੋ ਆਚਰਿਯਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਮਂ ਠਪੇਸਿ, ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਚ ਮਂ ਪੂਜਾਯ ਪੂਜੇਸਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਾਵਦੇਵ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਅਪਕ੍ਕਮਿਂ।

੩੭੩. ''ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਕਿਂਕੁਸਲਗਵੇਸੀ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਨ੍ਤਿਵਰਪਦਂ ਪਰਿਯੇਸਮਾਨੋ ਮਗਧੇਸੁ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਚਾਰਿਕਂ ਚਰਮਾਨੋ ਯੇਨ ਉਰੁਵੇਲਾ ਸੇਨਾਨਿਗਮੋ ਤਦਵਸਰਿਂ। ਤਤ੍ਥਦ੍ਦਸਂ ਰਮਣੀਯਂ ਭੂਮਿਭਾਗਂ, ਪਾਸਾਦਿਕਞ੍ਚ ਵਨਸਣ੍ਡਂ, ਨਦਿਞ੍ਚ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿਂ ਸੇਤਕਂ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਂ ਰਮਣੀਯਂ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਚ ਗੋਚਰਗਾਮਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਰਮਣੀਯੋ ਵਤ, ਭੋ, ਭੂਮਿਭਾਗੋ, ਪਾਸਾਦਿਕੋ ਚ ਵਨਸਣ੍ਡੋ, ਨਦੀ ਚ ਸਨ੍ਦਤਿ ਸੇਤਕਾ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਾ ਰਮਣੀਯਾ, ਸਮਨ੍ਤਾ ਚ ਗੋਚਰਗਾਮੋ। ਅਲਂ ਵਤਿਦਂ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਤ੍ਥਿਕਸ੍ਸ ਪਧਾਨਾਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਿਂ 'ਅਲਮਿਦਂ ਪਧਾਨਾਯਾ'ਤਿ।

੩੭੪. ''ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਮਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਉਪਮਾ ਪਟਿਭਂਸੁ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਲ੍ਲਂ ਕਟ੍ਠਂ ਸਸ੍ਨੇਹਂ ਉਦਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯਜ ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿਂ ਆਦਾਯ – 'ਅਗ੍ਗਿਂ

ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੇਜੋ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਮੁੰ ਅਲ੍ਲੰ ਕਟ੍ਠੰ ਸਸ੍ਨੇਹੰ, ਉਦਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ , ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿੰ ਆਦਾਯ ਅਭਿਮਨ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤੇਜੋ ਪਾਤੁਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ''? ''ਅਦੁਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਲ੍ਲੰ ਕਟ੍ਠੰ ਸਸ੍ਨੇਹੰ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਉਦਕੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ। ਯਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਕਾਮੇਹਿ ਅਵੂਪਕਟ੍ਠਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ, ਸੋ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਨ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਚੇਪਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। ਨੋ ਚੇਪਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। ਅਯੰ ਖੋ ਮੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਪਠਮਾ ਉਪਮਾ ਪਟਿਭਾਸਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ।

੩੭੫. ''ਅਪਰਾਪਿ ਖੋ ਮੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦੁਤਿਯਾ ਉਪਮਾ ਪਟਿਭਾਸਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਲ੍ਲੰ ਕਟ੍ਠੰ ਸਸ੍ਨੇਹੰ, ਆਰਕਾ ਉਦਕਾ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿੰ ਆਦਾਯ – 'ਅਗ੍ਗਿੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੇਜੋ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਮੁੰ ਅਲ੍ਲੰ ਕਟ੍ਠੰ ਸਸ੍ਨੇਹੰ, ਆਰਕਾ ਉਦਕਾ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿੰ ਆਦਾਯ ਅਭਿਮਨ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਤੇਜੋ ਪਾਤੁਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹਿਦੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ''? ''ਅਦੁਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਲ੍ਲੰ ਕਟ੍ਠੰ ਸਸ੍ਨੇਹੰ, ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਆਰਕਾ ਉਦਕਾ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ। ਯਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਕਾਮੇਹਿ ਵੂਪਕਟ੍ਠਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਸੋ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਨ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਚੇਪਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। ਨੋ ਚੇਪਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ, ਅਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। ਅਯੰ ਖੋ ਮੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦੁਤਿਯਾ ਉਪਮਾ ਪਟਿਭਾਸਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ''।

੩੭੬. ''ਅਪਰਾਪਿ ਖੋ ਮੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਤਿਯਾ ਉਪਮਾ ਪਟਿਭਾਸਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਸੁਕ੍ਖੰ ਕਟ੍ਠੰ ਕੋਲ਼ਾਪੰ, ਆਰਕਾ ਉਦਕਾ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿੰ ਆਦਾਯ – 'ਅਗ੍ਗਿੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਤੇਜੋ ਪਾਤੁਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ'ਤਿ। ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਪਿ ਨੁ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਅਮੁੰ ਸੁਕ੍ਖੰ ਕਟ੍ਠੰ ਕੋਲ਼ਾਪੰ, ਆਰਕਾ ਉਦਕਾ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ, ਉਤ੍ਤਰਾਰਣਿੰ ਆਦਾਯ ਅਭਿਮਨ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਗ੍ਗਿੰ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਤੇਜੋ ਪਾਤੁਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ? ''ਏਵੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ''। ''ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ''? ''ਅਦੁਞ੍ਹਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਸੁਕ੍ਖੰ ਕਟ੍ਠੰ ਕੋਲ਼ਾਪੰ, ਤਞ੍ਚ ਪਨ ਆਰਕਾ ਉਦਕਾ ਥਲੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ । ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਕਾਯੇਨ ਚੇਵ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਕਾਮੇਹਿ ਵੂਪਕਟ੍ਠਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਚ ਨੇਸੰ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਪਿਪਾਸਾ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ, ਸੋ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਚੇਪਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ, ਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। ਨੋ ਚੇਪਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ, ਭਬ੍ਬਾਵ ਤੇ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ। ਅਯੰ ਖੋ ਮੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਤਿਯਾ ਉਪਮਾ ਪਟਿਭਾਸਿ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ। ਇਮਾ ਖੋ ਮੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਉਪਮਾ ਪਟਿਭੰਸੁ ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸ੍ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਾ।''

੩੭੭. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਦਨ੍ਤੇਭਿ ਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੧ ਵਿਤਕ੍ਕਸਣ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ], ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁੰ ਆਹਚ੍ਚ, ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯੰ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਯ੍ਯੰ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦਨ੍ਤੇਭਿ ਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁੰ ਆਹਚ੍ਚ, ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਮਿ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪੇਮਿ। ਤਸ੍ਸ

ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦਨ੍ਤੇਭਿ ਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁੰ ਆਹਚ੍ਚ ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਯਤੋ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪਯਤੋ ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰੰ ਪੁਰਿਸੰ ਸੀਸੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਯ੍ਯ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦਨ੍ਤੇਭਿ ਦਨ੍ਤਮਾਧਾਯ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਤਾਲੁੰ ਆਹਚ੍ਚ, ਚੇਤਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਅਭਿਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਯਤੋ ਅਭਿਸਨ੍ਤਾਪਯਤੋ ਕਚ੍ਛੇਹਿ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਆਰਦ੍ਧੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੀਰਿਯੰ ਹੋਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨੰ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ, ਸਾਰਦ੍ਧੋ ਚ ਪਨ ਮੇ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਤੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਪਧਾਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੩੭੮. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਅਪ੍ਪਾਣਕਂਯੇਵ ਝਾਨੰ ਝਾਯੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਕਣ੍ਣਸੋਤੇਹਿ ਵਾਤਾਨੰ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਾਰਗਗ੍ਗਰਿਯਾ ਧਮਮਾਨਾਯ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਕਣ੍ਣਸੋਤੇਹਿ ਵਾਤਾਨੰ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾਨੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ ਹੋਤਿ। ਆਰਦ੍ਧੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੀਰਿਯੰ ਹੋਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ। ਸਾਰਦ੍ਧੋ ਚ ਪਨ ਮੇ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਤੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਪਧਾਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਅਪ੍ਪਾਣਕਂਯੇਵ ਝਾਨੰ ਝਾਯੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਊਹਨਨ੍ਤਿ [ਊਹਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰), ਓਹਨਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰), ਉਹਨਨ੍ਤਿ (ਕ॰)]। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਸਿਖਰੇਨ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਅਭਿਮਤ੍ਥੇਯ੍ਯ [ਮੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਭਿਮਨ੍ਥੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਮੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਭਿਮਤ੍ਥੇਯ੍ਯ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)], ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਮੁਦ੍ਧਨਿ ਊਹਨਨ੍ਤਿ। ਆਰਦ੍ਧੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੀਰਿਯੰ ਹੋਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ। ਸਾਰਦ੍ਧੋ ਚ ਪਨ ਮੇ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਤੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਪਧਾਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਅਪ੍ਪਾਣਕਂਯੇਵ ਝਾਨੰ ਝਾਯੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਸੀਸੇ ਸੀਸਵੇਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਦਲ੍ਹੇਨ ਵਰਤ੍ਤਕ੍ਖਣ੍ਡੇਨ [ਵਰਤ੍ਤਕਬਨ੍ਧਨੇਨ (ਸੀ॰)] ਸੀਸੇ ਸੀਸਵੇਠੰ ਦਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਸੀਸੇ ਸੀਸਵੇਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਆਰਦ੍ਧੰ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੀਰਿਯੰ ਹੋਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨੰ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ। ਸਾਰਦ੍ਧੋ ਚ ਪਨ ਮੇ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਤੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਪਧਾਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਅਪ੍ਪਾਣਕਂਯੇਵ ਝਾਨੰ ਝਾਯੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਰਿਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦਕ੍ਖੋ ਗੋਘਾਤਕੋ ਵਾ ਗੋਘਾਤਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਗੋਵਿਕਨ੍ਤਨੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਰਿਕਨ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ

ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤਾ ਵਾਤਾ ਕੁਚ੍ਛਿਂ ਪਰਿਕਨ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੀਰਿਯਂ ਹੋਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ। ਸਾਰਦ੍ਧੋ ਚ ਪਨ ਮੇ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਤੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਪਧਾਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਅਪ੍ਪਾਣਕਂਯੇਵ ਝਾਨਂ ਝਾਯੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਉਪਰੁਨ੍ਧਿਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਡਾਹੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦ੍ਵੇ ਬਲਵਨ੍ਤੋ ਪੁਰਿਸਾ ਦੁਬ੍ਬਲਤਰਂ ਪੁਰਿਸਂ ਨਾਨਾਬਾਹਾਸੁ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੁਯਾ ਸਨ੍ਤਾਪੇਯ੍ਯੁਂ ਸਮ੍ਪਰਿਤਾਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮੁਖਤੋ ਚ ਨਾਸਤੋ ਚ ਕਣ੍ਣਤੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇਸੁ ਉਪਰੁਦ੍ਧੇਸੁ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ ਡਾਹੋ ਹੋਤਿ। ਆਰਦ੍ਧਂ ਖੋ ਪਨ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵੀਰਿਯਂ ਹੋਤਿ ਅਸਲ੍ਲੀਨਂ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਾ। ਸਾਰਦ੍ਧੋ ਚ ਪਨ ਮੇ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਤੇਨੇਵ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਪਧਾਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਮਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦੇਵਤਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ'ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਾ ਦੇਵਤਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਨ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਅਪਿ ਚ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਤੀ'ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚਾ ਦੇਵਤਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਨ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਨਪਿ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਤਿ, ਅਰਹਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਵਿਹਾਰੋਤ੍ਵੇਵ ਸੋ [ਵਿਹਾਰੋਤ੍ਵੇਵੇਸੋ (ਸੀ॰)] ਅਰਹਤੋ ਏਵਰੂਪੋ ਹੋਤੀ'ਤਿ [ਵਿਹਾਰੋਤ੍ਵੇਵੇਸੋ ਅਰਹਤੋ''ਤਿ (?)]।

੩੭੯. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਹਾਰੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਦੇਵਤਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – 'ਮਾ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਹਾਰੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿ। ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਹਾਰੁਪਚ੍ਛੇਦਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਮਯਂ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਲੋਮਕੂਪੇਹਿ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇਸ੍ਸਾਮ [ਅਜ੍ਝੋਹਰਿਸ੍ਸਾਮ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਤਾਯ ਤ੍ਵਂ ਯਾਪੇਸ੍ਸਸੀ'ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਜਜ੍ਜਿਤਂ [ਅਜਦ੍ਧੁਕਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਜਦ੍ਧੁਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਪਟਿਜਾਨੇਯ੍ਯਂ, ਇਮਾ ਚ ਮੇ ਦੇਵਤਾ ਦਿਬ੍ਬਂ ਓਜਂ ਲੋਮਕੂਪੇਹਿ ਅਜ੍ਝੋਹਾਰੇਯ੍ਯੁਂ [ਅਜ੍ਝੋਹਰੇਯ੍ਯੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਤਾਯ ਚਾਹਂ ਯਾਪੇਯ੍ਯਂ, ਤਂ ਮਮਸ੍ਸ ਮੁਸਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਾ ਦੇਵਤਾ ਪਚ੍ਚਾਚਿਕ੍ਖਾਮਿ, 'ਹਲ'ਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

੩੮੦. ''ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਯ੍ਯਂ, ਪਸਤਂ ਪਸਤਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਕੁਲਤ੍ਥਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਕਲਾਯਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਹਰੇਣੁਕਯੂਸ'ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਸਿਂ, ਪਸਤਂ ਪਸਤਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਕੁਲਤ੍ਥਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਕਲਾਯਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਹਰੇਣੁਕਯੂਸਂ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰਯਤੋ, ਪਸਤਂ ਪਸਤਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਮੁਗ੍ਗਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਕੁਲਤ੍ਥਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਕਲਾਯਯੂਸਂ, ਯਦਿ ਵਾ ਹਰੇਣੁਕਯੂਸਂ, ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਆਸੀਤਿਕਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ ਕਾਲ਼ਪਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਓਟ੍ਠਪਦਂ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਆਨਿਸਦਂ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਵਟ੍ਟਨਾਵਲ਼ੀ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕੋ ਉਣ੍ਣਤਾਵਨਤੋ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਜਰਸਾਲਾਯ ਗੋਪਾਣਸਿਯੋ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਫਾਸੁਲ਼ਿਯੋ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਉਦਪਾਨੇ ਉਦਕਤਾਰਕਾ ਗਮ੍ਭੀਰਗਤਾ ਓਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਅਕ੍ਖਿਕੂਪੇਸੁ ਅਕ੍ਖਿਤਾਰਕਾ ਗਮ੍ਭੀਰਗਤਾ ਓਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਤਿਤ੍ਤਕਾਲਾਬੁ ਆਮਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵਾਤਾਤਪੇਨ ਸਂਫੁਟਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਿਲਾਤੋ, ਏਵਮੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਸੀਸਚ੍ਛਵਿ ਸਂਫੁਟਿਤਾ ਹੋਤਿ ਸਮ੍ਮਿਲਾਤਾ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ।

‘‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਂ ਪਰਿਮਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਪਰਿਮਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਉਦਰਚ੍ਛਵਿਂਯੇਵ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮਿ, ਯਾਵਸ੍ਸੁ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਦਰਚ੍ਛਵਿ ਪਿਟ੍ਠਿਕਣ੍ਟਕਂ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਵਚ੍ਚਂ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਵਕੁਜ੍ਜੋ ਪਪਤਾਮਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਅਸ੍ਸਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੁਮਜ੍ਜਾਮਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਪਾਣਿਨਾ ਗਤ੍ਤਾਨਿ ਅਨੁਮਜ੍ਜਤੋ ਪੂਤਿਮੂਲਾਨਿ ਲੋਮਾਨਿ ਕਾਯਸ੍ਮਾ ਪਪਤਨ੍ਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਮਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਕਾਲੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ’ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਨ ਕਾਲੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਸਾਮੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ’ਤਿ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘ਨ ਕਾਲੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ , ਨਪਿ ਸਾਮੋ, ਮਙ੍ਗੁਰਚ੍ਛਵਿ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ’ਤਿ। ਯਾਵਸ੍ਸੁ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਾਵ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਪਰਿਯੋਦਾਤੋ ਉਪਹਤੋ ਹੋਤਿ ਤਾਯੇਵਪ੍ਪਾਹਾਰਤਾਯ।

੩੮੧. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਯੇ ਖੋ ਕੇਚਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਿਂਸੁ, ਏਤਾਵਪਰਮਂ, ਨਯਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਤਾਵਪਰਮਂ, ਨਯਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਯੇਪਿ ਹਿ ਕੇਚਿ ਏਤਰਹਿ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ, ਏਤਾਵਪਰਮਂ, ਨਯਿਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਨ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਇਮਾਯ ਕਟੁਕਾਯ ਦੁਕ੍ਕਰਕਾਰਿਕਾਯ ਅਧਿਗਚ੍ਛਾਮਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾ ਅਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੇਸਂ। ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਅਞ੍ਞੋ ਮਗ੍ਗੋ ਬੋਧਾਯਾ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹਂ ਪਿਤੁ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਸੀਤਾਯ ਜਮ੍ਬੁਚ੍ਛਾਯਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਤਾ। ਸਿਯਾ ਨੁ ਖੋ ਏਸੋ ਮਗ੍ਗੋ ਬੋਧਾਯਾ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਸਤਾਨੁਸਾਰਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਹੋਸਿ – ‘ਏਸੇਵ ਮਗ੍ਗੋ ਬੋਧਾਯਾ’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ, ਯਂ ਤਂ ਸੁਖਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ’ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਨ ਖੋ ਅਹਂ ਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਭਾਯਾਮਿ, ਯਂ ਤਂ ਸੁਖਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ’ਤਿ।

੩੮੨. ‘‘ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤਦਹੋਸਿ – ‘ਨ ਖੋ ਤਂ ਸੁਕਰਂ ਸੁਖਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਏਵਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਕਸਿਮਾਨਂ ਪਤ੍ਤਕਾਯੇਨ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਯ੍ਯਂ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਸਿਂ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸਂ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਮਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਸਮਯੇਨ ਪਞ੍ਚ [ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ (ਅਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੇਸੁ)] ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ‘ਯਂ ਖੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਂ ਨੋ ਆਰੋਚੇਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਯਤੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਸਿਂ ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸਂ, ਅਥ ਮੇ ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ – ‘ਬਾਹੁਲ੍ਲਿਕੋ [ਬਾਹੁਲਿਕੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰) ਸਂਘਭੇਦਸਿਕ੍ਖਾਪਦਟੀਕਾਯ ਸਮੇਤਿ] ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ, ਪਧਾਨਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ, ਆਵਤ੍ਤੋ ਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯਾ’ਤਿ।

੩੮੩. ‘‘ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਬਲਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਾਸਿਂ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਸਿਂ ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਾਸਿਂ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੩੮੪. ‘‘ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿੰ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ , ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿੰ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰੰ ਸਉਦ੍ਦੇਸੰ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ। ਅਯੰ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮੇ ਯਾਮੇ ਪਠਮਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ; ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ, ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ; ਯਥਾ ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੩੮੫. ‘‘ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿੰ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਮਿ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਯਾਮੇ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ; ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ, ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ; ਯਥਾ ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ । ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ , ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੩੮੬. ‘‘ਸੋ ਏਵੰ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਸਿੰ। ਸੋ ‘ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ। ‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ‘ਅਯੰ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ‘ਅਯੰ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ‘ਅਯੰ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਏਵੰ ਜਾਨਤੋ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਥ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣੰ ਅਹੋਸਿ। ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’ਤਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ। ਅਯੰ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਯਾਮੇ ਤਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਧਿਗਤਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਹਤਾ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ; ਤਮੋ ਵਿਹਤੋ, ਆਲੋਕੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ; ਯਥਾ ਤੰ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਤਾਪਿਨੋ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਹਰਤੋ। ਏਵਰੂਪਾਪਿ ਖੋ ਮੇ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

੩੮੭. ‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਪਨਾਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਨੇਕਸਤਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਾ। ਅਪਿਸ੍ਸੁ ਮੰ ਏਕਮੇਕੋ ਏਵੰ ਮਞ੍ਞਤਿ – ‘ਮਮੇਵਾਰਬ੍ਭ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੀ’ਤਿ। ‘ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਵੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ; ਯਾਵਦੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੇਸੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ, ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿੰ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਣ੍ਠਪੇਮਿ ਸਨ੍ਨਿਸਾਦੇਮਿ ਏਕੋਦਿੰ ਕਰੋਮਿ ਸਮਾਦਹਾਮਿ, ਯੇਨ ਸੁਦੰ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪੰ ਵਿਹਰਾਮੀ’’’ਤਿ।

‘‘ਓਕਪ੍ਪਨਿਯਮੇਤੰ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਯਥਾ ਤੰ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ ਖੋ ਪਨ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਦਿਵਾ ਸੁਪਿਤਾ’’ਤਿ? ‘‘ਅਭਿਜਾਨਾਮਹੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਗਿਮ੍ਹਾਨੰ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਚਤੁਗ੍ਗੁਣੰ ਸਙ੍ਘਾਟਿੰ ਪਞ੍ਞਪੇਤ੍ਵਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਨਿਦ੍ਦੰ ਓਕ੍ਕਮਿਤਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਤੰ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਹਾਰਸ੍ਮਿੰ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ? ‘‘ਨ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਵਾ। ਅਪਿ ਚ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯਥਾ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਚ ਹੋਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਚ, ਤੰ ਸੁਣਾਹਿ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵੰ, ਭੋ’’ਤਿ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸਿ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੩੮੮. ''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਤਮਹੰ 'ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਆਸਵਾਨਞ੍ਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਅਪ੍ਪਹਾਨਾ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ ਪਹੀਨਾ, ਤਮਹੰ 'ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ'ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਆਸਵਾਨਞ੍ਹਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਪਹਾਨਾ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਹੋਤਿ।

''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ । ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਾਲੋ ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਪੁਨ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਯਾ, ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਯੇ ਆਸਵਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ।

੩੮੯. ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਯਾਵਞ੍ਚਿਦੰ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਏਵੰ ਆਸਜ੍ਜ ਆਸਜ੍ਜ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ, ਉਪਨੀਤੇਹਿ ਵਚਨਪ੍ਪਥੇਹਿ ਸਮੁਦਾਚਰਿਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਚੇਵ ਪਰਿਯੋਦਾਯਤਿ, ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ ਚ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਅਭਿਜਾਨਾਮਹੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਪੂਰਣੰ ਕਸ੍ਸਪੰ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦੰ ਸਮਾਰਭਿਤਾ। ਸੋਪਿ ਮਯਾ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦੰ ਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞੰ ਪਟਿਚਰਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥੰ ਅਪਨਾਮੇਸਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ। ਭੋਤੋ ਪਨ [ਭੋਤੋ ਖੋ ਪਨ (ਸੀ॰)] ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਏਵੰ ਆਸਜ੍ਜ ਆਸਜ੍ਜ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ, ਉਪਨੀਤੇਹਿ ਵਚਨਪ੍ਪਥੇਹਿ ਸਮੁਦਾਚਰਿਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਚੇਵ ਪਰਿਯੋਦਾਯਤਿ, ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ ਚ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਅਭਿਜਾਨਾਮਹੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਮਕ੍ਖਲਿੰ ਗੋਸਾਲੰ...ਪੇ॰... ਅਜਿਤੰ ਕੇਸਕਮ੍ਬਲੰ... ਪਕੁਧੰ ਕਚ੍ਚਾਯਨੰ... ਸਞ੍ਜਯੰ ਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੰ... ਨਿਗਣ੍ਠੰ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤੰ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦੰ ਸਮਾਰਭਿਤਾ । ਸੋਪਿ ਮਯਾ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦੰ ਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਅਞ੍ਞੇਨਞ੍ਞੰ ਪਟਿਚਰਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਥੰ ਅਪਨਾਮੇਸਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤ੍ਵਾਕਾਸਿ। ਭੋਤੋ ਪਨ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਏਵੰ ਆਸਜ੍ਜ ਆਸਜ੍ਜ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ, ਉਪਨੀਤੇਹਿ ਵਚਨਪ੍ਪਥੇਹਿ ਸਮੁਦਾਚਰਿਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਛਵਿਵਣ੍ਣੋ ਚੇਵ ਪਰਿਯੋਦਾਯਤਿ, ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ ਚ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਹਨ੍ਦ ਚ ਦਾਨਿ ਮਯੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਗਚ੍ਛਾਮ। ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾ ਮਯੰ, ਬਹੁਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ। ''ਯਸ੍ਸਦਾਨਿ ਤ੍ਵੰ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਕਾਲੰ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਚ੍ਚਕੋ ਨਿਗਣ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਪਕ੍ਕਾਮੀਤਿ।

ਮਹਾਸਚ੍ਚਕਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਛਟ੍ਠੰ।

੭. ਚੂਲ਼ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤੰ

੩੯੦. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ?

''ਇਧ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਚੇਤੰ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤੰ ਹੋਤਿ – 'ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ; ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ; ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ – ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ, ਸੋ ਤਾਸੁ

ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ। ਅਨੁਪਾਦਿਯਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – 'ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਿ।

੩੯੧. ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਅਵਿਦੂਰੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਅਨੁਮੋਦਿ ਉਦਾਹੁ ਨੋ; ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਤਂ ਯਕ੍ਖਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਂ – ਯਦਿ ਵਾ ਸੋ ਯਕ੍ਖੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਅਨੁਮੋਦਿ ਯਦਿ ਵਾ ਨੋ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ – ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯ੍ਯ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਏਵਮੇਵ – ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਦੇਵੇਸੁ ਤਾਵਤਿਂਸੇਸੁ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਏਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕੇ ਉਯ੍ਯਾਨੇ ਦਿਬ੍ਬੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਤੂਰਿਯਸਤੇਹਿ [ਤੁਰਿਯਸਤੇਹਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਪਰਿਚਾਰੇਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤਾਨਿ ਦਿਬ੍ਬਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਤੂਰਿਯਸਤਾਨਿ ਪਟਿਪ੍ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਹਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ! ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਇਮਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਅਕਾਸਿ ਯਦਿਦਂ ਇਧਾਗਮਨਾਯ। ਨਿਸੀਦ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਇਦਮਾਸਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ। ਨਿਸੀਦਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ। ਸਕ੍ਕੋਪਿ ਖੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਨੀਚਂ ਆਸਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨ ਖੋ, ਕੋਸਿਯ, ਭਗਵਾ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਅਭਾਸਿ? ਸਾਧੁ ਮਯਮ੍ਪਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਭਾਗਿਨੋ ਅਸ੍ਸਾਮ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ।

੩੯੨. ''ਮਯਂ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਾ ਬਹੁਕਰਣੀਯਾ – ਅਪ੍ਪੇਵ ਸਕੇਨ ਕਰਣੀਯੇਨ, ਅਪਿ ਚ ਦੇਵਾਨਂਯੇਵ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਕਰਣੀਯੇਨ। ਅਪਿ ਚ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸੁਸ੍ਸੁਤਂਯੇਵ ਹੋਤਿ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸੁਮਨਸਿਕਤਂ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ, ਯਂ ਨੋ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ। ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਦੇਵਾਸੁਰਸਙ੍ਗਾਮੋ ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ [ਸਮੁਪਬ੍ਯੂਲ੍ਹੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰), ਸਮੁਪਬ੍ਬੂਲ੍ਹੋ (ਸੀ॰)] ਅਹੋਸਿ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਖੋ ਪਨ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਦੇਵਾ ਜਿਨਿਂਸੁ, ਅਸੁਰਾ ਪਰਾਜਿਨਿਂਸੁ। ਸੋ ਖੋ ਅਹਂ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਤਂ ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਅਭਿਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਜਿਤਸਙ੍ਗਾਮੋ ਤਤੋ ਪਟਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਵੇਜਯਨ੍ਤਂ ਨਾਮ ਪਾਸਾਦਂ ਮਾਪੇਸਿਂ। ਵੇਜਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਏਕਸਤਂ ਨਿਯ੍ਯੂਹਂ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਂ ਨਿਯ੍ਯੂਹੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਕੂਟਾਗਾਰਸਤਾਨਿ। ਏਕਮੇਕਸ੍ਮਿਂ ਕੂਟਾਗਾਰੇ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਅਚ੍ਛਰਾਯੋ । ਏਕਮੇਕਿਸ੍ਸਾ ਅਚ੍ਛਰਾਯ ਸਤ੍ਤ ਸਤ੍ਤ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਯੋ। ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ ਨੋ ਤ੍ਵਂ , ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਵੇਜਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਂ ਦਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ? ਅਧਿਵਾਸੇਸਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇਨ।

੩੯੩. ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਵੇਜਯਨ੍ਤੋ ਪਾਸਾਦੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਖੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਯੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ; ਦਿਸ੍ਵਾ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਨਾ ਹਿਰੀਯਮਾਨਾ ਸਕਂ ਸਕਂ ਓਵਰਕਂ ਪਵਿਸਿਂਸੁ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਸੁਣਿਸਾ ਸਸੁਰਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਹਿਰੀਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਯੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮਾਨਾ

ਹਿਰੀਯਮਾਨਾ ਸਕੰ ਸਕੰ ਓਵਰਕੰ ਪਵਿਸਿੰਸੁ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੰ ਵੇਜਯਨ੍ਤੇ ਪਾਸਾਦੇ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਾਪੇਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਿਚਰਾਪੇਨ੍ਤਿ – ''ਇਦਮ੍ਪਿ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਪਸ੍ਸ ਵੇਜਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਰਾਮਣੇਯਜਕੰ; ਇਦਮ੍ਪਿ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਪਸ੍ਸ ਵੇਜਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਸਾਦਸ੍ਸ ਰਾਮਣੇਯਜਕ''ਨ੍ਤਿ। ''ਸੋਭਤਿ ਇਦੰ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਕੋਸਿਯਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ। ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਰਾਮਣੇਯਜਕੰ ਦਿਸ੍ਵਾ [ਦਿਟ੍ਠਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)] ਏਵਮਾਹੰਸੁ – 'ਸੋਭਤਿ ਵਤ ਭੋ ਯਥਾ ਦੇਵਾਨੰ ਤਾਵਤਿੰਸਾਨ'ਨ੍ਤਿ। ਤਯਿਦੰ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਕੋਸਿਯਸ੍ਸ ਸੋਭਤਿ, ਯਥਾ ਤੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਤਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਤਿਬਾਲ੍ਹੰ ਖੋ ਅਯੰ ਯਕ੍ਖੋ ਪਮਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਂਨੂਨਾਹੰ ਇਮੰ ਯਕ੍ਖੰ ਸੰਵੇਜੇਯਜ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਤਥਾਰੂਪੰ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਸਿ [ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਸਿ (ਕ॰), ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਤਿ (ਸਜਾ॰ ਕੰ॰)] ਯਥਾ ਵੇਜਯਨ੍ਤੰ ਪਾਸਾਦੰ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕੇਨ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਸਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਸਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਸਿ । ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕੋ ਚ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ, ਵੇਸ੍ਸਵਣੋ ਚ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਦੇਵਾ ਚ ਤਾਵਤਿੰਸਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਚਿਤ੍ਤਜਾਤਾ ਅਹੇਸੁੰ – ''ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਵਤ, ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤੰ ਵਤ, ਭੋ, ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾ, ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਦਿਬ੍ਬਭਵਨੰ ਪਾਦਙ੍ਗੁਟ੍ਠਕੇਨ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪੇਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪੇਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ! ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਸੰਵਿਗ੍ਗੰ ਲੋਮਹਟ੍ਠਜਾਤੰ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਯਥਾ ਕਥੰ ਪਨ ਖੋ, ਕੋਸਿਯ, ਭਗਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਅਭਾਸਿ? ਸਾਧੁ ਮਯਮ੍ਪਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਭਾਗਿਨੋ ਅਸ੍ਸਾਮ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ।

੩੯੪. ''ਇਧਾਹੰ , ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿੰ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ?

''ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਗਵਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਇਧ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤੰ ਹੋਤਿ – ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਚੇਤੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤੰ ਹੋਤਿ 'ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ। ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਯੰ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਰਿਤਸ੍ਸੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – 'ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਮੇ, ਮਾਰਿਸ ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਭਗਵਾ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਅਭਾਸੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ – ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਪਸਾਰੇਯਜ, ਪਸਾਰਿਤੰ ਵਾ ਬਾਹੰ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯਜ ਏਵਮੇਵ – ਦੇਵੇਸੁ ਤਾਵਤਿੰਸੇਸੁ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਰਾਮੇ ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਰਿਚਾਰਿਕਾਯੋ ਅਚਿਰਪਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੇ ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਏਸੋ ਨੁ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ? ''ਨ ਖੋ ਮੇ, ਮਾਰਿਸ, ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਾ। ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਮੇ ਏਸੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ''ਤਿ। ''ਲਾਭਾ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, (ਸੁਲਦ੍ਧੰ ਤੇ, ਮਾਰਿਸ) [( ) ਨਤ੍ਥਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਏਵੰਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵੰਮਹਾਨੁਭਾਵੋ! ਅਹੋ ਨੂਨ ਤੇ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ।

੩੯੫. ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਅਹੁ [ਅਹੁਨਦ੍ਵੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰)] ਞਾਤਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਮਹੇਸਕ੍ਖਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਭਾਸਿਤਾ''ਤਿ [ਅਭਾਸਿਤ੍ਥਾਤਿ (ਕ॰)]? ''ਅਭਿਜਾਨਾਮਹੰ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਇਧ ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਯੇਨਾਹੰ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਅਟ੍ਠਾਸਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਠਿਤੋ ਖੋ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੋ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ , ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਹੰ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਸਕ੍ਕੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦੰ ਏਤਦਵੋਚੰ ''ਇਧ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤੰ ਹੋਤਿ 'ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ। ਏਵੰ ਚੇਤੰ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੁਤੰ ਹੋਤਿ 'ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਲੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ , ਸਬ੍ਬੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ। ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਯੰ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਰਿਤਸ੍ਸੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ – 'ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ , ਕਤੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਨਾਪਰੰ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਖੋ, ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਯੋਗਕ੍ਖੇਮੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਰਿਯੋਸਾਨੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ ਅਹੰ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਅਭਿਜਾਨਾਮਿ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਾਨਮਿਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਭਾਸਿਤਾ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਚੂਲ਼ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਸਤ੍ਤਮੰ।

੮. ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤੰ

੩੯੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਸਾਤਿਸ੍ਸ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ – ''ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸੰਸਰਤਿ ਅਨਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ। ਅਸ੍ਸੋਸੁੰ ਖੋ ਸਮ੍ਬਹੁਲਾ ਭਿਕ੍ਖੂ – ''ਸਾਤਿਸ੍ਸ ਕਿਰ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – 'ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸੰਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ'''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਾਤਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਸਚ੍ਚੰ ਕਿਰ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਏਵਰੂਪੰ ਪਾਪਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ – 'ਤਥਾਹੰ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸੰਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ'''ਨ੍ਤਿ? ''ਏਵੰ ਬ੍ਯਾ ਖੋ ਅਹੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸੰਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਾਤਿੰ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵਿਵੇਚੇਤੁਕਾਮਾ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸਮਨੁਗਾਹਨ੍ਤਿ ਸਮਨੁਭਾਸਨ੍ਤਿ – ''ਮਾ ਏਵੰ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨੰ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਗਾਹਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨੋ

ਤਦੇਵ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਥਾਮਸਾ ਪਰਾਮਾਸਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਤਿ – ''ਏਵਂ ਬ੍ਯਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ ਅਨਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ।

੩੯੭. ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂਸੁ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ, ਅਥ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਸਾਤਿਸ੍ਸ ਨਾਮ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ – 'ਤਥਾਹਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਅਸ੍ਸੁਮ੍ਹ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਤਿਸ੍ਸ ਕਿਰ ਨਾਮ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ – 'ਤਥਾਹਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਯੇਨ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਮ੍ਹ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਮ੍ਹ – 'ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ – ''ਤਥਾਹਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ? ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਅਮ੍ਹੇ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਵਂ ਬ੍ਯਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵਿਵੇਚੇਤੁਕਾਮਾ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਮ੍ਹ ਸਮਨੁਗਾਹਿਮ੍ਹ ਸਮਨੁਭਾਸਿਮ੍ਹ – 'ਮਾ ਏਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਅਵਚ, ਮਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਿ, ਨ ਹਿ ਸਾਧੁ ਭਗਵਤੋ ਅਬ੍ਭਕ੍ਖਾਨਂ, ਨ ਹਿ ਭਗਵਾ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨਾਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ'ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਗਾਹਿਯਮਾਨੋ ਸਮਨੁਭਾਸਿਯਮਾਨੋ ਤਦੇਵ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਥਾਮਸਾ ਪਰਾਮਸਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਤਿ – 'ਏਵਂ ਬ੍ਯਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ'ਨ੍ਤਿ। ਯਤੋ ਖੋ ਮਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਸਕ੍ਖਿਮ੍ਹ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਮਾ ਪਾਪਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ, ਅਥ ਮਯਂ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਮਾ''ਤਿ।

੩੯੮. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਆਮਨ੍ਤੇਹਿ – 'ਸਤ੍ਥਾ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ'''ਤਿ। ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਤਂ, ਆਵੁਸੋ ਸਾਤਿ, ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ ਖੋ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ, ਤੇ, ਸਾਤਿ, ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ – 'ਤਥਾਹਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ'''ਨ੍ਤਿ? ''ਏਵਂ ਬ੍ਯਾ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਯਥਾ ਤਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ, ਅਨਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ। ''ਕਤਮਂ ਤਂ, ਸਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ? ''ਯ੍ਵਾਯਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਦੋ ਵੇਦੇਯ੍ਯੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਕਲ੍ਯਾਣਪਾਪਕਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ। ''ਕਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਨਾਮ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਮਯਾ ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਸਿ? ਨਨੁ ਮਯਾ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ? ਅਥ ਚ ਪਨ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਸਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਣਸਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਸਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤੇ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ।

੩੯੯. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਪਿ ਨਾਯਂ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਉਸ੍ਮੀਕਤੋਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ''ਤਿ? ''ਕਿਞ੍ਹਿ ਸਿਯਾ ਭਨ੍ਤੇ? ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤੋ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਨਿਸੀਦਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਮਙ੍ਕੁਭੂਤਂ

ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਧੋਮੁਖੋ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨੋ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਸਾਤਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਞ੍ਞਾਯਿਸ੍ਸਸਿ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸ, ਏਤੇਨ ਸਕੇਨ ਪਾਪਕੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਨ। ਇਧਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਥ ਯਥਾਯਂ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਣਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ! ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹਿ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋ''ਤਿ। ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਸਾਧੁ ਖੋ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਥ। ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਯਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ। ਅਥ ਚ ਪਨਾਯਂ ਸਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਅਮ੍ਹੇ ਚੇਵ ਅਬ੍ਭਾਚਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਖਣਤਿ, ਬਹੁਞ੍ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ ਪਸਵਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਮੋਘਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ।

੪੦੦. ''ਯਂ ਯਦੇਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ [ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਸੋਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਘਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਗਨ੍ਧੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਜਿਵ੍ਹਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਸੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਕਾਯਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਯਦੇਵ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਕਟ੍ਠਗ੍ਗਿਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਸਕਲਿਕਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਸਕਲਿਕਗ੍ਗਿਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਤਿਣਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਤਿਣਗ੍ਗਿਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਗੋਮਯਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਗੋਮਯਗ੍ਗਿਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਥੁਸਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਥੁਸਗ੍ਗਿਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਸਙ੍ਕਾਰਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਗ੍ਗਿ ਜਲਤਿ, ਸਙ੍ਕਾਰਗ੍ਗਿਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਯਦੇਵ ਪਚ੍ਚਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤੇਨ ਤੇਨੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਸੋਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਘਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਗਨ੍ਧੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ , ਘਾਣਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਸੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕਾਯਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂਤ੍ਵੇਵ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

੪੦੧. ''ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ?

''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ?

''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਤਦਾਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਭੂਤਮਿਦਂ ਨੋਸ੍ਸੁਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਙ੍ਖਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਂ ਨੋਸ੍ਸੁਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਕਙ੍ਖਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਦਾਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਂ ਨੋਸ੍ਸੁਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਙ੍ਖਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੋ ਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਾ ਪਹੀਯਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਾਏ ਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਾ ਪਹੀਯਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਦਾਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਯਂ ਭੂਤਂ, ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਾਏ ਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਾ ਪਹੀਯਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ , ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤਿਪਿ ਵੋ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤਿਪਿ ਵੋ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਤਦਾਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਯਂ ਭੂਤਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਤਿਪਿ ਵੋ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ’’ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਭੂਤਮਿਦਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

''ਤਦਾਹਾਰਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ?

''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਤਦਾਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਯਂ ਭੂਤੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ?

''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਇਮਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਏਵਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤੰ ਅਲ੍ਲੀਯੇਥ ਕੇਲਾਯੇਥ ਧਨਾਯੇਥ ਮਮਾਯੇਥ, ਅਪਿ ਨੁ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲ੍ਲੂਪਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਥ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਇਮਂ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਏਵਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤੰ ਨ ਅਲ੍ਲੀਯੇਥ ਨ ਕੇਲਾਯੇਥ ਨ ਧਨਾਯੇਥ ਨ ਮਮਾਯੇਥ, ਅਪਿ ਨੁ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਲ੍ਲੂਪਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤੰ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਥ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ?

''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''।

੪੦੨. ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰਾ ਭੂਤਾਨਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ, ਸਮ੍ਭਵੇਸੀਨਂ ਵਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਵਾ ਸੁਖੁਮੋ ਵਾ, ਫਸ੍ਸੋ ਦੁਤਿਯੋ, ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਤਤਿਯਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

''ਇਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ?

''ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਦਾਨਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਤਣ੍ਹਾਜਾਤਿਕਾ ਤਣ੍ਹਾਪਭਵਾ।

''ਤਣ੍ਹਾ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ?

''ਤਣ੍ਹਾ ਵੇਦਨਾਨਿਦਾਨਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਜਾਤਿਕਾ ਵੇਦਨਾਪਭਵਾ।

''ਵੇਦਨਾ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ?

''ਵੇਦਨਾ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਫਸ੍ਸਜਾਤਿਕਾ ਫਸ੍ਸਪਭਵਾ ।

''ਫਸ੍ਸੋ ਚਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨੋ ਕਿਂਸਮੁਦਯੋ ਕਿਂਜਾਤਿਕੋ ਕਿਂਪਭਵੋ?

''ਫਸ੍ਸੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਦਾਨੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਜਾਤਿਕੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਭਵੋ।

''ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ ਕਿਂਪਭਵਂ?

''ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਨਾਮਰੂਪਨਿਦਾਨਂ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਂ ਨਾਮਰੂਪਜਾਤਿਕਂ ਨਾਮਰੂਪਪਭਵਂ।

''ਨਾਮਰੂਪਂ ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ ਕਿਂਪਭਵਂ?

‘‘ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਦਾਨਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਜਾਤਿਕਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਭਵਂ।

‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ ਕਿਂਪਭਵਂ?

‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਦਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰਜਾਤਿਕਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪਭਵਂ।

‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ?

‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਦਾਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਜਾਤਿਕਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਭਵਾ।

‘‘ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ।’’’

੪੦੩. ‘‘ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਰਾਮਰਣਂ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ [ਕਥਂ ਵਾ ਵੋ ਏਤ੍ਥ (?)] ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਰਾਮਰਣਂ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ [ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿ (ਕ॰)] – ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਿ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ , ਜਾਤਿ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀ’’ਤਿ । ‘‘ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਵੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਦਾਨਂ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਾਦਾਨਂ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਣ੍ਹਾ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ’’ਤਿ। ‘‘ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੇਦਨਾ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ। ‘‘ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਫਸ੍ਸੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਫਸ੍ਸੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ। ‘‘ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਮਰੂਪਂ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ।

੪੦੪. ‘‘ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਏਵਂ ਵਦੇਥ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਾ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਦਿਦਂ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ

ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ।

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਤ੍ਵੇਵ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ , ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ।

੪੦੫. ''ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਭਵਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਵਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ , ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ , ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ। ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋਤਿ ਇਤਿ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ; ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ? ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ; ਏਵਂ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ।

੪੦੬. ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੋ। ਇਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹੇਪਿ ਏਵਂ ਵਦੇਥ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਇਦਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ ਇਦਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਦਿਦਂ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋ, ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਭਵਨਿਰੋਧਾ

ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣੰ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ।

੪੦੭. ''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੰ ਵਾ ਪਟਿਧਾਵੇਯ੍ਯਾਥ – 'ਅਹੇਸੁਮ੍ਹ ਨੁ ਖੋ ਮਯੰ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਨਨੁ ਖੋ ਅਹੇਸੁਮ੍ਹ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਅਹੇਸੁਮ੍ਹ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਅਹੇਸੁਮ੍ਹ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਕਿੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿੰ ਅਹੇਸੁਮ੍ਹ ਨੁ ਖੋ ਮਯੰ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ'''ਨ੍ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਅਪਰਨ੍ਤੰ ਵਾ ਪਟਿਧਾਵੇਯ੍ਯਾਥ – ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ ਮਯੰ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਨਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਕਿੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿੰ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ ਮਯੰ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਏਤਰਹਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਮਦ੍ਧਾਨੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਕਥੰਕਥੀ ਅਸ੍ਸਥ – ਅਹੰ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਨੋ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਕਥੰ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਅਯੰ ਨੁ ਖੋ ਸਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋ ਆਗਤੋ, ਸੋ ਕੁਹਿੰਗਾਮੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯਾਥ – ਸਤ੍ਥਾ ਨੋ ਗਰੁ, ਸਤ੍ਥੁਗਾਰਵੇਨ ਚ ਮਯੰ ਏਵੰ ਵਦੇਮਾ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯਾਥ – ਸਮਣੋ ਏਵਮਾਹ, ਸਮਣਾ ਚ ਨਾਮ ਮਯੰ ਏਵੰ ਵਦੇਮਾ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਉਦ੍ਦਿਸੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਏਵੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਵਤ ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਥਾ''ਤਿ?

''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''।

''ਨਨੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਦੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਸਾਮੰ ਞਾਤੰ ਸਾਮੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸਾਮੰ ਵਿਦਿਤੰ, ਤਦੇਵ ਤੁਮ੍ਹੇ ਵਦੇਥਾ''ਤਿ।

‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’।

‘‘ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਪਨੀਤਾ ਖੋ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਿਨਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਅਕਾਲਿਕੇਨ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੇਨ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੇਨ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ। ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਅਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੋ ਅਕਾਲਿਕੋ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕੋ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ – ਇਤਿ ਯਨ੍ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਮੇਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੦੮. ‘‘ਤਿਣ੍ਣਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾ ਚ ਨ ਉਤੁਨੀ ਹੋਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਚ ਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਇਧ ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾ ਚ ਉਤੁਨੀ ਹੋਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਚ ਨ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਵ ਤਾਵ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਾਪਿਤਰੋ ਚ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾ ਚ ਉਤੁਨੀ ਹੋਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ – ਏਵਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾ ਗਬ੍ਭਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਤਮੇਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਾ ਨਵ ਵਾ ਦਸ ਵਾ ਮਾਸੇ ਗਬ੍ਭਂ ਕੁਚ੍ਛਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ ਮਹਤਾ ਸਂਸਯੇਨ ਗਰੁਭਾਰਂ [ਗਰੁਮ੍ਭਾਰਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਤਮੇਨਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਤਾ ਨਵਨ੍ਨਂ ਵਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਵਾ ਮਾਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਜਾਯਤਿ ਮਹਤਾ ਸਂਸਯੇਨ ਗਰੁਭਾਰਂ। ਤਮੇਨਂ ਜਾਤਂ ਸਮਾਨਂ ਸਕੇਨ ਲੋਹਿਤੇਨ ਪੋਸੇਤਿ। ਲੋਹਿਤਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਯਦਿਦਂ ਮਾਤੁਥਞ੍ਞਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਮਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਵਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕਮਨ੍ਵਾਯ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਕੁਮਾਰਕਾਨਂ ਕੀਲ਼ਾਪਨਕਾਨਿ ਤੇਹਿ ਕੀਲ਼ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਵਙ੍ਕਕਂ ਘਟਿਕਂ ਮੋਕ੍ਖਚਿਕਂ ਚਿਙ੍ਗੁਲਕਂ ਪਤ੍ਤਾਲ਼੍ਹਕਂ ਰਥਕਂ ਧਨੁਕਂ। ਸ ਖੋ ਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੁਮਾਰੋ ਵੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਵਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕਮਨ੍ਵਾਯ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋ ਪਰਿਚਾਰੇਤਿ – ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਇਟ੍ਠੇਹਿ ਕਨ੍ਤੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਪਿਯਰੂਪੇਹਿ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤੇਹਿ ਰਜਨੀਯੇਹਿ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਹਿ ਰਸੇਹਿ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਹਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ ਇਟ੍ਠੇਹਿ ਕਨ੍ਤੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਪਿਯਰੂਪੇਹਿ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤੇਹਿ ਰਜਨੀਯੇਹਿ।

੪੦੯. ‘‘ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਸਾਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸਤਿ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਚੇਤਸੋ। ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ – ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਅਭਿਵਦਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਨ੍ਦੀ । ਯਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਨਨ੍ਦੀ ਤਦੁਪਾਦਾਨਂ, ਤਸ੍ਸੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ... ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਾਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸਤਿ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਚੇਤਸੋ। ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ – ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦੇਤਿ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਸੋ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿਵਦਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਅਭਿਵਦਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਨ੍ਦੀ। ਯਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਨਨ੍ਦੀ ਤਦੁਪਾਦਾਨਂ, ਤਸ੍ਸੁਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ।

੪੧੦. ‘‘ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਸਦੇਵਕਂ ਸਮਾਰਕਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਂ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ

ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ; ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਣਾਤਿ ਗਹਪਤਿ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਕੁਲੇ ਪਚ੍ਚਾਜਾਤੋ। ਸੋ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਰਜਾਪਥੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ। ਨਯਿਦੰ ਸੁਕਰੰ ਅਗਾਰੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਏਕਨ੍ਤਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਚਰਿਤੁੰ। ਯੰਨੂਨਾਹੰ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ, ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਹਾਯ, ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ ਪਹਾਯ, ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਾ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟੰ ਪਹਾਯ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ, ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਤਿ।

੪੧੧. ''ਸੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਾਜੀਵਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਹਾਯ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ ਅਥੇਨੇਨ ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

''ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਹਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਰਾਚਾਰੀ ਵਿਰਤੋ ਮੇਥੁਨਾ ਗਾਮਧਮ੍ਮਾ।

''ਮੁਸਾਵਾਦੰ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅਵਿਸੰਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ।

''ਪਿਸੁਣੰ ਵਾਚੰ ਪਹਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ – ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸੰ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਇਮੇਸੰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸੰ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨੰ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਸਹਿਤਾਨੰ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ, ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਫਰੁਸੰ ਵਾਚੰ ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ – ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ ਤਥਾਰੂਪਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੰ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਲਵਾਦੀ ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ, ਨਿਧਾਨਵਤਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਕਾਲੇਨ, ਸਾਪਦੇਸੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿੰ ਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤੰ।

''ਸੋ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ ਹੋਤਿ ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ, ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ। ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਧਾਰਣਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਰੂਪਰਜਤਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਮਕਮੰਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਦਾਸਿਦਾਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਜੇਲ਼ਕਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੂਤੇਯ੍ਯਪਹਿਣਗਮਨਾਨੁਯੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੁਲਾਕੂਟਕੰਸਕੂਟਮਾਨਕੂਟਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਕ੍ਕੋਟਨਵਞ੍ਚਨ-ਨਿਕਤਿ-ਸਾਚਿਯੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਛੇਦਨ-ਵਧਬਨ੍ਧਨਵਿਪਰਾਮੋਸ-ਆਲੋਪ-ਸਹਸਾਕਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੩ ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮੇ]।

“ਸੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। ਸੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ । ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਡੇਤਿ ਸਪਤ੍ਤਭਾਰੋਵ ਡੇਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਚੀਵਰੇਨ, ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ। ਸੋ ਯੇਨ ਯੇਨੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ ਸਮਾਦਾਯੇਵ ਪਕ੍ਕਮਤਿ। ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ।

“ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਅਰਿਯੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਬ੍ਯਾਸੇਕਸੁਖੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ।

“ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ , ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ।

੪੧੨. “ਸੋ ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, (ਇਮਾਯ ਚ ਅਰਿਯਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ) [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੬ ਚੂਲ਼ਹਤ੍ਥਿਪਦੋਪਮੇ], ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਇਮਿਨਾ ਚ ਅਰਿਯੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤਿ – ਅਰਞ੍ਞੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਗਿਰਿਗੁਹੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੰ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੰ। ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੰ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ, ਉਜੁੰ ਕਾਯੰ ਪਣਿਧਾਯ, ਪਰਿਮੁਖੰ ਸਤਿੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝੰ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸੰ ਪਹਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਥੀਨਮਿਦ੍ਧੰ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਥੀਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ, ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੰ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਵਿਹਰਤਿ ਅਕਥੰਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ।

੪੧੩. “ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਵਿਚਾਰੰ ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨੰ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵੰ ਅਵਿਤਕ੍ਕੰ ਅਵਿਚਾਰੰ ਸਮਾਧਿਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖੰ ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ।

੪੧੪. “ਸੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਨ ਸਾਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਰੂਪੇ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸਤਿ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਚੇਤਸੋ। ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵੰ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ, ਸੋ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨਾਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਅਨਭਿਵਦਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਯਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਨਨ੍ਦੀ ਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦੀਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਭਵਨਿਰੋਧਾ

ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣੰ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਸਾਰਜ੍ਜਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਕਾਯਸਤਿ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਅਪ੍ਪਮਾਣਚੇਤਸੋ, ਤਞ੍ਚ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਯਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਪਰਿਸੇਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵੰ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ, ਸੋ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਨਾਭਿਵਦਤਿ ਨਾਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਵੇਦਨੰ ਅਨਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਅਨਭਿਵਦਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਯਾ ਵੇਦਨਾਸੁ ਨਨ੍ਦੀ ਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਨਨ੍ਦੀਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋ, ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣੰ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੰ ਖੋ ਮੇ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਧਾਰੇਥ, ਸਾਤਿੰ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੁੰ ਕੇਵਟ੍ਟਪੁਤ੍ਤੰ ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਜਾਲਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਘਾਟਪ੍ਪਟਿਮੁਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਯਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਅਟ੍ਠਮੰ।

੯. ਮਹਾਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤੰ

੪੧੫. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਸ੍ਸਪੁਰੰ ਨਾਮ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਨਿਗਮੋ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਮਣਾ ਸਮਣਾਤਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਨੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਪਨ 'ਕੇ ਤੁਮ੍ਹੇ'ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਾ ਸਮਾਨਾ 'ਸਮਣਾਮ੍ਹਾ'ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਥ; ਤੇਸੰ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵੰਸਮਞ੍ਞਾਨੰ ਸਤੰ ਏਵੰਪਟਿਞ੍ਞਾਨੰ ਸਤੰ 'ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣਕਰਣਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਰਣਾ ਚ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਾਮ, ਏਵੰ ਨੋ ਅਯੰ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਮਞ੍ਞਾ ਚ ਸਚ੍ਚਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਭੂਤਾ। ਯੇਸਞ੍ਚ ਮਯੰ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਾਮ, ਤੇਸੰ ਤੇ ਕਾਰਾ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸੰਸਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵਾਯੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਅਵਞ੍ਝਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਫਲਾ ਸਉਦ੍ਰਯਾ'ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ।

੪੧੬. ''ਕਤਮੇ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣਕਰਣਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਰਣਾ ਚ? 'ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ , ਅਲਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – 'ਮਾ ਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੇ'।

੪੧੭. ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੰ? 'ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਨ ਚ ਛਿਦ੍ਦਵਾ ਸੰਵੁਤੋ ਚ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਸਮਾਚਾਰਤਾਯ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਸ੍ਸਾਮ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ [ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸਿਸ੍ਸਾਮ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ; ਅਲਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – 'ਮਾ ਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੇ'।

੪੧੮. ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੰ? 'ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਨ ਚ ਛਿਦ੍ਦਵਾ ਸੰਵੁਤੋ ਚ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਵਚੀਸਮਾਚਾਰਤਾਯ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਸ੍ਸਾਮ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ; ਅਲਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – 'ਮਾ ਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੇ'।

੪੧੯. ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੰ? 'ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਨ ਚ ਛਿਦ੍ਦਵਾ ਸੰਵੁਤੋ ਚ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਨੋਸਮਾਚਾਰਤਾਯ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਸ੍ਸਾਮ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ; ਅਲਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – 'ਮਾ ਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੇ'।

੪੨੦. ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੰ? 'ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਆਜੀਵੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਿਵਟੋ ਨ ਚ ਛਿਦ੍ਦਵਾ ਸੰਵੁਤੋ ਚ। ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵਤਾਯ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕੰਸੇਸ੍ਸਾਮ ਨ ਪਰੰ ਵਮ੍ਭੇਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਆਜੀਵੋ; ਅਲਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ , ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – 'ਮਾ ਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੇ'।

੪੨੧. ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੰ? 'ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ; ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਾ'ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਆਜੀਵੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ; ਅਲਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇਤ੍ਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯ'ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – 'ਮਾ ਵੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨੰ ਸਤੰ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ, ਸਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੇ'।

੪੨੨. ''ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਕਰਣੀਯੰ? 'ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰੰ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ, ਵਿਹਿੰਸੂਪਰਤਿਯਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ, ਫਾਸੁ ਵਿਹਾਰੋ ਚਾ'ਤਿ ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵਮਸ੍ਸ –

‘ਹਿਰੋੱਤੁਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਆਜੀਵੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ; ਅਲਮੇੱਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇੱਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – ‘ਮਾ ਵੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਸਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ ਸਤਿ ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯੇ’।

੪੨੩. ‘‘ਕਿਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯਂ? ‘ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁੱਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮ। ਰੱਤਿਯਾ ਪਠਮਂ ਯਾਮਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮ। ਰੱਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਯਾਮਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਸ੍ਸਾਮ ਪਾਦੇ ਪਾਦਂ ਅੱਚਾਧਾਯ, ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ। ਰੱਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਯਾਮਂ ਪੱਚੁਟ੍ਠਾਯ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਹਿਰੋੱਤੁਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਆਜੀਵੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ, ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁੱਤਾ; ਅਲਮੇੱਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇੱਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ, ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – ‘ਮਾ ਵੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਸਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ ਸਤਿ ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯੇ’।

੪੨੪. ‘‘ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯਂ? ‘ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ, ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ, ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪੱਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ, ਉੱਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ’ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਿਯਾ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਹਿਰੋੱਤੁਪ੍ਪੇਨਮ੍ਹ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਨੋ ਕਾਯਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਮਨੋਸਮਾਚਾਰੋ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਆਜੀਵੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਨੋ, ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁੱਤਾ, ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ; ਅਲਮੇੱਤਾਵਤਾ ਕਤਮੇੱਤਾਵਤਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯ’ਨ੍ਤਿ ਤਾਵਤਕੇਨੇਵ ਤੁਟ੍ਠਿਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਥ। ਆਰੋਚਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਟਿਵੇਦਯਾਮਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ – ‘ਮਾ ਵੋ, ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਸਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥੋ ਪਰਿਹਾਯਿ ਸਤਿ ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯੇ’।

੪੨੫. ‘‘ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉੱਤਰਿਂ ਕਰਣੀਯਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿੱਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤਿ – ਅਰਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਗਿਰਿਗੁਹਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵਨਪ੍ਪਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਂ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜਂ। ਸੋ ਪਚ੍ਛਾਭੱਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ, ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਂ ਪਹਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿੱਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ , ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਦੋਸਾ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਵਿਗਤਥੀਨਮਿਦ੍ਧੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਾ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਉਦ੍ਧੱਚਕੁਕ੍ਕੁੱਚਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਹਰਤਿ , ਅਜ੍ਝੱਤਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿੱਤੋ, ਉਦ੍ਧੱਚਕੁਕ੍ਕੁੱਚਾ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ; ਵਿਚਿਕਿੱਛਂ ਪਹਾਯ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿੱਛੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਕਥਂਕਥੀ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਚਿਕਿੱਛਾਯ ਚਿੱਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ।

੪੨੬. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਇਣਂ ਆਦਾਯ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਸਮਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁਂ [ਸਮ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)]। ਸੋ ਯਾਨਿ ਚ ਪੋਰਾਣਾਨਿ ਇਣਮੂਲਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀ [ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ (ਕ॰), ਬ੍ਯਨ੍ਤਿ (ਪੀ॰)] ਕਰੇਯ੍ਯ, ਸਿਯਾ ਚਸ੍ਸ ਉੱਤਰਿਂ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਦਾਰਭਰਣਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਇਣਂ ਆਦਾਯ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਸਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਤੇ

ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਸਮਿਜ੍ਝਿੰਸੁ। ਸੋਹਂ ਯਾਨਿ ਚ ਪੋਰਾਣਾਨਿ ਇਣਮੂਲਾਨਿ ਤਾਨਿ ਚ ਬਜਨ੍ਤੀ ਅਕਾਸਿਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਮੇ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਅਵਸਿਟ੍ਠਂ ਦਾਰਭਰਣਾਯਾ'ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਆਬਾਧਿਕੋ ਅਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ, ਭਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਨਚ੍ਛਾਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਬਲਮਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਭਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਛਾਦੇਯ੍ਯ, ਸਿਯਾ ਚਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਬਲਮਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਬਾਧਿਕੋ ਅਹੋਸਿਂ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਲ੍ਹਗਿਲਾਨੋ, ਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮੇ ਨਚ੍ਛਾਦੇਸਿ, ਨ ਚ ਮੇ ਆਸਿ ਕਾਯੇ ਬਲਮਤ੍ਤਾ, ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਤਮ੍ਹਾ ਆਬਾਧਾ ਮੁਤ੍ਤੋ, ਭਤ੍ਤਞ੍ਚ ਮੇ ਛਾਦੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਮੇ ਕਾਯੇ ਬਲਮਤ੍ਤਾ'ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੇ ਬਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਮ੍ਹਾ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਬ੍ਭਯੇਨ [ਅਬ੍ਯਯੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)], ਨ ਚਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੋਗਾਨਂ ਵਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰੇ ਬਦ੍ਧੋ ਅਹੋਸਿਂ, ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਤਮ੍ਹਾ ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋ, ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਬ੍ਭਯੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਮੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੋਗਾਨਂ ਵਯੋ'ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਾਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਾਧੀਨੋ ਪਰਾਧੀਨੋ ਨ ਯੇਨਕਾਮਂਗਮੋ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਮ੍ਹਾ ਦਾਸਬ੍ਯਾ ਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨੋ ਅਪਰਾਧੀਨੋ ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ ਯੇਨਕਾਮਂਗਮੋ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਾਸੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਨਤ੍ਤਾਧੀਨੋ ਪਰਾਧੀਨੋ ਨ ਯੇਨਕਾਮਂਗਮੋ, ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਤਮ੍ਹਾ ਦਾਸਬ੍ਯਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨੋ ਅਪਰਾਧੀਨੋ ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ ਯੇਨਕਾਮਂਗਮੋ'ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਧਨੋ ਸਭੋਗੋ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ [ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਸਦਿਸਂ]। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਤਮ੍ਹਾ ਕਨ੍ਤਾਰਾ ਨਿਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਬ੍ਭਯੇਨ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੋਗਾਨਂ ਵਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਅਹਂ ਖੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਧਨੋ ਸਭੋਗੋ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਂ। ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਤਮ੍ਹਾ ਕਨ੍ਤਾਰਾ ਨਿਤ੍ਥਿਣ੍ਣੋ ਸੋਤ੍ਥਿਨਾ ਅਬ੍ਭਯੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਮੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੋਗਾਨਂ ਵਯੋ'ਤਿ। ਸੋ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ।

''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਥਾ ਇਣਂ ਯਥਾ ਰੋਗਂ ਯਥਾ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਂ ਯਥਾ ਦਾਸਬ੍ਯਂ ਯਥਾ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਂ, ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਣਣ੍ਯਂ ਯਥਾ ਆਰੋਗ੍ਯਂ ਯਥਾ ਬਨ੍ਧਨਾਮੋਕ੍ਖਂ ਯਥਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸਂ ਯਥਾ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ; ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹੀਨੇ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

੪੨੭. ''ਸੋ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਪਹਾਯ ਚੇਤਸੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਬ੍ਬਲੀਕਰਣੇ, ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਰਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਕ੍ਖੋ ਨ੍ਹਾਪਕੋ [ਨਹਾਪਕੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਵਾ ਨ੍ਹਾਪਕਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਾ ਕਂਸਥਾਲੇ ਨ੍ਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਾਨਿ [ਨਹਾਨੀਯਚੁਣ੍ਣਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਆਕਿਰਿਤ੍ਵਾ ਉਦਕੇਨ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕਂ ਪਰਿਪ੍ਫੋਸਕਂ ਸਨ੍ਨੇਯ੍ਯ। ਸਾਯਂ ਨ੍ਹਾਨੀਯਪਿਣ੍ਡਿ ਸ੍ਨੇਹਾਨੁਗਤਾ ਸ੍ਨੇਹਪਰੇਤਾ ਸਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ, ਫੁਟਾ ਸ੍ਨੇਹੇਨ ਨ ਚ ਪਗ੍ਘਰਿਣੀ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇਵ ਕਾਯਂ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਰਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ।

੪੨੮. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ৱਿਤਕ੍ਕৱਿਚਾਰਾਨਂ ৱੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾৱਂ ਅৱਿਤਕ੍ਕਂ ਅৱਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ৱਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਇਮਮੇৱ ਕਾਯਂ ਸਮਾਧਿਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਰਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਉਦਕਰਹਦੋ ਉਬ੍ਭਿਦੋਦਕੋ [ਉਬ੍ਭਿਤੋਦਕੋ (ਕ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਨੇৱਸ੍ਸ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਉਦਕਸ੍ਸ ਆਯਮੁਖਂ, ਨ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਉਦਕਸ੍ਸ ਆਯਮੁਖਂ, ਨ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਉਦਕਸ੍ਸ ਆਯਮੁਖਂ, ਨ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਉਦਕਸ੍ਸ ਆਯਮੁਖਂ, ਦੇৱੋ ਚ ਨ ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਸਮ੍ਮਾਧਾਰਂ ਅਨੁਪ੍ਪৱੇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਖੋ ਤਮ੍ਹਾৱ ਉਦਕਰਹਦਾ ਸੀਤਾ ৱਾਰਿਧਾਰਾ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ৱਾ ਤਮੇৱ ਉਦਕਰਹਦਂ ਸੀਤੇਨ ৱਾਰਿਨਾ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯ ਪਰਿਪ੍ਫਰੇਯ੍ਯ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਉਦਕਰਹਦਸ੍ਸ ਸੀਤੇਨ ৱਾਰਿਨਾ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਅਸ੍ਸ। ਏৱਮੇৱ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇৱ ਕਾਯਂ ਸਮਾਧਿਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਰਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ।

੪੨੯. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ৱਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ৱਿਹਰਤਿ, ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂৱੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖৱਿਹਾਰੀ’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ৱਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਇਮਮੇৱ ਕਾਯਂ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨ ਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਰਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨ ਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਯਂ ৱਾ ਪਦੁਮਿਨਿਯਂ ৱਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਿਨਿਯਂ ৱਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ৱਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ৱਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ৱਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸਂৱਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ, ਤਾਨਿ ਯਾৱ ਚਗ੍ਗਾ ਯਾৱ ਚ ਮੂਲਾ ਸੀਤੇਨ ৱਾਰਿਨਾ ਅਭਿਸਨ੍ਨਾਨਿ ਪਰਿਸਨ੍ਨਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰਾਨਿ ਪਰਿਪ੍ਫੁਟਾਨਿ, ਨਾਸ੍ਸ [ਨ ਨੇਸਂ (ਸੀ॰)] ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤਂ ਉਪ੍ਪਲਾਨਂ ৱਾ ਪਦੁਮਾਨਂ ৱਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਂ ৱਾ ਸੀਤੇਨ ৱਾਰਿਨਾ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਅਸ੍ਸ। ਏৱਮੇৱ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇৱ ਕਾਯਂ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨ ਸੁਖੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ ਪਰਿਪ੍ਫਰਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨ ਸੁਖੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ।

੪੩੦. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇৱ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ৱਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਇਮਮੇৱ ਕਾਯਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਫਰਿਤ੍ৱਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ , ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਓਦਾਤੇਨ ৱਤ੍ਥੇਨ ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਪੇਤ੍ৱਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਓਦਾਤੇਨ ৱਤ੍ਥੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਅਸ੍ਸ। ਏৱਮੇৱ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮੇৱ ਕਾਯਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਫਰਿਤ੍ৱਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਾৱਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਅਪ੍ਫੁਟਂ ਹੋਤਿ।

੪੩੧. ‘‘ਸੋ ਏৱਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ৱਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿৱਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਕৱਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿৱਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ, ਦ੍ৱੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕৱਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿৱਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਪੁਰਿਸੋ ਸਕਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਅਞ੍ਞਂ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਤਮ੍ਹਾਪਿ ਗਾਮਾ ਅਞ੍ਞਂ ਗਾਮਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਸੋ ਤਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਸਕਂਯੇৱ ਗਾਮਂ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏৱਮਸ੍ਸ – ‘ਅਹਂ ਖੋ ਸਕਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਅਮੁਂ ਗਾਮਂ ਅਗਚ੍ਛਿਂ [ਅਗਚ੍ਛਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏৱਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿਂ ਏৱਂ ਨਿਸੀਦਿਂ ਏৱਂ ਅਭਾਸਿਂ ਏৱਂ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿਂ; ਤਮ੍ਹਾਪਿ ਗਾਮਾ ਅਮੁਂ ਗਾਮਂ ਅਗਚ੍ਛਿਂ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਏৱਂ ਅਟ੍ਠਾਸਿਂ ਏৱਂ ਨਿਸੀਦਿਂ ਏৱਂ ਅਭਾਸਿਂ ਏৱਂ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸਿਂ; ਸੋਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਾ ਗਾਮਾ ਸਕਂਯੇৱ ਗਾਮਂ ਪਚ੍ਚਾਗਤੋ’ਤਿ। ਏৱਮੇৱ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖৱੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੇਕৱਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿৱਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ৱੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕৱਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿৱਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ।

੪੩੨. ‘‘ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ, ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦ੍ਵੇ ਅਗਾਰਾ ਸਦ੍ਵਾਰਾ [ਸਨ੍ਨਦ੍ਵਾਰਾ (ਕ॰)]। ਤਤ੍ਰ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਮਜ੍ਝੇ ਠਿਤੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੇਪਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤੇਪਿ, ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤੇਪਿ ਅਨੁਵਿਚਰਨ੍ਤੇਪਿ । ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰...।

੪੩੩. ‘‘ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਜਾਨਤੋ ਏਵਂ ਪਸ੍ਸਤੋ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਵਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਮਿਤਿ ਞਾਣਂ ਹੋਤਿ – ‘ਖੀਣਾ ਜਾਤਿ, ਵੁਸਿਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਕਤਂ ਕਰਣੀਯਂ, ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਬ੍ਬਤਸਙ੍ਖੇਪੇ ਉਦਕਰਹਦੋ ਅਚ੍ਛੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਅਨਾਵਿਲੋ। ਤਤ੍ਥ ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਤੀਰੇ ਠਿਤੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਮ੍ਪਿ [ਸਿਪ੍ਪਿਕਸਮ੍ਬੁਕਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਮ੍ਪਿ, ਚਰਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਅਯਂ ਖੋ ਉਦਕਰਹਦੋ ਅਚ੍ਛੋ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ ਅਨਾਵਿਲੋ। ਤਤ੍ਰਿਮੇ ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਾਪਿ ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਾਪਿ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਾਪਿ ਚਰਨ੍ਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਪੀਤਿ । ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ਨਾਪਰਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ।

੪੩੪. ‘‘ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ‘ਸਮਣੋ’ ਇਤਿਪਿ ‘ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ’ਇਤਿਪਿ ‘ਨ੍ਹਾਤਕੋ’ਇਤਿਪਿ ‘ਵੇਦਗੂ’ਇਤਿਪਿ ‘ਸੋਤ੍ਤਿਯੋ’ਇਤਿਪਿ ‘ਅਰਿਯੋ’ਇਤਿਪਿ ‘ਅਰਹਂ’ਇਤਿਪਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ? ਸਮਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ, ਸਦਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ , ਆਯਤਿਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਹੋਤਿ? ਬਾਹਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ , ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ, ਸਦਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ, ਆਯਤਿਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ੍ਹਾਤਕੋ [ਨਹਾਤਕੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਹੋਤਿ? ਨ੍ਹਾਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ, ਸਦਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ, ਆਯਤਿਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ੍ਹਾਤਕੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ? ਵਿਦਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ, ਸਦਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ, ਆਯਤਿਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੋਤ੍ਤਿਯੋ ਹੋਤਿ? ਨਿਸ੍ਸੁਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ, ਸਦਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ, ਆਯਤਿਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੋਤ੍ਤਿਯੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯੋ ਹੋਤਿ ? ਆਰਕਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ, ਸਦਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ, ਆਯਤਿਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਿਯੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਹੋਤਿ? ਆਰਕਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ, ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ, ਸਦਰਾ, ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ, ਆਯਤਿਂ, ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਹਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨਵਮਂ।

੧੦. ਚੂਲ਼ਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤਂ

੪੩੫. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਅਸ੍ਸਪੁਰਂ ਨਾਮ ਅਙ੍ਗਾਨਂ ਨਿਗਮੋ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਸਮਣਾ ਸਮਣਾਤਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਨੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ। ਤੁਮ੍ਹੇ ਚ ਪਨ ‘ਕੇ ਤੁਮ੍ਹੇ’ਤਿ ਪੁਟ੍ਠਾ ਸਮਾਨਾ ‘ਸਮਣਾਮ੍ਹਾ’ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਥ। ਤੇਸਂ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਵਂਸਮਞ੍ਞਾਨਂ ਸਤਂ ਏਵਂਪਟਿਞ੍ਞਾਨਂ ਸਤਂ – ‘ਯਾ ਸਮਣਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਦਾ ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ; ਏਵਂ ਨੋ ਅਯਂ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਸਮਞ੍ਞਾ ਚ ਸਚ੍ਚਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾ ਚ ਭੂਤਾ; ਯੇਸਞ੍ਚ ਮਯਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਾਮ, ਤੇਸਂ ਤੇ ਕਾਰਾ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾ, ਅਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵਾਯਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਅਵਞ੍ਝਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਸਫਲਾ ਸਉਦ੍ਰਯਾ’ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ।

੪੩੬. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਸਮਣਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ? ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਨਾਹਿਸ੍ਸ ਉਪਨਾਹੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਲ਼ਾਸਿਸ੍ਸ ਪਲ਼ਾਸੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਇਸ੍ਸੁਕਿਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਮਚ੍ਛਰਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ , ਸਠਸ੍ਸ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਮਾਯਾਵਿਸ੍ਸ ਮਾਯਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਛਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ – ਇਮੇਸਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਮਲਾਨਂ ਸਮਣਦੋਸਾਨਂ ਸਮਣਕਸਟਾਨਂ ਆਪਾਯਿਕਾਨਂ ਠਾਨਾਨਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਵੇਦਨਿਯਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹਾਨਾ ‘ਨ ਸਮਣਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਤਜਂ ਨਾਮ ਆਵੁਧਜਾਤਂ ਉਭਤੋਧਾਰਂ ਪੀਤਨਿਸਿਤਂ। ਤਦਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਟਿਯਾ ਸਮ੍ਪਾਰੁਤਂ ਸਮ੍ਪਲਿਵੇਠਿਤਂ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਵਦਾਮਿ।

੪੩੭. ‘‘ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਕਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਾਟਿਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਚੇਲਕਸ੍ਸ ਅਚੇਲਕਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰਜੋਜਲ੍ਲਿਕਸ੍ਸ ਰਜੋਜਲ੍ਲਿਕਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਉਦਕੋਰੋਹਕਸ੍ਸ ਉਦਕੋਰੋਹਣਮਤ੍ਤੇਨ [ਉਦਕੋਰੋਹਕਮਤ੍ਤੇਨ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਿਕਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨ੍ਤਜ੍ਝਾਯਕਸ੍ਸ ਮਨ੍ਤਜ੍ਝਾਯਕਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ। ਨਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਜਟਿਲਕਸ੍ਸ ਜਟਾਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਸङ੍ਘਾਟਿਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਸङ੍ਘਾਟਿਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਉਪਨਾਹਿਸ੍ਸ ਉਪਨਾਹੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਪਲ਼ਾਸਿਸ੍ਸ ਪਲ਼ਾਸੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਇਸ੍ਸੁਕਿਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਚ੍ਛਰਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਸਠਸ੍ਸ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਾਯਾवਿਸ੍ਸ ਮਾਯਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਮੇਨਂ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਜਾਤਮੇव ਨਂ ਸङ੍ਘਾਟਿਕਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਸङ੍ਘਾਟਿਕਤ੍ਤਮੇव [ਸਂਘਾਟੀਕਤ੍ਤੇ ਚੇव (ਕ॰)] ਸਮਾਦਪੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਏਹਿ ਤ੍वਂ, ਭਦ੍ਰਮੁਖ, ਸङ੍ਘਾਟਿਕੋ ਹੋਹਿ, ਸङ੍ਘਾਟਿਕਸ੍ਸ ਤੇ ਸਤੋ ਸङ੍ਘਾਟਿਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਨਾਹਿਸ੍ਸ ਉਪਨਾਹੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਲ਼ਾਸਿਸ੍ਸ ਪਲ਼ਾਸੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਸ੍ਸੁਕਿਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਚ੍ਛਰਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਠਸ੍ਸ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਾਯਾवਿਸ੍ਸ ਮਾਯਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਸङ੍ਘਾਟਿਕਮ੍ਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਂ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਧਨਂ ਉਪਨਾਹਿਂ ਮਕ੍ਖਿਂ ਪਲ਼ਾਸਿਂ ਇਸ੍ਸੁਕਿਂ ਮਚ੍ਛਰਿਂ ਸਠਂ ਮਾਯाविਂ ਪਾਪਿਚ੍ਛਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸङ੍ਘਾਟਿਕਸ੍ਸ ਸङ੍ਘਾਟਿਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ वਦਾਮਿ।

‘‘ਅਚੇਲਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਰਜੋਜਲ੍ਲਿਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਉਦਕੋਰੋਹਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਮਨ੍ਤਜ੍ਝਾਯਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ…ਪੇ॰… ਜਟਿਲਕਸ੍ਸ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਜਟਾਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਯੇਥ , ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਉਪਨਾਹਿਸ੍ਸ ਉਪਨਾਹੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਪਲ਼ਾਸਿਸ੍ਸ ਪਲ਼ਾਸੋ ਪਹੀਯੇਥ, ਇਸ੍ਸੁਕਿਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਚ੍ਛਰਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਸਠਸ੍ਸ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਾਯਾवਿਸ੍ਸ ਮਾਯਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯੇਥ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਹੀਯੇਥ, ਤਮੇਨਂ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਜਾਤਮੇव ਨਂ ਜਟਿਲਕਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਜਟਿਲਕਤ੍ਤਮੇव [ਜਟਿਲਕਤ੍ਤੇ ਚੇव (ਕ॰)] ਸਮਾਦਪੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਏਹਿ ਤ੍वਂ, ਭਦ੍ਰਮੁਖ, ਜਟਿਲਕੋ ਹੋਹਿ, ਜਟਿਲਕਸ੍ਸ ਤੇ ਸਤੋ ਜਟਾਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ…ਪੇ॰… ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਛਾ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਹੀਯਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਜਟਿਲਕਮ੍ਪਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਂ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਧਨਂ ਉਪਨਾਹਿਂ ਮਕ੍ਖਿਂ ਪਲ਼ਾਸਿਂ ਇਸ੍ਸੁਕਿਂ ਮਚ੍ਛਰਿਂ ਸਠਂ ਮਾਯाविਂ ਪਾਪਿਚ੍ਛਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਜਟਿਲਕਸ੍ਸ ਜਟਾਧਾਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਂ वਦਾਮਿ।

੪੩੮. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਣਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ? ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁਸ੍ਸ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਕੋਧਨਸ੍ਸ ਕੋਧੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਨਾਹਿਸ੍ਸ ਉਪਨਾਹੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸ ਮਕ੍ਖੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਲ਼ਾਸਿਸ੍ਸ ਪਲ਼ਾਸੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਇਸ੍ਸੁਕਿਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਮਚ੍ਛਰਿਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਠਸ੍ਸ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਮਾਯਾवਿਸ੍ਸ ਮਾਯਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਇਚ੍ਛਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ – ਇਮੇਸਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖवੇ, ਸਮਣਮਲਾਨਂ ਸਮਣਦੋਸਾਨਂ ਸਮਣਕਸਟਾਨਂ ਆਪਾਯਿਕਾਨਂ ਠਾਨਾਨਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿवੇਦਨਿਯਾਨਂ ਪਹਾਨਾ ‘ਸਮਣਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ वਦਾਮਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ वਿਸੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ( ) [(वਿਮੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ) (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਪਾਪਕੇਹਿ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ वਿਸੁਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ ( ) [(वਿਮੁਤ੍ਤਮਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੋ) (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ वੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ।

‘‘ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੋਕ੍ਖਰਣੀ ਅਚ੍ਛੋਦਕਾ ਸਾਤੋਦਕਾ ਸੀਤੋਦਕਾ ਸੇਤਕਾ ਸੁਪਤਿਤ੍ਥਾ ਰਮਣੀਯਾ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ। ਸੋ ਤਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਉਦਕਪਿਪਾਸਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਪਰਿਲ਼ਾਹਂ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਚੇਪਿ ਦਿਸਾਯ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਯਤੋ ਕੁਤੋ ਚੇਪਿ ਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਾਭਿਤਤ੍ਤੋ ਘਮ੍ਮਪਰੇਤੋ, ਕਿਲਨ੍ਤੋ ਤਸਿਤੋ ਪਿਪਾਸਿਤੋ। ਸੋ ਤਂ ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਂ ਆਗਮ੍ਮ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਉਦਕਪਿਪਾਸਂ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਘਮ੍ਮਪਰਿਲ਼ਾਹਂ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾ ਚੇਪਿ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਗਮ੍ਮ, ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਰੁਣਂ ਮੁਦਿਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਲਭਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ [ਤਮਹਂ (ਕ॰)] ਵੂਪਸਮਂ [ਤਮਹਂ (ਕ॰)]। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਮਾ ‘ਸਮਣਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾ ਚੇਪਿ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸਕੁਲਾ ਚੇਪਿ... ਪੇ॰... ਸੁਦ੍ਦਕੁਲਾ ਚੇਪਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਪਿ ਕੁਲਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ , ਸੋ ਚ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਗਮ੍ਮ, ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਰੁਣਂ ਮੁਦਿਤਂ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਲਭਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਮਂ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵੂਪਸਮਾ ‘ਸਮਣਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ ਵਦਾਮਿ।

‘‘ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਾ ਚੇਪਿ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਚ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾ ਚੇਪਿ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸਕੁਲਾ ਚੇਪਿ... ਸੁਦ੍ਦਕੁਲਾ ਚੇਪਿ... ਯਸ੍ਮਾ ਕਸ੍ਮਾ ਚੇਪਿ ਕੁਲਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਚ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਅਸ੍ਸਪੁਰਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦਸਮਂ।

ਮਹਾਯਮਕਵਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਗਿਞ੍ਜਕਸਾਲਵਨਂ ਪਰਿਹਰਿਤੁਂ, ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਪੁਨ ਸਚ੍ਚਕਨਿਸੇਧੋ।
ਮੁਖਵਣ੍ਣਪਸੀਦਨਤਾਪਿਨ੍ਦੋ, ਕੇਵਟ੍ਟਅਸ੍ਸਪੁਰਜਟਿਲੇਨ॥

੫. ਚੂਲ਼ਯਮਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਸੁਤ੍ਤੰ

੪੩੯. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਯੇਨ ਸਾਲਾ ਨਾਮ ਕੋਸਲਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਾਮੋ ਤਦਵਸਰਿ। ਅਸ੍ਸੋਸੁੰ ਖੋ ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ – ''ਸਮਣੋ ਖਲੁ, ਭੋ, ਗੋਤਮੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਕੋਸਲੇਸੁ ਚਾਰਿਕੰ ਚਰਮਾਨੋ ਮਹਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਾਲੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਤੰ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤਮੰ ਏਵੰ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸੋ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਸਦੇਵਕੰ ਸਮਾਰਕੰ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੰ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿੰ ਪਜੰ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੰ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੰ ਸਾਤ੍ਥੰ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ; ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਪਕਾਸੇਤਿ'। ਸਾਧੁ ਖੋ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਾਨੰ ਅਰਹਤੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿੰਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿੰਸੁ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿੰ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤੰ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿੰਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ? ਕੋ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ?

''ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ।

''ਨ ਖੋ ਮਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨਾਮ। ਸਾਧੁ ਨੋ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤੁ, ਯਥਾ ਮਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸੰਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਗਹਪਤਯੋ, ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵੰ, ਭੋ''ਤਿ ਖੋ ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੪੪੦. ''ਤਿਵਿਧੰ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਕਾਯੇਨ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਵਾਚਾਯ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਵਿਧੰ ਮਨਸਾ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧੰ ਕਾਯੇਨ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਲੁਦ੍ਦੋ [ਲੁਦ੍ਦੋ ਦਾਰੁਣੋ (ਕ॰) ਟੀਕਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਲੋਹਿਤਪਾਣਿ ਹਤਪ੍ਪਹਤੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਅਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਪਾਣਭੂਤੇਸੁ [ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤੇਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਕ॰)]।

''ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਯੰ ਤੰ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੰ, ਗਾਮਗਤੰ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਗਤੰ ਵਾ, ਤੰ ਅਦਿਨ੍ਨੰ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤੰ ਆਦਾਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਤਾ ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਮਾਤਾਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਭਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਭਗਿਨਿਰਕ੍ਖਿਤਾ ਞਾਤਿਰਕ੍ਖਿਤਾ ਗੋਤ੍ਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਾ ਸਸ੍ਸਾਮਿਕਾ ਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮਾਲਾਗੁਲ਼ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਪਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਚਾਰਿਤ੍ਤੰ ਆਪਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧੰ ਕਾਯੇਨ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਵਾਚਾਯ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ। ਸਭਾਗਤੋ ਵਾ ਪਰਿਸਾਗਤੋ ਵਾ, ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ, ਅਭਿਨੀਤੋ ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ – ‘ਏਹਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਯੰ ਜਾਨਾਸਿ ਤੰ ਵਦੇਹੀ’ਤਿ , ਸੋ ਅਜਾਨੰ ਵਾ ਆਹ – ‘ਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ, ਜਾਨੰ ਵਾ ਆਹ – ‘ਨ ਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ, ਅਪਸ੍ਸੰ ਵਾ ਆਹ – ‘ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਪਸ੍ਸੰ ਵਾ ਆਹ – ‘ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ [ਸੋ ਆਹ ਅਜਾਨੰ ਵਾ ਅਹੰ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਜਾਨੰ ਵਾ ਅਹੰ ਨ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਅਪਸ੍ਸੰ ਵਾ ਅਹੰ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਸ੍ਸੰ ਵਾ ਅਹੰ ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ (ਕ॰)]। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ ਵਾ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸੰ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸੰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸੰ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਸਮਗ੍ਗਾਨੰ ਵਾ ਭੇਤ੍ਤਾ [ਭੇਦਕਾ (ਕ॰), ਭੇਦੇਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰), ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਭੇਤ੍ਤਾਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ], ਭਿਨ੍ਨਾਨੰ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਵਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਵਗ੍ਗਰਤੋ ਵਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਵਗ੍ਗਕਰਣਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਅਣ੍ਡਕਾ [ਕਣ੍ਡਕਾ (ਕ॰)] ਕਕ੍ਕਸਾ ਪਰਕਟੁਕਾ ਪਰਾਭਿਸਜ੍ਜਨੀ ਕੋਧਸਾਮਨ੍ਤਾ ਅਸਮਾਧਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾ , ਤਥਾਰੂਪਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਅਕਾਲਵਾਦੀ ਅਭੂਤਵਾਦੀ ਅਨਤ੍ਥਵਾਦੀ ਅਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਅਵਿਨਯਵਾਦੀ। ਅਨਿਧਾਨਵਤਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਅਕਾਲੇਨ ਅਨਪਦੇਸੰ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿੰ ਅਨਤ੍ਥਸੰਹਿਤੰ। ਏਵੰ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਵਾਚਾਯ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧੰ ਮਨਸਾ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਤੰ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣੰ ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾਤਾ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਯੰ ਪਰਸ੍ਸ ਤੰ ਮਮਸ੍ਸਾ’’’ਤਿ!

‘‘ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ – ‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਵਾ ਵਜ੍ਝਨ੍ਤੁ ਵਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੁ ਵਾ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ ਅਹੇਸੁ’’’ਨ੍ਤਿ [ਮਾ ਵਾ ਅਹੇਸੁੰ ਇਤਿ ਵਾਤਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)]।

‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨੰ ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠੰ ਨਤ੍ਥਿ ਹੁਤੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨੰ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਫਲੰ ਵਿਪਾਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਯੰ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ , ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਸਯੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧੰ ਮਨਸਾ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਏਵੰ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੪੪੧. ‘‘ਤਿਵਿਧੰ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਵਾਚਾਯ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਵਿਧੰ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਤਿ।

‘‘ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਹਾਯ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਂ, ਗਾਮਗਤਂ ਵਾ ਅਰਞ੍ਞਗਤਂ ਵਾ, ਤਂ ਨਾਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯ੍ਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਾਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਂ ਪਹਾਯ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਤਾ ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਮਾਤਾਪਿਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਭਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ ਭਗਿਨਿਰਕ੍ਖਿਤਾ ਞਾਤਿਰਕ੍ਖਿਤਾ ਗੋਤ੍ਤਰਕ੍ਖਿਤਾ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤਾ ਸਸ੍ਸਾਮਿਕਾ ਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਮਾਲਾਗੁਲ਼ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਪਿ, ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਨ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਸਭਾਗਤੋ ਵਾ ਪਰਿਸਾਗਤੋ ਵਾ, ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ, ਅਭਿਨੀਤੋ ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ – ‘ਏਹਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਯਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਵਦੇਹੀ’ਤਿ, ਸੋ ਅਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ‘ਨ ਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ, ਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ‘ਜਾਨਾਮੀ’ਤਿ, ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ‘ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ‘ਪਸ੍ਸਾਮੀ’ਤਿ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ ਵਾ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਸਹਿਤਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਫਰੁਸਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲ਼ਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ – ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਲਵਾਦੀ ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਂ ਤਂ ਨਾਭਿਜ੍ਝਾਤਾ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਯਂ ਪਰਸ੍ਸ ਤਂ ਮਮਸ੍ਸਾ’ਤਿ!

‘‘ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ – ‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂ’ਤਿ।

‘‘ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ ਅਤ੍ਥਿ ਹੁਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ ਅਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾ ਹੋਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੪੪੨. ‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ... ਪੇ॰... ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪੇ॰... ਯਾਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਤੁਸਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਆਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਆਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਆਭਸ੍ਸਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਪ੍ਪਮਾਣਸੁਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਵਿਹਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਤਪ੍ਪਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸੁਦਸ੍ਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸੁਦਸ੍ਸੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਕਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ’’ਤਿ।

੪੪੩. ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਭੋ ਗੋਤਮ! ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯ, ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਤੇ ਮਯਂ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਉਪਾਸਕੇ ਨੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤੇ [ਪਾਣੁਪੇਤਂ (ਕ॰)] ਸਰਣਂ ਗਤੇ''ਤਿ।

ਸਾਲੇਯ੍ਯਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਠਮਂ।

੨. ਵੇਰਞ੍ਜਕਸੁਤ੍ਤਂ

੪੪੪. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਵੇਰਞ੍ਜਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਪਟਿਵਸਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿਦੇਵ ਕਰਣੀਯੇਨ। ਅਸ੍ਸੋਸੁਂ ਖੋ ਵੇਰਞ੍ਜਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ – ''ਸਮਣੋ ਖਲੁ, ਭੋ, ਗੋਤਮੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤਮਂ ਏਵਂ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ – 'ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੁਗਤੋ ਲੋਕਵਿਦੂ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਪੁਰਿਸਦਮ੍ਮਸਾਰਥਿ ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਸਦੇਵਕਂ ਸਮਾਰਕਂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਂ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਂ ਪਜਂ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਂ ਸਾਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ; ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਪਕਾਸੇਤਿ'। ਸਾਧੁ ਖੋ ਪਨ ਤਥਾਰੂਪਾਨਂ ਅਰਹਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਵੇਰਞ੍ਜਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮੋਦਿਂਸੁ, ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯਂ ਕਥਂ ਸਾਰਣੀਯਂ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨਞ੍ਜਲਿਂ ਪਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨਾਮਗੋਤ੍ਤਂ ਸਾਵੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ; ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਖੋ ਵੇਰਞ੍ਜਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ''ਕੋ ਨੁ ਖੋ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਕੋ ਪਨ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਹੇਤੁ, ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਯੇਨ ਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ?

''ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ , ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਨ ਖੋ ਮਯਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਾਮ। ਸਾਧੁ ਨੋ ਭਵਂ ਗੋਤਮੋ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੁ ਯਥਾ ਮਯਂ ਇਮਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮਾ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਗਹਪਤਯੋ, ਸੁਣਾਥ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ''ਏਵਂ ਭੋ''ਤਿ ਖੋ ਵੇਰਞ੍ਜਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੪੪੫. ''ਤਿਵਿਧਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਕਾਯੇਨ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ , ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯੇਨ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ। ਲੁਦ੍ਦੋ ਲੋਹਿਤਪਾਣਿ ਹਤਪ੍ਪਹਤੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਅਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਪਾਣਭੂਤੇਸੁ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਂ... ਤਂ ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯਜਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਾਤਾ ਹੋਤਿ। ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਤਾ ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾ... ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯੇਨ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ। ਸਭਾਗਤੋ ਵਾ... ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ... ਵਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਅਣ੍ਡਕਾ ਕਕ੍ਕਸਾ... ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ। ਅਕਾਲਵਾਦੀ... ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿਂ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ... ਪੇ॰... ਤਂ ਮਮਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ – ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਹਞ੍ਞਨ੍ਤੁ ਵਾ... ਮਾ ਵਾ ਅਹੇਸੁ’ਨ੍ਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ... ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਅਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਵਿਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਅਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਵਿਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੪੪੬. ‘‘ਤਿਵਿਧਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਹਾਯ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ... ਤਂ ਨਾਦਿਨ੍ਨਂ ਥੇਯਜਸਙ੍ਖਾਤਂ ਆਦਾਤਾ ਹੋਤਿ। ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਂ ਪਹਾਯ... ਤਥਾਰੂਪਾਸੁ ਨ ਚਾਰਿਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਸਭਾਗਤੋ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ... ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਫਰੁਸਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ... ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਹਾਯ... ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ । ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਾਚਾਯ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ ਪਰਵਿਤ੍ਤੂਪਕਰਣਂ ਤਂ ਨਾਭਿਜ੍ਝਾਤਾ ਹੋਤਿ ‘ਅਹੋ ਵਤ ਯਂ ਪਰਸ੍ਸ, ਤਂ ਮਮਸ੍ਸਾ’ਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਦੁਟ੍ਠਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ – ‘ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂ’ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਖੋ ਪਨ ਹੋਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ... ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਸਮਚਰਿਯਾਹੇਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਯੋ, ਏਵਮਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੪੪੨. ‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਯਾਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਤੁਸਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਆਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਆਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ, ਗਹਪਤਯੋ, ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਆਭਸ੍ਸਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਪ੍ਪਮਾਣਸੁਭਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ... ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਵਿਹਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਤਪ੍ਪਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸੁਦਸ੍ਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸੁਦਸ੍ਸੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਅਕਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਹਬ੍ਯਤਂ ਉਪਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ।

‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ ਗਹਪਤਯੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ – ‘ਅਹੋ ਵਤਾਹਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ; ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ‘ਯਂ ਸੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਚਾਰੀ ਸਮਚਾਰੀ’’’ਤਿ।

੪੪੮. ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਵੇਰਞ੍ਜਕਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੁੰ – ‘‘ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਭੋ ਗੋਤਮ! ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਭੋ ਗੋਤਮ, ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੰ ਵਾ ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯਜ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਵਾ ਵਿਵਰੇਯਜ, ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਵਾ ਮਗ੍ਗੰ ਆਚਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਵਾ ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤੰ ਧਾਰੇਯਜ, ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਰੂਪਾਨਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਭੋਤਾ ਗੋਤਮੇਨ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ। ਏਤੇ ਮਯੰ ਭਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤਮਂ ਸਰਣੰ ਗਚ੍ਛਾਮ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ। ਉਪਾਸਕੇ ਨੋ ਭਵੰ ਗੋਤਮੋ ਧਾਰੇਤੁ ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇ ਪਾਣੁਪੇਤੇ ਸਰਣੰ ਗਤੇ’’ਤਿ।

ਵੇਰਞ੍ਜਕਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤੰ ਦੁਤਿਯੰ।

੩. ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤੰ

੪੪੯. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮ੍ਮੋਦਿ। ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਸਾਰਣੀਯੰ ਵੀਤਿਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘‘ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ?

‘‘‘ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ? ‘ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ‘ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

‘‘‘ਸਾਧਾਵੁਸੋ’ਤਿ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤੰ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੰ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਪਞ੍ਹੰ ਅਪੁਚ੍ਛਿ –

‘‘‘ਪਞ੍ਞਵਾ ਪਞ੍ਞਵਾ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ?

‘‘‘ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ? ‘ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ‘ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ‘ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

‘‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ?

‘‘‘ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਵਿਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ ਵਿਜਾਨਾਤਿ? ਸੁਖਨ੍ਤਿਪਿ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿਪਿ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਨ੍ਤਿਪਿ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ‘ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਵਿਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਉਦਾਹੁ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ? ਲਬ੍ਭਾ ਚ ਪਨਿਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ [ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ, ਨੋ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ। ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਾ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ। ਯਂ ਹਾਵੁਸੋ [ਯਞ੍ਚਾਵੁਸੋ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)], ਪਜਾਨਾਤਿ ਤਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ, ਯਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ, ਨੋ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ। ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਾ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਂਸਟ੍ਠਾਨਂ ਨੋ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾਨਂ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਂਸਟ੍ਠਾਨਂ ਨੋ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਇਦਂ ਨੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੫੦. ‘‘‘ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਨਾ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ , ਵੇਦਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ?

‘‘‘ਵੇਦੇਤਿ ਵੇਦੇਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ ਵੇਦੇਤਿ? ਸੁਖਮ੍ਪਿ ਵੇਦੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਵੇਦੇਤਿ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਮ੍ਪਿ ਵੇਦੇਤਿ। ‘ਵੇਦੇਤਿ ਵੇਦੇਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

‘‘‘ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ’ਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ?

‘‘‘ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਕਿਞ੍ਚ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ? ਨੀਲਕਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਪੀਤਕਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਲੋਹਿਤਕਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਓਦਾਤਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ। ‘ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਵੇਦਨਾ ਯਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਉਦਾਹੁ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ? ਲਬ੍ਭਾ ਚ ਪਨਿਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਵੇਦਨਾ ਯਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ, ਨੋ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ। ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਾ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁਂ। ਯਂ ਹਾਵੁਸੋ [ਯਞ੍ਚਾਵੁਸੋ (ਸਜਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)], ਵੇਦੇਤਿ ਤਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ, ਯਂ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤਿ ਤਂ ਵਿਜਾਨਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਨੋ ਵਿਸਂਸਟ੍ਠਾ। ਨ ਚ ਲਬ੍ਭਾ ਇਮੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਬ੍ਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੫੧. ‘‘ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਨ ਹਾਵੁਸੋ [ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਨ ਪਨਾਵੁਸੋ (?)], ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਕਿਂ ਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੇਨ ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ‘ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ’ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ‘ਅਨਨ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ‘ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ’ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਨੇਯ੍ਯਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਕੇਨ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਨੇਯਜਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਪਞ੍ਞਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਪਞ੍ਞਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਤ੍ਥਾ ਪਰਿਞ੍ਞਤ੍ਥਾ ਪਹਾਨਤ੍ਥਾ’’ਤਿ।

੪੫੨. ‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਦ੍ਵੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ – ਪਰਤੋ ਚ ਘੋਸੋ, ਯੋਨਿਸੋ ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਿਹਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾ ਚ ਹੋਤਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾਨਿਸਂਸਾ ਚ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾ ਚ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾਨਿਸਂਸਾ ਚਾ’’ਤਿ?

‘‘ਪਞ੍ਚਹਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾ ਚ ਹੋਤਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾਨਿਸਂਸਾ ਚ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾ ਚ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾਨਿਸਂਸਾ ਚ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸੀਲਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਸੁਤਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਾਕਚ੍ਛਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਮਥਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਚ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਹਙ੍ਗੇਹਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾ ਚ ਹੋਤਿ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾਨਿਸਂਸਾ ਚ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾ ਚ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਫਲਾਨਿਸਂਸਾ ਚਾ’’ਤਿ।

੪੫੩. ‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਭਵਾ’’ਤਿ?

‘‘ਤਯੋਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਭਵਾ – ਕਾਮਭਵੋ , ਰੂਪਭਵੋ, ਅਰੂਪਭਵੋ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੀਵਰਣਾਨਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਾਭਿਨਨ੍ਦਨਾ – ਏਵਂ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਰਾਗਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ – ਏਵਂ ਆਯਤਿਂ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

੪੫੪. ‘‘ਕਤਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਠਮਂ ਝਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਆਵੁਸੋ, ਪਠਮਂ ਝਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪਠਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਝਾਨਂ ਕਤਿਅਙ੍ਗਿਕ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਪਠਮਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਝਾਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕਂ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ। ਪਠਮਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਝਾਨਂ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪਠਮਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਝਾਨਂ ਕਤਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਕਤਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਪਠਮਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਝਾਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ, ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ, ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ; ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ। ਪਠਮਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਝਾਨਂ ਏਵਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨਂ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੫੫. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ , ਆਵੁਸੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਨਾਵਿਸਯਾਨਿ ਨਾਨਾਗੋਚਰਾਨਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਾਨਾਵਿਸਯਾਨਂ ਨਾਨਾਗੋਚਰਾਨਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤਾਨਂ, ਕਿਂ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਕੋ ਚ ਨੇਸਂ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਾਨਾਵਿਸਯਾਨਿ ਨਾਨਾਗੋਚਰਾਨਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਇਮੇਸਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਾਨਾਵਿਸਯਾਨਂ ਨਾਨਾਗੋਚਰਾਨਂ, ਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਨ੍ਤਾਨਂ, ਮਨੋ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਮਨੋ ਚ ਨੇਸਂ ਗੋਚਰਵਿਸਯਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤੀ’’ਤਿ।

੪੫੬. ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਆਵੁਸੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਯੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਆਯੁ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਕਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਆਯੁ ਉਸ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਉਸ੍ਮਾ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਕਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਉਸ੍ਮਾ ਆਯੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਇਦਾਨੇਵ ਖੋ ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਏਵਂ ਆਜਾਨਾਮ – ‘ਆਯੁ ਉਸ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ। ਇਦਾਨੇਵ ਪਨ ਮਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਏਵਂ ਆਜਾਨਾਮ – ‘ਉਸ੍ਮਾ ਆਯੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’ਤਿ।

‘‘ਯਥਾ ਕਥਂ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਇਮਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ’’ਤਿ?

‘‘ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ, ਉਪਮਂ ਤੇ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ; ਉਪਮਾਯਪਿਧੇਕਚ੍ਚੇ ਵਿਞ੍ਞੂ ਪੁਰਿਸਾ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਆਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ਅਚ੍ਚਿਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਆਭਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਆਭਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਚ੍ਚਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯੁ ਉਸ੍ਮਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਸ੍ਮਾ ਆਯੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ।

੪੫੭. ‘‘ਤੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਵੇਦਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵੇਦਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ? ‘‘ਨ ਖੋ , ਆਵੁਸੋ, ਤੇਵ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਤੇ ਵੇਦਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਤੇ ਚ ਹਾਵੁਸੋ, ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਭਵਿਂਸੁ ਤੇ ਵੇਦਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਯਿਦਂ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯੇਥ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਆਯੁਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵੇਦਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਯਦਾ ਨੁ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਕਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਜਹਨ੍ਤਿ; ਅਥਾਯਂ ਕਾਯੋ ਉਜ੍ਝਿਤੋ ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸੇਤਿ, ਯਥਾ ਕਟ੍ਠਂ ਅਚੇਤਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਯਦਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮਂ ਕਾਯਂ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਜਹਨ੍ਤਿ – ਆਯੁ ਉਸ੍ਮਾ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ; ਅਥਾਯਂ ਕਾਯੋ ਉਜ੍ਝਿਤੋ ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸੇਤਿ, ਯਥਾ ਕਟ੍ਠਂ ਅਚੇਤਨ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯ੍ਵਾਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਮਤੋ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ, ਯੋ ਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ – ਇਮੇਸਂ ਕਿਂ ਨਾਨਾਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਯ੍ਵਾਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਮਤੋ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ , ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਆਯੁ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣੋ, ਉਸ੍ਮਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਰਿਭਿਨ੍ਨਾਨਿ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਤਸ੍ਸਪਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ, ਆਯੁ ਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣੋ, ਉਸ੍ਮਾ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ। ਯ੍ਵਾਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਮਤੋ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ, ਯੋ ਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ – ਇਦਂ ਨੇਸਂ ਨਾਨਾਕਰਣ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੫੮. ‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਦ੍ਵੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਿਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਤਯੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਿਯਾ – ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਤਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਿਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਯਾ’’ਤਿ?

‘‘ਦ੍ਵੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਯ – ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਅਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਦ੍ਵੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਯਾ’’ਤਿ।

੪੫੯. ‘‘ਯਾ ਚਾਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਯਾ ਚਾਯਂ, ਆਵੁਸੋ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯਾ ਚ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ; ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ’’।

‘‘ਕਤਮੋ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ’’?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ’’।

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ’’?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ’’।

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ’’?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ‘ਸੁਞ੍ਞਮਿਦਂ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ’ਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ’’।

‘‘ਕਤਮਾ ਚਾਵੁਸੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ’’?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਾਵੁਸੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਾਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ’’।

‘‘ਕਤਮੋ ਚਾਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ’’?

‘‘ਰਾਗੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਮਾਣਕਰਣੋ, ਦੋਸੋ ਪਮਾਣਕਰਣੋ, ਮੋਹੋ ਪਮਾਣਕਰਣੋ। ਤੇ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਤਾਸਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਾ ਰਾਗੇਨ, ਸੁਞ੍ਞਾ ਦੋਸੇਨ, ਸੁਞ੍ਞਾ ਮੋਹੇਨ। ਰਾਗੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਕਿਞ੍ਚਨੋ, ਦੋਸੋ ਕਿਞ੍ਚਨੋ, ਮੋਹੋ ਕਿਞ੍ਚਨੋ। ਤੇ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਤਾਸਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਾ ਰਾਗੇਨ, ਸੁਞ੍ਞਾ ਦੋਸੇਨ , ਸੁਞ੍ਞਾ ਮੋਹੇਨ। ਰਾਗੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣੋ, ਦੋਸੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣੋ, ਮੋਹੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣੋ। ਤੇ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਤਾਸਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਮਕ੍ਖਾਯਤਿ। ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਾ ਰਾਗੇਨ, ਸੁਞ੍ਞਾ ਦੋਸੇਨ, ਸੁਞ੍ਞਾ ਮੋਹੇਨ। ਅਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਪਰਿਯਾਯੋ ਯਂ ਪਰਿਯਾਯਂ ਆਗਮ੍ਮ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਮਹਾਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤਿਯਂ।

੪. ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਂ

੪੬੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਰਾਜਗਹੇ ਵਿਹਰਤਿ ਵੇਲ਼ੁਵਨੇ ਕਲਨ੍ਦਕਨਿਵਾਪੇ। ਅਥ ਖੋ ਵਿਸਾਖੋ ਉਪਾਸਕੋ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਵਿਸਾਖੋ ਉਪਾਸਕੋ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਏਤਦਵੋਚ – '''ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਸਕ੍ਕਾਯੋ'ਤਿ, ਅਯ੍ਯੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ, ਅਯ੍ਯੇ, ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ? ''ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਇਮੇ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ।

''ਸਾਧਯ੍ਯੇ''ਤਿ ਖੋ ਵਿਸਾਖੋ ਉਪਾਸਕੋ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਞ੍ਹਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿ – '''ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ, ਅਯ੍ਯੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ, ਅਯ੍ਯੇ, ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ? ''ਯਾਯਂ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸਹਗਤਾ ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੀ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ; ਅਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ।

'''ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੋ ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ, ਅਯ੍ਯੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤਮੋ ਨੁ ਖੋ, ਅਯ੍ਯੇ, ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ?

''ਯੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਚਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨਾਲਯੋ; ਅਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ।

'''ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ, ਅਯ੍ਯੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਤਮਾ ਨੁ ਖੋ, ਅਯ੍ਯੇ, ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ''ਤਿ?

''ਅਯਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਕ੍ਕਾਯਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਭਗਵਤਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ''ਤਿ।

''ਤਞ੍ਞੇਵ ਨੁ ਖੋ, ਅਯ੍ਯੇ, ਉਪਾਦਾਨਂ ਤੇ [ਤੇਵ (ਸੀ॰)] ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਞ੍ਚਹੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਉਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ? ''ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਤਞ੍ਞੇਵ ਉਪਾਦਾਨਂ ਤੇ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਪਞ੍ਚਹੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਉਪਾਦਾਨਂ। ਯੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਤਂ ਤਤ੍ਥ ਉਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ।

੪੬੧. ‘‘ਕਥੰ ਪਨਾਯਜੇ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪੰ, ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ। ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ। ਏਵੰ ਖੋ , ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥੰ ਪਨਾਯਜੇ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ, ਅਰਿਯਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ, ਨ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ, ਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪੰ, ਨ ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ। ਨ ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਨ ਸਞ੍ਞੰ... ਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰... ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ , ਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ। ਏਵੰ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

੪੬੨. ‘‘ਕਤਮੋ ਪਨਾਯਜੇ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ?

‘‘ਅਯਮੇਵ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ’’ਤਿ। ‘‘ਅਰਿਯੋ ਪਨਾਯਜੇ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਖਤੋ ਉਦਾਹੁ ਅਸਙ੍ਖਤੋ’’ਤਿ?

‘‘ਅਰਿਯੋ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਖਤੋ’’ਤਿ ।

‘‘ਅਰਿਯੇਨ ਨੁ ਖੋ, ਅਯਜੇ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਉਦਾਹੁ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ’’ਤਿ?

‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਯੋ ਖਨ੍ਧਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ; ਤੀਹਿ ਚ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਮੋ ਪਨਾਯਜੇ, ਸਮਾਧਿ, ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾ, ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ, ਕਤਮਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ’’ਤਿ?

‘‘ਯਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਯੰ ਸਮਾਧਿ; ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਸਮਾਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾ; ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਸਮਾਧਿਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ। ਯਾ ਤੇਸੰਯੇਵ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਅਯੰ ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ’’ਤਿ।

੪੬੩. ‘‘ਕਤਿ ਪਨਾਯਜੇ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ?

‘‘ਤਯੋਮੇ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ।

‘‘ਕਤਮੋ ਪਨਾਯਜੇ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਤਮੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਤਮੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ?

‘‘ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ।

‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯਜੇ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ?

‘‘ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਕਾਯਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਛਾ ਵਾਚਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ।

੪੬੪. ‘‘ਕਥਂ ਪਨਾਯਜੇ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ‘ਅਹਂ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਾਮੀ’ਤਿ ਵਾ, ‘ਅਹਂ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ’ਤਿ ਵਾ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਯਂ ਤਂ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਉਪਨੇਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨਾਯਜੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ – ਯਦਿ ਵਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਯਦਿ ਵਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਯਦਿ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ? ‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਠਮਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਤਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ।

‘‘ਕਥਂ ਪਨਾਯਜੇ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ?

‘‘ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਅਹਂ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ‘ਅਹਂ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਾਮੀ’ਤਿ ਵਾ, ‘ਅਹਂ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤੋ’ਤਿ ਵਾ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਯਂ ਤਂ ਤਥਤ੍ਤਾਯ ਉਪਨੇਤੀ’’ਤਿ।

‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਨਾਯਜੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਯਦਿ ਵਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਯਦਿ ਵਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਯਦਿ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ? ‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਠਮਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਤਤੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਤਤੋ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਪਨਾਯਜੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਕਤਿ ਫਸ੍ਸਾ ਫੁਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਤਯੋ ਫਸ੍ਸਾ ਫੁਸਨ੍ਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਪਨਾਯਜੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਿਂਨਿਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਕਿਂਪੋਣਂ ਕਿਂਪਬ੍ਭਾਰ’’ਨ੍ਤਿ? ‘‘ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਵੇਕਪੋਣਂ ਵਿਵੇਕਪਬ੍ਭਾਰ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੬੫. ''ਕਤਿ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਵੇਦਨਾ''ਤਿ?

''ਤਿਸ੍ਸੋ ਖੋ ਇਮਾ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾ – ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ।

''ਕਤਮਾ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਕਤਮਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਕਤਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ?

''ਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਕਾਯਿਕਂ ਵਾ ਚੇਤਸਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖਂ ਸਾਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ – ਅਯਂ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਕਾਯਿਕਂ ਵਾ ਚੇਤਸਿਕਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਸਾਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ – ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਯਂ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਕਾਯਿਕਂ ਵਾ ਚੇਤਸਿਕਂ ਵਾ ਨੇਵ ਸਾਤਂ ਨਾਸਾਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ – ਅਯਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ''ਤਿ।

''ਸੁਖਾ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਵੇਦਨਾ ਕਿਂਸੁਖਾ ਕਿਂਦੁਕ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਕਿਂਸੁਖਾ ਕਿਂਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਕਿਂਸੁਖਾ ਕਿਂਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ?

''ਸੁਖਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾ ਠਿਤਿਸੁਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਾ; ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਠਿਤਿਦੁਕ੍ਖਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸੁਖਾ ; ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਞਾਣਸੁਖਾ ਅਞ੍ਞਾਣਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ।

''ਸੁਖਾਯ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਅਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਅਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਅਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ?

''ਸੁਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ।

''ਸਬ੍ਬਾਯ ਨੁ ਖੋ, ਅਯ੍ਯੇ, ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਾਯ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ?

''ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਬ੍ਬਾਯ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ, ਨ ਸਬ੍ਬਾਯ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ।

''ਸੁਖਾਯ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ?

''ਸੁਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

''ਸਬ੍ਬਾਯ ਨੁ ਖੋ, ਅਯ੍ਯੇ, ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਬ੍ਬਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਬ੍ਬਾਯ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ?

''ਨ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਸਬ੍ਬਾਯ ਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਸਬ੍ਬਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ , ਨ ਸਬ੍ਬਾਯ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਧਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ

ਵਿਹਰਤਿ। ਰਾਗਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਇਧਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਕੁਦਾਸ੍ਸੁ ਨਾਮਾਹਂ ਤਦਾਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਦਰਿਯਾ ਏਤਰਹਿ ਆਯਤਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ'ਤਿ? ਇਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰੇਸੁ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਸੁ ਪਿਹਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਿਹਾਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਪਟਿਘਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਇਧਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਤੇਨ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤੀ''ਤਿ।

੪੬੬. ''ਸੁਖਾਯ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ?

''ਸੁਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ।

''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਪਨ੍ਨਾਯ੍ਯੇ, ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ?

''ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ।

''ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਵੇਦਨਾਯ ਕਿਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ?

''ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵੇਦਨਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ।

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਕਿਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ?

''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ।

''ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਕਿਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ?

''ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ।

''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਨਾਯ੍ਯੇ , ਕਿਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ?

''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ।

''ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਪਨਾਯ੍ਯੇ, ਕਿਂ ਪਟਿਭਾਗੋ''ਤਿ? ''ਅਚ੍ਚਯਾਸਿ, ਆਵੁਸੋ [ਅਚ੍ਚਸਰਾਵੁਸੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰), ਅਚ੍ਚਸ੍ਸਰਾਵੁਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਵਿਸਾਖ, ਪਞ੍ਹਂ, ਨਾਸਕ੍ਖਿ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਗਹੇਤੁਂ। ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਞ੍ਹਿ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਾਯਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਚ ਤ੍ਵਂ, ਆਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ, ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਯਥਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਾ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਤਥਾ ਨਂ ਧਾਰੇਯ੍ਯਾਸੀ''ਤਿ।

੪੬੭. ਅਥ ਖੋ ਵਿਸਾਖੋ ਉਪਾਸਕੋ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਯਾਸਨਾ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਵਿਸਾਖੋ ਉਪਾਸਕੋ ਯਾਵਤਕੋ ਅਹੋਸਿ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਭਗਵਤੋ ਆਰੋਚੇਸਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭਗਵਾ ਵਿਸਾਖਂ ਉਪਾਸਕਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਪਣ੍ਡਿਤਾ, ਵਿਸਾਖ,

ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ, ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ, ਵਿਸਾਖ, ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ। ਮਂ ਚੇਪਿ ਤ੍ਵਂ, ਵਿਸਾਖ, ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਸਿ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਂ ਏਵਮੇਵਂ ਬ੍ਯਾਕਰੇਯ੍ਯਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਧਮ੍ਮਦਿਨ੍ਨਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯਾ ਬ੍ਯਾਕਤਂ। ਏਸੋ ਚੇਵੇਤਸ੍ਸ [ਏਸੋਵੇਤਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਨਂ [ਏਵਮੇਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਧਾਰੇਹੀ''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਵਿਸਾਖੋ ਉਪਾਸਕੋ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੀਤਿ।

ਚੂਲ਼ਵੇਦਲ੍ਲਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ।

੫. ਚੂਲ਼ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੪੬੮. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ''।

੪੬੯. ''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ? ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ – 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਮੇਸੁ ਦੋਸੋ'ਤਿ। ਤੇ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਖੋ ਮੋਲ਼ਿਬਦ੍ਧਾਹਿ [ਮੋਲ਼ਿਬਨ੍ਧਾਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਹਿ ਪਰਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਕਿਂਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਾਗਤਭਯਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਹਾਨਮਾਹਂਸੁ, ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ? ਸੁਖੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯ ਤਰੁਣਾਯ ਮੁਦੁਕਾਯ ਲੋਮਸਾਯ ਬਾਹਾਯ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ'ਤਿ ਤੇ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਇਦਂ ਖੋ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਾਗਤਭਯਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਹਾਨਮਾਹਂਸੁ, ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਇਮੇ ਹਿ ਮਯਂ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਾਮਾ'ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਿਮ੍ਹਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਮਾਲੁਵਾਸਿਪਾਟਿਕਾ ਫਲੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਲੁਵਾਬੀਜਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਸਾਲਮੂਲੇ ਨਿਪਤੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਲੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਸਾ ਭੀਤਾ ਸਂਵਿਗ੍ਗਾ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਲੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਆਰਾਮਦੇਵਤਾ ਵਨਦੇਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ਓਸਧਿਤਿਣਵਨਪ੍ਪਤੀਸੁ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਏਵਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਯ੍ਯੁਂ – 'ਮਾ ਭਵਂ ਭਾਯਿ, ਮਾ ਭਵਂ ਭਾਯਿ; ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮੇਤਂ ਮਾਲੁਵਾਬੀਜਂ ਮੋਰੋ ਵਾ ਗਿਲੇਯ੍ਯ [ਮੋਰੋ ਵਾ ਗਿਲੇਯ੍ਯ, ਗੋਧਾ ਵਾ ਖਾਦੇਯ੍ਯ (ਕ॰)], ਮਗੋ ਵਾ ਖਾਦੇਯ੍ਯ, ਦਵਡਾਹੋ [ਵਨਦਾਹੋ (ਕ॰)] ਵਾ ਡਹੇਯ੍ਯ, ਵਨਕਮ੍ਮਿਕਾ ਵਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਉਪਚਿਕਾ ਵਾ ਉਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯੁਂ [ਉਦ੍ਰਭੇਯ੍ਯੁਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਕ॰)], ਅਬੀਜਂ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਲੁਵਾਬੀਜਂ ਨੇਵ ਮੋਰੋ ਗਿਲੇਯ੍ਯ, ਨ ਮਗੋ ਖਾਦੇਯ੍ਯ, ਨ ਦਵਡਾਹੋ ਡਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਵਨਕਮ੍ਮਿਕਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਉਪਚਿਕਾ ਉਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯੁਂ, ਬੀਜਞ੍ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਤਂ ਪਾਵੁਸ੍ਸਕੇਨ ਮੇਘੇਨ ਅਭਿਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਵਿਰੁਹੇਯ੍ਯ। ਸਾਸ੍ਸ ਮਾਲੁਵਾਲਤਾ ਤਰੁਣਾ ਮੁਦੁਕਾ ਲੋਮਸਾ ਵਿਲਮ੍ਬਿਨੀ, ਸਾ ਤਂ ਸਾਲਂ ਉਪਨਿਸੇਵੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਲੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਕਿਂਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਆਰਾਮਦੇਵਤਾ ਵਨਦੇਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ਓਸਧਿਤਿਣਵਨਪ੍ਪਤੀਸੁ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਮਾਲੁਵਾਬੀਜੇ ਅਨਾਗਤਭਯਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਏਵਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਸੁਂ [ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਯ੍ਯੁਂ (ਕ॰)] – ''ਮਾ ਭਵਂ ਭਾਯਿ ਮਾ ਭਵਂ ਭਾਯਿ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮੇਤਂ ਮਾਲੁਵਾਬੀਜਂ ਮੋਰੋ ਵਾ ਗਿਲੇਯ੍ਯ, ਮਗੋ ਵਾ ਖਾਦੇਯ੍ਯ, ਦਵਡਾਹੋ ਵਾ ਡਹੇਯ੍ਯ, ਵਨਕਮ੍ਮਿਕਾ ਵਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਉਪਚਿਕਾ ਵਾ ਉਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਬੀਜਂ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ; ਸੁਖੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਮਾਲੁਵਾਲਤਾਯ ਤਰੁਣਾਯ ਮੁਦੁਕਾਯ ਲੋਮਸਾਯ

ਵਿਲਮ੍ਬਿਨਿਯਾ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ'ਤਿ। ਸਾ ਤਂ ਸਾਲਂ ਅਨੁਪਰਿਹਰੇਯ੍ਯ। ਸਾ ਤਂ ਸਾਲਂ ਅਨੁਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਵਿਟਭਿਂ [ਵਿਟਪਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਟ੍ਠ॰)] ਕਰੇਯ੍ਯ। ਉਪਰਿ ਵਿਟਭਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਓਘਨਂ ਜਨੇਯ੍ਯ। ਓਘਨਂ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਤਸ੍ਸ ਸਾਲਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਾ ਮਹਨ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਤੇ ਪਦਾਲੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਾਲੇ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾਯ ਦੇਵਤਾਯ ਏਵਮਸ੍ਸ – 'ਇਦਂ ਖੋ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਾ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤਾ ਆਰਾਮਦੇਵਤਾ ਵਨਦੇਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਦੇਵਤਾ ਓਸਧਿਤਿਣਵਨਪ੍ਪਤੀਸੁ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ ਮਾਲੁਵਾਬੀਜੇ ਅਨਾਗਤਭਯਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਸਮਾਗਮ੍ਮ ਏਵਂ ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਸੁਂ [ਸਮਸ੍ਸਾਸੇਯ੍ਯੁਂ (ਕ॰)] – ''ਮਾ ਭਵਂ ਭਾਯਿ ਮਾ ਭਵਂ ਭਾਯਿ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮੇਤਂ ਮਾਲੁਵਾਬੀਜਂ ਮੋਰੋ ਵਾ ਗਿਲੇਯ੍ਯ, ਮਗੋ ਵਾ ਖਾਦੇਯ੍ਯ, ਦਵਡਾਹੋ ਵਾ ਡਹੇਯ੍ਯ, ਵਨਕਮ੍ਮਿਕਾ ਵਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਉਪਚਿਕਾ ਵਾ ਉਟ੍ਠਹੇਯ੍ਯੁਂ ਅਬੀਜਂ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ। ਯ੍ਵਾਹਂ [ਯਂ ਵਾਹਂ (ਕ॰), ਸ੍ਵਾਹਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰)] ਮਾਲੁਵਾਬੀਜਹੇਤੁ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਾਮੀ'ਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਨ੍ਤਿ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਵਂਵਾਦਿਨੋ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਨੋ 'ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਮੇਸੁ ਦੋਸੋ'ਤਿ । ਤੇ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਮੋਲ਼ਿਬਦ੍ਧਾਹਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਹਿ ਪਰਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਕਿਂਸੁ ਨਾਮ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਾਗਤਭਯਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਹਾਨਮਾਹਂਸੁ, ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ? ਸੁਖੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯ ਤਰੁਣਾਯ ਮੁਦੁਕਾਯ ਲੋਮਸਾਯ ਬਾਹਾਯ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ'ਤਿ। ਤੇ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤਂ ਆਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – 'ਇਦਂ ਖੋ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਾਗਤਭਯਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਕਾਮਾਨਂ ਪਹਾਨਮਾਹਂਸੁ, ਕਾਮਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਹਿ ਮਯਂ ਕਾਮਹੇਤੁ ਕਾਮਨਿਦਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦਯਾਮਾ'ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੭੦. ''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ, ਨਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ, ਨਤਿਟ੍ਠਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ, ਨਾਭਿਹਟਂ, ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤਂ, ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਕਲੋਪਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦਣ੍ਡਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਮੁਸਲਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਨਂ, ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ, ਨ ਪਾਯਮਾਨਾਯ, ਨ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ, ਨ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੀਸੁ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ, ਨ ਮਚ੍ਛਂ, ਨ ਮਂਸਂ, ਨ ਸੁਰਂ, ਨ ਮੇਰਯਂ, ਨ ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਤਿ। ਸੋ ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ, ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਦ੍ਵਾਲੋਪਿਕੋ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤਾਲੋਪਿਕੋ। ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਪੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ... ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਏਕਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ... ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ , ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਨੀਵਾਰਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਦਦ੍ਦੁਲਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਹਟਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਕਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਆਚਾਮਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਿਞ੍ਞਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਗੋਮਯਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰੋ ਯਾਪੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜੀ। ਸੋ ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਮਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਤਿਰੀਟਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਜਿਨਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੁਸਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਵਾਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਫਲਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਵਾਲ਼ਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਕੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯੇ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ [ਪਸ੍ਸ ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੫ ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤੇ], ਸਾਯਤਤਿਯਕਮ੍ਪਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ । ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੭੧. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਕਤਿਯਾ ਤਿਬ੍ਬਰਾਗਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਰਾਗਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਪਕਤਿਯਾ ਤਿਬ੍ਬਦੋਸਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਦੋਸਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਪਕਤਿਯਾ ਤਿਬ੍ਬਮੋਹਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਮੋਹਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ, ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ, ਅਸ੍ਸੁਮੁਖੋਪਿ ਰੁਦਮਾਨੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੭੨. ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਕਤਿਯਾ ਨ ਤਿਬ੍ਬਰਾਗਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਨ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਰਾਗਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਪਕਤਿਯਾ ਨ ਤਿਬ੍ਬਦੋਸਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਨ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਦੋਸਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਪਕਤਿਯਾ ਨ ਤਿਬ੍ਬਮੋਹਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ , ਸੋ ਨ ਅਭਿਕ੍ਖਣਂ ਮੋਹਜਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨੀ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਪਞ੍ਚਮਂ।

੬. ਮਹਾਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤਂ

੪੭੩. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਏਵਂਕਾਮਾ ਏਵਂਛਨ੍ਦਾ ਏਵਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ – ‘ਅਹੋ ਵਤ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯੇਯ੍ਯੁਂ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢੇਯ੍ਯੁ’ਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂਕਾਮਾਨਂ ਏਵਂਛਨ੍ਦਾਨਂ ਏਵਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾਨਂ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਂ ਹੇਤੁਂ ਪਚ੍ਚੇਥਾ’’ਤਿ? ‘‘ਭਗਵਂਮੂਲਕਾ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ, ਭਗਵਂਨੇਤ੍ਤਿਕਾ, ਭਗਵਂਪਟਿਸਰਣਾ। ਸਾਧੁ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਪਟਿਭਾਤੁ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ; ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ‘‘ਤੇਨ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੪੭੪. ‘‘ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਜਤਿ ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਭਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸੇਵਤੋ, ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਜਤੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਜਤੋ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ।

‘‘ਸੁਤਵਾ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਸੁਵਿਨੀਤੋ, ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਾਤਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਾਤਿ ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਾਤਿ। ਸੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਸੇਵਤਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤਿ, ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਭਜਤਿ ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਜਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸੇਵਤੋ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸੇਵਤੋ, ਅਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਜਤੋ ਭਜਿਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਭਜਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਵਿਦੂਸੁਨੋ।

੪੭੫. ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ; ਅਤ੍ਥਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੭੬. ‘‘ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ [ਯਦਿਦਂ (ਸੀ॰)] ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ, ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕ’ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਅਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਅਵਿਦੂਸੁਨੋ।

‘‘ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕ’ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਅਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਅਵਿਦੂਸੁਨੋ।

‘‘ਤਤ੍ਰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ, ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕ’ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਅਵਿਦੂਸੁਨੋ।

‘‘ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ, ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕ’ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਅਵਿਦੂਸੁਨੋ।

੪੭੭. ‘‘ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕ’ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ

ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ।

''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਅਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ , ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ।

''ਤਤ੍ਰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਅਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ।

''ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਇਦਂ ਖੋ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕ'ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਂ ਸੇਵਤਿ, ਤਂ ਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਸੇਵਤੋ, ਤਂ ਅਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਏਵਞ੍ਹੇਤਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਵਿਦ੍ਦਸੁਨੋ।

੪੭੮. ''ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਕਾਮੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਫਰੁਸਵਾਚਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੭੯. ''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀ ਹੋਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦੀ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਪਿਸੁਣਵਾਚਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਫਰੁਸਵਾਚੋ ਹੋਤਿ,

ਫਰੁਸਵਾਚਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੀ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਜ੍ਝਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯੰ ਦੁਗ੍ਗਤਿੰ ਵਿਨਿਪਾਤੰ ਨਿਰਯੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖੰ ਆਯਤਿੰ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕੰ।

੪੮੦. ''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖੰ ਆਯਤਿੰ ਸੁਖਵਿਪਾਕੰ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ , ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਖੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖੰ ਆਯਤਿੰ ਸੁਖਵਿਪਾਕੰ।

੪੮੧. ''ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕੰ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਹੋਤਿ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ; ਸਹਾਪਿ ਸੁਖੇਨ ਸਹਾਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾ ਚ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਤਿ। ਸੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰੰ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿੰ ਸਗ੍ਗੰ ਲੋਕੰ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦੰ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕੰ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਿ।

੪੮੨. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਿਤ੍ਤੁਕਾਲਾਬੁ ਵਿਸੇਨ ਸੰਸਟ੍ਠੋ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ ਅਮਰਿਤੁਕਾਮੋ ਸੁਖਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਕੂਲੋ। ਤਮੇਨੰ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਅਯਂ ਤਿਤ੍ਤੁਕਾਲਾਬੁ ਵਿਸੇਨ ਸੰਸਟ੍ਠੋ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਸਿ ਪਿਵ [ਪਿਪ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਪਿਵਤੋ [ਪਿਪਤੋ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਚੇਵ ਨਚ੍ਛਾਦੇਸ੍ਸਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ [ਪੀਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰)] ਚ ਪਨ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਪਿਵੇਯ੍ਯ, ਨਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪਿਵਤੋ ਚੇਵ ਨਚ੍ਛਾਦੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਵਦਾਮਿ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੮੩. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਪਾਨੀਯਕਂਸੋ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਵਿਸੇਨ ਸੰਸਟ੍ਠੋ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ ਅਮਰਿਤੁਕਾਮੋ ਸੁਖਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਕੂਲੋ। ਤਮੇਨਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਅਯਂ ਆਪਾਨੀਯਕਂਸੋ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਰਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸੋ ਚ ਖੋ ਵਿਸੇਨ ਸੰਸਟ੍ਠੋ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਸਿ ਪਿਵ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਪਿਵਤੋਹਿ [ਪਿਵਤੋਪਿ (ਕ॰)] ਖੋ ਛਾਦੇਸ੍ਸਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਪਿਵੇਯ੍ਯ, ਨਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪਿਵਤੋਹਿ ਖੋ ਛਾਦੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਮਰਣਂ ਵਾ ਨਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਮਰਣਮਤ੍ਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਵਦਾਮਿ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਂ ਆਯਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੮੪. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੰ ਨਾਨਾਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਸੰਸਟ੍ਠਂ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਪਣ੍ਡੁਕਰੋਗੀ। ਤਮੇਨਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਇਦਂ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੰ ਨਾਨਾਭੇਸਜ੍ਜੇਹਿ ਸੰਸਟ੍ਠਂ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਸਿ ਪਿਵ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਪਿਵਤੋਹਿ ਖੋ ਨਚ੍ਛਾਦੇਸ੍ਸਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਸੁਖੀ ਭਵਿਸ੍ਸਸੀ’ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਪਿਵੇਯ੍ਯ, ਨਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪਿਵਤੋਹਿ ਖੋ ਨਚ੍ਛਾਦੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਸੁਖੀ ਅਸ੍ਸ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਵਦਾਮਿ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਦੁਕ੍ਖਂ ਆਯਤਿਂ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੮੫. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਧਿ ਚ ਮਧੁ ਚ ਸਪ੍ਪਿ ਚ ਫਾਣਿਤਞ੍ਚ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸੰਸਟ੍ਠਂ। ਅਥ ਪੁਰਿਸੋ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਲੋਹਿਤਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕੋ। ਤਮੇਨਂ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ‘ਅਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਇਦਂ ਦਧਿਂ ਚ ਮਧੁਂ ਚ ਸਪ੍ਪਿਂ ਚ ਫਾਣਿਤਞ੍ਚ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸੰਸਟ੍ਠਂ, ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਸਿ ਪਿਵ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਪਿਵਤੋ ਚੇਵ ਛਾਦੇਸ੍ਸਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਸੁਖੀ ਭਵਿਸ੍ਸਸੀ’ਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਪਿਵੇਯ੍ਯ, ਨਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪਿਵਤੋ ਚੇਵ ਛਾਦੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣੇਨਪਿ ਗਨ੍ਧੇਨਪਿ ਰਸੇਨਪਿ, ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ ਚ ਪਨ ਸੁਖੀ ਅਸ੍ਸ। ਤਥੂਪਮਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਵਦਾਮਿ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ।

੪੮੬. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਮਾਸੇ ਸਰਦਸਮਯੇ ਵਿਦ੍ਧੇ ਵਿਗਤਵਲਾਹਕੇ ਦੇਵੇ ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਨਭਂ ਅਬ੍ਭੁਸ੍ਸਕ੍ਕਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬਂ ਆਕਾਸਗਤਂ ਤਮਗਤਂ ਅਭਿਵਿਹਚ੍ਚ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤੇ ਚ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਮਿਦਂ ਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੁਖਞ੍ਚੇਵ ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਤਦਞ੍ਞੇ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਪ੍ਪਵਾਦੇ ਅਭਿਵਿਹਚ੍ਚ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤੇ ਚਾ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਸੁਤ੍ਤੰ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਛਟ੍ਠਂ।

੭. ਵੀਮੰਸਕਸੁਤ੍ਤੰ

੪੮੭. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਵੀਮੰਸਕੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਰਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ [ਆਜਾਨਨ੍ਤੇਨ (ਪੀ॰ ਕ॰), ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਕਿਨ੍ਤਿ (?)] ਤਥਾਗਤੇ ਸਮਨ੍ਨੇਸਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਾ ਨੋ ਵਾ' ਇਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਯਾ''ਤਿ। ''ਭਗਵਂਮੂਲਕਾ ਨੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਧਮ੍ਮਾ, ਭਗਵਂਨੇਤ੍ਤਿਕਾ ਭਗਵਂਪਟਿਸਰਣਾ; ਸਾਧੁ ਵਤ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਨ੍ਤੰਯੇਵ ਪਟਿਭਾਤੁ ਏਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ; ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਧਾਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ''ਤੇਨ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਣਾਥ, ਸਾਧੁਕੰ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ । ''ਏਵੰ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

੪੮੮. ''ਵੀਮੰਸਕੇਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਪਰਸ੍ਸ ਚੇਤੋਪਰਿਯਾਯੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਥਾਗਤੋ ਸਮਨ੍ਨੇਸਿਤਬ੍ਬੋ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ – 'ਯੇ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ'ਤਿ? ਤਮੇਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਯੇ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਯਤੋ ਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਯੇ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਤਤੋ ਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ – 'ਯੇ ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ'ਤਿ? ਤਮੇਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਯੇ ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਯਤੋ ਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਯੇ ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਤਤੋ ਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ – 'ਯੇ ਵੋਦਾਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ'ਤਿ? ਤਮੇਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਯੇ ਵੋਦਾਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

''ਯਤੋ ਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਯੇ ਵੋਦਾਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ'ਤਿ, ਤਤੋ ਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ – 'ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਇਮੰ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ, ਉਦਾਹੁ ਇਤ੍ਤਰਸਮਾਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ? ਤਮੇਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਇਮੰ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ, ਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਤਰਸਮਾਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ।

''ਯਤੋ ਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਦੀਘਰਤ੍ਤੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਇਮੰ ਕੁਸਲੰ ਧਮ੍ਮੰ, ਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਇਤ੍ਤਰਸਮਾਪਨ੍ਨੋ'ਤਿ, ਤਤੋ ਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ – 'ਞਤ੍ਤਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਦੀਨਵਾ'ਤਿ? ਨ ਤਾਵ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਦੀਨਵਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਨ ਞਤ੍ਤਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਯਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਞਤ੍ਤਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਯਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ , ਅਥਸ੍ਸ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਦੀਨਵਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਞਤ੍ਤਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਨਾਸ੍ਸ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਦੀਨਵਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਯਤੋ ਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਞਤ੍ਤਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਨਾਸ੍ਸ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਦੀਨਵਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ, ਤਤੋ ਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ – 'ਅਭਯੂਪਰਤੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਭਯੂਪਰਤੋ; ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇ ਨ ਸੇਵਤਿ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸਾ'ਤਿ? ਤਮੇਨੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਮਾਨੋ ਏਵੰ ਜਾਨਾਤਿ – 'ਅਭਯੂਪਰਤੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਭਯੂਪਰਤੋ;

ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇ ਨ ਸੇਵਤਿ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਤਞ੍ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਰੇ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯਜੁਂ – 'ਕੇ ਪਨਾਯਸ੍ਮਤੋ ਆਕਾਰਾ, ਕੇ ਅਨ੍ਵਯਾ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – ਅਭਯੂਪਰਤੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ, ਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਭਯੂਪਰਤੋ; ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇ ਨ ਸੇਵਤਿ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਬਜਾਕਰੇਯਜ – 'ਤਥਾ ਹਿ ਪਨ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਸਙ੍ਘੇ ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਏਕੋ ਵਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਯੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਸੁਗਤਾ ਯੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਦੁਗ੍ਗਤਾ, ਯੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਗਣਮਨੁਸਾਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਮਿਸੇਸੁ ਸਂਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਆਮਿਸੇਨ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾ, ਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਤਂ ਤੇਨ ਅਵਜਾਨਾਤਿ । ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤਂ ਭਗਵਤੋ ਸੁਤਂ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਂ – ਅਭਯੂਪਰਤੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਨਾਹਮਸ੍ਮਿ ਭਯੂਪਰਤੋ, ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇ ਨ ਸੇਵਾਮਿ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸਾ'ਤਿ।

੪੮੯. ''ਤਤ੍ਰ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋਵ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ – 'ਯੇ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾ'ਤਿ? ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਏਵਂ ਬਜਾਕਰੇਯਜ – 'ਯੇ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'''ਤਿ।

''ਯੇ ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾਤਿ? ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਏਵਂ ਬਜਾਕਰੇਯਜ – 'ਯੇ ਵੀਤਿਮਿਸ੍ਸਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਨ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ'ਤਿ।

''ਯੇ ਵੋਦਾਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਨੋ ਵਾਤਿ? ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੋ ਏਵਂ ਬਜਾਕਰੇਯਜ – 'ਯੇ ਵੋਦਾਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯਜਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ; ਏਤਂਪਥੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਤਂਗੋਚਰੋ [ਏਤਪਥੋਹਮਸ੍ਮਿ ਏਤਗੋਚਰੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਨੋ ਚ ਤੇਨ ਤਮ੍ਮਯੋ'ਤਿ।

''ਏਵਂਵਾਦਿਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਅਰਹਤਿ ਸਾਵਕੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਂ ਪਣੀਤਪਣੀਤਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਂ ਪਣੀਤਪਣੀਤਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸੀਦਤਿ – 'ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ। ਤਞ੍ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਰੇ ਏਵਂ ਪੁਚ੍ਛੇਯਜੁਂ – 'ਕੇ ਪਨਾਯਸ੍ਮਤੋ ਆਕਾਰਾ, ਕੇ ਅਨ੍ਵਯਾ, ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ – ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ , ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ? ਸਮ੍ਮਾ ਬਜਾਕਰਮਾਨੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਏਵਂ ਬਜਾਕਰੇਯਜ – 'ਇਧਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਯ। ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਂ ਪਣੀਤਪਣੀਤਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ। ਯਥਾ ਯਥਾ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ , ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਂ ਪਣੀਤਪਣੀਤਂ ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗਂ ਤਥਾ ਤਥਾਹਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਇਧੇਕਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਟ੍ਠਮਗਮਂ, ਸਤ੍ਥਰਿ ਪਸੀਦਿਂ – ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਭਗਵਤਾ, ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ'ਤਿ।

੪੯੦. ''ਯਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਪਦੇਹਿ ਇਮੇਹਿ ਬਜਞ੍ਜਨੇਹਿ ਤਥਾਗਤੇ ਸਦ੍ਧਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ ਮੂਲਜਾਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਕਾਰਵਤੀ ਸਦ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਨਮੂਲਿਕਾ, ਦਲ੍ਹਾ; ਅਸਂਹਾਰਿਯਾ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਗਤੇ ਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨੇਸਨਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ ਤਥਾਗਤੋ ਧਮ੍ਮਤਾਸੁਸਮਨ੍ਨਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤੀ'''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਵੀਮਂਸਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਸਤ੍ਤਮਂ।

੮. ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਸੁਤ੍ਤਂ

੪੯੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਨ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ ਨ ਚ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਇਧ, ਭਨ੍ਤੇ, ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਨ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮਮ ਵਚਨੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਹਿ – 'ਸਤ੍ਥਾ ਵੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ'''ਤਿ। ''ਏਵਂ , ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਖੋ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੇ ਆਮਨ੍ਤੇਤੀ''ਤਿ। ''ਏਵਮਾਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸੁਤ੍ਵਾ ਯੇਨ ਭਗਵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿਂਸੁ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿਂਸੁ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਸਚ੍ਚਂ ਕਿਰ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥ, ਤੇ ਨ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਥ, ਨ ਚ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਥ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਥ, ਨ ਚ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਥਾ''ਤਿ? ''ਏਵਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਮਯੇ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਮੇਤ੍ਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚਾ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਇਤਿ ਕਿਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਮਯੇ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥ, ਨੇਵ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ, ਨ ਮੇਤ੍ਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਨ ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਥ ਕਿਞ੍ਚਰਹਿ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ, ਕਿਂ ਜਾਨਨ੍ਤਾ ਕਿਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤਾ ਕਲਹਜਾਤਾ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਥ, ਤੇ ਨ ਚੇਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਞ੍ਞਾਪੇਥ, ਨ ਚ ਸਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਥ, ਨ ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਥ, ਨ ਚ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਂ ਉਪੇਥ ? ਤਞ੍ਹਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ।

੪੯੨. ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਛਯਿਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਾਰਣੀਯਾ ਪਿਯਕਰਣਾ ਗਰੁਕਰਣਾ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਛ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕਿਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਮੇਤ੍ਤਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤ ਹੋਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੇ ਤੇ ਲਾਭਾ ਧਮ੍ਮਿਕਾ ਧਮ੍ਮਲਦ੍ਧਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਪਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਲਾਭੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਭਤ੍ਤਭੋਗੀ ਹੋਤਿ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਸਾਧਾਰਣਭੋਗੀ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਹਿ ਆਵਿ ਚੇਵ ਰਹੋ ਚ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਧਮ੍ਮੋ ਸਾਰਣੀਯੋ ਪਿਯਕਰਣੋ ਗਰੁਕਰਣੋ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛ ਸਾਰਣੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਿਯਕਰਣਾ ਗਰੁਕਰਣਾ ਸਙ੍ਗਹਾਯ ਅਵਿਵਾਦਾਯ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਏਕੀਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਸੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਛਨ੍ਨੰ ਸਾਰਣੀਯਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਤੰ ਅਗ੍ਗੰ ਏਤੰ ਸਙ੍ਗਾਹਿਕੰ [ਸਙ੍ਗਾਹਕੰ (?)] ਏਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਕੰ – ਯਦਿਦੰ ਯਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕੂਟਾਗਾਰਸ੍ਸ ਏਤੰ ਅਗ੍ਗੰ ਏਤੰ ਸਙ੍ਗਾਹਿਕੰ ਏਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਕੰ ਯਦਿਦੰ ਕੂਟੰ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਇਮੇਸੰ ਛਨ੍ਨੰ ਸਾਰਣੀਯਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਤੰ ਅਗ੍ਗੰ ਏਤੰ ਸਙ੍ਗਾਹਿਕੰ ਏਤੰ ਸਙ੍ਘਾਟਨਿਕੰ ਯਦਿਦੰ ਯਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ।

੪੯੩. ‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਾਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ‘ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਤੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੰ, ਯੇਨਾਹੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ? ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਧਲੋਕਚਿਨ੍ਤਾਯ ਪਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਲੋਕਚਿਨ੍ਤਾਯ ਪਸੁਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਣ੍ਡਨਜਾਤੋ ਕਲਹਜਾਤੋ ਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਮੁਖਸਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਤੁਦਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤਿ । ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਨਤ੍ਥਿ ਖੋ ਮੇ ਤੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨੰ, ਯੇਨਾਹੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨੇਯ੍ਯੰ ਨ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯੰ। ਸੁਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਮੇ ਮਾਨਸੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਬੋਧਾਯਾ’ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਠਮੰ ਞਾਣੰ ਅਧਿਗਤੰ ਹੋਤਿ ਅਰਿਯੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ।

੪੯੪. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ‘ਇਮੰ ਨੁ ਖੋ ਅਹੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਲਭਾਮਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਸਮਥੰ, ਲਭਾਮਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ’ਨ੍ਤਿ? ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਇਮੰ ਖੋ ਅਹੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਆਸੇਵਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਲਭਾਮਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਸਮਥੰ, ਲਭਾਮਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ’ਨ੍ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੰ ਞਾਣੰ ਅਧਿਗਤੰ ਹੋਤਿ ਅਰਿਯੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਅਸਾਧਾਰਣੰ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ।

੪੯੫. ‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ‘ਯਥਾ ਰੂਪਾਯਾਹੰ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’ਤਿ? ਸੋ ਏਵੰ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਯਥਾਰੂਪਾਯਾਹੰ

ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਞਾਣਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਅਰਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ।

੪੯੬. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਕਥਂਰੂਪਾਯ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ? ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ – 'ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਤ੍ਥਰਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਦੇਸੇਤਿ ਵਿਵਰਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ; ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ'। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਹਰੋ ਕੁਮਾਰੋ ਮਨ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕੋ ਹਤ੍ਥੇਨ ਵਾ ਪਾਦੇਨ ਵਾ ਅਙ੍ਗਾਰਂ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਪਟਿਸਂਹਰਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ – 'ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਆਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਨਂ ਖਿਪ੍ਪਮੇਵ ਸਤ੍ਥਰਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞੂਸੁ ਵਾ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਦੇਸੇਤਿ ਵਿਵਰਤਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਤਿ; ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਰਿਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤ੍ਵਾ ਆਯਤਿਂ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ'। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਞਾਣਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਅਰਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ।

੪੯੭. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਕਥਂਰੂਪਾਯ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ? ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ – 'ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿਂਕਰਣੀਯਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਤਿਬ੍ਬਾਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਯ'। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗਾਵੀ ਤਰੁਣਵਚ੍ਛਾ ਥਮ੍ਬਞ੍ਚ ਆਲੁਮ੍ਪਤਿ ਵਚ੍ਛਕਞ੍ਚ ਅਪਚਿਨਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਧਮ੍ਮਤਾ ਏਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ – 'ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਾਨਿ ਕਿਂਕਰਣੀਯਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਂ ਆਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖ੍ਵਾਸ੍ਸ ਤਿਬ੍ਬਾਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਯ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਯ'। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਮਂ ਞਾਣਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਅਰਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ।

੪੯੮. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਕਥਂਰੂਪਾਯ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ? ਬਲਤਾ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਂ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਅਟ੍ਠਿਂਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਚੇਤਸਾ [ਸਬ੍ਬਚੇਤਸੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰), ਸਬ੍ਬਂ ਚੇਤਸਾ (ਕ॰)] ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਿਤ੍ਵਾ ਓਹਿਤਸੋਤੋ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣਾਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਛਟ੍ਠਂ ਞਾਣਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਅਰਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ।

੪੯੯. ''ਪੁਨ ਚਪਰਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ'ਤਿ। ਕਥਂਰੂਪਾਯ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ? ਬਲਤਾ ਏਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਂ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ। ਸੋ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – 'ਯਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ

ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਹਮ੍ਪਿ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਬਲਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’ਤਿ। ਇਦਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਮਂ ਞਾਣਂ ਅਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ ਅਰਿਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ।

੫੦੦. ‘‘ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤਾ ਸੁਸਮਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ। ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਕੋਸਮ੍ਬਿਯਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਅਟ੍ਠਮਂ।

੯. ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਿਕਸੁਤ੍ਤਂ

੫੦੧. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਏਕਮਿਦਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਯੇਨ ਬਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਪਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ – ‘ਇਦਂ ਨਿਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਧੁਵਂ, ਇਦਂ ਸਸ੍ਸਤਂ, ਇਦਂ ਕੇਵਲਂ, ਇਦਂ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮਂ, ਇਦਞ੍ਹਿ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਤੋ ਚ ਪਨਞ੍ਞਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਕਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਮਞ੍ਞਾਯ – ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਲਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸਮਿਞ੍ਜਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਪਸਾਰੇਯਜ, ਪਸਾਰਿਤਂ ਵਾ ਬਾਹਂ ਸਮਿਞ੍ਜੇਯਜ, ਏਵਮੇਵ – ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾਯਂ ਸੁਭਗਵਨੇ ਸਾਲਰਾਜਮੂਲੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਤਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿਂ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਮਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਦੂਰਤੋਵ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ; ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਏਹਿ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਸ੍ਵਾਗਤਂ, ਮਾਰਿਸ! ਚਿਰਸ੍ਸਂ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਇਮਂ ਪਰਿਯਾਯਮਕਾਸਿ ਯਦਿਦਂ ਇਧਾਗਮਨਾਯ। ਇਦਞ੍ਹਿ, ਮਾਰਿਸ, ਨਿਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਧੁਵਂ, ਇਦਂ ਸਸ੍ਸਤਂ, ਇਦਂ ਕੇਵਲਂ, ਇਦਂ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮਂ, ਇਦਞ੍ਹਿ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਤੋ ਚ ਪਨਞ੍ਞਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀ’’’ਤਿ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਵਤ, ਭੋ, ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ; ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਵਤ, ਭੋ, ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ; ਯਤ੍ਰ ਹਿ ਨਾਮ ਅਨਿਚ੍ਚਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਦ੍ਧੁਵਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਧੁਵਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਸਸ੍ਸਤਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਅਕੇਵਲਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਕੇਵਲਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ, ਚਵਨਧਮ੍ਮਂਯੇਵ ਸਮਾਨਂ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤਿ; ਯਤ੍ਥ ਚ ਪਨ ਜਾਯਤਿ ਜੀਯਤਿ ਮੀਯਤਿ ਚਵਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਤਞ੍ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ – ‘ਇਦਞ੍ਹਿ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ’ਤਿ; ਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਨਞ੍ਞਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ‘ਨਤ੍ਥਞ੍ਞਂ ਉਤ੍ਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣ’ਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਤੀ’’ਤਿ।

੫੦੨. ‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਂ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਭਿਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਮੇਤਮਾਸਦੋ ਮੇਤਮਾਸਦੋ, ਏਸੋ ਹਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਭਿਭੂ ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁਦਸੋ ਵਸਵਤ੍ਤੀ ਇਸ੍ਸਰੋ ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ ਸੇਟ੍ਠੋ ਸਜਿਤਾ [ਸਜ੍ਜਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰), ਸਞ੍ਜਿਤਾ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਵਸੀ ਪਿਤਾ ਭੂਤਭਬ੍ਯਾਨਂ। ਅਹੇਸੁਂ ਖੋ ਯੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਪਥਵੀਗਰਹਕਾ ਪਥਵੀਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ, ਆਪਗਰਹਕਾ ਆਪਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ, ਤੇਜਗਰਹਕਾ ਤੇਜਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ, ਵਾਯਗਰਹਕਾ ਵਾਯਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ, ਭੂਤਗਰਹਕਾ ਭੂਤਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ, ਦੇਵਗਰਹਕਾ ਦੇਵਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ, ਪਜਾਪਤਿਗਰਹਕਾ ਪਜਾਪਤਿਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਰਹਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਿਗੁਚ੍ਛਕਾ – ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਾਣੁਪਚ੍ਛੇਦਾ ਹੀਨੇ ਕਾਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਯੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਪਥਵੀਪਸਂਸਕਾ ਪਥਵਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ, ਆਪਪਸਂਸਕਾ

ਆਪਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ, ਤੇਜਪਸੰਸਕਾ ਤੇਜਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ, ਵਾਯਪਸੰਸਕਾ ਵਾਯਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ, ਭੂਤਪਸੰਸਕਾ ਭੂਤਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ, ਦੇਵਪਸੰਸਕਾ ਦੇਵਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ, ਪਜਾਪਤਿਪਸੰਸਕਾ ਪਜਾਪਤਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਸੰਸਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੋ – ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਾਣੂਪਚ੍ਛੇਦਾ ਪਣੀਤੇ ਕਾਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਤੰ ਤਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵੰ, ਮਾਰਿਸ, ਯਦੇਵ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਆਹ ਤਦੇਵ ਤ੍ਵੰ ਕਰੋਹਿ, ਮਾ ਤ੍ਵੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਚਨੰ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਥੋ'। ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਚਨੰ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਸਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸੋ ਸਿਰਿੰ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿੰ ਦਣ੍ਡੇਨ ਪਟਿਪ੍ਪਣਾਮੇਯ੍ਯ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਵਾ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪੁਰਿਸੋ ਨਰਕਪ੍ਪਪਾਤੇ ਪਪਤਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਚ ਪਾਦੇਹਿ ਚ ਪਥਵਿੰ ਵਿਰਾਧੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤੁਯ੍ਹੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। 'ਇਙ੍ਘੰ ਤ੍ਵੰ, ਮਾਰਿਸ, ਯਦੇਵ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਆਹ ਤਦੇਵ ਤ੍ਵੰ ਕਰੋਹਿ, ਮਾ ਤ੍ਵੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਚਨੰ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਸ੍ਸਸਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸੰ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤ'ਨ੍ਤਿ? ਇਤਿ ਖੋ ਮੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸੰ ਉਪਨੇਸਿ।

''ਏਵੰ ਵੁੱਤੇ, ਅਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚੰ – 'ਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਤਾਹੰ, ਪਾਪਿਮ; ਮਾ ਤ੍ਵੰ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥੋ – ਨ ਮੰ ਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ। ਮਾਰੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਪਾਪਿਮ। ਯੋ ਚੇਵ, ਪਾਪਿਮ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਯਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ, ਯੇ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਤਵ ਹਤ੍ਥਗਤਾ ਸਬ੍ਬੇਵ ਤਵ ਵਸੰਗਤਾ। ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਹਿ, ਪਾਪਿਮ, ਏਵੰ ਹੋਤਿ – 'ਏਸੋਪਿ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਗਤੋ, ਏਸੋਪਿ ਮੇ ਅਸ੍ਸ ਵਸੰਗਤੋ'ਤਿ। ਅਹੰ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਨੇਵ ਤਵ ਹਤ੍ਥਗਤੋ ਨੇਵ ਤਵ ਵਸੰਗਤੋ''ਤਿ।

੫੦੩. ''ਏਵੰ ਵੁੱਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮੰ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਅਹਞ੍ਹਿ, ਮਾਰਿਸ, ਨਿਚ੍ਚੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਧੁਵੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਧੁਵਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਸਸ੍ਸਤੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਕੇਵਲੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਕੇਵਲਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਅਚਵਨਧਮ੍ਮੰਯੇਵ ਸਮਾਨੰ ਅਚਵਨਧਮ੍ਮ'ਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਪਨ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਤਦੇਵਾਹੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਇਦਞ੍ਹਿ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜੀਯਤਿ ਨ ਮੀਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀ'ਤਿ। ਅਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਨਞ੍ਞੰ ਉੱਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ 'ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੰ ਉੱਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ। ਅਹੇਸੁੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਯਾਵਤਕੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਕਸਿਣੰ ਆਯੁ ਤਾਵਤਕੰ ਤੇਸੰ ਤਪੋਕਮ੍ਮਮੇਵ ਅਹੋਸਿ। ਤੇ ਖੋ ਏਵੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁੰ – 'ਸਨ੍ਤਞ੍ਚ ਪਨਞ੍ਞੰ ਉੱਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਅਤ੍ਥਞ੍ਞੰ ਉੱਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ, ਅਸਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞੰ ਉੱਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੰ ਉੱਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਤਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਵੰ ਵਦਾਮਿ – 'ਨ ਚੇਵਞ੍ਞੰ ਉੱਤਰਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਦਕ੍ਖਿਸ੍ਸਸਿ, ਯਾਵਦੇਵ ਚ ਪਨ ਕਿਲਮਥਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਸ੍ਸ ਭਾਗੀ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ। ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਪਥਵਿੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਸ੍ਸਸਿ, ਓਪਸਾਯਿਕੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ ਵਤ੍ਥੁਸਾਯਿਕੋ, ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯੋ ਬਾਹਿਤੇਯ੍ਯੋ। ਸਚੇ ਆਪੰ... ਤੇਜੰ... ਵਾਯੰ... ਭੂਤੇ... ਦੇਵੇ... ਪਜਾਪਤਿੰ... ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਸ੍ਸਸਿ, ਓਪਸਾਯਿਕੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਸਿ ਵਤ੍ਥੁਸਾਯਿਕੋ, ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯੋ ਬਾਹਿਤੇਯ੍ਯੋ'ਤਿ।

''ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ ਏਵੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਜਾਨਾਮਿ – ਸਚੇ ਪਥਵਿੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਓਪਸਾਯਿਕੋ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਤ੍ਥੁਸਾਯਿਕੋ, ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯੋ ਬਾਹਿਤੇਯ੍ਯੋ। 'ਸਚੇ ਆਪੰ... ਤੇਜੰ... ਵਾਯੰ... ਭੂਤੇ... ਦੇਵੇ... ਪਜਾਪਤਿੰ... ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਓਪਸਾਯਿਕੋ ਤੇ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਤ੍ਥੁਸਾਯਿਕੋ, ਯਥਾਕਾਮਕਰਣੀਯੋ ਬਾਹਿਤੇਯ੍ਯੋ'ਤਿ ਅਪਿ ਚ ਤੇ ਅਹੰ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਗਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ, ਜੁਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ਏਵੰ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ''ਤਿ।

''ਯਥਾਕਥੰ ਪਨ ਮੇ ਤ੍ਵੰ, ਮਾਰਿਸ, ਗਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਜੁਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਸਿ – 'ਏਵੰ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ'ਤਿ?

''ਯਾਵਤਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ, ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ ਦਿਸਾ ਭਨ੍ਤਿ ਵਿਰੋਚਨਾ।
ਤਾਵ ਸਹਸ੍ਸਧਾ ਲੋਕੋ, ਏਤ੍ਥ ਤੇ ਵੱਤਤੇ [ਵੱਤਤੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕੰ॰ ਪੀ॰)] ਵਸੋ॥

''ਪਰੋਪਰਞ੍ਚ [ਪਰੋਵਰਞ੍ਚ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਜਾਨਾਸਿ, ਅਥੋ ਰਾਗਵਿਰਾਗਿਨੰ।
ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵੰ, ਸੱਤਾਨੰ ਆਗਤਿੰ ਗਤਿ''ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਏਵੰ ਖੋ ਤੇ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਗਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ ਜੁਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਮਿ – ‘ਏਵੰ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ, ਏਵੰ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ’ਤਿ।

੫੦੪. ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਯੋ, ਤਂ ਤ੍ਵੰ ਨ ਜਾਨਾਸਿ ਨ ਪਸ੍ਸਸਿ; ਤਮਹਂ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਆਭਸ੍ਸਰਾ ਨਾਮ ਕਾਯੋ ਯਤੋ ਤ੍ਵੰ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਅਤਿਚਿਰਨਿਵਾਸੇਨ ਸਾ ਸਤਿ ਪਮੁਟ੍ਠਾ, ਤੇਨ ਤਂ ਤ੍ਵੰ ਨ ਜਾਨਾਸਿ ਨ ਪਸ੍ਸਸਿ; ਤਮਹਂ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨੇਵ ਤੇ ਸਮਸਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਕੁਤੋ ਨੀਚੇਯ੍ਯਂ? ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੋ ਨਾਮ ਕਾਯੋ, ਵੇਹਪ੍ਫਲੋ ਨਾਮ ਕਾਯੋ, ਅਭਿਭੂ ਨਾਮ ਕਾਯੋ, ਤਂ ਤ੍ਵੰ ਨ ਜਾਨਾਸਿ ਨ ਪਸ੍ਸਸਿ; ਤਮਹਂ ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨੇਵ ਤੇ ਸਮਸਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਕੁਤੋ ਨੀਚੇਯ੍ਯਂ? ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਪਥਵਿਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਪਥਵਿਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਯਾਵਤਾ ਪਥਵਿਯਾ ਪਥਵਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ ਤਦਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪਥਵਿਂ ਨਾਪਹੋਸਿਂ, ਪਥਵਿਯਾ ਨਾਪਹੋਸਿਂ, ਪਥਵਿਤੋ ਨਾਪਹੋਸਿਂ, ਪਥਵਿਂ ਮੇਤਿ ਨਾਪਹੋਸਿਂ, ਪਥਵਿਂ ਨਾਭਿਵਦਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨੇਵ ਤੇ ਸਮਸਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਕੁਤੋ ਨੀਚੇਯ੍ਯਂ? ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ। ਆਪਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਤੇਜਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਵਾਯਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਭੂਤੇ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਦੇਵੇ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਪਜਾਪਤਿਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਆਭਸ੍ਸਰੇ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਸੁਭਕਿਣ੍ਹੇ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ... ...ਪੇ॰... ਵੇਹਪ੍ਫਲੇ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ... ਪੇ॰... ਅਭਿਭੁਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਂ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਸਬ੍ਬਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਯਾਵਤਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ ਤਦਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਬ੍ਬਂ ਨਾਪਹੋਸਿਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਨਾਪਹੋਸਿਂ ਸਬ੍ਬਤੋ ਨਾਪਹੋਸਿਂ ਸਬ੍ਬਂ ਮੇਤਿ ਨਾਪਹੋਸਿਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਨਾਭਿਵਦਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਨੇਵ ਤੇ ਸਮਸਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਕੁਤੋ ਨੀਚੇਯ੍ਯਂ? ਅਥ ਖੋ ਅਹਮੇਵ ਤਯਾ ਭਿਯ੍ਯੋ’’ਤਿ।

‘‘ਸਚੇ ਖੋ, ਮਾਰਿਸ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਤਦਭਿਞ੍ਞਾਯ ਮਾ ਹੇਵ ਤੇ ਰਿਤ੍ਤਕਮੇਵ ਅਹੋਸਿ, ਤੁਚ੍ਛਕਮੇਵ ਅਹੋਸੀ’’ਤਿ ।

‘‘‘ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨਨ੍ਤਂ ਸਬ੍ਬਤੋ ਪਭਂ’, ਤਂ ਪਥਵਿਯਾ ਪਥਵਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਆਪਸ੍ਸ ਆਪਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਤੇਜਸ੍ਸ ਤੇਜਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਵਾਯਸ੍ਸ ਵਾਯਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਭੂਤਾਨਂ ਭੂਤਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਪਜਾਪਤਿਸ੍ਸ ਪਜਾਪਤਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਆਭਸ੍ਸਰਾਨਂ ਆਭਸ੍ਸਰਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਾਨਂ ਸੁਭਕਿਣ੍ਹਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਵੇਹਪ੍ਫਲਾਨਂ ਵੇਹਪ੍ਫਲਤ੍ਤੇ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਅਭਿਭੁਸ੍ਸ ਅਭਿਭੁਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ, ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਅਨਨੁਭੂਤਂ’’।

‘‘ਹਨ੍ਦ ਚਰਹਿ [ਹਨ੍ਦ ਚ ਹਿ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਤੇ, ਮਾਰਿਸ, ਪਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਾਮੀ’’ਤਿ। ‘ਹਨ੍ਦ ਚਰਹਿ ਮੇ ਤ੍ਵਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਸ੍ਸੁ, ਸਚੇ ਵਿਸਹਸੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ‘ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸਾ’ਤਿ ਨੇਵਸ੍ਸੁ ਮੇ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਿਤੁਂ।

‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਕਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਹਨ੍ਦ ਚਰਹਿ ਤੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਾਮੀ’ਤਿ। ‘ਹਨ੍ਦ ਚਰਹਿ ਮੇ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਸ੍ਸੁ ਸਚੇ ਵਿਸਹਸੀ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਾਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਸਿਂ – ‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਚ ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਮੇ ਸੋਸ੍ਸਨ੍ਤਿ [ਸਦ੍ਦਮੇਵ ਸੁਯ੍ਯਨ੍ਤਿ (ਕ॰)], ਨ ਚ ਮਂ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਇਮਂ ਗਾਥਂ ਅਭਾਸਿਂ –

‘‘ਭਵੇਵਾਹਂ ਭਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਭਵਞ੍ਚ ਵਿਭਵੇਸਿਨਂ।
ਭਵਂ ਨਾਭਿਵਦਿਂ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਨਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਨ ਉਪਾਦਿਯਿ’’ਨ੍ਤਿ॥

‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਚ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਚਿਤ੍ਤਜਾਤਾ ਅਹੇਸੁਂ – ‘ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ ਭੋ! ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਾ, ਸੁਤੋ ਵਾ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਏਵਂ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕੋ ਏਵਂ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਯਥਾਯਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤੋ ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ। ਭਵਰਾਮਾਯ ਵਤ, ਭੋ, ਪਜਾਯ ਭਵਰਤਾਯ ਭਵਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾਯ ਸਮੂਲਂ ਭਵਂ ਉਦਬ੍ਬਹੀ’ਤਿ।

੫੦੫. ‘‘ਅਥ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਂ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਮਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਸਚੇ ਖੋ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਸਿ, ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਏਵਂ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ, ਮਾ ਸਾਵਕੇ ਉਪਨੇਸਿ, ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ; ਮਾ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸਿ, ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ; ਮਾ ਸਾਵਕੇਸੁ ਗੇਧਿਮਕਾਸਿ, ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸੁ। ਅਹੇਸੁਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ । ਤੇ ਸਾਵਕੇ ਉਪਨੇਸੁਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸੁਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ, ਸਾਵਕੇਸੁ ਗੇਧਿਮਕਂਸੁ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸੁ, ਤੇ ਸਾਵਕੇ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ, ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ, ਸਾਵਕੇਸੁ ਗੇਧਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸੁ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਾਣੁਪਚ੍ਛੇਦਾ ਹੀਨੇ ਕਾਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਅਹੇਸੁਂ ਯੇ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਤਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ। ਤੇ ਨ ਸਾਵਕੇ ਉਪਨੇਸੁਂ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ, ਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸੁਂ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ, ਨ ਸਾਵਕੇਸੁ ਗੇਧਿਮਕਂਸੁ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸੁ, ਤੇ ਨ ਸਾਵਕੇ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇ, ਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ, ਨ ਸਾਵਕੇਸੁ ਗੇਧਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਨ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਸੁ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਾਣੁਪਚ੍ਛੇਦਾ ਪਣੀਤੇ ਕਾਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਤਂ ਤਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ, ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ – ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵਂ, ਮਾਰਿਸ, ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਸ੍ਸੁ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਂ ਕੁਸਲਞ੍ਹਿ, ਮਾਰਿਸ, ਮਾ ਪਰਂ ਓਵਦਾਹੀ’ਤਿ।

‘‘ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਅਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚਂ – ‘ਜਾਨਾਮਿ ਖੋ ਤਾਹਂ, ਪਾਪਿਮ, ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥੋ – ਨ ਮਂ ਜਾਨਾਤੀ’ਤਿ। ਮਾਰੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਪਾਪਿਮ। ਨ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਪਾਪਿਮ, ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ; ਅਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਪਾਪਿਮ, ਏਵਂ ਵਦੇਸਿ। ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਹਿ, ਪਾਪਿਮ, ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਯੇਸਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਤੇ ਮੇ ਵਿਸਯਂ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’ਤਿ। ਅਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਵ ਪਨ ਤੇ , ਪਾਪਿਮ, ਸਮਾਨਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਮ੍ਹਾਤਿ ਪਟਿਜਾਨਿਂਸੁ। ਅਹਂ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਵ ਸਮਾਨੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਮ੍ਹੀਤਿ ਪਟਿਜਾਨਾਮਿ। ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਹਿ, ਪਾਪਿਮ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਤਾਦਿਸੋਵ ਅਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਹਿ, ਪਾਪਿਮ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਾਵਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਤਾਦਿਸੋਵ। ਉਪਨੇਨ੍ਤੋਪਿ ਹਿ, ਪਾਪਿਮ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਾਵਕੇ ਤਾਦਿਸੋਵ, ਅਨੁਪਨੇਨ੍ਤੋਪਿ ਹਿ, ਪਾਪਿਮ, ਤਥਾਗਤੋ ਸਾਵਕੇ ਤਾਦਿਸੋਵ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ, ਪਾਪਿਮ, ਯੇ ਆਸਵਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ – ਤੇ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਪਾਪਿਮ, ਤਾਲੋ ਮਤ੍ਥਕਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਅਭਬ੍ਬੋ ਪੁਨ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਯਾ; ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਯੇ ਆਸਵਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ – ਤੇ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਤਿ।

‘‘ਇਤਿ ਹਿਦਂ ਮਾਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨਾਲਪਨਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚ ਅਭਿਨਿਮਨ੍ਤਨਤਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਿਕਂਤੇਵ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿਮਨ੍ਤਨਿਕਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਨਵਮਂ।

੧੦. ਮਾਰਤਜ੍ਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ

੫੦੬. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਭਗ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤਿ ਸੁਸੁਮਾਰਗਿਰੇ ਭੇਸਕਲਾਵਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ ਸਮਯੇਨ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ

ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੋ ਹੋਤਿ ਕੋਟ੍ਠਮਨੁਪਵਿਟ੍ਠੋ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਕੁਚ੍ਛਿ ਗਰੁਗਰੋ ਵਿਯ [ਗਰੁ ਗਰੁ ਵਿਯ (ਸੀ॰ ਪੀ॰ ਟੀਕਾਯਂ ਪਾਠਨ੍ਤਰਂ)]? ਮਾਸਾਚਿਤਂ ਮਞ੍ਞੇ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਾਰਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੇ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਿ। ਨਿਸਜ੍ਜ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਾਕਾਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤਂ ਕੋਟ੍ਠਮਨੁਪਵਿਟ੍ਠਂ। ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ; ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ! ਮਾ ਤਥਾਗਤਂ ਵਿਹੇਸੇਸਿ, ਮਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ। ਮਾ ਤੇ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਅਜਾਨਮੇਵ ਖੋ ਮਂ ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਅਪਸ੍ਸਂ ਏਵਮਾਹ – 'ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ; ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ! ਮਾ ਤਥਾਗਤਂ ਵਿਹੇਸੇਸਿ, ਮਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ। ਮਾ ਤੇ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ'ਤਿ। ਯੋਪਿਸ੍ਸ ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸੋਪਿ ਮਂ ਨੇਵ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਕੁਤੋ ਪਨ [ਕੁਤੋ ਚ ਪਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਂ ਅਯਂ ਸਾਵਕੋ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ? ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਤਾਹਂ, ਪਾਪਿਮ, ਜਾਨਾਮਿ, ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥੋ – 'ਨ ਮਂ ਜਾਨਾਤੀ'ਤਿ। ਮਾਰੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਪਾਪਿਮ; ਤੁਯ੍ਹਞ੍ਹਿ, ਪਾਪਿਮ, ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਅਜਾਨਮੇਵ ਖੋ ਮਂ ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਅਪਸ੍ਸਂ ਏਵਮਾਹ – ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ; ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ! ਮਾ ਤਥਾਗਤਂ ਵਿਹੇਸੇਸਿ, ਮਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ। ਮਾ ਤੇ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾਤਿ। ਯੋਪਿਸ੍ਸ ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਸੋਪਿ ਮਂ ਨੇਵ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਮਂ ਅਯਂ ਸਾਵਕੋ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤੀ'''ਤਿ?

ਅਥ ਖੋ ਮਾਰਸ੍ਸ ਪਾਪਿਮਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – ''ਜਾਨਮੇ ਖੋ ਮਂ ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਪਸ੍ਸਂ ਏਵਮਾਹ – 'ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ; ਨਿਕ੍ਖਮ, ਪਾਪਿਮ! ਮਾ ਤਥਾਗਤਂ ਵਿਹੇਸੇਸਿ, ਮਾ ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਂ। ਮਾ ਤੇ ਅਹੋਸਿ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯਾ'''ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਾਰੋ ਪਾਪਿਮਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਸ੍ਸ ਮੁਖਤੋ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਗ੍ਗਲੇ ਅਟ੍ਠਾਸਿ।

੫੦੭. ਅਦ੍ਦਸਾ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨੋ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਗ੍ਗਲੇ ਠਿਤਂ; ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਮਾਰਂ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤਂ ਏਤਦਵੋਚ – 'ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਖੋ ਤਾਹਂ, ਪਾਪਿਮ, ਪਸ੍ਸਾਮਿ; ਮਾ ਤ੍ਵਂ ਮਞ੍ਞਿਤ੍ਥੋ ''ਨ ਮਂ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਏਸੋ ਤ੍ਵਂ, ਪਾਪਿਮ, ਪਚ੍ਚਗ੍ਗਲੇ ਠਿਤੋ। ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਾਹਂ, ਪਾਪਿਮ, ਦੂਸੀ ਨਾਮ ਮਾਰੋ ਅਹੋਸਿਂ, ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਕਾਲ਼ੀ ਨਾਮ ਭਗਿਨੀ। ਤਸ੍ਸਾ ਤ੍ਵਂ ਪੁਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਮੇ ਤ੍ਵਂ ਭਾਗਿਨੇਯ੍ਯੋ ਅਹੋਸਿ। ਤੇਨ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਸਮਯੇਨ ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਕਕੁਸਨ੍ਧਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਧੁਰਸਞ੍ਜੀਵਂ ਨਾਮ ਸਾਵਕਯੁਗਂ ਅਹੋਸਿ ਅਗ੍ਗਂ ਭਦ੍ਦਯੁਗਂ। ਯਾਵਤਾ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਕਕੁਸਨ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕਾ। ਤੇਸੁ ਨ ਚ ਕੋਚਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਵਿਧੁਰੇਨ ਸਮਸਮੋ ਹੋਤਿ ਯਦਿਦਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ। ਇਮਿਨਾ ਖੋ ਏਵਂ [ਏਤਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)], ਪਾਪਿਮ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਿਧੁਰਸ੍ਸ ਵਿਧੁਰੋਤੇਵ [ਵਿਧੁਰਸ੍ਸ ਵਿਧੁਰੋ ਵਿਧੁਰੋਤ੍ਵੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ।

''ਆਯਸ੍ਮਾ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਸਞ੍ਜੀਵੋ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋਪਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋਪਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋਪਿ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਪਾਪਿਮ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਜੀਵੋ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਗੋਪਾਲਕਾ ਪਸੁਪਾਲਕਾ ਕਸ੍ਸਕਾ ਪਥਾਵਿਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਞ੍ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਮਿਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਂ; ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ, ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ, ਭੋ! ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋਵ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ! ਹਨ੍ਦ ਨਂ ਦਹਾਮਾ'ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਗੋਪਾਲਕਾ ਪਸੁਪਾਲਕਾ ਕਸ੍ਸਕਾ ਪਥਾਵਿਨੋ ਤਿਣਞ੍ਚ ਕਟ੍ਠਞ੍ਚ ਗੋਮਯਞ੍ਚ ਸਂਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਞ੍ਜੀਵਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਉਪਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਂ ਦਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਮਿਂਸੁ। ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਜੀਵੋ ਤਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਅਚ੍ਚਯੇਨ ਤਾਯ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰਾਨਿ ਪਪ੍ਫੋਟੇਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਦ੍ਦਸਂਸੁ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਗੋਪਾਲਕਾ ਪਸੁਪਾਲਕਾ ਕਸ੍ਸਕਾ ਪਥਾਵਿਨੋ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਞ੍ਜੀਵਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਨ੍ਤਂ; ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਨੇਸਂ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਵਤ, ਭੋ, ਅਬ੍ਭੁਤਂ ਵਤ, ਭੋ! ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋਵ ਕਾਲਙ੍ਕਤੋ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਪਟਿਸਞ੍ਜੀਵਿਤੋ'ਤਿ । ਇਮਿਨਾ ਖੋ ਏਵਂ, ਪਾਪਿਮ, ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਞ੍ਜੀਵਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜੀਵੋਤੇਵ [ਸਞ੍ਜੀਵੋ ਸਞ੍ਜੀਵੋਤ੍ਵੇਵ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)] ਸਮਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ।

੫੦੮. ''ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਦੂਸਿਸ੍ਸ ਮਾਰਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਇਮੇਸਂ ਖੋ ਅਹਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨਂ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨੇਵ ਜਾਨਾਮਿ ਆਗਤਿਂ ਵਾ ਗਤਿਂ ਵਾ। ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸੇਯ੍ਯਂ – ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਅਕ੍ਕੋਸਥ ਪਰਿਭਾਸਥ ਰੋਸੇਥ ਵਿਹੇਸੇਥ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਲਭੇਥ ਓਤਾਰ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ – 'ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਅਕ੍ਕੋਸਥ ਪਰਿਭਾਸਥ ਰੋਸੇਥ ਵਿਹੇਸੇਥ। ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਲਭੇਥ ਓਤਾਰ'ਨ੍ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਦੂਸਿਨਾ ਮਾਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭਾਸਨ੍ਤਿ ਰੋਸੇਨ੍ਤਿ ਵਿਹੇਸੇਨ੍ਤਿ – 'ਇਮੇ ਪਨ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ ਇਬ੍ਭਾ ਕਿਣ੍ਹਾ [ਕਣ੍ਹਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਕ॰)] ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ ''ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਧੋਮੁਖਾ ਮਧੁਰਕਜਾਤਾ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਲੂਕੋ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਯਂ ਮੂਸਿਕਂ ਮਗ੍ਗਯਮਾਨੋ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵਿਮੇ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ ਇਬ੍ਭਾ ਕਿਣ੍ਹਾ ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ ''ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਧੋਮੁਖਾ ਮਧੁਰਕਜਾਤਾ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਕੋਤ੍ਥੁ ਨਦੀਤੀਰੇ ਮਚ੍ਛੇ ਮਗ੍ਗਯਮਾਨੋ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵਿਮੇ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ ਇਬ੍ਭਾ ਕਿਣ੍ਹਾ ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ ''ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਧੋਮੁਖਾ ਮਧੁਰਕਜਾਤਾ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਬਿਲ਼ਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਸਮਲਸਙ੍ਕਟੀਰੇ ਮੂਸਿਕਂ ਮਗ੍ਗਯਮਾਨੋ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵਿਮੇ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ ਇਬ੍ਭਾ ਕਿਣ੍ਹਾ ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ ''ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਧੋਮੁਖਾ ਮਧੁਰਕਜਾਤਾ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਗਦ੍ਰਭੋ ਵਹਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਨ੍ਧਿਸਮਲਸਙ੍ਕਟੀਰੇ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਏਵਮੇਵਿਮੇ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ ਇਬ੍ਭਾ ਕਿਣ੍ਹਾ ਬਨ੍ਧੁਪਾਦਾਪਚ੍ਚਾ ''ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ ਝਾਯਿਨੋਸ੍ਮਾ''ਤਿ ਪਤ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਧੋਮੁਖਾ ਮਧੁਰਕਜਾਤਾ ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

''ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੫੦੯. ''ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਅਨ੍ਵਾਵਿਟ੍ਠਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਦੂਸਿਨਾ ਮਾਰੇਨ – ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਅਕ੍ਕੋਸਥ ਪਰਿਭਾਸਥ ਰੋਸੇਥ ਵਿਹੇਸੇਥ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਪਰਿਭਾਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਰੋਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਵਿਹੇਸਿਯਮਾਨਾਨਂ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਲਭੇਥ ਓਤਾਰ'ਨ੍ਤਿ। ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਥ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਥ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਥ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਥਾ'ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਕੁਸਨ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਏਵਂ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵਂ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ ਅਰਞ੍ਞਗਤਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਾਪਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਾਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ,

ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਤਤਿਯਂ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯਂ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤਂ ਲੋਕਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਬਜ੍ਝੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਂਸੁ ।

੫੧੦. ''ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਦੂਸਿਸ੍ਸ ਮਾਰਸ੍ਸ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਏਵਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਇਮੇਸਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸੀਲਵਨ੍ਤਾਨਂ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨੇਵ ਜਾਨਾਮਿ ਆਗਤਿਂ ਵਾ ਗਤਿਂ ਵਾ, ਯਂਨੂਨਾਹਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸੇਯ੍ਯਂ – ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਸਕ੍ਕਰੋਥ ਗਰੁਂ ਕਰੋਥ ਮਾਨੇਥ ਪੂਜੇਥ , ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਕ੍ਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਗਰੁਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਮਾਨਿਯਮਾਨਾਨਂ ਪੂਜਿਯਮਾਨਾਨਂ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਲਭੇਥ ਓਤਾਰ'ਨ੍ਤਿ । ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕੇ ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿ – 'ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਸਕ੍ਕਰੋਥ ਗਰੁਂ ਕਰੋਥ ਮਾਨੇਥ ਪੂਜੇਥ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਕ੍ਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਗਰੁਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਮਾਨਿਯਮਾਨਾਨਂ ਪੂਜਿਯਮਾਨਾਨਂ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਲਭੇਥ ਓਤਾਰ'ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਅਨ੍ਵਾਵਿਟ੍ਠਾ ਦੂਸਿਨਾ ਮਾਰੇਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ।

''ਯੇ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਤੇਨ ਸਮਯੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੫੧੧. ''ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – 'ਅਨ੍ਵਾਵਿਟ੍ਠਾ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ ਦੂਸਿਨਾ ਮਾਰੇਨ – ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੇ ਸਕ੍ਕਰੋਥ ਗਰੁਂ ਕਰੋਥ ਮਾਨੇਥ ਪੂਜੇਥ, ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਕ੍ਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਗਰੁਕਰਿਯਮਾਨਾਨਂ ਮਾਨਿਯਮਾਨਾਨਂ ਪੂਜਿਯਮਾਨਾਨਂ ਸਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ, ਯਥਾ ਤਂ ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਲਭੇਥ ਓਤਾਰਨ੍ਤਿ। ਏਥ, ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਭਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਕਾਯੇ ਵਿਹਰਥ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਿਨੋ [ਅਨਭਿਰਤਸਞ੍ਞੀਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕਂ॰ ਪੀ॰)], ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ'ਤਿ।

''ਅਥ ਖੋ ਤੇ, ਪਾਪਿਮ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਕਕੁਸਨ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਰਹਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਏਵਂ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵਂ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ ਅਰਞ੍ਞਗਤਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤਾਪਿ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤਾਪਿ ਅਸੁਭਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ ਕਾਯੇ ਵਿਹਰਿਂਸੁ, ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਿਨੋ।

੫੧੨. ''ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਵਿਧੁਰੇਨ ਪਚ੍ਛਾਸਮਣੇਨ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ। ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਕੁਮਾਰਕਂ [ਕੁਮਾਰਂ (ਸੀ॰ ਪੀ॰)] ਅਨ੍ਵਾਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਕ੍ਖਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਵਿਧੁਰਸ੍ਸ ਸੀਸੇ ਪਹਾਰਮਦਾਸਿ; ਸੀਸਂ ਵੋਭਿਨ੍ਦਿ [ਸੀਸਂ ਤੇ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ (ਕ॰)]। ਅਥ ਖੋ, ਪਾਪਿਮ, ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਿਧੁਰੋ ਭਿਨ੍ਨੇਨ ਸੀਸੇਨ ਲੋਹਿਤੇਨ ਗਲ਼ਨ੍ਤੇਨ ਕਕੁਸਨ੍ਧਂਯੇਵ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧਿ। ਅਥ ਖੋ , ਪਾਪਿਮ, ਕਕੁਸਨ੍ਧੋ ਭਗਵਾ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨਾਗਾਪਲੋਕਿਤਂ ਅਪਲੋਕੇਸਿ – 'ਨ ਵਾਯਂ ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ'ਤਿ। ਸਹਾਪਲੋਕਨਾਯ ਚ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਦੂਸੀ ਮਾਰੋ ਤਮ੍ਹਾ ਚ ਠਾਨਾ ਚਵਿ ਮਹਾਨਿਰਯਞ੍ਚ ਉਪਪਜ੍ਜਿ।

''ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ, ਪਾਪਿਮ, ਮਹਾਨਿਰਯਸ੍ਸ ਤਯੋ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਛਫਸ੍ਸਾਯਤਨਿਕੋ ਇਤਿਪਿ, ਸਙ੍ਕੁਸਮਾਹਤੋ ਇਤਿਪਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵੇਦਨਿਯੋ ਇਤਿਪਿ। ਅਥ ਖੋ ਮਂ, ਪਾਪਿਮ, ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਤਦਵੋਚੁਂ – ਯਦਾ ਖੋ ਤੇ [ਯਤੋ ਤੇ (ਕ॰)],

ਮਾਰਿਸ, ਸङ੍ਕੁਨਾ ਸङ੍ਕੁ ਹਦਯੇ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਨੰ ਤ੍ਵੰ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਸਿ – 'ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸੰ ਮੇ ਨਿਰਯੇ ਪਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸਾ'ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਅਹੰ, ਪਾਪਿਮ, ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਅਪਚ੍ਚਿੰ। ਦਸਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਮਹਾਨਿਰਯਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਦੇ ਅਪਚ੍ਚਿੰ ਵੁਟ੍ਠਾਨਿਮੰ ਨਾਮ ਵੇਦਨੰ ਵੇਦਿਯਮਾਨੋ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਪਾਪਿਮ, ਏਵਰੂਪੋ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ। ਏਵਰੂਪੰ ਸੀਸੰ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਚ੍ਛਸ੍ਸ।

੫੧੩.''ਕੀਦਿਸੋ ਨਿਰਯੋ ਆਸਿ, ਯਤ੍ਥ ਦੂਸੀ ਅਪਚ੍ਚਥ।
ਵਿਧੁਰੰ ਸਾਵਕਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਕੁਸਨ੍ਧਞ੍ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ॥

''ਸਤੰ ਆਸਿ ਅਯੋਸङ੍ਕੂ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵੇਦਨਾ।
ਈਦਿਸੋ ਨਿਰਯੋ ਆਸਿ, ਯਤ੍ਥ ਦੂਸੀ ਅਪਚ੍ਚਥ।
ਵਿਧੁਰੰ ਸਾਵਕਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਕੁਸਨ੍ਧਞ੍ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ॥

''ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।
ਤਾਦਿਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਣ੍ਹ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ॥

''ਮਜ੍ਝੇ ਸਰਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਵਿਮਾਨਾ ਕਪ੍ਪਟ੍ਠਾਯਿਨੋ।
ਵੇਲੁਰਿਯਵਣ੍ਣਾ ਰੁਚਿਰਾ, ਅਚ੍ਚਿਮਨ੍ਤੋ ਪਭਸ੍ਸਰਾ।
ਅਚ੍ਛਰਾ ਤਤ੍ਥ ਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਤ੍ਤਵਣ੍ਣਿਯੋ॥

''ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।
ਤਾਦਿਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਣ੍ਹ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ॥

''ਯੋ ਵੇ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਚੋਦਿਤੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸङ੍ਘਸ੍ਸ ਪੇਕ੍ਖਤੋ।
ਮਿਗਾਰਮਾਤੁਪਾਸਾਦੰ, ਪਾਦङ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਪਯਿ॥

''ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।
ਤਾਦਿਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਣ੍ਹ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ॥

''ਯੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤੰ ਪਾਸਾਦੰ, ਪਾਦङ੍ਗੁਟ੍ਠੇਨ ਕਮ੍ਪਯਿ।
ਇਦ੍ਧਿਬਲੇਨੁਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ, ਸੰਵੇਜੇਸਿ ਚ ਦੇਵਤਾ॥

''ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।
ਤਾਦਿਸੰ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਣ੍ਹ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ॥

''ਯੋ ਵੇਜਯਨ੍ਤਪਾਸਾਦੇ, ਸਕ੍ਕੰ ਸੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ।
ਅਪਿ ਵਾਸਵ ਜਾਨਾਸਿ, ਤਣ੍ਹਾਕ੍ਖਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ।
ਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕੋ ਵਿਯਾਕਾਸਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਯਥਾਤਥੰ॥

''ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।

ਤਾਦਿਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਣ੍ਹ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ॥

‘‘ਯੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਧਮ੍ਮਾਯਾਭਿਤੋ ਸਭਂ।
ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਤਜਾਵੁਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਾ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪੁਰੇ ਅਹੁ।
ਪਸ੍ਸਸਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਭਸ੍ਸਰਂ॥

‘‘ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਵਿਯਾਕਾਸਿ, ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਯਥਾਤਥਂ।
ਨ ਮੇ ਮਾਰਿਸ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਾ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿ ਪੁਰੇ ਅਹੁ॥

‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਪਭਸ੍ਸਰਂ।
ਸੋਹਂ ਅਜ੍ਜ ਕਥਂ ਵਜ੍ਜਂ, ਅਹਂ ਨਿਚ੍ਚੋਮ੍ਹਿ ਸਸ੍ਸਤੋ॥

‘‘ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।
ਤਾਦਿਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਣ੍ਹ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ॥

‘‘ਯੋ ਮਹਾਮੇਰੁਨੋ ਕੂਟਂ, ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਅਫਸ੍ਸਯਿ।
ਵਨਂ ਪੁਬ੍ਬਵਿਦੇਹਾਨਂ, ਯੇ ਚ ਭੂਮਿਸਯਾ ਨਰਾ॥

‘‘ਯੋ ਏਤਮਭਿਜਾਨਾਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ।
ਤਾਦਿਸਂ ਭਿਕ੍ਖੁਮਾਸਜ੍ਜ, ਕਣ੍ਹ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਗਚ੍ਛਸਿ॥

‘‘ਨ ਵੇ ਅਗ੍ਗਿ ਚੇਤਯਤਿ [ਵੇਠਯਤਿ (ਸੀ॰)], ‘ਅਹਂ ਬਾਲਂ ਡਹਾਮੀ’ਤਿ।
ਬਾਲੋ ਚ ਜਲਿਤਂ ਅਗ੍ਗਿਂ, ਆਸਜ੍ਜ ਨਂ ਸ ਡਯ੍ਹਤਿ॥

‘‘ਏਵਮੇਵ ਤੁਵਂ ਮਾਰ, ਆਸਜ੍ਜ ਨਂ ਤਥਾਗਤਂ।
ਸਯਂ ਡਹਿਸ੍ਸਸਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਬਾਲੋ ਅਗ੍ਗਿਂਵ ਸਂਫੁਸਂ॥

‘‘ਅਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵੀ ਮਾਰੋ, ਆਸਜ੍ਜ ਨਂ ਤਥਾਗਤਂ।
ਕਿਨ੍ਨੁ ਮਞ੍ਞਸਿ ਪਾਪਿਮ, ਨ ਮੇ ਪਾਪਂ ਵਿਪਚ੍ਚਤਿ॥

‘‘ਕਰੋਤੋ ਚੀਯਤਿ ਪਾਪਂ, ਚਿਰਰਤ੍ਤਾਯ ਅਨ੍ਤਕ।
ਮਾਰ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦ ਬੁਦ੍ਧਮ੍ਹਾ, ਆਸਂ ਮਾਕਾਸਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸੁ॥

‘‘ਇਤਿ ਮਾਰਂ ਅਤਜ੍ਜੇਸਿ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭੇਸਕਲ਼ਾਵਨੇ।
ਤਤੋ ਸੋ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਯਕ੍ਖੋ, ਨਤਤ੍ਥੇਵਨ੍ਤਰਧਾਯਥਾ’’ਤਿ॥

ਮਾਰਤਜ੍ਜਨੀਯਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਟ੍ਠਿਤਂ ਦਸਮਂ।

ਚੂਲ਼ਯਮਕਵਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਸਾਲੇਯ੍ਯ ੧ੇਰਞ੍ਜਦੁ੧ੇ ਚ ਤੁਟ੍ਠਿ, ਚੂਲ਼ਮਹਾਧਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਞ੍ਚ।
੧ੀਮੰਸਕਾ ਕੋਸਮ੍ਬਿ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਦੂਸੀ ਚ ਮਾਰੋ ਦਸਮੋ ਚ ੧ਗ੍ਗੋ॥

ਸਾਲੇਯ੍ਯ੧ਗ੍ਗੋ ਨਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਇਦਂ ੧ਗ੍ਗਾਨਮੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਮੂਲਪਰਿਯਾਯੋ ਚੇ੧, ਸੀਹਨਾਦੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ।
ਕਕਚੋ ਚੇ੧ ਗੋਸਿਙ੍ਗੋ, ਸਾਲੇਯ੍ਯੋ ਚ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ॥

ਮੂਲਪਣ੍ਣਾਸਕਂ ਸਮਤ੍ਤਂ।